METRIC NEIL YOUNG ELENI KARAINDROU BOB DYLAN HÜMEYRA

ROLL

ROLL 113

112480 aralık 2006/12 5 YTL

PULP'SIZ VE YALNIZ

JARVIS COCKER'DAN SOLO ALBÜM

JARVIS

LAMBCHOP • RAPHAEL • DANDADADAN • GÜROL AĞIRBAŞ • THE DEARS • ROBERT ALTMAN'IN ARDINDAN

renaud

"ROUGE SANG" ŞARKILARI

KUŞANDIM YENİDEN SİLAHIMI

Ateşli bir silah kalemim, • El bombası bazen kelimelerim • Gitarımı kapıp yattım pusuya • Bu gaddar ve ahmak dünyada • Bütün barbarlıklara • Katil suskunluklara • Tutuculuğuna tuzu kuruların • Ve aymazlığına karşı sıradan vatandaşın • Belki hiçbir şarkı • Deviremez tiranları • Zorbalar ve zalimler hâlâ • Yaşıyorlar altın çağlarını • Bir direniş hareketi olarak adeta • Devam edeceğim yazmaya • Şiddetten kararmış mürekkebimle • Ve aşk şarkıları değil yalnızca • Çünkü biz soytarılarla • Hayvanların farkı • Başkaldırma vasfı • Kelimelerle, yumruk gibi mısralarla • Kuşandım yeniden silahımı • Kafiyelerimde saklıydı • Artık sabrım kalmadı • Ateşliyorum silahımı • Beni çileden çıkaranların başındaki • Büyük sermayenin ABD'si • Georges Bush ve savaşçı köpekleri • Ve sıçtığımın ahlâk söylevleri • Nasıl bir toplum anlayışıdır bu • Yarısı yoz, yarısı sofu • Yağıyor idam cezaları • Yüksek denen mahkemelerden • Niyetleri rezil kültürlerini • Kabul ettirmek dünya aleme • Coca Cola, McDonald's ve hıyar rap'çileri • Disneyland ve Schwarzeneger gibileri • En güçlünün yasası, orman kanunu • Hava kirliliği ve tüketim arzusu • Bir silah verelim herkese • Bir de bayrak tapınsın diye • En büyük hayalim günün birinde • Bu zıvanadan çıkmış ülkede • Michael Moore olsa yüzlerce • Ve Luther King binlerce • Kafiyelerin arasında • Buldum silahımı • Artık sabrım kalmadı • İmha edebilirim her şeyi anında • Bir başka büyük musibet de • Beyinsiz kiliseler • Kafayı sıyırmış evanjelistler • Haham, imam ve papazlar • Kaç savaş, kaç felâket • Ahmakları büyüleyen • Korku yayan nutuklarıyla • Çıktı başının altından bu aptalların • Bunların gözünde kadınlar • Ya orospudur ya azize • Kim korkunun yolundan saparsa • Ruhu lanetlenecektir kıyamete kadar • Bütün tanrıları, sofuları • Ve dinî inançlarını • Nasıl hor gördüğümü • Anlatacak kelime yok • Benim inancımsa çok basit • Aşk ve dostluktan ibaret • Erkek ve kadınların bir arada yaşadığı • Bu gezegeni sevmeye dayalı • Kafiyelerin arasında • Buldum silahımı • Artık sabrım kalmadı • Ortadan kaldırabilirim alayını • Her gün sessiz sedasız • Ölüyor binlerce çocuk • Çünkü bütün ülkeler milyarlarını • Silahlanmaya harcıyor gözü kapalı • Yatırımlar nükleere • Dünyanın yarısı • Geberip giderken açlık ve hastalıktan • Fazla üretip tüketiyoruz aşırı • Adaletin yerini sadaka aldı • Vicdanımızı rahatlatmak için • Her gün çaba sarfeden Bir Abbé Pierre kaldı • Ama gösteri dünyasının üzerinde • Parlak ışıklar ve kameralar • Dönüp duruyor habire • Leş kargaları misali • Geçim kaynakları felâket tellallığı • Zehirliyorlar insanları • Teleboktan bir çağdayız ne zamandır • Hakiki bilgi yok, haberler saat başı • Kafiyelerin arasında • Buldum silahımı • Artık sabrım kalmadı • Tetiği çekebilirim her an • Öfke dolu türkülerimle • Bazen yaptığım gibi • Saldırmak yeldeğirmenlerine • Savaş açmak adaletsizliğe ve sefalete • Ütopik gelebilir belki • Başka ne yapayım peki • Elime bir tüfek alıp bomba mı atayım • Yoksa sürünün peşine mi takılayım • Kim oy verecek bu soyguncular • Dünyayı değiştireceğine kim olur ikna • Bütün haklarımızı • Ellerine mi bırakalım sapkın politikacıların • Bir gün gelecek bu dünya • Çocukların mutlu mesut yaşadığı • Kadınların itilip kakılmadığı • Bir yer olacak mutlaka • Aşkla yaşayacak insanlar her dem • Ben değilim bunu söyleyen tek adem • Kulağını tıkamayacak hiç kimse asla • Çaresizlik ve korku feryadına • Kafiyelerin arasında • Buldum silahımı • Artık sabrım kalmadı • Öldürebilirim her an

BOBO BUNLAR

Biz burjuva bohem deriz onlara • Yakınlarıysa bobo der • Vincent Delerm şarkılarında • Rastlarsınız hemen her dizede bir defa • Yeni bir sınıf türedi • Burjuvazi ve proleteryadan sonra. • Ciksleri hatırlatıyor belki • Ama çok daha klas • Bakın anlatayım size • Sanatçıdırlar az buçuk • Hiç yoktan iyi elbette • Asıl tutkuları işleridir ama • Bilgisayar ya da medya • En büyük gururları • Bol sıfırlı vergileri. • Bobo bunlar, bobo bunlar... • Şık semtlerde otururlar • Köhne mahallelerde ya da • Ama koca hangarlarda. • Gözde sanat atölyeleri vardır • Foch Caddesi'nden de trendy mekânlarda. • Pek parlaktır veletleri • Altı yaşına basmadan okuturlar Küçük Prens'i • Özel okullara gönderirler • Ayaktakımından uzakta yetişsinler diye • Anlıyorum elbette • Ot içerler arada bir • Alışveriş adresleri ekolojik pazarlar • Koca cipleri vardır altlarında • Bisikletle gezerler ama • Bobo bunlar, bobo bunlar • Houellebecq, Djian romanları okurlar • Inrocks, Telerama karıştırırlar • Başuçlarından eksik olmaz Cioran • Ve yanıbaşında son çıkan IKEA kataloğu • Severler Japon yemeklerini ve Kore filmlerini • Cap Ferret tatil beldeleri • Ee, Côte d'Azur'ün de modası geçti. • ARTE seyrederler • Canal Plus fazla kıro gelir onlara • PSG maçları ve porno filmler dışında • Bobo bunlar, bobo bunlar • Son model müzik setlerinde • France-info dinlerler sabahtan akşama • Bir de Alain Bashung, Françoise Hardy • Ve Gérard Manset tabii ki • Desproges'u da severler • Desproges'un onlardan nefret ettiğinden bihaber • Utanırlar söylemekten • Ama gülerler Bedos ve Bigard skeçlerine • Beğenirler Sarkozy'yi ve Jack Lang'ı • Ama hep yeşillere verirler oylarını • Bayılırlar Paris Belediye Başkanı'na • Takılırlar Ardisson ve kankası Marco'ya • Bobo bunlar, bobo bunlar... • Diesel giyer kadınları • Erkekleri Armani, Kenzo • Gıcır gıcır kaşmir pololar, • Zadig & Voltaire'den, bravo • Habire gezerler sergi, müze • Buzlu manzanalarını yudumlayarak köşedeki barda • Manu Chao dinlerler • Acımasız konuşuyorum biraz belki • Pek hazzetmediğim bu tipler hakkında • Şöyle bir bakınca ama • Ben de birazcık onlardan biri değil miyim aslında • Bobo bunlar, bobo bunlar...

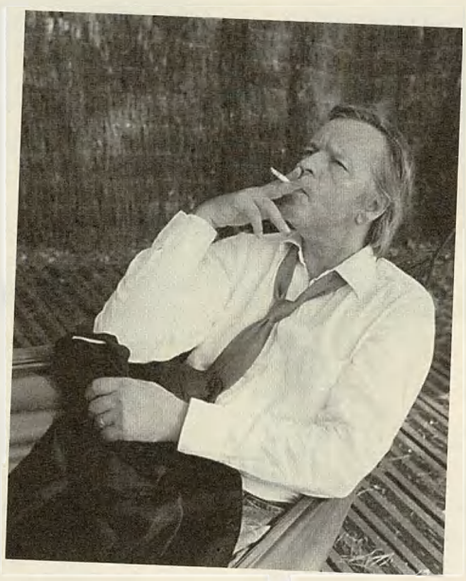

PAZAR GÜNÜ YOK SANA

İki bin yıldır kalkıyorsun sabahın köründe • Şafak sökmeden, toprağı bellemeye • Nedir bu döktüğün ter, çektiğin acı, yaşadığın sefalet • Bir tohumun ekmek olabilmesi için • Köylü kardeşim • Pazar günü yok sana • Haram tatil de • Her allahın günü ama • Katıyorsun geceni gündüzüne • İki bin yıldır boyun eğiyorsun aynı efendilere • Bir köpek kadar değerin yok o alçakların gözünde • Söylemenen vakti geldi, ait olmadığını bu dünyanın onlara • Toprak onu işleyenindir yalnızca • Köylü, hayvan adeta • Pazar günü yok sana • Haram tatil de • Çıkarmadan gıkını • Sıvıyorsun kolları • Bırakmaya zorladılar tarlanı nadasa • El koydular sürülerine, makinalarına • Geriye kalan silahın ve kurşunların yalnızca • Çiftliğini de elinden almaya geldiklerinde hiç acıma onlara • Köylü, mezar adeta • Pazar günü yok sana • Haram tatil de • Asıyorlar seni • Kendi ağacının dalına

SİGARAYI BIRAKMAK

Hiç de kolay değil bırakmak • Piyasadaki yegâne yasal esrarı • Çok iradeli olmak lâzım • Bir o kadar da kararlı • Ne zaman kalksam bırakmaya • Hemen başlıyorum otlanmaya • Herkes çıkarıp veriyor bir tane • İrade sıfır onlarda da • Günde üç paket içiyorum • Hep aynı tempoda kırk yıldır • Akciğerlerimin renginin yanında • Bask bereleri beyaz kalır • Yok haddi hesabı • Bu götoşlara akıttığım paranın • Her köşebaşındaki satıcılardan • Yediğim kazıkların • Bırakmalı sigarayı • Dikmeden nalları • Hayat çok güzel zira • Yanımdayken dostlarım ve sen • Bacak kadar veletleri görüyorum • Baca gibi tüttürüyorlar bu yaşta • Yirmi yıl sonra biliyorum • Nasıl da çabalayacaklar bırakmaya • Bence esas kahramanlar • Bu boka hiç meraklanmayanlar • Leş gibi kokan bu zıkkımdan • Tek fırt çekmemiş olanlar • Kaçakçı devlet bir yandan • Kâr ediyor kanserimin sırtından • Bir yandan da yalvarıyor işte • Bağış yapayım diye Schwartzenberg'e • Büyük Amerikan şirketleri • Zehirleyedursun bütün gezegeni • Zararlı olduğunu söylüyorlar bize sigaranın • Yasaklayacaklar barlarda içmeyi • Bırakmalı sigarayı • Dikmeden nalları • Hayat çok güzel zira • Yanımdayken dostlarım ve sen • Ama asıl sebep ölmek istememem • Hele de böyle salak bir sebepten • Yalnız bırakıp seni yukarıdan izlemek • Otuz yıl yas tuttuktan sonra • Baktığını görmek başka bir herife • Puro tüttüren bir gerzeğe • Tav olursan eğer • Sonsuz bir kâbusa döner ahiret • Herkesin bırakma sebebi kendine • Benimkisi sırf kıskançlıktan • Kurtulmak istiyorum bu zehirden • Ama nasıl da bir keyif bir yandan • Dert değil göçmek öbür tarafa • Sen de benimle gelirsen ama • Çözümü buldum galiba • Ben bırakacağıma sen başlasan ya • Bırakmalı bu mereti • Alıkoymadan senden beni • Vazgeçebilirim dostlarımdan bile • Ama senden asla • Vazgeçebilirim sigaradan bile • Ama senden asla

Türkçesi: Tayla Alican

ROLL 113 aralık '06

11 Lambchop
12 Eleni Karaindrou
16 Metric
20 Bob Dylan
26 Neil Young
30 Hümeyra
34 Gürol Ağırbaş
36 Raphaël
38 Dandadadan
42 Jarvis Cocker
48 Robert Altman
66 Sema

04 Ajans
09 Gaipten Sesler (8)
40 Halkla ilişkiler
51 ÖSS
53 Kıraathane
54 Gayd
56 Kısa dalga

CSS, The Dears, Klaxons, BB King, Amy Winehouse, M. Ward, Man Man, Scissor Sisters

58 Albümler
64 Liste
70 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Berkant İncesaraç, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Defne Çorbacıoğlu, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Ender Özkahraman, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, Haziran, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Mircan Kaya, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Ragıp Duran, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yalçın Tosun, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeki Coşkun, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basim San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ (Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95) **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Aralık 2006 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 10 **sayı** 113 **aralık** '06 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Günlerden yakut Salı

Asmalımescit, Paris'in sanat muhiti olan Montparnasse mı olacak dersiniz? Beyoğlu'nun gürültülü pastanelerinde iki şair birbirine şiir okusa hayretle bakarlar. Bu yerlerde incir çekirdeğini doldurmakla bir hizada olan şiir, nesir, hikâye, roman; Gide, Malraux, Herman Hesse, J.P. Sartre, existentialisme lakırdılarını anlamayanları Madagaskar yerli lisanı işitmiş gibi şaşırtır.

Asmalımescit'teki şirin kahvede ise masalar yanyana gelmiş, bu masalara on, onbeş genç adam oturmuş, edebiyattan, şu ismi olup da cismi olmayan şeyden konuşuyorlar, Yirminci Asır isminde bir edebiyat gazetesi çıkarmayı düşünüyorlar.

Günlerden bir Salı, sene 1946, 31 Aralık. Bugünkü edebiyat nesli, Sabahattin Ali'ler, Orhan Veli'ler, Cahit Sıtkı, Ahmet Muhip'ler içinde bu akşam kırkına basacaklar var. Halbuki bu masa başındakilerin en büyüğü bu akşam yirmisekizini bitirip yirmidokuzuna giriyor.

Otuza varmamışın otuzu çoktan aşmışa kızgınlığından yüzü pembe pembe: "Şiir insan meselesinin, fonksiyonu olan insan hayalinin dünya çerçevesinde tahakkuku..."

Cümle Necip Fazıl'ın semavî kitabesi halinde uzayınca, kalem kâğıdı çıkarıp Yirminci Asır'ı ebedîleştirecek gençlerin çıkaracakları mecmua hakkında fikirlerini kaydetmek lâzım geldi:

"Yirminci Asır etrafında toplanan yazıcılar, sanatçının içiçe, yüzyüze bulunduğu sayısız insan meseleleri üzerinde işleyip, onları değerlendirmesini ilk şart olarak görmektedir. Burada insan derken aylak olmayanı, kendini beyin sancıları içinde hissedeni, toplulukta yararlı fonksiyonu, kısaca küçük günlerinin muhasebesini yapabileni kastediyoruz."

Kendimde bir uyuşukluk hissediyorum. Beyin sancısı, küçük günlerin muhasebesi, büyük günlerin işletme müdürlüğü, yararlı fonksiyon... Bir rüyanın içine dalıyorum. İskender Fikret, bir Zati Zungur maharetiyle Köylü paketinden bir Boğaziçi alıp yakıyor, yüzüme bakıyor. "Bunun dışında kalanları ancak polemik sütunlarında teşhir haçına gereceğiz" diyor.

Teşhir haçına gerilecek İsa'lar kim bilir kimler? Orhan Veli mi? Cahit Sıtkı mı? Oktay Rıfat mı? Sabahattin Kudret mi? Belki de benim. Ne yapalım, sıramız geldi. Yavaşça tüymek lâzım. Biraz politika fena kaçmayacağı için, "Edebiyat da zaten bu demektir. Aylak olmayanı yazmalıyız ki bir şeye benzesin. Zaten aylağı yazmaya başladık mı, pek otobiyografik olur" diyorum, gülüşüyoruz.

Gözlüklerinin üstünden az buçuk haince bakan, ince dudaklı, müstehzi bir münekkit olan Cemil Meriç şöyle diyor: "İnsandan bahsedeceğiz, Platon'un insanından. Ama Diyojen gibi. Bilirsiniz tabii: Platon, 'insan iki ayak üstünde duran tüysüz bir hayvandır' demiş. Diyojen hindiyi bağırta bağırta yolduktan sonra Atina meydanlarında 'işte Platon'un insanı' diye halka teşhir etmiş."

Masada bir kahkahadır kopuyor. Ne güzel şey gençlik!

Bir başka münekkide, "üstad" diyorum, "eski şairlerimizi pek hırpalamasan... Eskiden kastım, daha geçen sene bir-iki kitabı çıkanlar".

Fahir Onger hem acı, hem tatlı, hem sahi, hem yapmacık bir gülüşle gülüyor. "Yok" diyor, "fazla ileri gittiler. Biz rakı şişesinde balık istemiyoruz. Balık içinde rakı istiyoruz." Kendimi tutamadım, "Vallahi Orhan Veli ile biz her zaman balıkla rakı içerdik" demiş bulundum. Fahir Onger o zaman "biz ise rakı ile balık yiyeceğiz!" dedi.

Masanın üzerinden bir kitap elime alıyorum. "Önce Ekmekler Bozuldu". Yazan: Oktay Akbal. Yanına yaklaşıyorum. Yavaşça yeni romanının ismini lütfetmesini rica ediyorum. "Garipler Mahallesi" diyor. "Halide Edip'i nasıl bulursunuz?" diyorum, "Kerime Nadir'den iyidir" diyor.

"Park" ismiyle çıkardığı kitapla Lütfi Kırdar'ın rakibi haline gelen hikâyeci Naim Tirali'ye Esat Mahmut Karakurt'un son romanını okuyup okumadığını soruyorum. "Okudum" diyor. "En çok nesini beğendiniz?" Küçücük bir espri yapmadan edemiyor: "Romanı okumayanları" diyor.

Böylece tatlı tatlı konuşur, gülüşür, dedikodu yaparken, bizim fotoğrafçı arkadaş Şevket Tanju resimlerimizi almaya kalkınca, hepimiz birer acaip tavır aldık. Kimimiz ciddi ciddi bir şeyler anlatma hali, kimimiz düşünüyor vaziyeti takındık. Ben de meşhur bir röportajcı suratı takınmaya çalıştım. Bu da oldu.

Şairlerden birer şiir okumalarını rica ettim. Önce Behçet Necatigil'den şu şiiri dinledim: "(...) / Nüfus kütüklerinde / Kocaya varmış kızlar / Sevmiş sevilmemişler / Kadri bilinmemişler / Hoppa ellerde kızlar / Mihnette dilsiz olan / Başka yerlerde kızlar."

Şair Salâh Birsel'in otuzuna varmadan saçları dökülmüştür. Sakin bir hali vardır ama, ne yaman alaycıdır. Şiirlerinde öyle çalak, öyle çevik ki. Şu mısralarda bir çırpıda yapılmış desen, karikatür güzelliği var: "Neler oldu neler / Ne dolaplar döndü / Talebe oldum / Memur oldum / Aşık oldum / Asker oldum piyade."

İskender Fikret Akdora, "Küçük Günlerimiz" şiirini okurken tavla partisinde bir dubaraya içerleyip şak diye tavlayı kapamış bir adam gibi kıpkırmızı: "Bir dost kucaklar gibi açtım kollarımı / Geniş cadde üstünde / Şehir buram buram insan kokuyor / buram buram alın teri / yine küçük günlerimden biri işte / başlamak üzere."

Gençlik güzel çağ! Hepsi ümitle dolu. Aynı şeyleri her nesil yaptı. Mecmualar çıktı, okunmadı. Çıkmasıyla çıkmaması arasında fark kalmadı... Genç yazıcı neler, neler göreceksin, seneler geçecek, hiçbir kitapçı dudağının seni çağırdığını hissetmeyeceksin.

Yirminci Asır'cılar sanat aşkı ve hevesiyle dolu. Hepsinin projeleri ve çıkmış kitapları var. Onları tanıtacak herhalde ben değilim. Kitapları, gazeteleri, yazıları tanıtacak.

Sait Faik *(Yenigün, 19 Ocak, 1947 tarihli yazısından kısaltarak)*

< YÜZ YAŞIN KUTLU OLSUN >

Hayatımıza giren hayatların sayısı hesap edilemez. **JOHN BERGER**, Buluştuğumuz Yer Burası

Hiçbir harfin, hiçbir kelimenin, hiçbir mananın okuması yazması yoktur. **KÜÇÜK İSKENDER**, Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir

Hiçbir zaman okulumun eğitimimi engellemesine izin vermedim. **MARK TWAIN**

Hayat tahayyül edebildiğimiz kadardır. Bütün dünyası tarlasından ibaret olan köylünün gözünde, o tarla bir imparatorluktur. Sezar'ın gözünde ise azımsadığı imparatorluğu topu topu bir tarla kadardır. Fakir insanın bir imparatorluğu var, güçlü olanın ise altı üstü bir tarlası. **FERNANDO PESSOA**, Huzursuzluğun Kitabı

Gerçek niye çıplaktır bilir misiniz? Herkesi giydirdiği için. **ÖZDEMİR ASAF**

Gayrı ne ben benim / Ne ev benim evim **LORCA**

BRIAN ENO'DAN SES VE IŞIK GÖSTERİSİ

77 milyon resim

'70'lerde, Roxy Music'te glam-rock efsanesiyken, Nam June Paik gibi uçuk Fluxus sanatçılarının işi olarak görülen analog video sanatına merak salarak, gelecek vizyonunun kuşağının çok ötesinde olduğunu göstermişti. Ambient müziğin babası Brian Eno'nun, disiplinler arasında gezinen sanatsal yaratıcılığı o zamandan beri duraksamadı, tam tersine daha da gelişerek 21. yüzyılın jeneriğini kurmaya başladı. Eno, son olarak karşımıza benzerine daha önce rastlanmamış bir sanat eseriyle çıktı: Bir bilgisayar programı.

"77 Million Paintings" adını verdiği DVD-Rom formatındaki bu yapıt, özetle, kendini asla tekrarlamadan ve oluşan görsel hareketlerle karşılıklı duyarlık göstererek, yani rastlantısal olarak ilerleyen ambient müziğin, gene kendini tekrar etmeden akan ışık resimlerinin 77 milyon farklı versiyonuyla hemhâl oluşunu evinizde tecrübe etme imkânı sağlıyor. Yani bir "ortam" sanatı, ses, ışık, hareket arasında yeni ilişkiler kuran bir "Eno ambiyansı" söz konusu. '80'lerde ancak televizyonunuzu 90 derece çevirerek seyredebileceğiniz dikey filmler bile yapan Eno, deneysel arayışlarının merkezinde yer alan televizyon ekranını "ışık saçan bir ampul" olarak görüyor: "Bana göre video sanatı ışığı manipüle etmekle ilgili, imgeleri değil." Televizyon ideolojik fonksiyonundan çıkıp etrafa ışıklar saçan fantastik bir lamba haline geldiğinde, mekân ekrandan gelen envai çeşit renge ve dokuya boyanıyor; müzik ve ışık üçüncü boyutta buluşuyor: Eno'nun neşeli minimalizmine hoşgeldiniz. Program, Eno'ya ışık-resimleri galeri ortamında bugüne kadar deneme fırsatı bulamadığı biçimlerde sergileyebilmesine de olanak sağlamış. Yapıtın kamusal mekan düzenlemeleri şu ana kadar Tokyo, Londra, Milano ve Venedik'te sergilendi ve her birinde bir başka set kurdu. Kapri, Madrid, Palma ve Capetown sergileri yolda.

NORAH JONES üçüncü stüdyo albümü "Not Too Late"i ocak sonunda çıkarıyor. 13 şarkılık albümde Jones'la birlikte şarkıları yazan Lee Alexander, şarkı yazarı M. Ward, Kronos Quartet çellisti Jeff Ziegler, tuşlu çalgılarda Larry Goldings gibi isimlerin emeği var. İlk single "Thinking About You" ise, Norah Jones'un Wax Poetic'in vokalistliğini yaptığı dönemlerde İlhan Erşahin'le birlikte bestelediği bir parça...

Daha önce Lech Walesa, Bob Geldof, Yusuf İslam gibi isimlerin de aldığı prestijli Man Of Peace ödülü bu sene **PETER GABRIEL**'a verildi. Ödül, Mihail Gorbaçov'un kurduğu bir vakıf tarafından tayin edilen kişiye sunuluyor ve organizasyon her sene Roma'da gerçekleştiriliyor.

Tam 28 yıl ara verdikten sonra, geçtiğimiz günlerde "An Other Cup" adlı bir folk albümü çıkaran Yusuf İslam'ın oğlu Muhammed İslam da babasının izinden gitti, ilk albümü "Bury My Heart At Wounded Knee"yi **YORINOS** adı altında yayınladı.

Yeni albümleri için yetenekli prodüktör Timbaland ile üç şarkı yazan **DURAN DURAN** üyeleri, bir şarkıda da Justin Timbarlake'le çalışacak.

GARBAGE önümüzdeki martta "Absolute Garbage" adında bir best-of albümü çıkaracak. Albümde, ismi belirsiz bir de yeni şarkı olacak. Grubun şarkıcısı **SHIRLEY MANSON** ise yeni senede Jack White, Billy Corgan ve Blue Nile'dan Paul Buchanan gibi isimlerden destek alarak ilk solosuna imza atmaya hazırlanıyor.

Eski Soundgarden, yeni Audioslave şarkıcısı **CHRIS CORNELL**'in yumuşak ama deneysel bir sound'u olacağını söylediği ikinci solo albümünde prodüktör koltuğunda Morrissey, Rolling Stones, U2 gibi isimlerle de çalışan Steve Lilywhite oturacak.

ABD sinemalarında 8 Aralık'ta vizyona girecek olan, başrollerini Jude Law ve Juliette Binoche'un paylaştığı Anthony Minghella filmi "Breaking & Entering"in soundtrack kayıtları İngiliz ikili **UNDERWORLD** ile kompozitör **GABRIEL YARED**'in ortak imzasını taşıyor.

THE BEES henüz çıkmayan yeni albümleri "Octopus"dan "Left Foot Stepdown"ı single olarak yayınladı. Şarkıya şimdilik sadece internet vasıtasıyla ulaşabiliyoruz.

PETE DOHERTY, 18 Kasım günü, yanında kokain bulundurma suçundan, tekrar tutuklandı.

"YENİ ŞARKI"NIN ANIT AĞACI

Kübalı Carlos Puebla ("Hasta Siempre") ve Şilili Violeta Parra ("Gracias a la vida") ile bir üçgenini tamamlayan efsane bir kişilik Arjantinli Atahualpa Yupanqui: 1908-92 arası yaşadı. Yüzyıl boyu Latin Amerika'da yoksulluğa ve eşitsizliğe karşı savaştı. Yüzlerce şarkı derledi, bir o kadar yazdı, besteledi. Dövüldü, sövüldü, kovuldu... Nueva cancion (yeni şarkı) hareketinin bu anıt isminin iki derleme CD'si artık Türkiye'de: "Soy Libre" ve "Basta Ya". Repertuarda "Gülmek için yaratılmış, gözlerde yaşlar niye" diye bildiğimiz "Los ejes de mi carreta" (Arabamın dingilleri) de mevcut.

Bir süre önce göğüs kanseri teşhisi konulan **MARIANNE FAITHFULL**'un durumu iyiye gidiyor. Bir aksilik olmazsa, küçük bir operasyon geçirip dünya turnesine kaldığı yerden devam edecek.

Nick Cave, yanına Bad Seeds'den Warren Ellis, Martyn Casey ve Jim Sclavunos'u da alıp **GRINDERMAN** adı altında bir albüm çıkaracak. Birthday Party günlerini yad eden, "ağzı bozuk" ve epey gürültülü bir albüme girişen Cave ve arkadaşlarının "No Pussy Blues" isimli şarkılarını şimdiden Grinderman'in MySpace sayfasında dinleyebilirsiniz.

Iggy Pop, Rolling Stones, Patti Smith, Red Hot Chili Peppers, U2, Jay-Z, Justin Timberlake, Johnny Depp, Dennis Hopper, Chris Rock... Tüm bu isimler ve daha fazlası **JOHNNY CASH**'in "American V: A Hundred Highways"den çıkan yeni single'ı "God's Gonna Cut You Down"ın klibinde oynuyor. Klibin fikir babasıysa, son albümünde Rick Rubin'le çalışan Justin Timberlake.

Tony ödüllü koreograf Twyla Tharp'ın **BOB DYLAN** şarkılarından yola çıkarak kotardığı Broadway müzikali "The Times They Are A-Changin'", sadece 28 kez sahnelendikten sonra perdelerini kapadı. Geçen sezon Billy Joel'in şarkılarından uyarlanan ve hatırı sayılır başarı kazanan "Movin' Out"dan da cesaret alınarak gerçekleştirilen yapım, Bob Dylan'dan tam not aldığı halde, o kadar ağır eleştirilere ve alaylara hedef oldu ki, geçen sezonlarda fiyaskoyla sonuçlanan Beach Boys'un "Good Vibrations"ı ve Beatles'ın "Lennon"ıyla aynı kaderi paylaşmak zorunda kaldı.

ROLLING STONES üyelerinin sağlık problemleri yüzünden hayli problemli geçen "Bigger Bang" turnesinde kötü olaylar yaşanmaya devam ediyor. Ekim ayında Ronnie Wood abisi Art'ı kanserden, Mick Jagger ise 93 yaşındaki babası Basil "Joe" Jagger'ı zatürreden kaybetti.

QUEEN'in "Greatest Hits" albümü İngiltere'nin en çok satan albümü unvanını aldı. Queen'in 5.4 milyonluk satışını, The Beatles'ın "Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band"i (4.8) ve Oasis'in "(What's The Story) Morning Glory"si (4.3) izliyormuş.

04→

YENİ MÜZİK YENİ FİYATA

CORINNE BAILEY RAE
Corinne Bailey Rae

LILY ALLEN
Alright, Still

HOT CHIP
The Warming

SIGUR ROS
Takk...

THE MAGIC NUMBERS
Those The Brokes

DEPECHE MODE
The Best Of Volume 1

MOBY
Go-The Very Best Of Moby

ROBBIE WILLIAMS
Rudebox

IRON MAIDEN
A Matter Of Life And Death

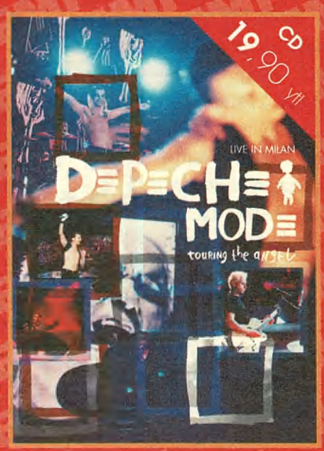

DEPECHE MODE Touring The Angel:
Live In Milan DVD

EMI Müzik Türkiye Merkez Ofis: İnönü Caddesi Ankara Palas No: 77 D:1-3 Gümüşsuyu - Taksim Tel: 0212 244 58 44 Satış & Dağıtım: İMÇ 6. Blok No: 6202 Unkapanı Tel : 0212 514 16 21 www.emikent.com.tr

EMI

Dikkatli ölünüz. Yaşamak için dikkat yetmez. **ÖZDEMİR ASAF**

Kimsenin beni bir filme ya da romana konu almadığına, hiç tanımadığım insanları eğlendirmek için hayatımı altüst etmediğine memnunum. **ARIEL DORFMAN**, Dadı ile Buzdağı

Deniz kenarındaki şehirleri severim. Her zaman, onları hiç güçlük çekmeden terk edebileceğimiz duygusu verirler. **ZAFER ŞENOCAK**, Tehlikeli Akrabalık

Bazen insana hiçbir şey hatırlamak kadar acı vermez, özellikle de mutluluğu hatırlamak kadar. **ASLI ERDOĞAN**, Kabuk Adam

Dün hissedileni bugün de hissetmek, hissetmek değil, dün hissedilmiş olanı bugün anımsamaktır yalnızca, artık yok olmuş olan dünkü hayatın canlı cesedi olmaktır. **FERNANDO PESSOA**, Huzursuzluğun Kitabı

Raporumu bir hikaye anlatırmış gibi vereceğim, çünkü anadünyamda küçük bir çocukken Gerçeğin hayal gücüyle ilgili bir mesele olduğunu öğrettiler bana **URSULA K. LEGUIN**, Karanlığın Sol Eli

BİR TATLI HUZUR ALMAYA GELDİK...

Medeniyetler çatışması söylemlerinin gırla gittiği bir çağda, en güzel medeniyetler buluşması ispatlarından, "İslâm bir değildir, hiçbir zaman da olmadı" iddialarından biri Gülbahar Kültür'den geldi. İki CD'lik "Sufi's Secret" toplamasında, Kani Karaca'dan Nusrat Fateh'e, Sussan Deyhim'den Sema'ya, bütün bir Ortadoğu coğrafyasından ilâhiler, nefesler, deyişler, tekbirler, ritmler var. Yüzyılların geleneğine son senelerde yapılmış yorumlar, zamane sound'uyla dönen semazenler, heterodoks bir din ve kültür yorumunun potasında birleşiyorlar. Hoş gör ya hu!

10CC'nin "10cc. Greatest Hits... And More" adını taşıyan toplama albümü çıktı. Albümde Graham Gouldman'ın, grubu 1976'da terk eden Kevin Godley'le o günden sonra ilk kez bir araya gelerek yazdığı iki yepyeni şarkı da yer alıyor: "Beautifulloser.com" ve "Son of Man".

Bağlı oldukları Sony-BMG ile sözleşmelerini bitirecek olan best-of'ları "Stop The Clocks"u geçtiğimiz günlerde çıkaran **OASIS**, yeni şarkılar yazmak için stüdyonun yolunu tuttu.

'50'li yılların r&b kraliçesi **RUTH BROWN** 17 Kasım günü geçirdiği bir kalp krizi sonucu hayata gözlerini yumdu. Geçmişte "Teardrops In My Eyes", "5-10-15 Hours", "(Mama) He Treats Your Daughter Mean" gibi şarkılarla listeleri alt üst eden 78 yaşındaki Brown, "Lucky Lips", "This Little Girl's Gone Rockin'" gibi rock-'n'roll hitlerine de sahipti.

LCD SOUNDSYSTEM'ın "Sound of Silver" adındaki yeni albümü mart ayında çıkacak.

ELTON JOHN, Scissor Sisters'ın şarkıcısı Jake Shears'la yaptığı söyleşide, çarpıcı bir açıklama yaptı: "Organize dinler, topluma eşcinsel düşmanlığını yayıp duruyor. Her ne kadar içlerinde bir takım harika şeyler barındırsalar da, bana kalsa hepsini yasaklarım." John, söyleşide, Scissor Sisters, Antony & the Johnsons üyelerini ve Rufus Wainwright'ı da eşcinselliklerini serbestçe yaşayış biçimleri sebebiyle bolca övdü.

RICKIE LEE JONES yeni albüm hazırlıklarını tamamladı. "Elvis Cadillac", "Circle In The Sand", "Where I Like It Best", "7th Day", "Nobody Knows My Name" gibi şarkılar barındıran "The Sermon On Exposition Boulevard", şubat başında çıkacak.

Damon Albarn, Gorillaz ve The Good, **BONO**, Malawi'li bir çocuğu evlat edindiği için, insan hakları örgütlerinden yoğun eleştiri alan **MADONNA**'yı savunarak, onun "bu çocuğa hayatta kalması için çok daha uygun fırsatlar tanıyabileceğini" söyledi. Bu arada, ABD'deki bir dizi Episcopal kilise ayinler sırasında **U2** çalmaya başladı. Fikri sahiplenen rahiplerden Paige Blair "bugün kiliselerde çalan Bach ve Handel gibi sanatçıların da zamanında popüler müzik yapan müzisyenler olduğunu ve zaman zaman kiliseyle ters düştüklerini" belirtti. Dinibütün Bono'nun yoksulluk ve AIDS karşıtı kampanyalarda oynadığı rol, U2'nun seçilmesinde önemli bir etken olmuş elbette. Grubun "U218 Singles" adındaki best-of'unun geçtiğimiz günlerde çıktığını da hatırlatmadan geçmeyelim.

The Bad And The Queen gruplarıyla uğraşırken, kalan **BLUR** üyeleri yeni albüm üzerinde çalışmaya başlamak için bir tarih belirlediklerini, Albarn dahil, hepsinin Graham Coxon'u tekrar aralarında görmeyi çok arzuladıklarını söylediler. Coxon ise bu yakınlarda çift CD'lik bir konser kaydı çıkarmaya hazırlanıyor. Sınırlı sayıda basılacak olan albümün adı "Burnt To Bitz" olacak.

Efsanevî country topluluğu Louvin Brothers'dan **CHARLIE LOUVIN** on yıl aradan sonra yepyeni bir albümle çıkageliyor. Kendi adını taşıyan plakta Louvin, her şarkı için başka bir müzisyenle işbirliği yapıyor. Bazılarını sayalım: Jeff Tweedy, Elvis Costello, Kurt Wagner, Will Oldham...

Paul McPike adında Oregonlu bir müzisyen, "American Idiot" parçasının söz ve müziğini kendisinden çaldıkları iddiasıyla **GREEN DAY**'e dava açtı.

Warren Ellis, pitchfork.com'a bir mektup yazarak Çin'de başlarına gelenlerden dert yandı. Grubun adının **DIRTY THREE** olması yüzünden sahnede pornografik bir durum olacağından kuşkulanan Çin Hükümeti, önce konserlerini iptale çalışmış, ardından "Dirt Three" adıyla sahne almalarını istemiş. Avustralyalı yetkililerin araya girmesiyle bu badireleri atlatan grubun konser saati de keyfî olarak değiştirilmiş, kendilerine de "işlerine gelmiyorsa konsere çıkmamaları" söylenmiş.

JULIAN TEMPLE'ın çektiği **JOE STRUMMER** belgeseli "The Future Is Unwritten"ın prömiyeri, ocak ayında, ABD'de, Sundance bağımsız filmler festivalinde yapacak.

2007 başında çıkacak yeni albümleri "The Fragile Army"ye koymak için Nirvana'dan "Lithium"u, The Psychedelic Furs'den "Love My Way"i ve Tripping Daisy'den "Sonic Bloom"u coverlayan **THE POLYPHONIC SPREE**, gardrobunu da yeniledi. Bembeyaz kıyafetleriyle de tanınan kalabalık topluluk, artık üzerinde kırmızı kalpler ve haçlar olan siyah üniformalar içinde gözükecek.

PARİS'İN KALBİ

Paris'in gönlünden kopan tam yüz şarkı bir arada. Adeta dört mevsim gibi dört CD'den oluşan "Saint-Germain-des-Prés" albümünde Léo Ferré, Juliette Gréco, Catherine Sauvage, Yves Montand, Boris Vian, Les Frères Jacques, Mouloudji, Cora Vaucaire, Sidney Bechet, Django Reinhardt şansonlardan cazlara resmigeçit yapıyor. Kaybolmak an meselesi. Kendinizi bir anda bir Sartre kitabının satırları arasında ya da bir Marcel Carné filminin ortasında bulabilirsiniz. Nostalji değil, tarih!

Efsanevî Beach Boys albümü "Pet Sounds"un kırkıncı yaşı sebebiyle **BRIAN WILSON** oyuncakları yapıldı. Wilson'ın son albümü "Smile"ın da kapağını yapan Mark London tarafından tasarlanan plastik bebeklerden 300 tane üretildi ve her biri Wilson tarafından numaralanıp imzalandı.

Geçtiğimiz ay, Melbourne'de G20 toplantısının olacağı günlerde, **PEARL JAM** ve **U2** bir araya geldiler ve bir Make Poverty History (Yoksulluğu tarihe gömelim) konseri verdiler. Jet, Paul Kelly gibi yerel şöhretlerin de katıldığı konserde, Vedder ve Bono hem Avustralya başbakanı John Howard'a dünyadaki yoksulluk karşısında gösterdiği tutum yüzünden verip veriştirdiler, hem de aralarına Edge'i de alıp Neil Young'ın "Rockin' in the Free World"ünü söylediler.

DAVID GILMOUR sene başında çıkardığı "On An Island"ı –ikisi Pink Floyd klasiği "High Hopes" ve "Comfortably Numb" olmak üzere– sekiz şarkı ilâvesiyle DVD formatında yayınlayacak. Bugünlerde Floyd'un ilk single'ı olan "Arnold Layne"in, vokallerinde David Bowie ve Richard Wright'ın yer aldığı iki farklı versiyonunu kaydeden Gilmour, Syd Barrett şarkısı "Dark Globe"a yaptığı yorumu da single olarak basmaya karar verdi. Bu şarkılar, öncelikle müzisyenin web sitesinden indirilecek.

Bir albüm, iki kitap! **THE FALL**'un yeni albümü "Reformation" şubat başında çıkıyor. **MARK E. SMITH** ise otobiyografisi "Renegade: The Gospel According To Mark E Smith"i nisanda, kısa hikayelerinden oluşan "Perverted By Language: Fiction Inspired By The Fall"u haziranda yayınlayacak.

Plak şirketi Go-Kart, Alkaline Trio'dan Matt Skiba, Donnas'dan Brett Anderson, Queens Of The Stone Age'den Nick Oliveri gibi isimlere, çocuklar için kaydedilen bir albümde **RAMONES** şarkıları söyletti. Parçaların bazı vokallerini de Gabba Gabba Hey Singers adındaki çocuk korosu yaptı.

Bir zamanlar The Divine Comedy'nin de üyesi olan **JOBY TALBOT**, müziklerini yazdığı "Chroma" adındaki bale için **WHITE STRIPES** şarkılarını da yorumladı.

Yüreğinden dışarı atlayamazsın. **VLADIMIR MAYAKOVSKI**

Çöküş, bilinçaltının tamamen yitirilmesi demektir, çünkü bilinçaltı yaşamın temelidir. Kalp düşünebilseydi, atmaktan vazgeçerdi. **FERNANDO PESSOA**, Huzursuzluğun Kitabı

Ben aynaya bakınca
Aynayı görürüm, ilkin.
ÖZDEMİR ASAF

Gözünün önüne getirebiliyordu: Bedenin sıcak karanlıklarında, ikide bir boğuk gurultularla ya da görkemli bir osuruğun neşeli yeliyle bozulan bir sessizlik içinde meydana gelen açılıp daralmalar, oradan oraya giden sıvılar ve katılar. En sonunda barsaklarını terk etmeye zorlanan ilk parçanın tuvaletin suyuna plof diye yavaşça düştüğünü duydu; suda yüzüyor muydu, batmış mıydı yoksa? Üç dört parça daha düşmesi gerekiyordu. Yağların, şekerlerin ve nişastaların ölümcül karışımlarının şaraplar ve sert içkilerle mideye indirildiği müthiş bir öğle yemeğinden sonra kırdığı kendi olimpiyat rekoru sekizdi. **MARIO VARGAS LLOSA**, Üveyanneye Övgü

her sevdâ bir muhaberedir doğuda / her isyan bir çileden geçer yolunu / zaman en iyi meddahtır derler / bitmemiştir muhaveresi hâlâ **MURATHAN MUNGAN**

ÇOCUKLAR ÖLDÜRÜLMESİN, ÖLDÜRMESİN!

Bugün yaşları 6 ila 17 arasında değişen 300 bin çocuk, dünya üzerindeki 20 silahlı çatışma bölgesinde, hükümetler ya da isyancı gruplar tarafından ölmeye, öldürmeye gönderiliyor!.. Bu zalim kadere karşı çıkan bir albüm var elimizde: "No Child Soldiers". Alpha Blondy, Angélique Kidjo, Salif Keita, Lokua Kanza gibi Afrikalı şarkıcılardan topluca imdat çağrısı.

İngiltere'nin "en yeni, iyi ve genç" gruplarından **THE VIEW**'un ilk albümü "Hats Off To The Buskers" adını taşıyacak. The Verve'ün "A Northern Soul"uyla Oasis'in "Definitely Maybe"sinin de prodüktörlüğünü yapan Owen Morris eşliğinde kaydedilen albüm, gruba şöhretini kazandıran "Wasted Little DJ's" ve "Superstar Tradesman" gibi hitleri de içeriyor ve ocakta çıkıyor.

Yeni albümü için otuz-kırk kadar parça yazdığını söyleyen **JENS LEKMAN**, bazı şarkılarda, daha önce birlikte bir single da çıkardığı, İsveçli müzisyen **EL PERRO DEL MAR** ile çalışmış.

R&B yıldızı **MARY J BLIGE** bu ay "Reflections –A Retrospective" adıyla bir "best-of" yayınlıyor. Albümde dört yeni şarkı bulunacak.

Radiohead gitaristi **JONNY GREENWOOD**, klasik müzik ağırlıklı yayın yapan BBC Radio 3 tarafından "yılın en iyi aranjörü" ödülüne layık görüldü. Greenwood, radyo için Leh besteci Penderecki'nin Hiroşima kurbanları için yazdığı bir eserden yola çıkarak "Popcorn Superhet Receiver" isimli bir parça düzenlemişti.

SNOW PATROL şarkıcısı Gary Lightbody ve gitarist Nathan Connoly'nin kafasında solo planları dönüyor. Lightbody'ninki "elektronik", Connoly'ninki "melodik" olacakmış. Grupta ayrılma emareleri yok.

MOTÖRHEAD, bir 10 yaş altı futbol takımına sponsor oldu. Greenbank FC sahaya siyah formayla, "Ace Of Spades" eşliğinde çıkıyor. Armaları da meşhur Motörhead kurukafası.

Yönetmen Carla Garapedian'ın, **SYSTEM OF A DOWN**'ın vokalisti Serj Tankian'ın 96 yaşındaki dedesi Stepan Haytayan'ın 1915 anılarından esinlenerek çektiği belgesel "The Screamers" ocakta ABD sinemalarında gösterime giriyor. Garapedian, grubun son albümleri "Mezmerize" ve "Hypnotize" için çıktıkları turnelere katılmış ve onlarla birlikte farklı kent ve ülkelerdeki kıyım kurbanı Ermenileri bularak, anlattıklarını filme almış. Belgeselde grubun şarkıları ve performansları da kendine bolca yer buluyor.

LILLY ALLEN yeni single'ı "Littlest Thing"in B yüzü için Keane'in "Everything's Changing" şarkısını yorumladı.

LOU REED, Tai Chi hocası Master Ren Guang Yi'nin hazırladığı savunma sanatları ve meditasyon DVD'sinin anlatımını üstlendi. Film için hazırladığı iki şarkı da ambient türündeymiş.

New Order basçısı Peter Hook, **JOY DIVISION** için çekilen filmin gidişatından memnun olmadıklarını, Anton Corbijn'in baskın tavrını görünce filme müzik yapıp yapmayacaklarını tekrar düşüneceklerini açıkladı.

Echo & The Bunnymen şarkıcısı **IAN MCCULLOCH**, amacı genç yeteneklere şans vermek olan bir müzik yarışmasında jüri üyesi olacak. Island Records'dan Marc Marot, Radio 2'dan Paul Sexton ve bol ödüllü prodüktörler Bacon & Quarmby ile önce kendilerine online gönderilecek şarkıları dinleyecekler, ardından seçilen altı finalistin özel bir konserde çalmasını sağlayacaklar. Birinci olan grup, Bacon & Quarmby'la bir demo kaydedecek.

PINK FLOYD, "Another Brick In The Wall (Part 2)"nun sample haklarını **ERIC PRYDZ**'e verdi. "Proper Education" isimli şarkı, ocak başında Eric Prydz vs. Floyd imzasıyla yayınlanacak.

Stockholm'de bir **ABBA** müzesi yapılıyor. Müzede kıyafetler, çalgılar, el yazmaları sergilenecek, kayıt yapılabilecek.

İstanbul'da 25-26 Kasım tarihleri arasında Freemuse'un düzenlediği Uluslararası Müzik ve Sansür Konferansı'na katılması beklenen **KURASH SULTAN**, 29 Ekim'de, 47 yaşında kalp krizinde yenik düştü. Çin'deki baskılar nedeniyle İsveç'te sürgün yaşayan müzisyen, Doğu Türkistan'daki Uygur halkının özgürlük sembolüydü.

LA SESİ VE SESLİ HARFLER
"EBEDİ ŞEF"İ OBUA OLARAK DÜŞÜNMEK

SEYFİ ÖNGİDER'LE "KURULUŞ VE KURUCU" ÜZERİNE
DÖNÜM NOKTASI 1925!

"GÜVENLİK SEKTÖRÜ" VE ÖTESİ
TSK BİR KURUM DEĞİL, BİR SİSTEM

BREZİLYA SEÇİMLERİNİN ARDINDAN
BABA LULA!

ZORUNLU GÖÇLE YÜZLEŞMEK
FECİ BİR ÇARESİZLİK

"DONDURMAM GAYMAK" VİZYONDA
BİR KİTLE ENSTALASYONU

BİR 12 EYLÜL FİLMİ: "EVE DÖNÜŞ"
GERÇEĞİN KÖŞKÜNE HOŞGELDİNİZ

BÜLENT ECEVİT'İN ARDINDAN
"ÜÇÜNCÜ ADAM"IN MİRASI

sayı 66

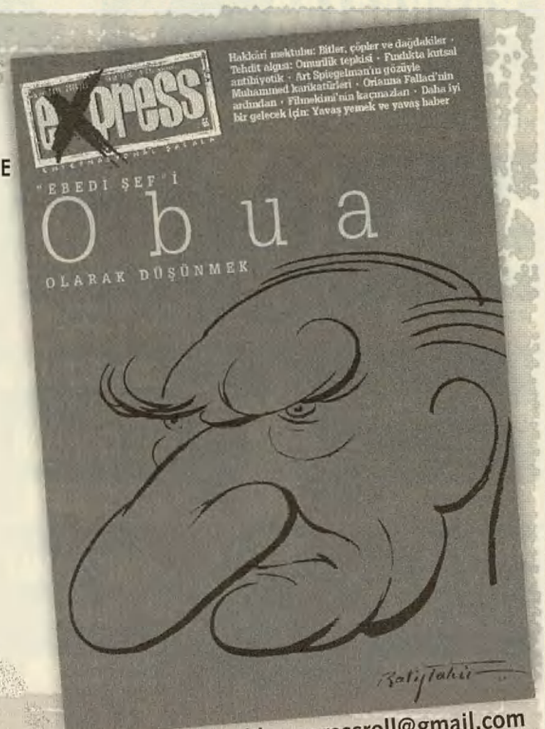

abonelik: expressroll@gmail.com

babylon

www.babylon.com.tr

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sok. No:3
Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu
Tel:(212) 292 73 68
Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

ARALIK 2006

Garanti Caz Yeşili

ADALBERTO ÁLVAREZ Y SU SON
Havana

14.12 Perş/Thu 21:30 | 15.12 Cuma/Fri 23:00

LAMBCHOP / HANDS OFF CUBA
Nashville

02.12 Cts/Sat 21:00 | 03.12 Pazar/Sun 20:00

The Miller Way

THE EGG (FEATURING SOPHIE BARKER Ct/Sat)
Londra

08.12 Cuma/Fri 09.12 Cumartesi/Sat 23:00

Efes Pilsen Blues Nights

BUCKWHEAT ZYDECO
Louisiana

16.12 Cumartesi/Sat 23:00

Electronic Discoveries By Burn

AFRIKA BAMBAATAA (DJ SET)
New York

29.12 Cuma/Fri 23:00

Nokia Nseries

MERCAN DEDE
KONUK SANATÇI: CEZA
İstanbul

22.12 Cuma/Fri 23.12 Cumartesi/Sat 23:00

NİL KARAİBRAHİMGİL
İstanbul

01.12 Cuma/Fri 23:00

BUZUKİ ORHAN OSMAN "DÖRT MEVSİM"
İstanbul

06.12 Çarşamba/Wed 21:30

SEMA
İstanbul

07.12 Perşembe/Thu 21:30

SERTAB ERENER FEATURING SABRİ TULUĞ TIRPAN
İstanbul

20.12 Çarşamba/Wed 21:30

HAYKO CEPKİN
İstanbul

13.12 Çarşamba/Wed 21:30

SELİM SESLER & BRENNA MAC CRIMMON
İstanbul

27.12 Çarşamba/Wed 21:30

BABA ZULA & BRENNA MAC CRIMMON
İstanbul

28.12 Perşembe/Thu 21:30

A'dan Z'ye Roman

AHIRKAPI ROMAN ORKESTRASI
İstanbul

30.12 Cumartesi/Sat 23:00

MABBAS & STYLE-IST PRESENTS ROCKTRONICA
İstanbul

02.12 Cumartesi/Sat 24:00

LEVENT YILMAZ ŞİİR DİNLETİSİ
İstanbul

09.12 Cumartesi/Sat 19:00

EN İYİLERİYLE SEÇİL HEPER
ALBÜM TANITIM GECESİ

21.12 Perşembe/Thu 21:30

OLDIES BUT GOLDIES
YILBAŞI ÖZEL PARTİSİ

31.12 Pazar/Sun 22:00

"Açık Radyo." 94.9 | ARGOS İLETİŞİM HİZMETLERİ | kurumsal | POINT | Radikal | RADIO XI-GEN | S'NEK | MATBAACILIK | Wall

Biletler babylon ve biletix şişelerinde.

GAİPTEN SESLER

8. kısım

Ender Gökkaramanlar

İNSANIN RUHU, ONUN BİR BÜTÜN OLMASINI ENGELLEYEN PARÇALANMADAN MUSTARİP OLMAYA GÖRSÜN; AKSİ HALDE KENDİSİNİ DERBEDER EDEN ŞEYİN ADINI BİLE KOYAMAZ.. SERSEM BİR SOKAK KÖPEĞİ GİBİ DOLAŞIP DURUR ETRAFTA...

İşte bende aynen öyleydim; Aradan birkaç sene geçmesine rağmen aylaklığı sürdürüyor, sokaklarda dolaşarak bu soruya bir cevap arıyordum: "HAKİKATEN, NEDİR?. NEDİR BENİ HERKESTEN, KARIMDAN, HATTA ÇOCUKLARIMDAN BİLE BU KADAR UZAKLAŞTIRAN ŞEY?..

Derken.. birgün ilginç birşey geldi başıma... Yoldu yürürken, bir harf dartı tabelasındaki yerinden oynayarak vahiy gibi düştü önüme:

TINN...

Eğilerek kucağıma aldım onu... tuhaf bir vaziyetteydim; kendimi bu durumdan bir mana çıkarmak zorunday-mış gibi hissediyordum!

Harf o yalnız başına ve birşey ifade etmeyen haliyle biraz daha kucağımda durunca herşey aydınlanıverdi sanki!.. Birdenbire onu fırlattım ve eve doğru koşmaya başladım...

Kişiliğimdeki zedelenmeyi yaratan, beni hissizleştirip lağarlaştıran şey buymuş demek: BANA BİR HARF KADAR DEĞER BİÇEN GEÇMİŞİM!..

LANET OLSUN! DAHA EVVEL NASIL DA ANLAYAMADIM, NASIL İZİN VERDİM? NASIL?. NASIL?..

Hiç işitmemişim içimdeki sesi!.. Seneler boyunca, yorumladığımı sandığım onca şarkı için ses parçacığı olmakları mürekkep bir mevcudiyet nedeni... Evet, varoluş nedenimi yok denecek kadar azmış meğer...

R!

Hissediyordum; bu düşünce bir bıçak gibi saplanıp kalmıştı başımda.. Lakin ben onu çıkarıp atmaya muktedirdim artık... Tıpkı, günlerdir ayaklarımı sıkan şu papuçlar gibi!..

?

?

5. Bölüm: Punk teşebbüsü

ÇORAPLA GELMİŞSİN? HAYIRDIR; AYAKKABILARIN NERDE?..

BOŞVER ŞİMDİ- ATTIM ONLARI- HEM BAK NE DİYECEM SANA; BEN.. ANLADIM ARTIK..

NEYİ?

BENİ HİÇLEŞTİRİP BOĞMAYA ÇALIŞAN SIKINTILARIN VARDI YA?..

BIRAK ŞİMDİ SIKINTILARI ÇOCUKLARIN BİR SÜRPRİZİ VAR SANA!

SÜRPRİZ Mİ? BAYILIRIM SÜRPRİZLERE, HELE DE ÇOCUKLAR HAZIRLAMIŞSA!..

Tıp mümkün kılabilseydi eğer gelecekteğim bütün fiziksel acılara rağmen- birkaç neşter darbesiyle o anın zihnimden kazınıp atılmasını isterdim gerçekten!

?!!

Marifetmiş gibi, çocuklardan ibaret çok sesli bir düzenek hazırlamıştı eşim... Yarı.. Söylemeye bile dilim varmıyor; düpedüz bir koroydu bu işte!..

MİHRAABİİM DİYEEEREK..

SANAA YÜÜZ VUURDUUM...

Suyu, içinde bulunduğu bardağın şeklini alması için bu kadar zorlamak insafsızlık değil miydi?.. Artık dayanamıyordum; vahşi bir hayvanı gibi atıldım üzerlerine:

?

!AAAA!..

Neden korkuyorlardı; bir anlam verebilmiş değildim... Ben kurtarmaya çalıştıkça, onlar ellerime sarılıyor, bencilliklerini yok etmekten başka bir vazife görmeyen harfleri; onları silikleştiren ve cılızlaştıran bu soğuk nesneleri ellerinden bırakmak istemiyorlardı...

BIRAK DİYORUM; BIRAK!

?!!

BIRAKIN DİYORUM LAAAN!

YARDIM EDİN İMDAAAT!

Beni kahreden bu cismanî durumun varlığından habersiz olanlar- ki aralarından biri karım olmak üzere- bu sahneyi seyrediyorduysa eğer.. elbette.. cinnet geçirdiğime kanaat getirebilirdi...

?

Sonuçta.. çocuklarımı elimden alıp, onları lanet olası harflerle bir başına bırakmak için polis seferber oldu ve beni yaka-paça götürüp nezarete atmalarıyla bu delilik hali geçici süreliğine bitti!..

VAY CANINA, ABİ.. SEN NEYMİŞSİN!..

HAKİKATEN!..

DURUN ARKADAŞLAR, HİKÂYE BİTMEDİ DAHA.. Neyse.. ben nezaretteyken eve Sosyal Hizmetler'den ekip gelmiş ve artık bizle yaşamalarını sakıncalı buldukları çocuklarımızı Esirgeme Kurumu'na götürmüş...

?

BİZİMKİSİ DE İYİ CAHİLLİK.. MERHUME YENGEYİ DE SAYMAZSAK ABİYİ TEK TABANCA BİLİCEZ...

VALLA YA, ÇOCUKLARDAN HABERİMİZ YOKTU HİÇ?

Bİ DAKKA ŞİMDİ?.. YOKSA O GECE BEN.. SESLERİ KAYDETMEK ÜZERE GELDİĞİMDE..

Evet Tahir arkadaş.. sen mikrofonu bizden habersizce eve daldırdığın zaman, ben nezaretten henüz dönmüş ve çocukların götürüldüğü haberini yeni öğrenmiştim..

SOYSUZ HERİF; HANGİ HAKLA GELMİŞ BANA ÇOCUKLARI SORUYORSUUN.. ÜHÜÜ..

ALÇAĞIN BİRİSİN SEEN!..

LAN?

AAAAAYH..

ORROSPU!!

BIRAK SAÇIMI!!

HADİ.. Bİ LAF DAHA ET.. ÖĞÜREYİM SURATINI...

MM.. MAH..

N'OLDU UMCIK AĞIZLI?.. DİLİNİ Mİ YUTTUN, HA?.. KONUŞSANA!!

?!!

BU DA NESİ?

N'OLUYO LAN ORADA?..

DUR DİYORUM LAN!.. KAÇMA!!

ŞU AN OLAY MAHALİNDEYİZ...

POLİS

..AİLE KAVGASI OLMUŞ AMİRİM...

..KOMŞULARI BUNUN SIK SIK TEKRAR EDİLDİĞİNİ SÖYLÜYOR...

Aslında karımla ettiğim son kavgadan sonra, koşmama sebep şey neydi, bilmiyorum. Kavganın doğurduğu neticeden dolayı kaçıyor muydum?.. yoksa Tahir'i mahremiyetimize mikrofon uzattığı için kovalıyor muydum? Lâkin beni Tahir'in peşinden ayırmayan bişey varsa o da mikrofondu!

MİKROFON MU?

Evet mikrofon!.. Yıllar evvel, üzerine toplu halde abandığımız o Yurttan Sesler Korosu zamanlarından bu yana, ilk defa rastlıyordum ona!

?

İyi de.. neden bu kadar ısrarengiz bir metodla yapılmıştı bu?.. neden sesimi bir elektrikli süpürge gibi emerek alıkoymuştunuz?

?

Bu.. akıl kârı bir meşguliyet miydi?

Bkz.: Roll, sayı 109 - Gaipten Sesler, 4. Kısım

ABİ?.. İYİ Kİ YAPMIŞIZ BUNU!..

AKSİ TAKTİRDE.. SESLERLE BİZDEN DAHA SOYUT VE TUTKULU İLİŞKİLER KURABİLEN BİRİSİ OLDUĞUNA ASLA İNANMAYACAK TIK...

Deram edecek...

Lambchop

Nashville semalarından bir gönül orkestrası, cümbür cemaat gelip konacak bu ay Babylon akşamlarına. Bir yanda Dylan'lara, Johnny Cash'lere, diğer yanda Marvin Gaye'lere, Curtis Mayfield'lara göz kırpan, Vic Chesnutt'larla, Will Oldham'larla aynı yola baş koyan, "beyaz adamın soul müziği" namlı country'nin alternatif kanadından ses veren Lambchop bu yıl içinde sekizinci albümleri "Damaged"ı yayınladı. İki kurucu üyeyle bir nabız yoklaması...

NASHVILLE SKYLINE

Yeni albümünüz "Damaged"da William Tyler önemli rol oynamış, o halde onunla başlayalım... Lambchop dışında Hands Off Cuba grubunun da üyesisin. "Damaged"da gerçekten önemli bir rol oynadığını düşünüyor musun?

William Tyler: Diğerlerinden daha önemli bir rolüm olduğunu düşünmüyorum. Biz birlikte varoluyoruz, ama diğer insanlarla yaptığım müzikle Lambchop arasında diplomatik bir köprü vazifesi görmüş olabilirim. Beş ya da altı kişiyle birlikte müzik yaparken melodik kalmak pek kolay değil. Genellikle bestelerin çerçevesini oturturken Kurt (Wagner), Tony (Crow), Matt (Swanson) ve ben oluyoruz. Belki bir de davulcu. Ama davulcumuz New York'a taşındığı için işin rengi de biraz değişti. Eğer piyano ön planda değilse –ki Tony, Bill Evans edasıyla son bir yıldır kendini arka plana çekmiş durumda–, melodi kısmını üstlenen gitar oluyor. Ben Nashville okulundan yetişmeyim. Gitarın vokali takip etmesi ve şarkının üstüne çıkmaması gerektiğini söyler Nashville geleneği. Bu geleneğin iyi bir örneği olduğumu iddia edemem, ama bu, müziğe yaklaşım biçiminizi belirleyen bir durumdur yine de.

Lambchop onuncu yılına girdi. Müzik yapma biçiminizde değişiklikler olmuştur mutlaka. Daha mı düzenli çalışıyorsunuz mesela?

Kurt Wagner: Evet, işler karmaşıklaşınca düzenli olmak şart oluyor. Randevulaşıyoruz artık buluşmak için. Herkes çok daha meşgul ve başka başka uğraşlar içinde. Bir sonraki toplantımızı ne zaman yapacağımızı belirlemek için hepimiz küçük takvimlerimizi çıkarıyor ve hepimize uyan zamanı bulmaya çalışıyoruz. Çok komik bir görüntü, ama artık işler böyle yürüyor ancak.

Tyler: Lambchop'la ilk çalmaya başladığımda her pazar öğleden sonra toplanmak gibi bir rutinimiz vardı. Eğer kiliseye gidiyorsan, kilise sonrası sosyalleşme gibi bir durumdu. Güneşli bir pazar günü Kurt'ün evine damlayan herkes bir şekilde Lambchop üyesi oluveriyordu. Ama aynı kentte yaşamayan on kişinin bir araya gelmesi bugün ciddi organizasyonlar gerektiriyor. O yüzden takvim taşıyoruz hepimiz! Kurt'ün her gün iki-üç saat pratik yapması, haftanın iki günü sekiz saat pratik yapmasından daha verimli sonuçta. Kişisel olarak bu çalışma biçimine yürekten inanıyor değilim, ama bulabildiğimiz en iyi yöntem bu.

Az önce kiliseye gittiğinizden bahsettin. Şarkılarda da yoğun hıristiyan imgeleri var...

Tyler: Lambchop'dan kiliseye giden tek kişi de Unitarian Kilisesi'ne gidiyor. Bunun kilise sayılıp sayılmayacağı bile meçhul. Daha çok bunu bir benzetme olarak kullandım. Kiliseye gitmek, Güney'de haftanızı şekillendirmenin bir parçasıdır. Bir ara Kurt olmadan da haftalık toplanmalarımıza devam etmeye karar vermiştik. Bir süreliğine kasaba dışındaydı çünkü. Bir grubun üyesiyseniz, müzik yapma dışında da beşerî ilişkilerle uğraşmanız lâzım. Aksi halde grup olmayı başaramazsınız. Hâlâ menejersiz çalışan bir grup olduğumuz düşünülürse, müzik yapma dışında da bir sürü şeyi oturup konuşmamız gerektiğini anlayabilirsiniz. Bu işler için sabır gerekiyor.

Şarkılarınızın ya da grubun kimi zaman yanlış yorumlandığını düşünüyor musunuz?

Wagner: Herkes her şeyi istediği gibi yorumlayabilir. Benim için bir şeyin doğru ve kesin yorumu yoktur. Kafamda bir fikir oluyor, ama bazen de ne dediğimi bilmiyorum. Dolayısıyla, şarkıyı dinlediğinizde benim kastettiğimden farklı bir yorum getirebilirsiniz. Benim de anlamadığım birçok müzik var. Bu o şarkıları daha mı önemsiz yapıyor? Bence hayır.

Lambchop, geleneğe bağlı bir grup. Eski albümleri dinlediğimizde hiçbir şey değişmemiş gibi geliyor ilk anda, oysa dikkatli bakınca, enstrümantasyonun çok değiştiğini fark ediyor insan. Değişim var, ama tipik Lambchop atmosferi de hep mevcut...

Tyler: Bunun bir nedeni, Kurt'ün üslûbu. Onun şarkıları üzerinde ancak bu kadar oynayabiliyorsunuz. Onu değiştirebilirsiniz, bunu değiştirebilirsiniz, ama sonuç olarak Kurt'ün bestelerine, sözlerine ve vokaline sadık kalmalısınız. Atmosferi belirleyen de bu oluyor: Kurt'ün şarkılarındaki süreklilik. Enstrümantasyon elbette değişiyor. "Is A Woman"da piyano var. "Nixon"da ise üflemeliler, soul gitarlar. Çoğu zaman bunu ifade etmek imkânsız. Ortaya çıkan işin bir sound'u oluyor. İnsanların en olmadık zamanlarda yanıma yaklaşıp "müziğiniz neye benziyor, rock mu?" gibi sorular sormasından nefret ediyorum. Çünkü bilmiyorum. Artık bu sorulara "country yapıyoruz" deyip geçiyorum, çünkü country belirsiz, ucu açık bir kelime haline geldi.

Wagner: Evet, country o kadar nefret edilen bir müzik haline geldi ki, başka soru sormuyorlar, ortadan kayboluyorlar.

Kendinizi gerçekten bir country grubu olarak görüyor musunuz?

Tyler: Geleneksel bir country grubu değiliz elbette. Onun bazı unsurlarına sadığız ama, elektrik ve elektroniğe bulaşmışlığımız da var. Ama bu yüzden kimse bizi elektronik müzik yaptığımız için övemez ya da yeremez. Nashville'li olmamız bizi belli bir geleneğe bağlıyor ve biz de bu geleneğe sadığız, ama sadece bu geleneğin çerçevesinde müzik yapmıyoruz. Sonuçta biri çıkıp "siz country yapıyorsunuz" derse, bunu indie rock ya da post rock ya da bilmem ne etiketinden daha fazla tercih ederim.

"Damaged"ın en kişisel albümünüz olduğu fikrine katılıyor musun?

Wagner: Evet, katılıyorum. Dahası önümüzdeki aylar için de kendimi hazırlıyorum, çünkü albümden her bahsettiğimde ya da o parçaları sahnede her yorumladığımda, şarkıları yazdığım dönem yaşadıklarımı tekrar tekrar dışavurmam gerekecek. Bir yanım bunların üzerine sünger çekip ilerlemek istiyor, ama bu albüm sürekli yaşadıklarımı hatırlatacak. Yine de şarkıları yazarken kişisel hislerimi dış dünyadaki durumlara yansıtmaya çalıştım. Tamamen içe dönük bir albüm yapmamaya gayret ettim.

Biri çıkıp "siz country yapıyorsunuz" derse, bunu indie rock ya da post rock ya da bilmem ne etiketinden daha fazla tercih ederim.

Turne planınızı yaptınız mı?

Wagner: Evet. Lambchop'la birlikte Hands Off Cuba ve Dafo String Quartet de bizimle olacak. Insanlara arka arkaya yeni fikirler sunacağız üç grup olarak. Sonra bunlar birleşecek. Hem müzikal hem görsel olarak ortaya seyircinin hoşlanacağı bir manzara çıkacağını umuyoruz. Nashville'den bir arkadaş, her şarkı için küçük filmler hazırlıyor. Kafamızın üzerinde asılı duran balonlar üzerinde bu filmler oynayacak.

Çeviren: ***Ogan Güner***

ELENI KARAINDROU

"Leyleğin Geciken Adımı", "Arıcı", "Ulis'in Bakışı" ve daha nicesi... Bu filmlerle müzikleri arasındaki girift ilişki insanı hem hayrete hem de tereddüte düşürüyor: Acaba Karaindrou mu Angelopoulos filmlerine müzik yapıyor, yoksa Angelopoulos mu Karaindrou müziğine filmler çekiyor? Özgün besteleri ve tiyatro oyunları için yazdıkları bir yana, Eleni Karaindrou her şeyden önce bir "sinema emekçisi." Önce Angelopoulos'la sohbet eder, yönetmenin film hakkında anlattıklarını teybe kaydettikten sonra, bu kasetleri dinleyerek notaya dökermiş gözünde canlanan görüntüleri. Ankara ve İstanbul konserleri öncesi biz de önüne teybimizi koyduk, bir hayat öyküsünü kayda geçirdik. Şimdi beste aşamasındayız.

BENİM SİNEMALARIM

Çocukluğunuz bir dağ köyünde geçmiş. Doğanın sesleri sizi nasıl etkiledi?

Eleni Karaindrou: Çocukluğum gerçekten harikaydı, çünkü çocukluk özgürlük duygusuyla yan yanadır. Yaşadığım köyde dilediğim her yere gidebilme özgürlüğüne sahiptim. Ne araba, ne elektrik, buna benzer hiçbir şeyin bulunmadığı bir yerde, her tarafa kendi başıma, yalınayak giderdim. O günlere dair güçlü anılarım var. Büyük şehirlerde, doğaya ait sesleri bugün artık unuttuk. Benim için küçük bir taş evde yaşamak, her tür hayvanın sesini duymak çok önemliydi. Çakalı bilirsiniz... "Huuuu huuuu" diye bir ses... Muhteşemdi. Kar yağmaya başladığında hiçbir ses duyamazsınız, bütün sesler dinmiştir... Atina'ya gittiğimizde hem cennetimi hem annemi kaybetmiştim. Yine de başlangıçta mutluydum. Yedi yaşındaydım, bir gece, çok iyi hatırlıyorum, Atina'da gecenin sessizliği içinde uyandım. Çünkü kar geliyordu ve bütün sesler susmuştu. O gece ağladım, bu bir tür nostaljiydi benim için. Bu olay beni çocukluk yıllarıma geri götürmüştü. Fakat düşünüyorum da, bütün yaratıcılar için çocukluk yılları çok özeldir.

Mutlu bir çocukluk yaşadınız, ama sonra cennetinizi ve annenizi kaybettiniz. Müziğinizdeki hüzün bundan mı kaynaklanıyor?

Belki, ama bunu analiz etmek çok zor. Dünyada o kadar çok şey oluyor ki, başkaları için de ağlayabiliriz. Yalnızca kendimiz için ağlamıyoruz tabii. Müziğe başladığımda tam tamına yedi yaşımdaydım. Atina'daki okulda büyük bir piyanoyla karşılaştım, büyü gibiydi. Ona dokundum ve babamdan beni bir piyano hocasına götürmesini istedim. Annemi kaybettikten sonra piyano onun boşluğunu doldurdu ve piyanonun en iyi arkadaşım olduğunu keşfettim. Orada duruyordu, hiçbir yere gitmiyordu, her zaman oradaydı. Sekiz yaşımdan itibaren piyanoda doğaçlama yapmaya başlamıştım. Piyanoyla birlikte insanlardan uzak ve yalnız kalmayı çok seviyordum. Piyano okuldaki büyük bir salonda duruyordu, biz de babamla okulun bodrum katında yaşıyorduk. Söylemeyi unuttum, babam okulda matematik öğretmeniydi. Çok yakışıklı bir adamdı, 34 yaşında yalnız kalmıştı annem ölünce. Onun yalnız olduğunu görmek beni çok etkiliyordu. Sanki yaşımdan çok daha olgun biriymişim gibi hissediyordum bunu. Çok iyi hatırlıyorum, babama büyük yatakta birlikte yatmayı teklif etmiştim. Hayat bize gelecek yıllarda kullanmak üzere pek çok şey sunuyor.

Çevrenizde olup biten her şeyi müziğe çevirecek yeteneğe sahip olarak dünyaya gelmiştiniz belki...

Belki, belki... *(gülüyor)*

Atina'ya geldik ve piyanom oldu, ilk gün elektrik, su ve sinemayı keşfettim. Sinemanın yanındaki evimizde, filmlerden yükselen müzik sesiyle uyudum.

Atina'daki açıkhava sinemasını anlatır mısınız? Elektriksiz bir köyden sonra sinemanın yanında bulmuşsunuz kendinizi...

Hayatım hep garip şeylerle dolu. Hayatımın ilk dönemi sonrakilerden tamamen farklıydı. Atina'ya geldik ve piyanom oldu, ilk gün elektrik, su ve sinemayı keşfettim. Okulun bodrum katında yaşıyorduk ve o dönemde çok yoksulduk. İç savaştan sonra Yunanistan'da ekonomik durum çok kötüydü, hiç paramız yoktu. Fakat niye bunları anlatıyorum ki ben?

Sinema demiştik...

(gülüyor) Atina'ya ilk geldiğimiz gece çok tuhaf sesler duydum. Yüksek sesle bir müzik ve anlamadığım dilde konuşan insanların sesi... Galiba "Anna Karenina"ydı. İlk seyrettiğim film... Sinemanın yanındaki o evde bütün iyi ve kötü filmleri izledim. Dahası, geceleri bu filmlerden yükselen müzik sesiyle uyudum. Filmi iki kere oynatıyorlardı, ikinci seferinde müzik sesleriyle uyuyordum. Bu da hayatımdaki tuhaf şeylerden biriydi, çünkü ben o sıralarda sinema için müzik yapacağımı asla düşünmüyordum, konser piyanisti olmak istiyordum. 17 yıl konservatuarda okuduktan sonra, bunun doğru olmadığını fark ettim. Anlamıştım ki, ben bir kompozitördüm ve sürekli doğaçlama yapıyordum. Birçok arkadaşım benim sinema için çok iyi müzik yapacağımı söylüyordu, neden diye sorduğumda, "çünkü

müziğin görüntü yaratıyor" diyorlardı. Sırt çantamda bir şeyim vardı, bunu biliyordum. Ben bir solo piyanist değildim, iyi piyano çalıyordum, ama asıl başka bir yeteneğim vardı. Daha sonra bir arkadaşım filmi için müzik yazmamı istedi benden, böylece bu öykünün bir parçası oldum. Her zaman piyano çalıyorum, klasik müzik çalıyorum, doğaçlama yapıyorum, ama sinema müziği olmadan yaşayamam.

Konservatuardan mezunsunuz, formel bir müzik eğitimi aldınız, ardından etnomüzikoloji okudunuz, ama sezgisel bir müzik yapıyorsunuz. Bütün bunları nasıl birleştirdiniz?

Yunanistan'daki diktatörlük sırasında Paris'teydim, yalnız ve dört yaşındaki çocuğumla birlikte. Çünkü babam ülke dışına çıkmamızı istemişti, bu bir zorunluluk olmuştu. Çocuğum doğduğunda 19 yaşındaydım. Paris'te para kazanmak için bir şeyler yapmalıydım. Piyanomla, hiçbir şey yapamazdım. Müziğimle de öyle. Üniversite? Olabilir. Fakat üniversitede arkeoloji alanında doktora yapmak istemiyordum, o alandaki çalışmalarımı tamamlamıştım. Bu sırada bana etnomüzikoloji diye yeni bir bilim dalı olduğunu söylediler. Geleneksel müzikleri araştıran bir dalmış. Ah, ne güzel, çok memnun oldum diyerek başladım ve profesörle tanıştım. Sadece konunun güzel olması değildi mesele, bu yolla para kazanabildim. Üniversite diplomam sayesinde Fransız hükümetinden burs aldım. Teşekkürler Fransız hükümeti!.. Etnomüzikoloji okurken aynı zamanda orkestrasyon da yapıyordum. Aklım oradaydı hep aslında. Üniversitede bulunmamın sebebi, babamın bunu çok istemesiydi. Müzisyen olmamı onaylamıyordu; malûm, müzisyen olmak,k parasızlık, yoksulluk demek. Hayatımdaki başka bir tuhaflık olan etnomüzikoloji, çok ama çok önemliydi, çünkü orada dünyanın her yerinden müzik edinebiliyordum, onlar üzerinde çalışıyordum. İran, Bali, Türkiye... Dünyanın her yerinden çok güzel müzikler dinliyordum, bir parti gibiydi benim için! *(gülüyor)* CNRS'te (Centre Nationale des Recherches Scientifiques) de çalıştım o yıllarda. Tabii bütün bunları para kazanmak için yapıyordum. 1982'ye kadar hep bir yerlerde çalıştım. Elbette müziğin içindeydim, ama günün sekiz saatini başka yerlerde çalışarak geçiriyordum. Çocuğumu büyütmek için, ona kitaplar, giysiler almak için... 1982'de üniversiteye başladı ve ben çok genç bir kadın olarak özgür kaldım! *(gülüyor)* Oğlum başarılı bir çocuk olduğu için burs kazandı ve bana, "artık sadece yapmak istediğini yapmalısın" dedi. O zaman ben de bütün diğer işleri bırakmaya karar verdim.

Oğlunuz şimdi neler yapıyor?

George Yorgo Faraklas, felsefe profesörü oldu. Hegel üzerine uzmanlaştı. Biri üç buçuk, biri beş yaşında, bir kız ve bir oğlan, iki muhteşem torunum var.

Sık sık, fırsat buldukça çocukluğunuzun dağ köyünde, Teichio'da yaptırdığınız evde kalıyormuşsunuz. Torunlarınız da oraya geliyor mu?

Tabii, her cumartesi bende kalıyorlar. Onlar için özel bir odam var. Birlikte müzik yapıyoruz, çok eğleniyoruz. Hayatımın en güzel dönemlerinden biri bu.

Yunanistan'da Hacıdakis'le radyo programları yapmışsınız. Neler çalıyordunuz o programlarda?

Altı yıl Radyo 3'te birlikte çalıştık. Orada bir hareket başlattık biz, olağanüstü bir öykü dür. Hacıdakis'in etrafında çok değerli müzisyenler vardı. Ben Paris'ten gelmiştim, Almanya'dan, İtalya'dan gelenler vardı. İyi müzikten oluşan bir hareket yaratmaya çalıştık. İyi müzik çalıyorduk, etiketi hiç önemsemeden. Ciddi olsun ya da olmasın, iyi müzik... Önceleri Radyo 3'te başka bir program yapılıyordu ve orada müzik ciddi olan ve olmayan diye ikiye ayrılıyordu. Hacıdakis'le birlikte bu anlayışı yok ettik. Çok büyük bir dinleyici kitlemiz vardı ve bu gerçekten bir devrimdi. Altı yıldan sonra artık yeter deyip bizi postaladılar. Büyük bir tutkuyla çalışıyordum, radyonun etnomüzikoloji bölümünün başındaydım. Çevremde, Paris'te öğrendiklerimi öğretebileceğim kompozitörler vardı, birlikte çok güzel kayıtlar yaptık. Pop klarneti, kanun, santur gibi müzik aletlerini çok iyi çalan müzisyenlerle çalıştım. Muhteşemdi, her gün böyle biriyle tanışıyordum, ondan çok şey öğrendim. 1982'de, artık ülkem için, radyo için yaptıklarım yeter dedim. Zaten bizi radyodan çıkarmışlardı, bize pek iyi gözle bakmıyorlardı. Önünde sonunda sanatçıydık. Onlar işe yarayan insanlardı, bizlerse sadece sanatçı... Her neyse, her yerde iyi insanlar, kötü insanlar vardır. 1982'de parasız, işsiz kalmıştım, hiçbir şeyim yoktu, ama yine de kendimi çok iyi hissediyordum. İçimden bir ses şöyle söylüyordu: Şimdi müzik zamanı... Elbette o vakte kadar pek çok müzik yapmıştım, ama bunlar sekiz saatlik mesainin ardından yaptığım küçük şarkılardı.

1982'de artık kendi müziğinizi yaratacak zamana ve birikime sahiptiniz...

Bu iyimser bir bakış aslında. Çünkü gerçekten hiçbir şeyim yoktu. Param yoktu, ama çok iyi bir başlangıç noktam vardı. En azından kafamın içinde bir ses, yapman gereken yap diyordu. Sezgisel bir ses... Öyle bir enerjim var. Çünkü yedi yıl yalınayak dolaştım dağlarda. Kelimenin tam anlamıyla hiçbir yerdeydim ve bir film müziği yapmak için teklif almıştım. Müziği besteledim. Şanslıydım, çünkü 24 yaşındaki bu genç yönetmen, Christopher Christophoris, bana filmin fazla bütçesi olmadığını, ama bütçenin çoğunu müziğe ayıracağını söyledi. Daha önce, 1979'da onun "Wondering" adlı filmine de müzik yapmıştım. "Rosa" için senfonik müzik istiyordu, "seni tanıyorum, tarzını biliyorum, çok iyi bir kompozitörsün" dedi ve bana bu imkânı tanıdı. Parayı benim için değil, orkestra ve müzisyenler için sağladı. Bu, benim orkestralarla çalışmamın başlangıcıdır. "Rosa"nın müziğini besteledim, orada "Rosa" adında bir şarkı vardır, onu ben söyledim. Çok ünlü bir şarkıcının söylemesi için bestelemiştim, ama şarkıcı hastalandı ve yönetmen bana, "şarkıyı sen söylemezsen, festivale katılmayacağım" dedi. Angelopoulos, filmin gösterildiği Selânik Film Festivali'nin jüri başkanıydı. Müzikten etkilenip kendisiyle çalışmamı teklif etti. Sadece Angelopoulos değil, diğer yönetmenler de bu teklifi yaptı. O festivalde "Rosa"yla ödülü ve parayı kazandım, çünkü sadece ödül yeterli değildi. Bundan sonrası çok hızlı gelişti. Angelopoulos için yaptığım çalışmalar çok başarı kazandı, ilk albüm birkaç yıl içinde yüz binden fazla sattı, ben de böylece para kazandım. Daha sonra da sinema ve tiyatro için çalışmaya başladım. Zaten tiyatroya taparım.

Angelopoulos görüntülerin şairi, zamanımızın bir düşünürü. Film için özel bestelenmiş müzikler kullanmaya benimle başladı. Onunla yakın olmak benim için çok önemli.

O sırada Angelopoulos'un filmlerini izlemiş miydiniz? Angelopoulos, mitolojiye göndermelerle film yapan sıradışı bir yönetmen, onun filmlerini, sinematografik yaklaşımını nasıl buluyordunuz? Size yakın mıydı duygusu?

Bütün filmlerini olmasa da, bir kısmını biliyordum. En başından beri onunla çok yakın olduğumuzu hissetmiştim. İdeolojik açıdan, estetik açıdan... Angelopoulos görüntülerin şairidir, zamanımızın bir düşünürüdür. Yalnızca Yunanistan üzerine değil, Balkanlar üzerine de çok derin bilgisi vardır. Bence o bir yaratıcı, günümüzde böyle yaratıcılara pek rastlanmıyor. Her ülkeden ancak birkaç tane böyle insan çıkar. Benim için böyle biriyle yakın ilişkide olmak çok önemli.

Angelopoulos filmlerinin müziği sizden önce nasıldı?

Film için özel olarak bestelenmiş müzikler kullanmıyordu, mevcut kaynaklardan yararlanıyordu. Akordeon, keman ve bunlarla çalınan parçalar... Daha sonra filmlerinde, yalnız filme özel bestelenen eserler kullanma kararı aldı. Bu çok tarihî bir karar benim için, çünkü ilk be-

1 Aralık'ta Ankara'da
3 Aralık'ta İstanbul'da

ALAYLILARLA MEKTEPLİLER BİR ARADA

İstanbul ve Ankara'da vereceğim konserlere obua, mandolin, lir ve akordeon çalan müzisyen arkadaşlarım Vangelis Christopoulos, Konstantinos Raptis, Socratis Sinopoulos, Aristotle Dimitriadis ve Natalia Michailidou'yla geleceğim. Hacettepe Üniversitesi Klasik Müzik Orkestrası'nı şef Erol Erdinç yönetecek. O müthiş biri, Fransa'da aynı okuldan mezun olmuşuz. Türkiye'deki konserlerde sadece film müzikleri ve Angelopoulos için bestelediğim müzikleri çalmayacağız. Türkiye için çok güzel bir parça da seçtim. Viyolonsel ve yaylı çalgılar için, İsviçreli viyolonselist Thomas Demenga'ya yazılmış bir parça... Çok iyi bir bestecidir Demenga, ondan çok etkilendim ve bu müziği onun için besteledim. Bu parçanın prömiyerini 13 yıl önce Yunanistan'da bir antik tiyatroda yapmıştık... Heyecan verici bir konser olacak çünkü lir klasik müzik orkestrasıyla çalacak. En iyi klasik müzik icracılarıyla alaylı müzisyenleri bir arada duymak muhteşem!.. Konserde ben de piyano çalacağım. Ben her zaman piyano çalıyorum, ama evimde küçük sololar... Konserde karmaşık bir şeyler varsa, bunu ikinci piyaniste bırakırım. Benim konserde sahnede bulunmam gerekir, varlığım ve auram diğer müzisyenleri olumlu yönde etkiler çünkü.

nimle başladı.

Sinemayla Angelopoulos dışındaki ilişkinizi de merak ediyoruz. Hangi yönetmenleri seviyorsunuz?

Çok zor bu soru. En sevdiğim yönetmen Tarkovski. Gerçek bir şair. Daha sonra Antonioni, Godard diye sayabilirim, ancak tam olarak cevaplamak zor, çünkü filmlerini farklı nedenlerle sevdiğim çok yönetmen var. Hitchcock mesela... Günümüz yönetmenlerinden Wim Wenders... Çin'den Zhang Yimou, Kore ve Japonya'dan yeni kuşak yönetmenler... Tabii büyük Kurosawa...

Jan Garbarek'le karşılaşmanız da müziğinizde etkili olmuş. Onunla ne zaman, nasıl tanıştınız?

Yirmi yıl önce.

Manfred Eicher'den önce mi?

Evet, ondan önce. Garbarek, tanışmamızdan çok daha önce ECM'le çalışmaya başlamıştı, neredeyse kurulduğu yıllardan itibaren... ECM'in kurulması '70'lerden öncedir, biz Garbarek'le 1986'da tanıştık. Angelopoulos'un "Arıcı" filminin müziği üzerine çalışıyordum. Garbarek'in sound'una ihtiyacım vardı. Aradım ve onunla tanışıp ona müziğimi dinletmek için Oslo'ya gittim. Müziğimi çok beğendi ve Manfred Eicher'e danışacağını söyledi. Eicher, beni "Kitera'ya Yolculuk" filminden tanıyormuş zaten, Garbarek'e "o çok iyi bir bestecidir, tabii onunla çalışabilirsin" demiş. '86'da Garbarek Atina'ya geldi, "Arıcı"nın müziğini kaydetmek için. 1988'de de birlikte konser verdik Atina'da. Bu, benim ilk konserimdi. Antik bir tiyatroda Garbarek'le birlikte beş bin kişiye çaldık. Ülkesine döndükten sonra konserin videosunu ona gönderdim. O sırada Manfred Eicher de Oslo'daymış, videoyu seyretmiş ve çok beğenmiş. Beni aradı ve birlikte çalışmak istediğini söyledi. ECM dönemi böyle başladı. 1989'da bütün kasetlerimle birlikte Münih'te, onun yanındaydım. Hoşuna giden çok şey oldu, film müzikleriyle başladık.

ECM ve Manfred Eicher hakkında düşüncelerinizi bilmek isteriz...

Manfred Eicher için yapımcı sözcüğü eksik kalır. O bir yaratıcıdır, çok engin bir kültürel birikime sahip, çok zeki biridir. Kendisi de müzisyen aynı zamanda, Berlin Senfoni Orkestrası'nda kontrbas çalmış. Özellikle stüdyoda çalışırken, onun müzikle ve stüdyo teknikleriyle ilgili her şeyi bildiğine tanık olursunuz. Büyük bir tutkuyla çalışır ve özellikle edisyon aşamasında pek çok katkıda bulunur. ECM'de yaptığı çalışmalara büyük saygı duyuyorum. Muazzam bir enerjisi, çok yüksek bir estetik beğenisi ve büyük bir yüreği var. ECM, bizler için büyük ve korunaklı bir yuva gibi. Kırk yıldır birçok yetenek için basamak olmuştur ECM, müzikte bir hareket yaratmıştır. Her zaman müziğin kalitesini önde tutmuş, ticarî nedenlerden dolayı uzlaşma yoluna gitmemiştir.

Köyüme gitmek, cennetime geri dönmek gibi. Köyümdeki sessizlik, içinde müzik barındıran, farklı bir sessizlik. Dağın ortasında, doğanın sesleriyle birliktesiniz.

Jan Garbarek ve Arvo Pärt'ı sevdiğinizi düşünerek, Kuzey müziğiyle ilişkinizi öğrenebilir miyiz?

Kuzeyden çok değerli müzisyenler çıkıyor, ama Garbarek'in ayrıcalıklı bir yeri var onların içinde. Babası Polonya'dan gelmiş bir mülteciydi, orada evlenmiş. Yani Garbarek yarı Leh, yarı Norveçlidir. Bu genetik kombinasyonun ve mültecilerin hüzünlü hayatının onun müziğine yansımış olduğunu düşünüyorum. Kuzeyden gerçekten de yüreğimize dokunan iyi müzisyenler çıkıyor. İzlandalı Arvo Pärt da bunlardan biri. Onun müziğine de hayranım.

Türkiye'den Yeşim Ustaoğlu ve Erden Kıral sizinle çalışmak için talepte bulunmuş. Bildiğimiz kadarıyla gerçekleşemedi... Neden olmadı?

Her ikisiyle de müzik yapmak istedim, ancak bu konularda zaman çok önemlidir. Yeşim Ustaoğlu'yla bir film müziği üzerine görüştük, ama finansal sorunlar çıktı. Çalışmalara, kararlaştırdığımız tarihten birkaç ay sonra başlanabildi, o zaman da ben çok meşguldüm. Yerine getirmem gereken başka taahhütler vardı. Erden Kıral için de aynı şey söz konusu. Bu gibi durumlar sık sık başıma geliyor. Şu an Kanadalı bir yönetmenle de aynı sorunu yaşıyoruz.

Kameralardan ve fotoğraf makinelerinden pek hoşlanmadığınızı duyduk, doğru mu? Arkadaşımız Necati Sönmez, Angelopoulos üzerine bir belgesel çekmişti, sizi görüntülemesi mümkün olmamış...

Necati Sönmez'i kişisel olarak tanımıyorum, ama beni birkaç kere aradı. Ben Selânik'teyken o Türkiye'deydi, ben İstanbul'a geldiğimde o Yunanistan'daydı, sonunda izini kaybettim. Şu an olduğu gibi o zaman da çok yoğundum. Çekim için onu aradığımda, o yoktu.

Yani kameralardan hoşlanmadığınız doğru değil...

Hayır, değil. O zamanlar Necati Sönmez'in Yunanlı bir gazeteci asistanı vardı, daha sonra ayrıldıklarını duydum, film çekimini o hanım yaptı. Ama korkunç bir gündü, bir kaza geçirip ayağımı incitmiştim, çekim mekânına beni iki kişi taşıyarak götürdü. Kameraları elbette sevmiyorum, ama yaptığım işle ilgiliyse hiç itirazım olmaz. Bu konuda ne kadar üzüldüğümü Necati Bey'e iletin lütfen.

İlk bestelerinizde Ritsos ve Elitis'in şiirlerini kullanmışsınız. CD kitapçıklarında da Seferis'in dizelerine rastladık. Yunan şiirini çok sevdiğimizi vurgulayarak sorsak: Şiirin müziğinizdeki yeri nedir? Sizin yazıyla aranız nasıl?

Üniversite yıllarında çok şiir yazardım, herkes benim şair olacağımı düşünürdü. Buna paralel olarak, o yıllarda müzik çalışmalarımı da sürdürüyordum. Sonuçta müziği tercih ettim, ama hâlâ şiir aşkımı koruyorum. Çoğu zaman önce bir şiir okur, sonra piyanonun başına geçerim. Bazı şairleri, özellikle Seferis'i çok severim, onun şiirinden çok ilham alırım. Okumayı çok seviyorum ve hep edebiyatın içinde olmaktan mutluluk duyuyorum.

"Troyalı Kadınlar"da daha değişik bir tavır seziliyor müziğinizde, büyük korolarla daha kalabalık ve "büyük" bir müzik... Özellikle Angelopoulos için yaptığınız müziklerden farklı. Müzikteki boşluklar,

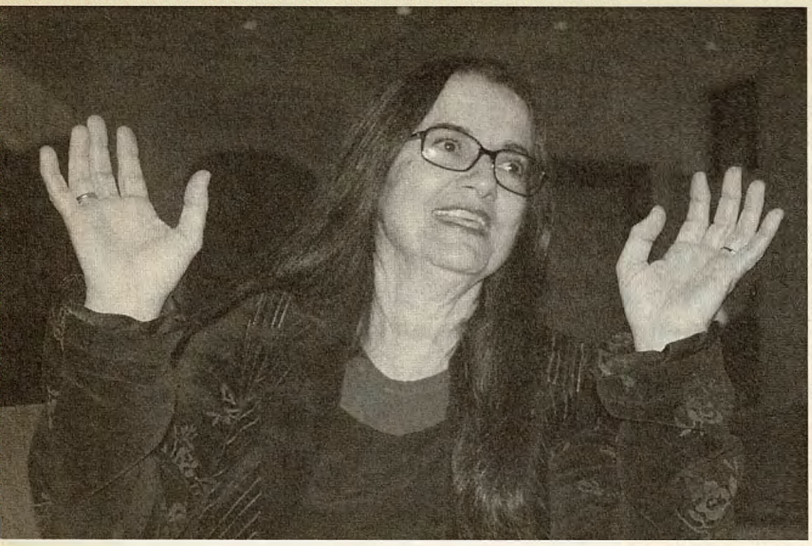

Karaindrou İstanbul'da (foto: Ayşegül Oğuz)

sessizliğe yakın duran tavır, yerini, daha çok insan sesine ve başka bir enstrümantal ifadeye bırakmış. Manzaralar canlanmıyor da gözümüzde, sanki zaman içinde bir yolculuğa çıkılıyor... Müziğinize üçüncü bir boyut olarak zaman da eklenmiş gibi... Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bunu çok kolay cevaplayamam, siz daha iyi biliyorsunuz. Soru çok güzel, şiir gibi... Bence soruyu tutup gerisini boşverelim. *(gülüyor)*

Müzikle ilgili, geleceğe dair düşleriniz neler?

İyi arkadaşlar ve saygı duyduğum müzisyenlerle birlikte olmak istiyorum. Çünkü müzisyenler benim için en iyi armağanlar. Onlardan ilham alırım, müzikle ilgili çalışmalarımı sürdürebilmem için bana enerji verirler. Benim geleceğim yalnızca müziktir, nasıl olduğunu bilmiyorum, ama sizinle de aynı dili konuşuyoruz.

Köy evinde yaşamak, sizin için, çocukken kaybettiğiniz cennetinize geri dönüş gibi mi? Yaratıcının uzaklaşması, metropol hayatından ziyade, dağ sessizliğini seçmesi üzerine neler düşünüyorsunuz?

Evet, köyüme gitmek, cennetime geri dönmek gibi. Sessizliğe ihtiyaç duyuyoruz, ama köyümdeki sessizlik, içinde müzik barındıran, farklı bir sessizlik. Dağın ortasında, doğanın sesleriyle birliktesiniz. Kentin seslerinden farklıdır bu.

Bu bağlamda Atina entelijensiyası hakkında görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Eğer beni entelektüel olarak görüyorsanız... *(gülüyor)* Doğrusu, ben kendimi bir müzisyen, besteci, sanatçı diye tanımlıyorum. Çevremde sanat ve estetik hakkında düşünen insanlar var. Çok fazla insan yok, ama az sayıda değerli insan var. Atina'da da, İstanbul'da olduğu gibi, az sayıda çok değerli entelektüel var. Bizler azınlıkta kalıyoruz, dünyanın her yerinde böyle. Bu iyi bir azınlıktır, bu insanlar iyi tiyatro, iyi müzik, iyi sinema yapmak için uğraşırlar. Eğer beni öteki insanlardan ayıran bir şey varsa, o da benim yalnızlığa daha sıklıkla ihtiyaç duyuyor olmamdır. Kendi içime çekilmeyi seviyorum. Kendi mahremiyetimi... Çoğunlukla yakınlarımın ve ailemin olduğu ortamlarda üretirim. Kuşkusuz her şeyden uzakta yaşamıyorum, ama bir şekilde kendimi yalnızlığımla koruyorum.

Sabahları beyninizde bir melodiyle uyanır mısınız bazen? Gece boyunca zihninizde bir şeyler gelişir mi?

Bütün orkestrasyonları gece yaparım, uyku esnasında. Eğer bir şey zihnimde çok uzun süre takılı kalıyorsa, bu onun iyi bir şey olacağının kanıtıdır.

Son olarak babanızı soralım. Çocukluğunuzda onun yalnızlığından çok etkilendiğinizi anlatmıştınız, daha sonra yeniden evlendi mi, çocukları oldu mu? Nasıl yaşadı?

Ben on yaşına geldiğimde yeniden evlendi. 89 yaşına kadar yaşadı, şimdi artık yok. Son günlerine kadar mutlu yaşadı, benimle gurur duyuyordu. Annem öldüğünde babam köydeki her şeyi satmıştı. Evimizi geri aldığımda çok mutlu oldu. Sonradan o eve yakın bir ev daha aldım, eşiyle birlikte orada oturdu. Böylece oğlumla ve benimle birlikte yaşadı. Babamın ikinci eşi, benim ikinci annem 92 yaşında, benimle yaşıyor. Babamla her zaman olağanüstü bir ilişkimiz oldu. Annemden sonra yeni bir hayata başlaması gerekiyordu, ama aklı anneme duyduğu aşktaydı, hep böyle hissettim. Son yıllarda bahçesinde çiçekleriyle ilgilenerek yaşıyordu ve hayatın ona gülümsediğini hissediyordu.

Radyo 3'te müzik, ciddi olan ve olmayan diye ayrılıyordu. Hacıdakis'le bu anlayışı yok ettik. İyi müzik çalıyorduk, etiketi hiç önemsemeden. Ciddi olsun ya da olmasın...

Söyleşi: ***Mircan Kaya - Pelin Özer***

"Aşk çocukları değildik bizler, hiçbir şeyi planlamayan genç serserilerdik. Kimseyi sevemezdik ve kimse de bizi sevemezdi."

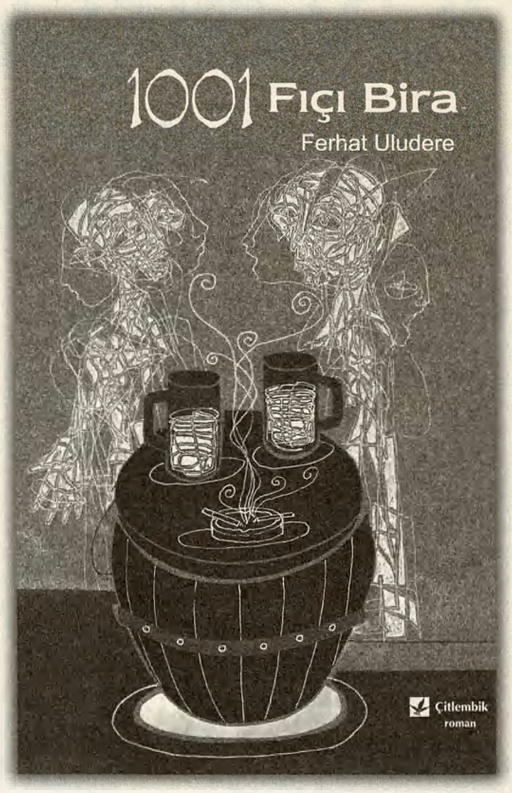

Doğduğu ve büyüdüğü taşra kasabası ona dar gelmeye başladığında yazar olma hayalleriyle kendisini büyük şehre atan Feryat, ziyaret için kasabasına geri döndüğünde, unutamadığı aşkı Şehrazat'la karşılaşır. Bir çiçekçi deposunda, okul bahçesinde, evlerin avlusunda, dumanaltı dernek lokallerinde ve hatta mezarlıkta içilir, içilir, içilir... Ve körkütük âşık olunur.

1001

Çitlembik

Şeyh Bender Sokak 18/4 Asmalımescit, Beyoğlu, İstanbul
Tel: 0 212 292 30 32 Fax: 0 212 293 34 66 kitap@citlembik.com.tr

Hatırlanacağı gibi, geçen seneyi Pete Doherty ile kapatmıştık. Bu senenin en güzel Roll hadiselerinden biri, aralık sayımıza Doherty'nin ruh ikizini konuk etmemiz oldu. Ne mutlu Paul Haines'e; şimdi ebedî istirahatgâhında kadeh kaldırıyordur: "See Emily Play". 2001 yılında, yine bir aralık ayında Roll sayfalarını şenlendiren Kanadalı söz yazarı ve şair –kendi tabiriyle şiirci– Paul Haines'in kızı Emily Haines'in, Metric adlı grubuyla ekim sonunda Indigo'da sahne almak üzere İstanbul'a geldiğini duyduğumuzda, Syd Barrett'ın "See Emily Play" şarkısı dolanmıştı dilimize... Metric'le kotardığı "Old World's Underground, Where Are You?" ve "Live It Out"un yanısıra, Yumuşak İskelet (Soft Skeleton) adını verdiği ekiple yaptığı solo albümleri "Cut In Half and Also In Double" ve "Knives Don't Have Your Back"le rüştünü ispat eden Emily Haines'e teybimizi uzatırken, doğrusu hafif tedirgindik. Zihnimizin bir tarafında Paul Haines'in şiirleri ve şiir gibi kişiliği, diğer tarafında zevkle dinlediğimiz Emily Haines şarkıları: Sukut-u hayal çok acı olurdu. Veda vakti geldiğinde, sukut-u hayal ne kelime, ihya olduk desek yeridir. Buyrun, ada çayı eşliğindeki sohbete.

DUVARDAN FIŞKIRAN ÇİÇEKLER

(New Yorker dergisinin 16 Ekim 2006 tarihli sayısındaki karikatürü gösteriyoruz)

Bu karikatüre ne diyorsunuz?

Emily Haines: *(gülüyor)* Biz de bu sabah kendi aramızda bu karikatürü konuşuyorduk. Hatta şöyle bir espri oldu: "Siyasî hayatımızı, Amerika dışında yaşıyor olmamızın arkasına gizlenerek sürdüremeyiz." *(gülüyor)*

Kanadalı olmakla politik olmak arasında nasıl bir ilişki var?

Kanadalı olmak, başlı başına politik bir tavır sayılabilir. Hem Kanadalı, hem politik olmak ise birçoklarına aşırılık gibi geliyor. *(gülüyor)* Bizim grup Amerika-Kanada karması. Josh (Winsead, bas) ve Joules (Scott-Key, davul) Amerikalı, James (Shaw, gitar) yeşil kartı olan bir Kanadalı. Bense hem ABD, hem Kanada vatandaşıyım. Grup olarak Amerika-Kanada arasında mekik dokuyoruz ve iki ülkeye de vergi veriyoruz. Ama arada şöyle bir fark var: Kanada devletine ödediğimiz vergi, ağırlıklı olarak sağlık hizmetlerine ve eğitime gidiyor, yani gitmesini isteyeceğimiz yerlere. ABD'ye ödediğimiz vergiyse güdümlü füzelere, tanklara, bombardıman uçaklarına gidiyor. Kanada yurttaşı olmanın böyle bir politik tarafı var. Sadece Kanadalı olmak bile topluma bir katkıda bulunmak demek. Ama kimse takdir etmiyor bunu. *(gülüyor)* Öte yandan, Kanada'nın Afganistan'da askeri var, petrol tüketiminde önde gelen ülkelerden biri... Aslına bakarsanız, her şey "Brazil"deki gibi. Terry Gilliam, on küsur yıl öncesinden bugünleri anlatmış o filmde. Geçenlerde tanıştım Gilliam'la, harikulâde bir sohbetimiz oldu. Çok derinlikli bir adam, hayranım kendisine.

Hayran olduğunuz başka yönetmenler var mı?

Var, Guy Maddin mesela. Kanadalı bir yönetmen. Müthiş bir filmi var, görmediyseniz mutlaka görmelisiniz: "The Saddest Music In The World" (Dünyanın en kederli müziği). Çok çarpıcı bir öykü, başrolde Isabella Rossellini oynuyor. Hararetle tavsiye ederim.

Psikedelik rock, insanı ufkunu genişletmeye teşvik ediyor. Bugün kimse ufkunu genişletmek için kafa kırmıyor. Keşke kokainin yerini sihirli mantarlar alsa...

"Old World Underground, Where Are You Now?" (Eski dünyanın underground'u, neredesin şimdi?) merak uyandıran bir albüm ismi. O ismi koymanızın arkasındaki fikir ne?

"Old World Underground, Where Are You Now?" albümün ilk şarkısının, "I.O.U."nun ilk dizesi. Bir gözlem ya da kafama takılan bir soru olarak defterime kaydettiğim cümlelerden biriydi. Çıktığımız turnelerde, gittiğimiz yerlerde gördüklerimiz, karşılaştığımız insanlar, çaldığımız mekânlar, müzisyen olarak içinde bulunduğumuz ortamlar, bütün bunların düşündürdüğü şeyler o soruda düğümlendi. Ve sonuçta albümün ismi oldu.

"Eski dünyanın underground'u", adı üstünde, mazinin hadisesi. Sizin yaşınızda birinin geçmişe özlem duymasının sebebi ne?

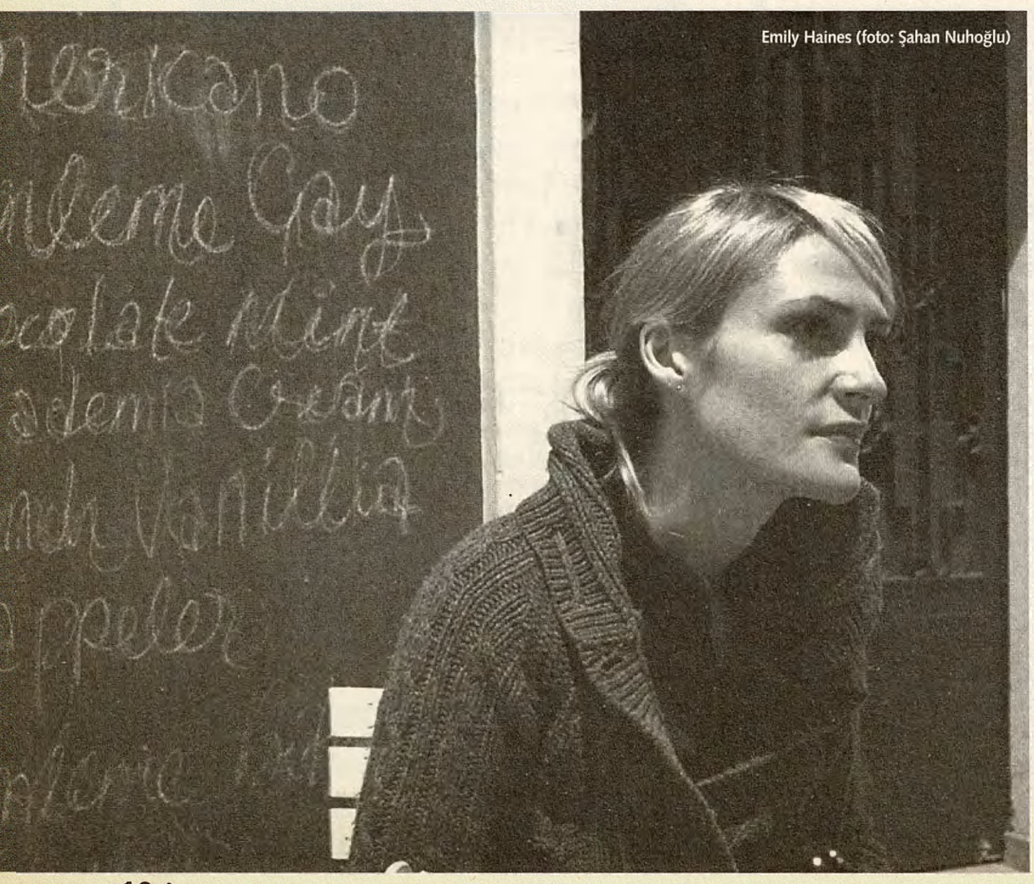

Emily Haines (foto: Şahan Nuhoğlu)

Kadın: "Siyasi hayatını, Kanadalı oluşunun arkasına gizlenerek sürdüremezsin."

Metric

Dünyanın dört bir tarafına dağılmış sıradışı sanatçılar arasında sihirli bir bağın varlığını hissederek büyüdüm ben. Bunda babamın (Paul Haines) dünyanın çeşitli yerlerinden yaptığı kayıtların, derlediği müziklerin ve sanatçı dostlarının önemli payı vardı. Örneğin Robert Wyatt, örneğin Michel Contat... Onlar benim amcalarım gibiydi. Robert Wyatt'ın albümlerini dinleyerek büyüdüm, babam çok severdi onun müziğini. Şarkı yazarı olmaya karar verdiğimde uzun bir mektup yazmıştım Robert Wyatt'a, müziğine hayran olduğumu, beni esinlendirdiğini filan anlatmıştım. O da uzun bir cevap yazdı ve düzenli olarak yazışmaya başladık. Yıllar sonra, profesyonel müzisyen olarak İngiltere'ye gittiğimde tanıştık. Harikulâde bir insan, öyle birinin varlığı beni mutlu ediyor.

Michel Contat'ı Sartre'la yaptığı ve kitaplaştırdığı nehir söyleşiden tanıyoruz sadece. Nasıl biri o?

Tam bir İsviçreli. *(gülüyor)* Onu en iyi tarif eden kelime bu galiba. Kılığına kıyafetine çok düşkün, fularsız gezmez. Babamla kardeş gibiydiler, Grenoble'da babamın öğrencilik günlerinde tanışmışlar. Hayat boyu sürdü dostlukları, dolayısıyla benim hayatımda çok önemli bir figürdü. Caz tutkunuydu, babamla tanışmasıyla birlikte sardırmış caza... Bu arada, Sartre, "Fransız olmayıp da Fransızca kelime oyunu yapabilen tek şair Paul Haines'dir" demiş.

Bunu babanıza sorduğumuzda "o Michel'in uydurması" mealinde bir cevap vermişti.

(gülüyor) Babam öyle demişse öyledir herhalde. Ama, itiraf edeyim, doğru olmasa bile hoşuma giden bir iltifat. *(gülüyor)*

Babanızın da içinde yer aldığı "eski dünyanın underground'u"ndaki müstesna şahsiyetlerden biri de Kip Hanrahan. İstanbul'a geldiğinde uzun bir söyleşi yapmıştık, Paul Haines'den sitayişle bahsetmişti. Vaktiyle sıkı dostmuş ikisi. Siz tanır mıydınız Hanrahan'ı?

Tanımaz olur muyum! Çok uzun zaman aileden biri gibiydi. Ama sonra babamla aralarına kara kedi girdi, görüşmez oldular. Kip Hanrahan'ın bazı albümlerini çok severim. "Days and Nights of Blue Luck Inverted"ı mesela. O albümde Rhishard Jerome - Walter Kent imzalı nefis bir şarkı var: "Love Is Like A Cigarette". Onun cover'ını yapmayı çok istiyorum.

Geçen aralık ayında dergimizin kapağında Pete Doherty vardı. Sever misiniz onu?

Onu sevmemek çok zor. Bir dönem epey zaman geçirdik birlikte. Müziğinin bana hitap ettiğini söyleyemem, ama temsil ettiği şey çok hoşuma gidiyor doğrusu. Pete Doherty bana eski tüfekleri hatırlatıyor. Bu küçük hesaplar dünyasını, bu sıradan ve yavan hayatı iplemiyor, başka bir boyutta olmayı tercih ediyor. Otuz yıl önce birçok insanın tercihi bu yöndeydi. Şimdiyse revaçta olan işadamı gibi düşünmek, işadamı gibi davranmak.

Pete Doherty, "eski dünyanın underground'undan" çıkıp gelmiş gibi...

Evet, öyle bir hali var... Rock'n'roll tavrının nasıl bir şey olduğu unutulmuş gibi. Herkes o tavrı taklit etmeyi biliyor, ama sahicisiyle karşılaşınca şoka uğruyorlar. Pete Doherty sahici, onun için şaşkınlıkla karşılıyorlar, demediklerini bırakmıyorlar. Şimdiki bohemyanın hali hakikaten çok tuhaf. Özellikle kadınlar arasında püriten yargılar çok yaygın. Öte yandan, aynı insanlarda ahlâkın zerresi yok. Ahlâk derken, konvansiyonel ahlâkı kastetmiyorum elbette. Varoluşu kutsamak başka bir şey, onu insanoğlunun güdülerine, bencilliklerine indirgemek başka bir şey. Biz onun için psikedelik rock'u geri getirmek istiyoruz. Psikedelik rock varoluşu kutsuyor, insanı ufkunu genişletmeye teşvik ediyor. Geçmişin aksine, bugün kimse ufkunu genişletmek için kafa kırmıyor. Herkes hissizleşmek ve uzaklaşmak için madde kullanıyor. Tam bir apati hali. "İyi kafa"nın tarifi bu artık: Hissizleşmek ve uzaklaşmak. Bunu gayet iyi biliyorum, çünkü ben de yapıyorum. Kimse duvarlardan çiçeklerin fışkırmasını tahayyül etmek istemiyor. Keşke kokainin yerini sihirli mantarlar alsa... Ama sihirli mantarın kokain gibi seksî olması mümkün değil. Tuvalette çekilebilecek bir şey değil çünkü. *(gülüyor)*

Pete Doherty eski tüfekleri hatırlatıyor. Küçük hesaplar dünyasını iplemiyor, başka bir boyutta olmayı tercih ediyor. Otuz yıl önce birçok insanın tercihi bu yöndeydi.

Hazır laf "seksî"liğe gelmişken, "Succexy"den konuşalım biraz. İltifat olsun diye söylemiyoruz, "Old World Underground"daki o şarkı babanızın şiirlerini hatırlatıyor.

Teşekkür ederim, bunu duymak çok hoş. Yeni çıkan solo albümüm "Knives Don't Have Your Back"de babamın şiirlerine birçok gönderme var. "Succexy"ye gelince, kelimenin sesi çok hoşuma gidiyor. Succexy! Ama, sesinin ötesinde hoşuma giden bir kavram. Başarı ve seksî kelimelerinin yan yana gelmesi, daha doğrusu iç içe geçmesi, güzel bir gösterge yaratıyor. Zamanımızda, başarı başlı başına seksî bir şey gibi algılanıyor. Şu ya da bu nedenle başarılı addedilen insanlar, aynı zamanda seksî de addediliyor. "Succexy"i hızlı hızlı ve tekrar tekrar söyleyince, aradan "sucks" (iğrenç, rezil, kokuşmuş) kelimesi de çıkıyor ki, başarıyla seksîliğin özdeşleşmesinin nasıl bir şey olduğunu göstermiş oluyor. *(gülüyor)* O şarkıyı yazarken televizyonda savaş haberlerinin veriliş tarzı da vardı aklımda. Öyle grafiklerle ve ses efektleriyle veriyorlar ki savaş haberlerini, söz konusu olan insanların ölümü, acısı değil de, seksî bir şey sanki. Bir bakıma "seksîleştiriyorlar" savaşı. Bir film seyrediyormuşuz gibi heyecanlandırmaya çalışıyorlar seyirciyi.

"Live It Out" albümünüzdeki "Monster Hospital"da, "I fought the war and the war won" (Savaşla savaştım ve savaş kazandı) dizesi akla hemen "I Fought The Law"u getiriyor. Biz onun Clash versiyonunu biliyoruz, ama eski bir folk şarkısı galiba...

Evet, bir Bobby Fuller şarkısı. Clash versiyonunu ben de severim, ama o şarkıyı keşfetmem Lou Reed sayesinde oldu. "Street Hassle" albümündeki "Uptown Dirt"de Bobby Fuller'a ve "I Fought The Law"a çok güzel bir referans yapar Lou Reed. *(mırıldanıyor)* "Do you remember that song by a dude named Bobby Fuller / It went like this / I fought the law and the law won." (Bobby Fuller adlı muhteremin şarkısını hatırlıyor musun / Şöyle gider / Kanunla savaştım ve kanun kazandı.) Bobby Fuller'ın ölümü tüyler ürpetici. Kendini otomobilinin içine kilitliyor, üzerine benzin döküp kibriti çakıyor. Feci bir ölüm... "Monster Hospital"daki "I fought the war and the war won" dizesine dönersek, insanların sokaklara dökülerek savaşa karşı çıkması, ABD ve Britanya hükümetlerinin geri adım atmasını sağlayamadı. Özellikle İngiltere'de çok büyük kalabalıklar sokaklara dökülmesine rağmen savaş engellenemedi. Şimdi nihayet mainstream siyaset savaşı ve işgali sorgulamaya başladı. Bunca insanın ölümünden, hayatının mahvolmasından ve bunca tahribattan sonra! Şu da bir gerçek ki, Amerika'nın Irak'tan çekilmesi için verdiği kayıpları kendi kamuoyuna izah edemeyecek hale gelmesi gerekiyor. Bu da işgalin uzun süre devam etmesi demek.

"Old World Underground"da ilgimizi çeken şarkılardan biri de "Dead Disco". Biraz diskolardan konuşalım, New York'ta disko var mı?

(gülüyor) Artık kimse o kelimeyi kullanmıyor... O şarkıyı yazdığımız sıralarda (2003) nereye gitsek disko-punk çalınıyordu. Strokes gibi, Yeah Yeah Yeahs gibi birçok yeni grup çıkmıştı ve hepsi disko-punk yapıyordu. Biz de "Dead Disco"da bu furyayla hafiften dalgamızı geçtik. Ama onu negatif bir tavır gibi algılayanlar oldu. Öyle bir niyetimiz yoktu, yaptığımız bir gözlemdi sadece. Gerçek şu ki, bir geridönüşümün revaçta olduğu bir çağdayız. Ama zaten popüler müziğin bir veçhesi de bu: Referanslar ve referanslara referanslar... Lou Reed de mesela Bobby Fuller'a atıfta bulu-

→17

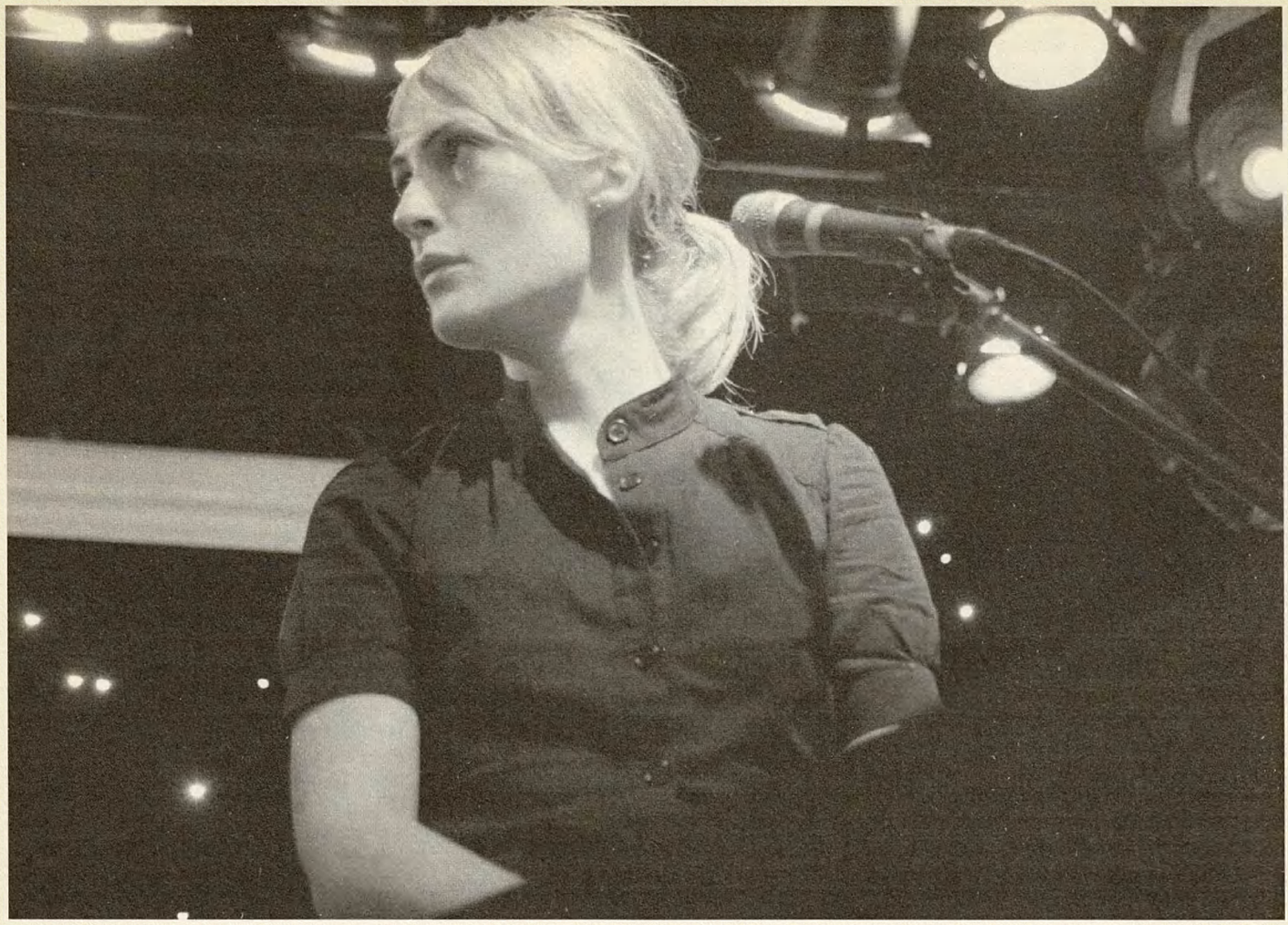

nuyordu, biz de Lou Reed'in atıfta bulunduğu şeye atıfta bulunduk. Ben şahsen referans yapmadan şarkı yazamıyorum. Bu aynı zamanda dalga geçilebilecek bir şey. Kendi yaptıklarımla da, başkalarının yaptıklarıyla da dalga geçebilirim. Bu illâ negatif bir tavır değil.

"Live It Out"taki "Patriarch On A Vespa" da ilginç bir şarkı. Patriark niye Vespa'ya biniyor?

Ben bindirdiğim için. *(gülüyor)*

Bir sponsorluk durumu yok yani..

Onlar değil ama, başka bir şirket, bir Kanada şirketi öyle bir teklifte bulundu o şarkıdan sonra. *(gülüyor)* "Patriarch On A Vespa"nın esin kaynağı bir liste; korktuğum ve hoşlanmadığım şeylerin bir listesini yapmıştım, bayağı uzun bir listeydi. Sadece bir kısmı şarkıya girebildi. Zincirlenmiş ve havlayan köpekler, barbekü partileri, haki pantolonlar, sandaletli erkekler... Özellikle de sandaletin içine çorap giyen erkekler. *(gülüyor)*

Daha çok Alman erkekleri seviyor o tarzı galiba.

Galiba. Bu aralar Almanlarla çok haşır neşir olduk, bütün hafta Almanya'daydık. Münih, Frankfurt, Heidelberg, Berlin ve Stuttgart'ta konserler verdik. Stuttgart'ta babamın "Downtown Stuttgart"ını çok mırıldandım. En sevdiğim şiirlerindendir. Siz en çok hangisini seviyorsunuz?

"Copenhagen"ı...

Testing / Testing / Copenhagen / Copenhagen... *(gülüyor)*

Paul Haines'i hariç tutarsak, favori yazarınız kim?

Pat diye bir cevap vermek zor. Şu anda ilk aklıma gelen Harry Crews... "A Childhood: The Biography Of A Place" diye çok çarpıcı bir kitabı var. Otobiyografik, ama "gotik roman" da denebilir.

Bu sıralar neler okuyorsunuz?

Bu turne öncesinde Kurt Vonnegut'un "Kedi Beşiği"ne başlamıştım, kesintiye uğradı. Okuduğum ilk Vonnegut kitabı o. "Kedi Beşiği"ni bitirince diğerlerine başlayacağım. Son kitabını çok merak ediyorum, "Ülkesi Olmayan Adam"ı... Şu vatanseverlik-vatan hainliği meselesine çok güzel bir cevap olduğunu duydum.

Luke Haines diye nev-i şahsına münhasır bir İngiliz müzisyen var...

Black Box Recorder'da, değil mi? Adaşız ama, akrabalığımız yok...

İlerleme gibi gözüken birçok şey tuzak. Özgürleşiyorum derken zincirleniyorsunuz. Bambaşka arzularla müzik yapıyorsunuz ve bir bakıyorsunuz, işe dönüşmüş.

Metric'in bazı şarkıları Luke Haines'i ve Black Box'ı hatırlattı bize.

Öyle mi? James (Shaw) sever Black Box'ı. Ben de James sayesinde keşfettim onları. "England Made Me" adlı şarkıları çok güzel.

Demin bahsi geçti, Yeah Yeah Yeahs'i nasıl buluyorsunuz?

Beğeniyorum. Brooklyn'de beraber takıldık uzun süre. Çok iyi bir parti grubu olduklarına şüphe yok. Enerjileri ve özgüvenleri bizim kuşaktan müzisyenlerin '90'lı yılların etkisinden kurtulmasında önemli rol oynadı.

Beğendiğiniz, sevdiğiniz başka kimler var?

Elliott Smith'i çok severim. Robert Wyatt'ı da tabii. Brian Eno plaklarını dinliyorum bu sıralar. Bir de Jack Teagarden'ı... Son zamanlarda en çok onu dinliyorum. Teagarden babamın da gözdelerindendi. Louis Armstrong veya Chet Baker'vari bir solisttir, trombon çalar. "Think Well of Me" adlı albümünde "Don't Smoke In Bed" diye bir şaheser bir şarkı var. Mutlaka dinlemelisiniz. Nihayet kendime bir pikap aldım, alır almaz da erkek kardeşimi aradım. Onun bir plak dükkânı var New York'ta, arayıp dedim ki, "bana bulmanı istediğim bir plak var". O da bana "sana bir plak aldım, bakalım beğenecek misin?" dedi. Sonra da, "hangi plağı bulmamı istiyorsun" diye sordu. "Jack Teagarden'ın 'Think Well of Me'sini" deyince bir sessizlik oldu. "Sana o plağı almıştım zaten" dedi. Mutluluğumu anlatamam.

"Live It Out"taki "Handshakes" de güzel bir şarkı. Onun hikâyesi ne?

O şarkıyı "Patriarch On A Vespa"yla aynı zamanda yazmıştım. Esin kaynağı, Bush ve şürekasının Amerikalılara söylediği yalanlardı. Teksas'taki çifliklerinde buram buram sahtekârlık kokan gösteriler yapıyorlardı. Amerikalı komedyenler epey dalga geçtiler o görüntülerle sonradan. Gömleklerinin kollarını sıvayıp halk adamı pozları veriyorlardı. Ama, şarkının genel fikri daha geniş bir çerçevedeydi. Kabaca şöyle bir şey: Bir amacınız var, onu gerçekleştirmek için çabalıyorsunuz ve o çaba sonuçta aleyhinize işlemeye başlıyor. Mesela işe gitmek için bir araba alıyorsunuz, sonra o arabanın parasını ödeyebilmek için işe gitmeye başlıyorsunuz. İlerleme gibi gözüken birçok şey bir tuzak aslında. Özgürleşiyorum derken ayağınızdan zincirleniyorsunuz. Müzisyenlerin durumu buna çok iyi örnek. Bambaşka arzularla müzik yapmaya başlıyorsunuz ve bir bakıyorsunuz, bir işe dönüşmüş. Bir yandan da, bir işiniz olduğu için halinize şükrediyorsunuz. *(gülüyor)*

Geçenlerde 1970'lerin filmi "Tootsie"ye denk geldik televizyonda. Bir sahnede Dustin Hoffman şöyle diyor: "Ben cehennemden korkmuyorum, işsizlikten korkuyorum."
(gülüyor) Öyle tabii. Ama iş de bir esarete dönüşebiliyor. Bir müzisyen olarak yaptığınız müziği bir iş olarak görmeye başladığınızda, olay değişiyor. Çok kafa karıştırıcı bir mesele aslında, özellikle konu sanat ve müzik olduğunda. İnsanın tatminkâr bir çıkış yolu bulması çok zor. Bir sofu gibi görünmek istemem, para kazanmak güzel şey, kim istemez para kazanmayı? Ama işin içine para girince bir sürü tuzak kuruluyor, o tuzaklara düşmeden yola devam etmek büyük maharet gerektiriyor.

"Live It Out"taki "Poster Of A Girl" de çağrışımı bol bir şarkı. Biraz da ondan bahsedelim.
"Old World Underground"daki "Hustle Rose"la aynı paralelde bir şarkı o. Yoz gece hayatı, kalabalıkların yalnızlığı gibi temalarda geziniyor. Bunlar benim sevdiğim temalar. İnsanların neyin peşinde olduğunu, geceleri niye bir araya geldiklerini kestirmek zor. Çok muğlak, çok karmaşık sebepler söz konusu. Meselenin sadece seksten, yatıp kalkmaktan ibaret olduğunu sanmıyorum. Başka arzular, başka arayışlar var işin içinde.

Marianne Faithfull'un "Sex With Strangers" diye bir şarkısı var. Kendisiyle yaptığımız söyleşide, o şarkıyla Frank Sinatra'nın yorumuyla bir dönem hit olan "Strangers In The Night"ı tokuşturmuştuk. Bu iki şarkının size yaptığı çağrışımlar neler?
"Sex With Strangers"ı dinlemedim, ama sırf adına bakarak şu karşılaştırmayı yapabilirim: Marianne Faithfull'un şarkısı çıplak bir ampulün ışığını çağrıştırıyor. "Strangers In The Night" ise ay

ışığını veya mum ışığını...

Marianne Faithfull'u sever misiniz?
Ergenliğimde şarkılarını çok dinlemişliğim vardır. "Broken English" albümündeki "The Ballad of Lucy Jordan" harika bir şarkıdır. *(mırıldanıyor)* "At the age of thirty-seven she realized she'd never / Ride through Paris in a sports car with the warm wind in her hair" (37 yaşında farkına vardı ki, hiç şimdiye kadar / Paris'te bir spor arabanın içinde giderken saçlarını yalamamıştı ılık rüzgar).

İnternette Amerikan kültürü ve gündelik hayatı hakkında çarpıcı gözlem ve yorumlarınızı okuduk. Özellikle anti-depresan kullanımının yaygınlığını vurguluyorsunuz.
Bir süre Los Angeles'da yaşadım, çok depresif bir yer. Anti-depresansız yaşanmaz. Dolayısıyla, anti-depresan almayan yok gibi.

Los Angeles, Woody Allen'ın her fırsatta nefret ettiğini söylediği şehir. Abarttığını düşünüyorduk, dediği kadar var yani...
Evet, ama Woody Allen'ın sevdiği New York da benim sevdiğim New York değil. *(gülüyor)* Los Angeles'da, benim kuşağımdan herkes, neredeyse istisnasız herkes, reçeteli ilaçlar kullanıyor. Onlar olmadan parti olmuyor. Zengin çocuklarsa her türden hapa müptelâ. Fakat asıl ürpertici olan, okul çocuklarına doktor reçetesiyle anti-depresan verilmesi. Açıklama da şu: Bir araz varsa, ilaç kaçınılmaz. Peki nasıl oluyor da okul çocukları anti-depresana muhtaç olacak kadar depresif hale geliyor? Asıl mesele bu değil mi? Çocuklar nasıl depresif olmasınlar? Onlara nasıl bir hayat sunulduğu ortada. Yedisinden yetmişine, insanlar feci mutsuz. Ve onlara sunulan, bir takım mutluluk hapları. Mutsuzluğa hastalık muamelesi yapılıyor. Bu da ilaç endüstrisine milyarlarca doların akıtılması demek.

İnsanlar feci mutsuz. Ve onlara sunulan, mutluluk hapları. Mutsuzluğa hastalık muamelesi yapılıyor. Bu, ilaç endüstrisine milyarlarca doların akıtılması demek.

Bu durum Los Angeles'a ya da Amerika'ya mahsus değil, dünyanın birçok yerinde, daha küçük ölçekte de olsa trend aynı. İstanbul'da da öyle...
Psikedelik rock'u geri getirmek isteyişimiz o yüzden işte. O başka bir ruh hali çünkü. İnsanı içine kapatmayan, ufkunu daraltmayan, aksine açan ve genişleten bir halet-i ruhiye psikedelik rock. Varoluşu kutsayan, her türden indirgemeye başkaldıran bir müzik. Duvarlardan fışkıran çiçeklerin tahayyülü...

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

ZAMAN MAKİNESİ SON DURAKTA

ZAMAN MAKİNESİ SON DURAĞINDA KEMERLERİNİZİ ÇÖZÜN, AYAĞA KALKIN VE DANS ETMEYE BAŞLAYIN. ÇÜNKÜ BU DURAĞIN ADI İSTANBUL TWİST

İSTANBUL'UN DANS ETTİĞİ, DANS ETMEYENLERİN DANS EDENLERE DUDAK BÜKTÜĞÜ, BAZILARININ CAZ KULÜPLERİNİ DOLDURDUĞU, BAZILARININ CAZ YAPMAYIN DEDİĞİ GÜNLERE GÖTÜRÜYOR GÖKHAN AKÇURA BİZİ. ZAMAN MAKİNESİ DİZİSİNİN SON KİTABINDA, İSTANBUL UN EĞLENDİĞİ GÜNLERİ OKUYACAĞIZ. TABİİ BAZEN GÜLEREK, BAZEN ESEF EDEREK. AMA HİÇ CANIMIZ SIKILMAYACAK, ÇÜNKÜ HER ŞEY HAREKET HALİNDE BU KİTAPTA.

EVEREST YAYINLARI Ticarethane Sk. No: 53 34410 Cağaloğlu/İSTANBUL Tel: 0(212) 513 34 20-21 Faks: 0(212) 512 33 76 E-posta: everest@alfakitap.com www.everestyayinlari.com EVEREST

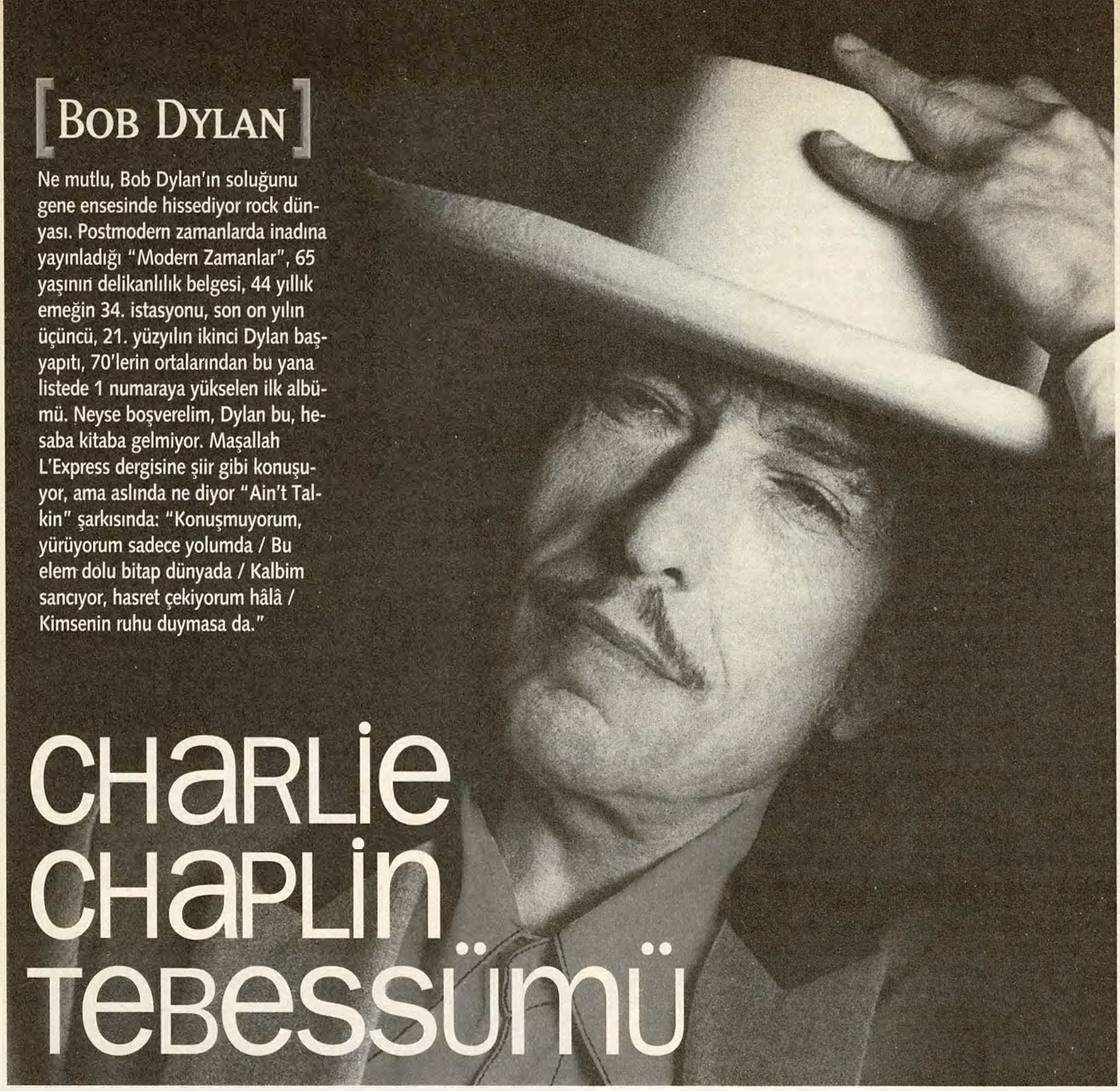

[BOB DYLAN]

Ne mutlu, Bob Dylan'ın soluğunu gene ensesinde hissediyor rock dünyası. Postmodern zamanlarda inadına yayınladığı "Modern Zamanlar", 65 yaşının delikanlılık belgesi, 44 yıllık emeğin 34. istasyonu, son on yılın üçüncü, 21. yüzyılın ikinci Dylan başyapıtı, 70'lerin ortalarından bu yana listede 1 numaraya yükselen ilk albümü. Neyse boşverelim, Dylan bu, hesaba kitaba gelmiyor. Maşallah L'Express dergisine şiir gibi konuşuyor, ama aslında ne diyor "Ain't Talkin" şarkısında: "Konuşmuyorum, yürüyorum sadece yolumda / Bu elem dolu bitap dünyada / Kalbim sancıyor, hasret çekiyorum hâlâ / Kimsenin ruhu duymasa da."

CHARLIE CHAPLIN TEBESSÜMÜ

Son albümünüzde, sesinizin hep alıştığımızdan daha pes olduğu dikkat çekici...

Bob Dylan: Evet, sesim daha keçeli ve derinden geliyor. Normalden bir oktav aşağıda, neredeyse hiç falsetto yapmadan söylüyorum. Belki farketmişsinizdir, albümdeki "Thunder on the Mountain", "Spirit on the Water" gibi bazı blues ya da baladlarda, içimde sanki Louis Armstrong'un sesi yankılanıyor. Doğrusu, söyleyişimi esas etkileyenin Armstrong'un sesinin o kumlu dokusu mu, yoksa kulağınıza sırlar fısıldarmış gibi gelen trompetinin tınısı mı, emin değilim. Muhtemelen ikisi de. Çok Louis Armstrong dinledim, cümleye asla beklediğiniz anda girmez, sizi şaşırtıp başınızı döndürür, ama sonra sesindeki gülümsemeyle rahatlatır. Hüzünlü bir tebessümdür bu, tıpkı Charlie Chaplin'inki gibi.

Genel olarak şarkıların müzikal atmosferi de farklı. Özellikle, "Beyond The Horizon" gibi parçalarda bu farklılık daha bariz.

O şarkıda, özellikle '30'ları hatırlatan nostaljik bir hava yaratmak istedim. Count Basie, Benny Goodman ve Duke Ellington'ın orkestralarını andıran, artık nesli tükenmiş bir sound. Müzisyenlerin, gitarist Charlie Christian'ın harika sololarının sound'larını yakalamalarını arzu ettim... Evet, "Beyond The Horizon"da nostaljik bir boyut var, sanki bir rüyadan kopup gelen sesler... Şarkıyı söylerken gözümün önüne birbirlerine sarılmış, büyük bir zarafetle dans eden çiftler, kadınların uzun elbiselerinin erkeklerin hafif adımlarının arasında uçuşması geliyordu. Ve George Receli'nin fırçasıyla zillere vurarak yarattığı ritmle oynaşıyordum. Receli New Orleans doğumlu, daha önce James Brown ve Mavis Staples'la çalmış. Biliyor musunuz, gençliğimde, Duluth'tayken (Minnesota) radyoda ilk duyduğum şarkı bir gospeldi. Sonradan öğrendim ki, meğer bir Bill Monroe şarkısıymış, "Drifting Too Far From The Shore"...

Sesinizin rengi, nostaljik atmosfer... Bütün bu yeniliklerin sebeb-i hikmeti nedir?

Kimliğiniz, müziğin içinde eriyebilir. Şöyle izah edeyim, mesela kendinizi bir blues'cu, rock'çu ya da şarkıyazarn olarak görüyorsunuzdur. Ama, çok farklı bir müziği pürdikkat dinlediğinizde, içinizde bambaşka şeylerin olduğunu keşfedersiniz. Henüz tam olarak tanımadığınız birisinizdir. Benim de tarzımın değişip gelişmesi normal. Bu albüm büyük ölçüde blues, caz baladları ve kimi yavaş tempolu, kimiyse hareketli kovboy ritmli folk şarkılarından oluşuyor. Bu çok normal, çünkü albümlerimi Amerikan kimliğinden bahseden filmler gibi tasavvur ediyorum. ABD'de bize hep bir şeylerin mucidi olduğumuza inandırırlar. Olabilir, ama Amerika'nın unuttuğu bir şey var, insan kendisini bir gecmişten, eski kaynaklardan yola çıkarak kurabilir. Şahsen benim esin kaynaklarım Pete Seeger, Woody Guthrie, Allen Ginsberg ve Jack Kerouac olduğu gibi, bir o kadar da siyahların cazı ve blues'u.

"Workingman's Blues"da beyaz işçi sınıfının dünyasını anlatıyorum. Ben havanın başkaldırmak için fazla soğuk olduğu bir madenci şehrinde büyüdüm.

Bu albümde telli enstrümanlar da ön planda...

Enstrüman seçimi çok önemli. Her biri benim parçam olan bütün bu farklı müzikal dünyaları bir arada yaratabilmeyi ancak dört gitar kullanarak sağlayabildim; bana ek olarak, çok farklı tarzları olan üç gitarist daha var. Folk, blues ve cazı kapsayan bir ses yelpazesini yakalayabilecek müzisyenleri bir araya getirmek istedim. Gitarlardan aynı anda Django Reinhardt, Muddy Waters, Charlie Christian ve Woody Guthrie tınıları yayılıyor. Ayrıca, yanıbaşımda, Donnie Herron gibi, steel gitarın yanısıra keman, viola ve mandolin benzeri

20→

pek çok enstrümana hakim birinin olmasını istiyordum. Böylece ortaya "Someday Baby" gibi hızlı tempolu boogie-woogie parçaları çıktı: Bu, tam manasıyla gitarların bir zaferi, enstrümantal hatlar kesişiyor, üst üste biniyor, uzun armonika solomun daha da karanlıklaştırdığı, itiraf edilemeyen aşklara dair oldukça acı sözleri kuşatan, düzensiz, insanı kendinden geçiren ve dans ettiren ritmleri ortaya çıkarıyor.

"Thunder On The Mountain" ve "The Levee's Gonna Break" gibi bazı parçalar blues yapısıyla rock-'n'roll tarzı baskı buluşturuyor...

Evet ama, bir şarkının blues olduğunu, yalnızca sözlerini okuyarak, tek bir notasını bile dinlemeden anlayabilirsiniz. "The Levee's Gonna Break"in güftesi mesela, klasik bir blues formatında: İlk cümle iki kez aynen tekrar edilir, ki solist üçüncüyü emprovize edebilmek için vakit kazansın. Diğer yanda da daha metaforik, düşsel baladlar var. "Ain't Talkin" mesela tango ritmiyle başlıyor ve müziğin üzerine nerdeyse hiç şarkı söylemiyorum, iyice kalın ve zor duyulur bir sesle konuşur gibi söylüyorum. Buna karşılık, keman bir inleme, sızlanma, ağlama duygusu katıyor. Düzenlemesinde boğuk davul sesleri kullandığımız "Nettie Moore"un ise esin kaynağı, 19. yüzyıldan bir Marshall S. Pike şiiri. Güney Carolina'da, vaktiyle köle ticaretinin merkezi olan bir ırmaktan bahsediyor. Marshall S. Pike kölelik karşıtı, beyaz bir şarkı yazarıydı ve siyahlar arasındaki rıza dışı evliliklere, bu "zoraki" aşklara karşı çıkıyordu.

Şarkılarınızda sözlerin aralarına birçok referans, ipuçları, anahtarlar, gizli mesajlar sıkıştırmışsınız...

1960'larda, maalesef kısa zaman önce kaybettiğimiz eleştirmen Paul Nelson hakkımda beni o zamanlar çok güldüren bir şey söylemişti: "Öyle bir noktaya geldik ki, insanlar Bob Dylan'ın sigara izmaritlerinin peşinde ve bunları kurcalayıp, evirip çevirip onlara bir anlam yüklemeye çalışıyorlar. En vahimi de, sonunda bir anlam buluyor olmaları!" Özel hayatımın ayrıntılarında bir mânâ aramak yerine, yazdığım sözlerde anahtarları bulabilirsiniz. Evet, biliyorum, bilhassa gizemli, ironik, alaycı, muğlak, "ketum" bir insan olarak görülüyorum, halbuki bütün anahtarları bıraktım aslında. Şarkılarımı dinleyerek hakkımda her şeyi öğrenebilirsiniz, ama bakmayı bilmek şartıyla: "Chimes Of Freedom", alenen Yeats'in "Vacillation" şiirinden esinlenmişti. "Seeing The Real You At Last" şarkısındaysa, Humphrey Bogart'ın "Malta Şahini" filminde söylediği bir cümle aynen geçiyor: "I don't mind a reasonable amount of trouble" (Makûl düzeyde belayı dert etmem). Böyle göndermeler var. Bulması size kalmış.

Birkaç ipucu verebilirsiniz ama...

"Modern Times"daki "Workingman's Blues", kısa zaman önce beraber turneye çıktığım country şarkıcısı ve gitarist Merle Haggard'a bir saygı duruşu. "Workingman's Blues"da onun bir şarkısından alıntı yapıyorum: "I got a brand new suit and brand new wife" (Göz kamaştıran yeni bir takım elbisem ve yeni bir karım var). O şarkıda, beyaz işçi sınıfının dünyasını anlatıyorum. Ben havanın başkaldırmak için fazla soğuk olduğu bir madenci şehrinde büyüdüm. Neyse, bu da işte bir beyaz işçi blues'u. O yüzden de siyahların 12 ölçülük blues yapısını kullanmadım, ama yine de şarkının adı "blues".

"Thunder On The Mountain"da şarkıcı Alicia Keys'in adı geçiyor...

Onunla 2001 Grammy ödülleri töreninde tanışmıştım. Şarkıda doğduğu yer olan Hell's Kitchen (Cehennem mutfağı) geçiyor. Gizemli mi? Araştırsanız bulursunuz: Alicia Keys, New York'ta, kaderine terk edilmiş, hiç de tekin olmayan ve 1981'de New York Times'dan bir muhabirin "Hell's Kitchen" adını taktığı mahallede büyümüş. Şarkı, "thunder on the mountain, fires on the moon" (Dağın üzerinde gökgürültüsü, ay ateşler içinde) diye başlıyor, Alicia'nın da yaşamış olduğu kıyametvari manzarayı anlatıyor ve "and the sun will be here soon" (ve güneş doğacak yakında) diye devam ediyor. Önemli gelişmeler oldu, Hell's Kitchen'ın adı artık Clinton ve sessiz sakin bir mahalle. Alicia Keys ise parıldamaya devam ediyor.

Şarkılarınızda gerçek kişilerin adını pek kullanmazsınız...

Doğru. Ama, ilk defa kullanıyor da değilim. "I Shall Be Free"de (1963) Brigitte Bardot, Anita Ekberg ve Sophia Loren'in ismi geçiyordu. Ama daha sonra bir daha hiç kullanmadım... Yok, bir de Aretha Franklin var.

Albüme neden "Modern Times" adını koydunuz?

Zaman kavramı hep kafamı kurcalamıştır. Önceki albümlerimden birinin adı "Time Out Of Mind"dı. "The Times They Are A-Changin"de toplumun geçirdiği evrimden, "Mr. Tambourine Man"de de bir gelecekten bahsediyordum. Sürekli oluş halindeyiz çünkü.

İnsan kendisini bir geçmişten yola çıkarak kurabilir. Esin kaynaklarım Seeger, Guthrie, Ginsberg ve Kerouac olduğu gibi, bir o kadar da siyahların cazı ve blues'u.

Çeviren: **Siren İdemen**

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

East 2 West™
Crossing Continents

East 2 West™ Crossing Continents

Crossing Continents Anadolu'nun farklı yörelerindeki müzikal tecrübeleri modern zamanın pratikleriyle buluşturuyor. Balkan müziğinden rap'e, reggae'den dub'a, elektronika'ya varan farklı müzik tarzlarının yer aldığı bu çalışmada, Shantel-Baba Zula; Sultan Tunç-Selda Bağcan gibi yurt içinden ve dışından birçok usta müzisyenin bir şölen havasında kaynaştığına tanıklık ediyoruz. Ilhan Erşahin, Burhan Öçal'ın yeni besteleri ilk kez Crossing Continents'ta dinleyici ile buluşurken Mad Professor'un Baba Zula'nın "Özgür Ruh" parçasına getirdiği yepyeni yorumu dikkat çekiyor... Crossing Continents Doublemoon sanatçıları dışında bizi yeni isimlerle tanıştırıyor:

Komşu kıyı Yunanistan'dan Savvas Pavlidis'in kendi müzikal köklerinden yola çıkarak kurguladığı topluluğu Kara Deniz, Londralı Forty Thieves gibi ilk kez East2West serisinde karşılaştığımız isimler dinleyiciye hoş sürprizler yaşatıyor.

Crossing Continents'ta İstanbul'un buğulu ve büyülü sesi evrene yayılıyor. Ve dünya, bir kez daha; hepimizi yakınlaştırmak için dönüyor.

1 **Burhan Öçal** - Buğu-Jazz featuring Şenova Ülker 05:16 (*)
2 **Mercan Dede** - Napas 04:23
3 **Shantel vs. Baba Zula** - Kısaltmalar Remix ("Limoncu" Version) 04:20(*)
4 **Forty Thieves** - Balkan Babylon 04:40
5 **Ayhan Sicimoğlu** - Ahi Na'Ma Kaynana featuring Özkan Uğur 03:47
6 **Selim Sesler** - Kasap Havası 04:48
7 **Sabahat Akkiraz & Orient Expressions** - Kayalar Merdim Merdim (Karaşar Semahı)
8 **Kara Deniz** - Underworld (Instrumental) 05:05 (*)
9 **Smadj Presents S.O.S. Project** - Hat 06:01
10 **Sultan Tunç** - Bir Yol Hikayesi featuring Selda Bağcan 04:10 (*)
11 **Baba Zula**- Özgür Ruh / Free Spirit (Mad Professor Dub Mix) 03:10 *
12 **İlhan Erşahin** - I Want My Money 04:23 (*)
(*)Daha önce yayınlanmamıştır. Süre: 54:45

East 2 West Serisi

EAST2WEST VOL. 03 İSTANBUL STRAIT UP
EAST2WEST VOL. 02 ETHNO ELECTRONIC TALES FROM ISTANBUL
EAST2WEST VOL. 01 GLOBAL DEPARTURES FROM ISTANBUL

DOUBLEMOON
Oba Sok. Kavala Apt. No:1/4
34433 Cihangir/İstanbul
T: 212 334 01 00
F: 212 292 97 73
doublemoon@tnn.net

Doublemoon bir RH Pozitif Müzik Yapım birimidir.
Tüm hakları saklıdır, ©2006 Rh Pozitif Müzik Yapım.
© 2006 Rh Pozitif Publishing
www.rhpozitifpublishing.com
info@rhpozitifpublishing.com

Türkiye Dağıtım EMI - KENT
Tel: (212) 514 16 22

KRİTİK MUHABBET: **GREIL MARCUS** VE **DON DELILLO** İLE DYLAN ÜZERİNE

Rock tarihçisi yazar Greil Marcus ve Nobel edebiyat ödülü adayı romancı Don DeLillo, 2005 yılının eylül ayında, Colorado'da Telluride Film Festivali'nde bir araya geldiler, kalabalık bir dinleyici topluluğu önünde, Martin Scorsese'nin "No Direction Home" belgeselini fırsat bilip Dylan'ı enine boyuna konuştular, sonra da salondan gelen ilginç soruları cevapladılar. Believer dergisinden naklen...

Like a Rolling Stone

Dylan, 1963 yazında, sivil haklar hareketine destek için Greenwood-Mississippi'de

Greil Marcus: Don DeLillo'nun üçüncü romanı, 1973'te yayınlanan "Great Jones Street", Bob Dylan'vari bir şahsiyet hakkında. Kahramanın adı Bucky Wunderlick, işini gücünü bırakıp sırra kadem basıyor. Hakkında rivayet muhtelif. Fresno'da bir dükkânda hırsızlık yaparken görüldüğünü söyleyenler var, öldüğünü ve gömüldüğünü de. Her türlü entrika ve tezgâhla bağlantılandırılıyor. Aslında New York'ta, Great Jones sokağında bir apartman dairesinde saklanıyor. Roman birinci tekil şahsın anlatımı, Bucky Wunderlick'in hayatını anlamlandırma çabası. Okudukça, tekinsiz bir kitap olduğuna hükmediyorsunuz. "No Direction Home" filminin altmetni adeta. Şimdi size "Great Jones Street"ten kısa bir bölüm okuyup filmin uyandırdığı bir duygudan bahsetmek istiyorum. Okuyacağım bölümdeki karakter bir muhabbet tellalı. Şöyle diyor: "Yeraltı dünyasında süper bir madde icat edildi. Duydunuz mu? Ne yalan söyleyeyim, bu haber kanımı dondurdu. Müzik, hipnotik bir madde. Beni her şeyin ötesine götürüyor. Kim olduğuma, nasıl davrandığıma dair bütün referanslarımı silip atıyor. Bunların hepsinin dışında bir şey. Müzik birçok bakımdan çok tehlikeli. Dünyanın en tehlikeli şeyi." Bu laflar tipik bir hayran çenebazlığı gibi gelebilir. Ancak, "No Direction Home"un en başında, Dylan'ın müzikle ilk tanıştığında yaşadığı duyguları anlatırken söyledikleriyle çok yakından bağlantılı. Duluth'taki evlerindeki radyodan bahsediyor, radyonun kapağını kaldırdığında –bunu sihirli bir tecrübe gibi, kimsenin ona söylemediği, onun keşfettiği bir şey gibi anlatıyor– bir pikapla karşılaşıyor. Her cumartesi gecesi ailece radyonun etrafında toplanıp dinledikleri halde, kimse ona aletin üst kapağını açınca bir pikap çıktığını söylememiş. Onu kendisi keşfediyor. Açıp baktığında, pikabın üstünde bir plak görüyor. "Drifting Too Far From The Shore". O şarkı soundtrack'te var. Ama Dylan bunu anlatırken, çalan şarkının "Drifting Too Far" olduğu belirtilmiyor. Burası önemli değil. Şarkıyı söyleyen Bill Monroe. Bu da önemli değil. O şarkı "No Direction Home" gibi bir film için çok ilginç bir mecaz: "Sahilden alabildiğine uzaklaşmak." Bir gospel, fakat bu bağlamda, evden uzaklaşmayı anlatıyor. Dylan'ın pikabı ve o plağı keşfedişini anlatırken söyledikleri, "Great Jones Street"ten okuduğum bölümdeki "müzik kimliği silip atıyor" ifadesiyle çakışıyor. Dylan, şöyle diyor: "O şarkıyı dinlerken başka bir insan olduğumu hissettim. Olduğumu düşündüğüm kişi değildim, belki de başka bir ailenin çocuğuydum." İşte o noktada, kendini keşfetmenin kapıları açılıyor. Dylan, filmde tekrar tekrar bir müzikal seyyah olduğunu söylüyor. Tevazu gösterdiği için "öncü" demekten kaçınıyor galiba.

> **"No Direction Home"da, Allen Ginsberg'in müthiş bir budist yorumu var. Dylan için "nefesiyle özdeş bir sanatçı, o bir hava kütlesi" diyor.** *Don DeLillo*

Don DeLillo: Dylan kendisini yarattı, ama bunu çe-

şitli esinlerle yaptı. "No Direction Home"da Ginsberg ve Kerouac'ın, Brando'nun ve Dean'in görüntüleri ve sesleri çıkıyor karşımıza. Çünkü bu gibi isimlerin kültürel güçleri ve temsil ettikleri şeyler Dylan'ı şu veya bu ölçüde etkilemişti. Ve Dylan da, çok kısa bir süre içinde onlardan biri haline geldi. Hâlâ da öyle. Rock'un mahareti, kendisini çevreleyen kültürel atmosferle çakışmasıydı. Sadece Dylan değil, Jimi Hendrix'in elektrikli uluması ve Janis Joplin ve Jim Morrison (üçü de erken ve trajik bir şekilde öldü) etraflarında olup bitenlere –sokaklara, protestolara, suikastlere, Vietnam savaşına, sivil haklar mücadelesine– tekabül eden cevaplar veriyorlardı. Buna denk düşen sanat biçimi rock'tu. Sözünü ettiğim sanatçılar kendilerini çevreleyen kültüre doğrudan atıfta bulunmasalar bile, müziğin kendisi kültür hayatımızda olup bitenlerle çakışıyordu. Ama örneğin caz öyle değildi. Ben hayat boyu caz müptelâsı olmuş bir insanım, ama caz o atmosferin bir parçası olamayacak kadar cool'du. O vasıf rock'ta vardı. Rock, o ortamın bağrında doğmuştu.

Marcus: "No Direction Home", Dylan ve sonradan The Band olan Hawks grubunun, Mayıs 1966'da İngiltere'de, New Castle'da verdikleri konserle başlıyor. O sıralarda Dylan'ın ebedî trubadur rolünden vazgeçtiğine dair tartışmalar vardı. Trubadurun ülkeyi boydan boya gezerek hakikati anlatmak ve insanların hayatına romans katmak olan rolü yerine, daha şaşaalı, ürkütücü, tehlikeli ve alttan alta nihilist olan paradoksal bir rolü yeğliyordu. "Great Jones Street"te, Bucky Wunderlick'in sevgilisi Opal'in harikulâde bir cümlesi var: "Seni bekleyen tehlike sensin. O hafiften deccal halin."

"No Direction Home"un başında Bob Dylan'ın "Like A Rolling Stone"u söyleyişini seyrediyoruz. "Like A Rolling Stone" Dylan'ın en büyük şarkısı, popüler anlamında büyük değil, balina gibi büyük. Sanki alev almanın eşiğindeymiş gibi, kendi enerjisiyle parçalanıp havaya saçılacakmış gibi. Sonra bir yazı çıkıyor karşımıza: "Birçok yıl önce." Ve geçmişe gönderiliyoruz, bu kadar güçlü bir performansın bir geçmişi olabilirmiş, bir açıklaması olabilirmiş gibi. Bir sanatçı –özellikle popüler bir sanatçı için böyle, ama illâ popüler olması da gerekmiyor– için en büyük mesele, tanımadığı veya aşina olmadığı bir dinleyici kitlesi önünde kendini sınamaktır. Soru şu: Kendi dilinde konuşup başkaları tarafından anlaşılabilir misin? Ve sana karşılık veren insanların dilini dinleyip anlayabilir misin?.. Film boyunca, Dylan amaçlarını, kendi hakkındaki duygularını anlatıyor. Sanki başka insanların yapamadıklarını yapmaya yazgılı olduğunu biliyormuş gibi. Birbirinden çok farklı insanların ihtiyaçlarının, arzularının ve psikozlarının muknatısı haline geleceğini çok önceden biliyordu sanki. Ve bundan kaçamayacağını farketti. Size de öyle geliyor mu? Eğer geliyorsa, bu rolü üstlenen başka birisini biliyor musunuz? Ve bu ne kadar sürebilir?

DeLillo: "No Direction Home"da, Allen Ginsberg'in müthiş bir budist yorumu var. Dylan için "nefesiyle özdeş bir sanatçı haline geldi, o bir hava kütlesi" diyor. Dylan, sanatını kişiliğiyle temsil eden nadir isimlerden. Kırk küsur yıldır toplumun ilgisini çekiyor olması çok olağanüstü bir durum. Çok da zor bir şey, bir rock müzisyeninin bunu gerçekleştirmesi neredeyse imkânsız. Ve hâlâ yollarda, hâlâ turne yapıyor.

Marcus: Bu bahar bir kitabım çıktı, "Like A Rolling Stone"; ABD'nin yanısıra, İngiltere, Fransa ve Almanya'da yayınlandı. Yayınevleri beni sık sık arayıp "Dylan şu tarihte şu şehirde, size bir imza günü düzenlesek, Dylan'ı da davet etsek" deyip duruyorlar. Ben de bunun iyi bir fikir olmadığını söylüyorum hep. Demek istediğim şu: Herhangi bir şehre gittiğinizde, muhtemelen Dylan da oradadır, konser veriyordur. Onun yaşında bir adamın hâlâ yollarda olması nasıl açıklanabilir? Bir rock grubuyla 48 saat seyahat etmiş herkes bilir ki, turne yapmak insanı bitap düşürür. Çok gerçekdışı bir durumdur, bir süre sonra insan ne kendisiyle ne başkasıyla iki laf edebilir hale gelir. Ama Dylan, 64 yaşında ve hâlâ turnede. Hakikaten "No Direction Home" durumu. Buna makûl bir izahat bulamıyorum. "Great Jones Street"te, Bucky Wunderlick şöyle diyor: "Ben aşırılıkların peşindeyim. Stüdyoda bunu yapmak mümkün değil, sadece sahnede yapılabilir." Belki de izahı bu. Şu sıralar Rolling Stones da Amerika turnesinde. Ama onlar, Dylan'dan farklı olarak, temelde 1964'ten beri ne yapıyorlarsa onu yapıyorlar. Son üyeleri göçene kadar da yapacaklar herhalde –o son üye hangisi olursa olsun. Muhtemelen Keith Richards hepimizi gömecek. *(gülüyor)*

Fakat Dylan uzun yıllar içine kapandı, berbat albümler, yapmacık şarkılar yazdı. John Berger'ın "Picasso'nun Başarısı ve Başarısızlığı" diye bir kitabı var. Temel tezine katılmasam da, güçlü bir tez olduğunu teslim ediyorum. Berger diyor ki: "Picasso belli bir noktada –1920'lerde veya 1930'larda– meselesini kaybetti. Onu resim yapmaya sevk eden arzuyu yitirdi. Hakkında söz söylemek veya dönüştürmek istediği bir dünya kalmadı. Dolayısıyla o noktadan itibaren yaptığı her şey yapmacık oldu. Resmedebileceği bir şey bulmak için arayışa başladı." 1970'lerin sonlarına doğru Dylan da öyleydi, şarkı yazabilmek için kendine bir ortak buldu, Jacques Levy'yi. Levy, Oakland A's adlı beysbol takımının ünlü skoreri Catfish Hunter hakkında bir şarkı yazmasını önerdi. Catfish Hunter, kulübün başkanı ve sahibi Charlie Finley'yle anlaşmazlığa düşüp New York Yankees'e geçti. Dylan ve Levy, Catfish'i Jesse James'vari bir asi olarak resmettiler, çünkü Catfish para babası Finley'e başkaldırmış ve George Steinbrenner'in kurduğu "halk mahkemesi" için çalışmaya başlamıştı. O şarkıda "Catfish, Catfish, bitirmek istediler işini" diyordu Dylan. Kendisine bir yetenek bahşedildiğini biliyordu ve hayatı boyunca o yeteneği nasıl kullanması gerektiğini sorguladı. Bir ara dibe vurdu, söyleyecek bir şeyinin kalmadığını düşündüğü, yeryüzündeki varoluşunu anlamsız bulduğu bir dibe vuruştu bu. Dine yönelmesi o dönemde oldu. İki-iki buçuk yıl kendi gospel'lerini yazdı, ülkeyi turlayıp konserler ve vaazlar verdi. 1980'lerde o boyuttan çıktı, eski mi eski folk şarkıları söylemeye başladı. O şarkılar, kendisinin ilk albümünden çok önce yazılmış şarkılardı. Minneapolis, Philadelphia, New York ve Cambridge menşeli folk klasikleriydi: "The Golden Vanity", "Eileen Aroon"... Bunlar ölüm, umutsuzluk ve yitip gitmek hakkında yazılmış Britanya baladlarıydı. O konserlerin korsan kayıtlarını dinlemek çok tuhaf bir duygu veriyor. Dylan sessizce hayaletimsi bir balad söylüyor, seyircilerse bağırıp çağırıyor, tezahürat yapıyor ve aslında Dylan'ın ne söylediğini dinlemiyor. Ve sonra, '90'lı yılların başında, kendisini yeniden yarattı ya da keşfetti, yaptığı işe anlam kazandıran bir alan buldu. Eski blues ve folk şarkılarından oluşan iki albüm yaptı, bunların içinde kendi yazdığı tek bir şarkı yoktu, onlara gitarı ve mızıkasıyla eşlik etmekle yetindi. Bu arada yetkin bir gitarist oldu. Düşünün, 52-53 yaşında bir adam enstrümantistliğini geliştirmek için kolları sıvıyor.

DeLillo: Greil'in kitabına adını veren "Like A Rol-

Arkadaş sordu: "Tahmin et, 'No Direction Home' bana ne hatırlattı?" Ben başka belgeseller üzerinden düşünürken "Arabistanlı Lawrence" dedi. *Greil Marcus*

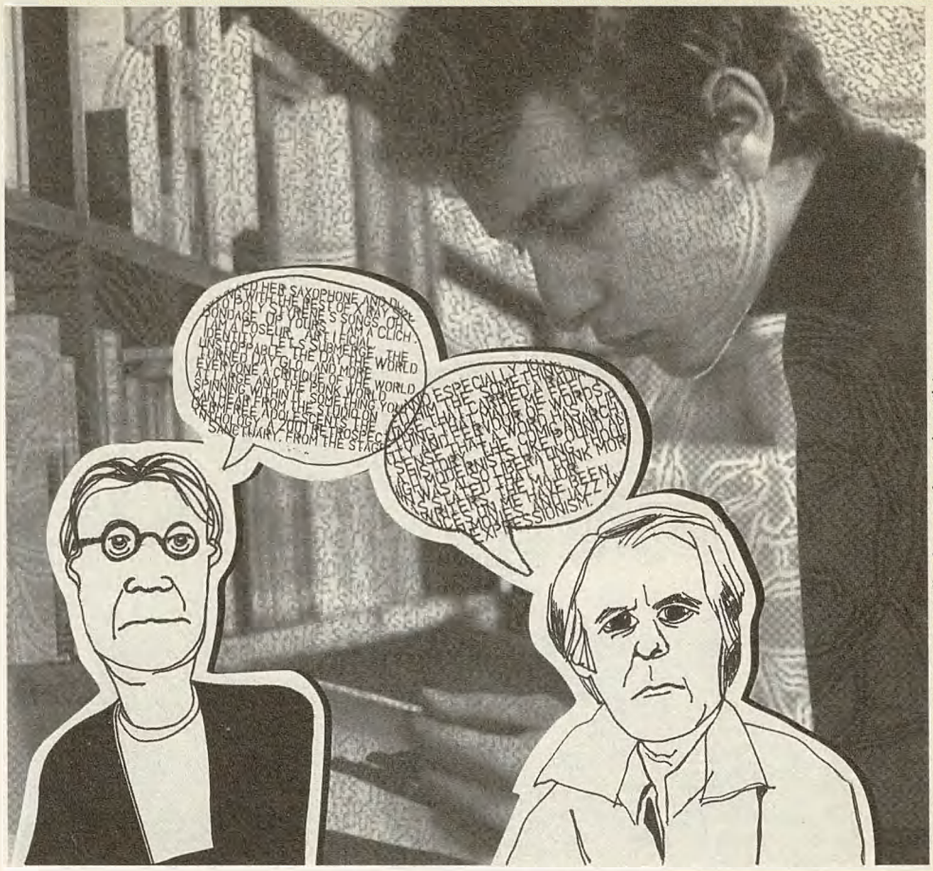

Soldaki Greil Marcus, sağdaki Don DeLillo (desen: Defne Çorbacıoğlu)

efsun

müzik marketlerde

dağıtım:
EMI Music Turkey

arts maker

www.efsun.info

HİBBİNG'İN TROÇKİST BARLARI

1960'ların ve 1970'lerin protesto hareketi Dylan'ın sanatında temsil ediliyorsa, bugünün ölüm ve tahrip dolu dünyasının sanatsal karşılığı nedir?

Marcus: Buna cevaben bir kısa hikâye anlatayım. 1991'de, Dylan'a Ömür Boyu Başarı Grammy'si verilmişti. Bugünlerde Grammy ödülleri bol keseden dağıtılıyor, hatta son Grammy törenlerine ödül kazananlardan bazıları gitmedi bile. Ama 1990'ların başında çok önemli bir hadiseydi Grammy. O törende, Dylan'ı Jack Nicholson takdim etti, matrak bir konuşma yaptı, Dylan'dan "Bobby amca" diye bahsederek. Ve ardından Dylan, küçük ve gürültülü bir grup eşliğinde çıktı sahneye. Hepsi simsiyah giyinmişti, kafalarında alınlarını örten siyah şapkalar vardı. Bir "film noir"dan fırlamış gibiydiler. Öfkeli, tumturaklı, hızlı bir şarkı çalmaya başladılar. Dylan sözleri ağzında yuvarlıyordu, ne dediği anlaşılmıyordu. Ama ne dediği pek önemli değildi, ortaya çıkan sound o kadar heyecan verici ve ürperticiydi ki. Şarkısının ortasına doğru –benden daha çabuk farketmiş olanlar olmuştur herhalde– "Masters of War"u çaldığını farkettim. O şarkının mevcut kayıtları içindeki en merhametsiz, en acı ve en sert versiyonuydu. Silah tüccarları hakkındadır o şarkı ve şöyle biter: "Umarım ölürsünüz / Yakındır ölümünüz / Soluk bir öğleden sonra tabutunuzun ardından gideceğim / Ve ölüm yatağınıza indirilirken seyredeceğim sizi / Ve bekleyeceğim mezarınızın başında / Gerçekten öldüğünüze emin olana kadar." Hitap ettiği kişiye ölüm dileyen şarkı yoktur pek. Ödülünü aldıktan sonra kısa bir konuşma yaptı Dylan, kimseye teşekkür etmemeyi becererek. Sahneden indikten sora, niye "Masters of War"u söylemeyi seçtiğini sordular ona. Yıl 1991, aylardan şubat. Bağdat bombalanıyor, birinci Amerika-Irak savaşındayız. Grammy ödül töreni, dakika dakika verilen savaş haberlerine verilmiş bir ara gibiydi. "Niye mi o şarkıyı seçtim?" dedi Dylan, "savaş olduğu için".

Son zamanlarda "Masters of War"u yeniden repertuarına aldı ve tekrar tekrar çalıyor. Her seferinde de başka türlü çalıyor. En çarpıcı performanslarından biri, Iowa'nın Des Moins şehrindeydi. Seçim gecesiydi, sandıklar kapatılmıştı, fakat sonuç henüz belli değildi... Dünyanın eskitemeyeceği bir şarkı o. "Bugünün ölüm ve tahrip dünyasına verilen sanatsal cevap nedir?" sorusuna "hip-hop'tur" denebilir, doğrudur da. Ama, bugünün dünyasında olup bitenler Dylan'ın şarkılarının hiçbirini geçersiz kılmıyor.

"No Direction Home"da Dylan'ın geçmişine, ailesinin onun üzerinde bıraktığı etkiye ilişkin pek az şey vardı. 20'li yaşlarının başındayken o şarkıları yazabilmesi için bir yerlerden besleniyor olması lâzım. Niye o konuda fazla bir şey bilinmiyor?

Marcus: Dylan o konuda çok ketum olmuştur hep. Mayıs ayında "Like A Rolling Stone" kitabım için bir okuma günü yapılmıştı. Dinleyicilerden bir kadın söz alıp hararetle şunları söyledi: "Dylan'ın geçmişi hakkında bilip bilmeden konuşuluyor. Dylan'ın '60'ların başında ortaya çıkıp Amerika'nın nasıl bir cehennem haline geldiğini çok güçlü, çarpıcı, öngörülü ve şiirsel bir biçimde anlatması şaşırtıcı bulunuyor. Gökten indi sanki. Hibbing'e, doğup büyüdüğü kente gider seniz, orada antrepoların duvarlarına boyayla yazılmış şiirler görürsünüz. Orada kuruluş tarihleri 1920 olan Troçkist barlar görürsünüz, o barlarda 1920'lerde tartışılan şeyler bugün de tartışılıyor. Çok güçlü bir sosyalist geleneği var Hibbing'in. Minnesota'nın kuzey taraflarında, 1920'lerde, 1930'larda sosyalist ve komünist partiler yaygın bir şekilde örgütlenmişti. Minnesota eyaletinde Demokratik Parti yoktur, Demokratik Çiftçi İşçi Partisi vardır. Bu parti 1940'larda Demokratik Parti'yle sosyalist görüşlü Çiftçi İşçi Partisi'nin birleşmesinden doğmuştur. Hibbing orada duruyor ve kimse oradan bahsetmek istemiyor." Hibbing'i bilmiyorum, ama o kadının anlattıkları, filmin en başındaki Dylan portresi gibi. Hepimiz, resmî ebeveynlerimizin, sıradan ve sıkıcı anne-babalarımız değil de, başka birileri olduğu yolunda fanteziler kurmuşuzdur. Bir tür Musa'yızdır, nehre bırakılmışızdır ve birileri tarafından evlât edinilmişizdir. Dylan'ın "bu şarkı, ebeveynlerimin başka birileri olduğu hissini yarattı bende" derken, onu yaratanın ne olduğu ya da kimin sözcülüğünü yaptığı hakkında öne sürülen iddiaların hiçbirini kabul etmeyeceğini söyler gibidir.

1964'den enstantaneler: Bob Dylan solda Allen Ginsberg'le, sağda Joan Baez'le

ling Stone"u son birkaç aydır sık sık dinliyorum. Dylan o şarkıyı yazalı kırk yıl doldu. Ne sivil haklardan, ne soğuk savaştan, ne de suikastlerden bahseden bir şarkı, fakat bütün bunları esrarengiz bir şekilde, hele onu yazdığı yaşı hesaba katarsanız, büyük bir güçle içeriyor. Dönemin sound'unu taşıyor, ama nostaljiyle alâkası yok, öyle bir şey için fazla güçlü bir şarkı. Ve tepeden tırnağa kişisel. Koskoca bir dönem, tek bir şarkıda dile geliyor. Hele o nakarat: "Yalnız başına olmak, nasıl bir duygu"... Birazdan Greil'le beraber onu söyleyeceğiz, orkestra yolda. *(gülüşmeler)*

Marcus: Bir arkadaşım, "tahmin et, 'No Direction Home' bana neyi hatırlattı?" diye sormuştu. Ben başka belgeseller üzerinden düşünmeye başlamıştım ki, "Arabistanlı Lawrence" dedi. Ve şöyle açıkladı: Gerek "Arabistanlı Lawrence" filminde, gerekse "The Prince of Our Disorder" adlı Lawrence biyografisinde, kimsenin tanımlayamadığı bir şahsiyet çıkıyor karşımıza. Kendisini olmadığı birisi ve aynı zamanda olduğu birisi haline getiren bir şahsiyet... H.L. Goodall adlı bir profesör tarafından yazılan "Living In The Rock'n'Roll Mystery" adlı kitapta harikulâde bir cümle var: "Yaşadığımız hayatın yanısıra, yaşamadığımız hayatları da yaşıyoruz." Başkalarının hayatlarını da yaşıyoruz demeye getiriyor. O hayatlar sayesinde bizi bekleyen tehlikelerin ve mükâfatların neler olduğunu görüyoruz. "No Direction Home"da insanların Dylan'dan taleplerinin giderek fazlalaşmasına tanık oluyoruz. Filmde görüşleri alınan Paul Nelson, ki Dylan'la 1959 veya '60'da tanışmış biriydi, "1960'ların ortasına gelindiğinde, iş o raddeye varmıştı ki, insanlar Dylan'ın izmaritlerini topluyordu, bir işaret bulabilmek için" diyor. "Ürkütücü tarafı şu ki" diye devam ediyor, "aradıkları işaretleri buluyorlardı da". Bu durum öyle bir hal alıyor ki, filmdeki son performansından önce, Dylan soyunma odasında şöyle diyor: "Bu işi yapacak birini bulmam lâzım, Bob Dylan olacak birini. Seyirciler ihanet ettiğimi söyleyip duruyor, 'sen Bob Dylan değilsin' diye bağırıp çağırıyor. Eğer Bob Dylan değilsem niye uğraşıyorum ki? Başka birisi de bu işi yapabilir."

> **"Like A Rolling Stone"u sık sık dinliyorum. Koca bir dönem, tek bir şarkıda dile geliyor. Hele o nakarat: "Yalnız başına olmak, nasıl bir duygu".** *Don DeLillo*

Çeviren: **Y.G.**

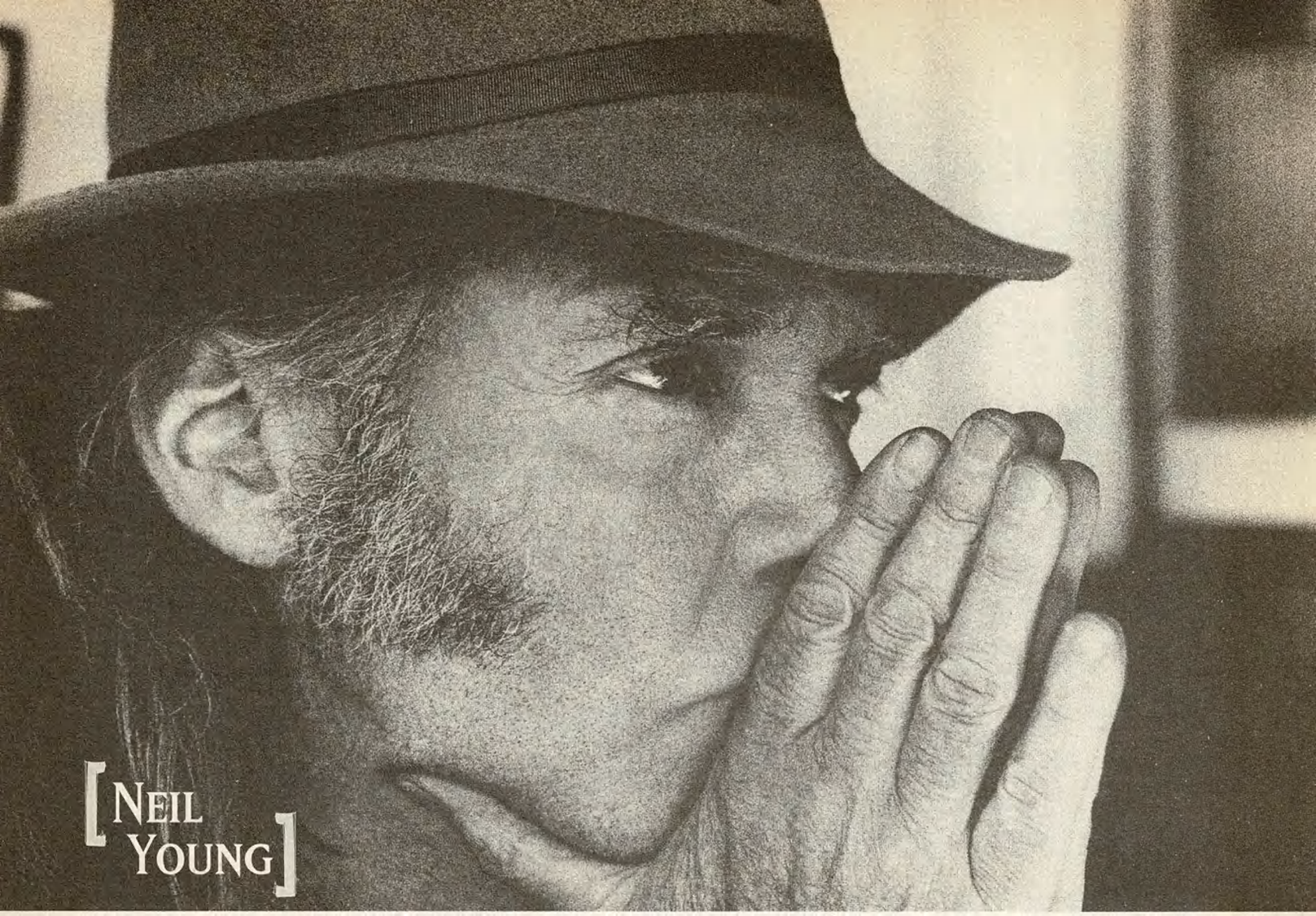

JONATHAN DEMME "HEART OF GOLD"U ANLATIYOR

Manyetik Bir Güç

Hazirandaki Rogers Waters konserinin hemen öncesinde –Waters'ın arzusu üzerine– Neil Young şarkıları dinlemiştik Kuruçeşme Arena'da. Öyle içimize işlemiş ki, o gün bugündür ne zaman Neil Young dinlesek, sanki birazdan Waters sahneye çıkacakmış gibi geliyor. Doğrusu, bugünlerde Neil Young dinlemek için bol nedenimiz de var. Bizim ihtiyar Kanadalı, belli ki gene "sol tarafından kalkmış". Baştan aşağı Irak işgaline, Amerikan politikalarına ve Bush'a giydiren şarkılarla dolu "Living With War", 2005'teki "Prairie Wind"in aksine, cayır cayır elektrikli bir albüm. Sırf şarkı isimlerini art arda okumak bile müziği duymaya yeter: "Haydi Başkan'ı azlet", "Savaşla yaşamak", "Bir lider aramak", "Özgürlüğün bayrakları"... Bir sevindirici haber de Jonathan Demme cephesinden: Ünlü yönetmen, "Heart of Gold" adında bir Young belgeseline imza attı geçenlerde... Demme ve Young'a, Guardian, CNN, Word, Dvdrama sayfaları aracılığıyla ayrı ayrı kulak verirken, bir temennimizi iletmeden edemiyoruz: N'olur artık şu Neil Young da memleketimize gelsin, konser öncesi, bu sefer Roger Waters şarkıları eşliğinde yapalım ısınma hareketlerini.

Size Neil Young hakkında bir film yapma arzusu duyuran ne oldu?

Jonathan Demme: Kendimi bildim bileli müziğinin hayranıyım. İlk defa '60'lı yılların başlarında, Buffalo Springfield'la beraber dinlemiştim onu. Sesi, şarkıları, gitarı çok tuhaf bir şekilde hoşuma gidiyordu. O zamandan beri, solo olarak ya da grup halinde yaptığı her şeyi yakından takip ettim. Benim kuşağım için Neil Young'ın çok özel, çok benzersiz bir yeri var, hiç şüphesiz adetlerin değişimini, evrimini yansıttığı için. Acayip bir şekilde, şarkıları kişisel olarak benimle konuşuyor gibiydi, çünkü o şarkılarda insan olarak kendi gelişimimi, dönüşümümü buluyordum. Aynı zamanda, sinemaya inanılmaz bir yatkınlığı var. Bütün dünyada gösterilen üç film yönetti ve Jim Jarmusch gibi yönetmenlerin filmlerine müzikler yaptı. Kariyerinde sinemanın önemli bir yeri var. Onun şarkıları da filmlerimi esinlendiren manyetik bir güce sahip. "Philadelphia"yı yaparken bana omuz verdi, ama o zamanlar benim istediğim tam mânâsıyla beraber çalışmaktı. Son albümünü çıkardığında, konserini çekerek, hakkında bir film yapma fırsatını yakaladım.

"Stop Making Sense" ve "Storefront Hitchcock"un ardından "Heart of Gold" çektiğiniz üçüncü müzik belgeseli. Bu türe ilgi duymanız nasıl başladı?

Ben onları belgesel olarak görmüyorum, onlar performans filmleri. Bu tür filmler yapmaya başlamamı bir Talking Heads konserine borçluyum. Orada David Byrne'ü ve grubunu izlerken "burada bir film hazır duruyor" diye düşünmüştüm. "Stop Making Sense"in tohumu öyle atıldı. Aynı şey Robyn Hitchcock'u seyrederken de oldu ve "Storefront Hitchcock" doğdu. Ben bir müzik fanıyım, insanın hayranlık duyduğu bir müzisyeni filme çekmesi, onun sihirini yakalamaya çalışması tarifsiz bir heyecan.

Diğer "performans" filmlerinizde olduğu gibi "Heart of Gold"da da ne seyirciyle, ne de sahne arkasıyla ilgileniyorsunuz. Yalnızca sahneye odaklanıyorsunuz.

Kimilerinin hayran olduğu, kimilerinin hazzetmediği müthiş bir sesi var. Kimileriyse sesini kabulleniyor, çünkü muhteşem sözlerini dile getirmesinin tek aracı o.

Bu tercihin sebebi ne?

Benim yapmaya çalıştığım, konser anını, sahnede olanı, seyircinin yaşadığı şeyi yakalamak. Kimse konsere seyircileri izlemeye gitmez. Sahne arkasına ulaşmayı da, istisnalar dışında, aklından geçirmez. Ayrıca, sahne arkasının o kadar ilginç olduğunu düşünmüyorum. Benim açımdan, müzik daha önemli. O nedenle de illâ süslemelere, dolgulara ihtiyaç yok. "Heart of Gold"da da amacım, seyirciye bir film seyrettiğini

26→

unutturmak ve konseri seyrettirmekti. O nedenle, hiçbir anda konseri izleyenleri göstermiyorum, belki sadece en başta, o kadar. O konserde başka insanların olduğunu hatırlatmak istemiyorum, seyircinin bu deneyimi sinemada sadece orada yaşaması için. Neil Young'a dönersek, onun müziğinin evrensel olduğunu düşünüyorum. Bir kere her şeyden önce, kimilerinin hayran olduğu, kimilerinin hiç hazzetmediği o müthiş sesi var. Kimileriyse, tabiri caizse, sesini kabulleniyor, çünkü muhteşem sözlerini dile getirmesinin tek aracı o. Şarkıları dolaysız bir şekilde etki ediyor, çoğu zaman şairlerle kıyaslanıyor. Neil sabahleyin "bugün bir hit şarkı yazayım" diye uyanmıyor. İçgüdüsel bir şekilde çalışıyor daha ziyade. Bütün dünyada milyonlarca hayranı var. Ayrıca, gitar çalışı da çok görkemli. Sahne performansı açısından kimsenin onun eline su dökebileceğini sanmıyorum. Bu film aynı zamanda kişiliğini kuşatmaya, müzikal dinamizmini yakalamaya da yarıyor. Benim açımdan o bir deha. Bu nedenle de konserini bölmek istemedim, çünkü bunun o büyüleyici etkiyi zayıflatacağına inanıyorum.

Konser filmi, kurgu ve belgesel gibi farklı alanların hangisinde kendinizi daha özgür hissediyorsunuz?

Kendimi eklektik olarak tarif ediyorum ve bu sinemada takıldığım tarzlara bile yansıyor. Bu üçü arasında, en zoru elbette kurgu, çünkü gerçek gözükmesi için çok büyük sabır gerektiriyor. Oyuncularla çalışmayı seviyorum, ama en büyük sabrı ve zamanı gerektiren de bu. Belgesel yapmak için konuyu ve malzemeyi bulmanız yeterli. Sürecin kendisi çok uyarıcı ve heyecan verici, bütünlüklü bir sonuca ulaşmak için montaja çok zaman ve emek ayırmanız gerekiyor. Neil Young ya da Talking Heads olsun, konser filmi çekmek çok keyifli bir tecrübe. Maksat, sahnede müzikal büyüyü yaratanı iyi yakalamak ve her şey tek bir çekimde oluyor. Konserde araya girip baştan almalarını isteyemezsiniz. Müzik ve sinemanın bu karışımını seviyorum.

Neil Young'ın tek bir şarkısını ya da albümünü seçecek olsanız?

Zor soru. Yine de iki tane seçerdim: "Everybody Knows This Is Nowhere", 1969 tarihli ikinci solo albümü. Sırf şarkıların kalitesine bakacak olursanız, o albüm bir başyapıt, her anı tanrısal. Onun dışında, son albümlerinden birini söyleyebilirim: "Living With War"da George W. Bush'a, Irak savaşına, ABD'nin dünya üzerindeki manipülasyonuna karşı öfke çığlıkları diyebileceğimiz 12 şarkı var. Amerikalıların çoğunun bu savaşa ve bu hükümete karşı hissettiği nefreti dile getiriyor. Tavrına da, müziğine de hayranlık duyuyorum.

Siz de Neil Young gibi politik mücadelenin içinde misiniz?

Kendi fikirlerim var ve bunları savunmaya çalışıyorum. Altmışımı geçtim artık, az buz bir süre değil, epeydir geziyorum ve dünyayı gözlüyorum. Dünyada sorumlusu olduğumuz bütün vahşetleri ve yansıttığımız imajı görünce, Amerikalı olmak ve ülkenle gurur duymak çok zor. Bu ülkenin ilk başta barıştan yana olduğunu düşünürseniz, sonuç mutlak bir başarısızlık... Genellikle, bir film seyrederken, en hafiflerinde bile, yönetmenin duyarlılığını hissedersiniz. Altı aydır üzerinde çalıştığım bir belgeseli çekmeye başladım, New Orleans olaylarının toplumsal boyutuyla ve hayatlarını yeniden kurmaya çalışan insanlarla ilgili. Ocak ayında bitireceğim, ama sinemada göstermeyi istediğimden emin değilim. Sonbaharda Jimmy Carter üzerine bir belgesele başlayacağım. Ortabatı üzerine, Amerikalılara karşı çok eleştirel ve Filistin mevzuunu da işleyen bir kitap yazdı. İlkbaharda da, Meryl Streep'le birlikte bol mizahlı bir bağımsız komedi çekmeyi planlıyorum.

Yönetmen olarak en büyük emeliniz ne?

Film yönetmekteki amacım seyirci üzerinde bir etki yaratmak, çünkü sadece seyirci için üretiyorum. "Philadelphia"yı çektiğim zaman da, "Beloved"da (Sevgili, 1998) da insanlar çok değişik yorumlarda bulunmuşlardı, köleciliği bambaşka bir açıdan gösterdiğim söylenmişti. En hoşuma giden şey, "Agronomist"i (Toprak Adamı, 2003) seyreden insanların gelip de bana Haiti'de bunların yaşandığından tamamen bihaber olduklarını, hatta ülkeyi bile doğru dürüst bilmediklerini söylemeleri olmuştu. Maksadım, insanlarda güçlü duygular ve heyecan uyandırmak. Ama öte yandan, bir filmin zihniyetleri değiştireceğini düşünmek de saçma olur. Elimizdeki ufak tefek, güçsüz araçlarla, bulunabildiğimiz kadar katkıda bulunmaya çalışıyoruz diyebiliriz ancak.

Young ve Demme

Amerikalı olmak ve ülkenle gurur duymak çok zor. Bu ülkenin ilk başta barıştan yana olduğunu düşünürseniz, sonuç mutlak bir başarısızlık...

Hazır "Agronomist"e değinmişken, 15 yıla yayılan zengin söyleşilere dayanan bu etkileyici filminizden biraz bahsetseniz. Olağanüstü bir konuşmacı olan Jean Dominique, Haiti'nin en eski radyo istasyonu Radio Haiti Inter'de yaptığı yayınlarla demokrasinin sesi olmuştu. O filmde Dominique'in olağandışı kaderini olduğu kadar, mazlum bir halkı da anlatıyorsunuz. Jean Dominique'le tanışmanız nasıl olmuştu?

1987'de, Haiti'yle ilgili ilk belgeselimi ("Haiti: Dreams of Democracy") çekmiştim. Oraya daha ilk gidişimde Haiti'yle ilgili bir belgesel yapma ihtiyacı hissettim. Tutkuyla demokrasiye ulaşmaya çalışan olağanüstü bir halkla karşılaşmıştım. Ayağa kalkmaya çalışan bu halkın büyük çoğunluğunun, Duvalier ailesinin diktatör rejimi nedeniyle okuma-yazma bilmiyor olması beni sarsmıştı. Okuma ve yazma gibi doğal silahlara sahip olmadan nasıl savaşabilirsin? Herkes bana Radio Haiti Inter'e gitmemi söylüyordu. İlk defa orada gördüm Jean Dominique'i. Hayatımda karşılaştığım en karizmatik kişiydi. O kadar güzel, o kadar yakışıklı, duruşu o kadar etkileyiciydi ki, çekeceğim bir filmde oynatmak istemiştim! Bir belgeselde değil, hakiki bir kurgu filmde! Birkaç yıl sonra, New York'a sürgüne gitmek zorunda kaldığını öğrendim. Ne mutluluk, bu büyük star bu kadar yakındaydı! Çok heyecanlanmıştım, onu yeniden görmek ve bir ilişki geliştirmek istiyordum, dolayısıyla, ona sürgündeki bir gazeteciye dair bir belgesel yapmayı teklif ettim. Film radyoya dönmesiyle, "happy end"le bitecekti. O bunun çok sıkıcı olacağını düşünüyordu, ama benim konuya gösterdiğim ilgi merakını çekmişti. Sürgünde olduğu için çalışmıyordu, bol vakti vardı ve canı sıkılıyordu. Böylece sık sık görüşmeye başladık ve çok iyi dost olduk.

En iyi yönetmen Oscar'ı almış olmanız ("Kuzuların Sessizliği", 1991) arzu ettiğiniz belgeselleri istediğiniz gibi, tamamen özgürce çekmenize yardımcı oluyor mu?

Hayır. Kurgu film çekmeme yardımı oluyor elbette, evet, çünkü çok iyi ücret alıyorsunuz. Ancak yine de, "Truth About Charlie"den (Charlie Hakkındaki Gerçekler, 2002) kazandığım parayla "Agronomist"i finanse edebildim. Yani Oscar'ın doğrudan belgesellere bir katkısı yok.

Kendinizi Hollywood endüstrisinin uzağında mı hissediyorsunuz?

Geçmişte, neredeyse şiddetli bir şekilde bütün şirketlerden uzak durmaya çalıştım. Sınırları zorlayan bağımsız sinemaya bugün kendimi daha yakın hissediyorum. Bir süre yapmaya çalıştığım, belli fikirleri aktarmaya çalışırken seyretmesi zevkli ve zekice ama eğlenceli filmlerdi. Belki de bugün isyan etme ihtiyacı duymadığım ve genç bir yönetmene kıyasla çok daha fazla özgürlüğe sahip olduğum bir evreye gelmişimdir.

Çeviren: **Siren İdemen**

FOLK SIDE OF YOUNG

Jim Jarmusch, Neil Young'ın Crazy Horse'la çıktığı 1996 turnesini "Year Of The Horse" adıyla bir belgesele dönüştürmüştü. Jonathan Demme'in "Heart Of Gold"u ise Young'ın 2005 albümü "Prairie Wind"in yayınlanmasından birkaç gün önce Nashville'de verdiği iki konsere odaklıyor kamerayı. Yeni şarkıların halkla paylaşıldığı ilk konser, yani bir nevi gala gecesi... "Prairie Wind", malûm, bir "folk side of Young" çalışmasıydı. Dolayısıyla, "Year Of The Horse"un aksine, akustik gitarın başrolde olduğu bir belgesel bu... Young ve arkadaşları, "Prairie Wind" şarkılarını, bir eksiğiyle baştan sona sırayla çalıyorlar, ardından eski zamanlara, "Old Man", "Needle and the Damage Done", "Comes A Time", "Harvest Moon" gibi klasiklere dönüyorlar. Filme adını veren "Heart Of Gold" da repertuarda var elbette. 1972 tarihli şarkının Young'ın gelmiş geçmiş en önemli hiti olduğu aşikâr (hele birkaç sene sonra Boney M.'in bile cover'ladığı düşünülürse). Demme'in "Heart Of Gold" filminin güzelliklerinden biri de, birkaç şarkıda Emmylou Harris'i sahnede, Young'ın yanıbaşında seyretme olanağı sunması.

NEIL YOUNG VE "SAVAŞLA YAŞAMAK"

FOREVER YOUNG

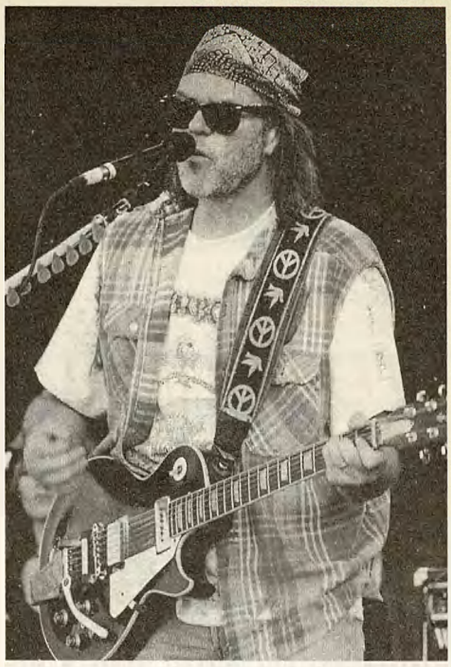

"Living With War" diye bir albüm yapmak nereden aklınıza esti?

Neil Young: 18-22 yaşları arasında birilerinin bu şarkıları yazıp ortaya çıkmasını bekledim. Epey bekledim. Sonra şöyle düşündüm: Bunu yapmak bizim kuşağa düşüyor.

Böyle bir albümün vatanseverliğinize halel getirmesinden, anti-Amerikan bir tavır olarak karşılanmasından kaygı duydunuz mu?

Hiç öyle bir kaygım olmadı. Ben düşünce ve ifade özgürlüğümü kullanıyorum. Amerika'nın savunduğu temel değer bu özgürlük değil mi? Irak'a açılan savaşın resmî gerekçelerinden biri de bu özgürlük değil mi? George Bush'un vatanseverlik anlayışını herkesin benimsemesi beklenemez. Demokrasinin tarifine aykırı olur bu.

Bazı çevrelerin yorumu şöyle: "Hava döndü, Bush'un popülerliği yokuş aşağı gidiyor. Neil Young da bu durumu plak satmak için kullanıyor."

Bu albümün ne kadar satacağını bilmiyorum, bu beni ilgilendiren bir konu değil. Ben kırk yıldır albüm yapıyorum, bazıları çok satıyor, bazıları hiç satmıyor. Mesele o değil, mesele bir mesaj vermek.

"Let's Impeach The President" (Başkanı Azledelim) adlı şarkı albümün temel mesajını özetliyor. Bu çok doğrudan bir mesaj değil mi?

Evet, çok doğrudan, çünkü bir çağrı bu. Savaşla yaşıyoruz ve vicdanımızın sesini dinliyoruz. Vicdanınız varsa, bu savaşa kayıtsız kalamazsınız, nedenlerini sorgulamaktan kaçınamazsınız, "bu işgal yanlış" dememezlik edemezsiniz. Bu savaşa karşı çıkan, fakat sesini duyuramayan o kadar çok insan var ki. "Living With War" onların sesi.

Savaş ve işgal üç yıldır sürüyor. Bu albümü tetikleyen ne oldu?

USA Today gazetesinin birinci sayfasındaki bir fotoğraf tetikledi albümü. Bir grup askerî hekimin Irak'a gitmek üzere bir kargo uçağına binişlerini gösteren bir fotoğraftı bu. Haberin konusu ise tıbbın bu savaşta kaydettiği gelişmelerdi, hekimler bu savaşta çok şey öğrenmişlerdi. Bunu okuduğumda deli oldum. Savaşın olumlu tarafı, telef olan onca insan sayesinde edinilen tıbbî bilgiymiş! O resimde çok yanlış bir şey vardı ve bunun kamuoyunda tartışılması gerekiyordu. Çok fazla sahte haber var ortalıkta. Bunların deşilmesi lâzım. Onun için internet sitemde "Living With War" kliplerine bilgilendirici haberler eşlik ediyor. Bu savaş Amerika'nın vicdanında bir yara, bir bandajla kapatılamayacak bir yara. Onu deşmek, iltihabını akıtmak gerekiyor. Ancak öyle iyileşebilir. Bu elbette zaman alacak, ama başka bir alternatif var mı?

"Living With War"un bir özelliği de çok kısa bir zamanda yapılması. Adeta bir konser kaydı gibi... Bu tercihin sebebi neydi?

> **Bu savaşa karşı çıkan, fakat sesini duyuramayan o kadar çok insan var ki. "Living With War" onların sesi. Kayıt, 12 saatlik bir protesto eylemi gibiydi.**

Sade, spontan ve içten olmasını istiyordum. Koroya şarkı sözlerini kayıt anından önce göstermedik, sadece melodileri dinlettik. Şarkılardan birinin "Let's Impeach The President" adını taşıdığını, bu çağrıyı yürekten paylaşmayanların o şarkının seslendirilmesine katılmamalarını söyledik.

Zira, "Let's Impeach The President"ın tam bir inançla söylenmesi gerekiyordu. Şarkıyı bitirdiğimizde stüdyodaki herkes kendiliğinden alkışlamaya başladı... Bütün şarkıları stüdyoda bir defa çaldık, sonradan ekleme-çıkarma yapmadık. O anın duygusu neyse, albüm de aynen öyle olsun istedik. Bütün şarkılar sade, özlü, açık, doğrudan folk şarkıları ve hepsi Irak savaşına karşı. Şarkılardan üçü kayıt günü yazıldı, diğerleriyse dört gün içinde kotarıldı. Kayıt ise 12 saat sürdü, 12 saatlik bir protesto eylemi gibiydi.

Müzikal olarak folktan ziyade metal-folk bir albüm. Ama bir de koro var, koronun varlığı metal ögesini yumuşatmak için mi?

Tamamen içgüdülerimle hareket ettim. Yola çıkarken aklımda Dylan'ın "Chimes of Freedom"ı gibi şarkılar vardı. Ama, protest-folk'tan daha ofansif, daha atak bir sound, gerçekten yankılanan bir sound olmasını istiyordum. Koronun varlık sebebi o rezonans arzusuydu. Tamamen sade ve aranje edilmemiş bir albüm olmasını istedim, zira bu şarkıları çaldığımızda, tıpkı eski folk şarkılarında olduğu gibi, insanlar katılabilmeli, bizimle birlikte söyleyebilmeli. Dolayısıyla tepeden tırnağa folk, ama öfkeli, ajite ve rafine edilmemiş bir sound'u olmasını arzu ettim, çünkü "Living With War" sesini duyurmak isteyenlerin albümü.

Albümün radyoya en yatkın şarkısı "Let's Impeach The President", ama içeriği mainstream radyoların itibar edebileceği cinsten değil...

Tahmin edebileceğinizden çok daha fazla çalındı mainstream radyolarda. Bu bizi de şaşırttı. Ancak Irak savaşına karşı çıkan Amerikalıların sayısı hiç de azımsanacak gibi değil. Bu savaş, büyük çoğunluğun vicdanını o kadar çok rahatsız ediyor ki.

Ama bir etkisi olmuyor, değişen bir şey yok...

Değişim bugünden yarına olabilen bir şey değil. Ben ebedî iyimserlerdenim, ama yarından değil, öbür günden umutluyum.

"Living With War"un kaydı mehtaplı bir gecede yapılmış. Bildiğimiz kadarıyla 1971'den beri kayıt ve konser günlerini ay takvimine göre planlıyormuşsunuz. Bu adeti edinmeniz nasıl oldu?

20'li yaşların başındayken, ne zaman sıkı rock 'n' roll yapsak, stüdyodan çıktığımda mehtabı farkederdim. Sonra da şunu farkettim: Mehtap yoksa işler ters gidiyordu. Ay takvimi, bir tür müzikal hava raporu gibi. Ona karşı çıkmak akıl kârı değil.

Çeviren: **Y.G.**

ROCK MÜZİK YARIŞMASI BAŞLADI

Son başvuru
31 Ocak 2007

JACK DANIEL'S
OLD No 7 BRAND

MUSIC ROCK COMPETITION
TURKEY 2007

Demonuzu gönderin

Adres: Momentum (KANYON alışveriş merkezi yanı)
Büyükdere cd. Ecza Sk. 6/6 Gültepe / İSTANBUL

Bilgi için 212 317 54 66

www.jackdaniels.com.tr

Jack Daniel's alkollü içkilerin aşırıya kaçılmadan tüketilmesini ve bu konuda bilinçli davranılmasını tavsiye eder.
JACK DANIEL'S, OLD No7 and the JACK DANIEL'S GUITAR LOGO are registered trademarks. Copyright 2006 Jack Daniel's. www.jackdaniels.com

[HÜMEYRA]

Hümeyra, ikinci baharını yaşıyor: İfo Teyze, "Avrupa Yakası"nda oyunculuğunu konuşturuyor. Bu başarının arkasında uzun yıllara, yüzlerce oyuna, çok çeşitli rollere dayanan Şehir Tiyatroları geçmişi, onun da ardında plaklar, şanlar, şarkılar var. '68 rüzgârları, Türkiye'de biraz da Hümeyra'nın sesiyle esmişti; "Kördüğüm", "Ölüm", "Sessiz Gemi" gibi hitler, '70'lerin en karakterli yorumcularından birini hazırlamıştı. En son 1997'de "Beyhude"yle kulaklarımıza yerleşen Hümeyra'ya müziği unutup unutmadığını sorduk...

İFO TEYZE ŞARKI SÖYLÜYOR

Foto: Yalçın Tosun

Müzik mi, oyunculuk mu? Hangisi baskın hayatınızda?

Hümeyra: Müzikal yolculukta çok fazla yol alamadım. Belirli bir yıldan sonra bıraktım, tiyatroya ağırlık verdim. O da gönlümde yatan aslandı. En iyi şekilde yapmam gerektiğini hissediyordum. Tiyatroya başladığımda da çok aşağılandım zaten. "Şarkıcı bir kız geldi de tiyatro yapacak" diye sesler yükseldi. Kendimi ispat etmem gerekiyordu. Bir de arabesk furyası başlamıştı o devirlerde. Bununla savaşamadığım için tiyatroya yöneldim. Tesadüfler beni daha çok tiyatroda yakaladı desem daha doğru olur. Aslında ilk tesadüf, ortaya çıkışımdır: Bir derdim varmış ki, gitarı elime alıp bir şeyler söylemişim. Bunu tiyatroya kanalize etmeye çalıştım. Acaba bedenimle de bir şeyler anlatabilir miyim gibi bir çabaya girdim. Müzik tiyatroda da bana çok yardımcı oldu. Sanatların hepsini bir arada yapmadım aslında, biri diğerini getirdi. Müzik ilk sevgilim, öyle de kalacak gibi geliyor. Müzikle buldum yolumu. Hâlâ oyunculuğu biraz başarabiliyorsam, bunu müziğe borçluyumdur. Çünkü tiyatroda iç ritm denen şeyi tutturamazsan, ne komedide ne dramda başarılı olursun. Bu bir sayı ve müzik işidir.

Yenilikçi buluyor musunuz kendinizi?

Evet, ama bu bana hiç faydalı olmadı o zaman. Çok sıkıntı çektim bundan dolayı kendi zamanımda. Yani sürüden biri olmak istemedim hiç. Aslında müzik ekmek paramdı, ama buna rağmen müziğimden hiç ödün vermedim. Selim İleri'nin bir lafı vardı, "Hümeyra hiçbir zaman şarkılarına ihanet etmedi" diye.

Eski Hümeyra değilim artık. Çok farklı bir yerdeyim şimdi. Hem yaş olarak, hem duygu olarak. Artık şarkı da söylemeyeceğim.

'70'lerin sonunda yirmiye yakın plağınız çıkmıştı. "Olmasa", "Ölüm", "Ceylan" gibi, başta Aşık Veysel olmak üzere halk ozanlarının şiirlerini bestelediğiniz ve zaman zaman caz denemelerinin olduğu şarkılara, daha sonraları güncel şarkı yazarlarının katılımıyla dönemin popüler düzenlemelerine yaklaşan başka şarkılar eklenmişti. Bu değişim nasıl gerçekleşti?

O zamanlar 45'lik plağın A kısmı patronun, B kısmı biz sanatçıların tercihine göre oluyordu. Başka türlü plak yapmaya yanaşmıyordu yapımcılar. Mesela "Do do do do si re re" adlı plağın B kısmında "Sevdim Seni"yi yorumlamıştım. Sonraki yıllarda "B Kısmı" diye bir uzunçalar yapmak istemiştim, sadece benim seçtiğim diğer şarkılardan oluşan. Ama hem müzikte, hem sanatın hiçbir dalında böyle bir lüksüm olmadı. *(Önümüzdeki diskografiyi görüyor ve "ben birçoğunu hatırlamıyorum o dönem yaptığım şarkıların" diyor. Listeye bakmak için kırmızı çerçeveli gözlüğünü takıyor ve gözlüğünü kastederek gülümsüyor: "Sakın gülme, ne yapayım, mutlaka bir yerden ilgi çekmem lâzım".)*

'70'lerde bir ara Ergin Bener'le kurduğunuz Yonca Plak'tan sizin plaklarınız dışında o dönem oldukça başarılı olan başka sanatçıların plakları da çıkmıştı, Tanju Okan'ın "Hasret"i gibi. Peki yapımcılık size göre bir meslek miydi?

O zamanlar bana göreydi yapımcılık. Şimdiyle kıyaslarsanız, çok farklı bir dünya yaşıyormuşuz. Şimdi insanlar çok yalnız; biz yalnız değildik. O devirde rahmetli Fikret Kızılok, Esin Afşar ve diğerleriyle iç içeydik. Gece gündüz görüşürdük. Problemlerimiz bir giderdi, şakalarımız olurdu. Dünya meseleleriyle iç içeydik, politizeydik bir şekilde. Yani hükümette ne oluyor, Türkiye'de ne oluyor; endişelerimiz vardı, paylaşırdık birbirimizle. Onun içinden müzik çıkardı. Şimdi böyle bir paylaşım yok, böyle bir endişe yok. Gayet dümdüz bir şey yaşanıyor. Hüzünleri, aşkları, sevdaları, gururları, her şeyleri çok basit, çok ekonomik şeylere bağlı. Gençlerde tutkuyu, bir şeye tutulmayı, bir şeyin peşinden koşmayı, kafa yormayı göremiyorum. Müzikte de aynı. Her şey "à la minute" yemek gibi. Her şey çok çabuk tüketiliyor. Onun için bu yalnızlıklar, chat odaları, yok bu yazma isteği, bu forumlar... Bir arkadaşınla buluş, bir kahvehanede otur bir şey iç "chat"leşmek yerine. Cep telefonunda da aynı. Yazışacağına buluşsanıza. Göz göze daha iyi bu iş. Bu bana dehşet veriyor. Böyle olduğu sürece de iyi müzik çıkamaz. Bunlar ortaklaşa yapılan şeylerdir. Bir yerden dolacaksın ki, bir yerden boşaltacaksın. Hiç dolmuyorlar; dinlemiyorlar çünkü. Şahsen çok üzülüyorum gençliğin durumuna.

1972 yılında Bora Ayanoğlu'nun yazdığı ve şimdilerde Zuhal Olcay'ın yeniden yorumladığı "Adım Kadın" adlı şarkıyı da ilk olarak siz seslendirmiştiniz. Kadının Türk toplumundaki yerini vurgulayan,

30→

kadın olmanın sorunlarını işleyen belki de ilk özgün şarkıydı. Bir kadın olarak size ne hissettirdi bu durum?

O zamanlar kadınlar çıkıp böyle şarkılar söylemiyordu. Ben doğruyu söyledim o zamanlar, hâlâ da doğru bu. O zamanda, bu yana çok şey değişmedi. Bilâkis, geriye de gidildiğini düşünüyorum.

Aşık Veysel'den Tâlibi'ye, Yahya Kemal'den Yıldırım Türker'e, Ahmet Haşim'den Selim İleri'ye birçok ozan ve şairin şiirlerini bestelediniz ve yorumladınız. Edebiyatçılarla, sanatçılarla yakınlığınız, dostluklarınız aslında çocukluğunuza, anneniz Malike Hanım'a kadar uzanıyor galiba.

Nâzım Hikmet, Sabahattin Eyüboğlu ve diğer birçok şair ve edebiyatçı bizim eve gidip gelirlerdi. Ben çocukken amca, enişte derdim onlara. Bir sürü şiir de bizim evde çıkmıştı. Benim başka şeylere özenmem mümkün değildi zaten. Bu şiirlerle, Nâzım'ın şiirleriyle, rakı sohbetleriyle büyüdüm. Hatta Aşık Veysel'i bile davet ettiler annemin evine. Onun yanında gitar çalmamı istemişlerdi de, tutulmuş çalamamıştım. Yani tüm bu insanlar da çok destekliydiler beni, ama orada bir şey vardı ki, iyi ki de yapmamışım diyorum: Bir kesimin şarkıcısı olma tehlikem vardı. Ben bunu bu kadar politik almak taraftarı değildim. Ben sadece kendi içimdeki şarkıları söylemek istiyordum. Bu da o anda ne yaşıyorsam, sevdamla, hüznümle kaynaşma isteğimden doğuyordu. Eğer o tarafa katılsaydım, ne bileyim, Zülfü Livaneli gibi olsaydım, çok farklı şeyler yaşardım. Belki büyük paralar da kazanırdım. Bir şeyin öncülüğünü yapardım. Onu da yapmadım, reddettim. Çünkü yüzde yüz inanmadığım bir davaya giremeyecektim. Yüzde yüz de inanmıyordum, inanmadığımın sebebi de yıllar sonra ortaya çıktı. Bütün liderlerin ne hale geldiğini gördük şimdi. Yahya Kemal Beyatlı'nın "Sessiz Gemi"sini yaptığımda Aziz Nesin bir laf söyledi bana: "Kızım, bir karar ver artık, hangi saftasın" diye. Ama şairin sağcısı, solcusu olur mu? Şair şairdir. Şiirin güzeli güzeldir.

37 yıl içinde yirmiyi aşkın 45'lik ve altı albümünüz yayınlanmış. Ama "şarkı söylemeyi çok sevmiyorum" şeklinde bir açıklamanız var. Aslı nedir bu açıklamanın?

Aslında ben şarkı söylemeyi bir tek stüdyoda seviyorum. Sahne korkumla da alâkası var. İki sene kadar önce Mustafa Oğuz bir teklif getirdi. Açıkhava konserleri yapmıştı, '70'ler, '80'ler diye. Dedi ki, "Fatih (Erkoç) 'Sessiz Gemi'yi söyleyecek senfoniyle, sen de o bitirince birdenbire çık, 'Kördüğüm'ü söyle, seyirciye sürpriz yapalım"... Tek şarkıya tamam dedim, ama öldüm bittim, ruhumu teslim ettim yani. Evin içinde bir hafta vızıldandım durdum. Mikrofonu verdiler, konserden önce bir prova alabildim senfoniden. O kadar güzel çalıyorlardı ki, unuttum söylemeyi, durdum onları dinlemeye başladım. Kemancılar ve tüm senfoni gülmeye başladı. Sonra akşam oldu, sahneye girmek için bekliyorum. Fatih, "Sessiz Gemi"yi söyleyecek, bitirecek, "şimdi 'Kördüğüm' söylemeden olmaz" diyecek ve gitar girecek şarkının ilk notalarına. Orada herkes Fatih söyleyecek zannederken, sürpriz olarak ben çıkıp söyleyeceğim şarkıyı. Ama kendim çıkmadan önce sesim duyulacak. Dizlerim titriyor sahne arkasında. Müthiş bir konsantrasyonla mezür sayarken "öyle güzel ki elim..." diye başladım şarkıya. O anda güm diye bir gürültü koptu, bomba falan patladı sandım. "Abla korkma, alkışlıyorlar" diye arkamdaki sahne görevlisi beni bir itti sahneye! *(kahkahalar atıyor)* Oysa ben danteller içindeyim, süslenmişim; çok zarif bir şekilde girmek istiyorum sahneye. Arkamdan itilince paldır küldür girdim. Orada çok etkilenmiştim, çok güzel bir reaksiyon aldım seyirciden... Kendime de soruyorum aslında: Sahne korkum varsa, niye yıllarca çıktım sahneye? Niye hiç inmedim tiyatro sahnesinden? Günde iki oyun, yılda iki ayrı piyes. Onda da vardı sahne korkum. Ama müzik deyince hâlâ öyleyim.

Şarkıları bir "hikâye anlatıcısı" edasıyla yorumluyordunuz. Anlaşılmama korkusu taşıdınız mı hiç?

Hep oldu bu korku. Anlaşılmadığımı da anlıyorum yıllar geçtikten sonra. "Tutkulardan İntihar"ı 1990 yılında yaptığımda rap tarzında olan bu şarkı o zaman hiç ses getirmedi. "Ne yapıyor bu kadın" gibilerinden tamamen sırt çevirdiler. Sonra rap aldı yürüdü. Bazı şeyleri çok erken yapmışım. Zamanlama yanlışmış, zamanını tutturamamışım.

Rap demişken, Ceza'yı dinliyor musunuz?

Dinledim. Kendi içinde bir ritmi var. Enteresan geliyor bana. Ama uzun süre dinleyemiyorum, sıkılıyorum bir süre sonra. Biraz ceza gibi geliyor yani. *(taklit ediyor)* "Şimdi bak sana söylüyorum, bak dinle, bak ne diyeceğim..." Çok didaktik, çok kafama vurur gibi geliyor. 'Ee, anladık' diyorum. Benim de o zaman şöyle bir şarkı yapasım geliyor: "Ee, anladık. Sussana sen biraz. Baksana sen buraya hoop" falan diye. Öyle bir cevap istiyor o yani. Her şey de öyle anlatılmaz ki. Ama 15-20 yıldır Amerika öyle anlatıyor derdini. Tamam, orada doğan, sokakta doğan bir müzik bu, anlıyorum. Mesela Eminem de hiç heyecanlandırmıyor beni. Ama Damien Rice, Raul Midón gibi sanatçıları duyunca heyecanlanıyorum. Bunlar kendi içlerinde ritmi olan, müthiş sağlam melodiler ve sağlam sözlere sahipler. Hele Damien Rice'ın "Closer" soundtrack'inde bir şarkısı var, "The Blower's Daughter", olağanüstü. İlk dinlediğimde yaş fışkırdı gözümden, o kadar güzel. Bunları da açıkçası oğlum alırsa takip ediyorum. Çünkü müzikle bağlantılarım eksildi artık. Eskiden müzik dükkânına girince bilirdim ne alacağımı. Şimdi yine giriyorum ama, dehşetle kaçıyorum. Kırk tane isim, hangisini alacağım, bilemiyorum.

"Tutkulardan İntihar" albümünüzde türküler de söylediniz. Şimdi herkesin bildiği "Caney"i modern bir yorumla ilk seslendiren kişisiniz. "Korkirem" için de aynı durum geçerli.

Keyifli, neşeli bir yanı vardır "Caney"in. Ama o neşenin içinde gayet düz bir şey anlatır: İyi günümde yanımdasın da, şimdi nerdesin... Şarkı benden sonra çok tutuldu. Ama benim kısmetim yoktu açıkçası. Kimse de bilmez benim ilk söylediğimi; siz sormasanız, ben de söylemem bunu. "Korkirem"i de ilk ben çıkarmıştım; Buğra Uğur düzenle-

59 yaşında yeniden keşfedildim, başıma gelene bak. Oğlum, bir konserde bir kızın şöyle dediğini duymuş: "Ay, İfo Teyze şarkı da mı söylüyor?" Durum budur yani.

Hümeyra, "Avrupa Yakası"nda, rol arkadaşları Levent Üzümcü ve Gülse Birsel'le

KANAT
KİTAP

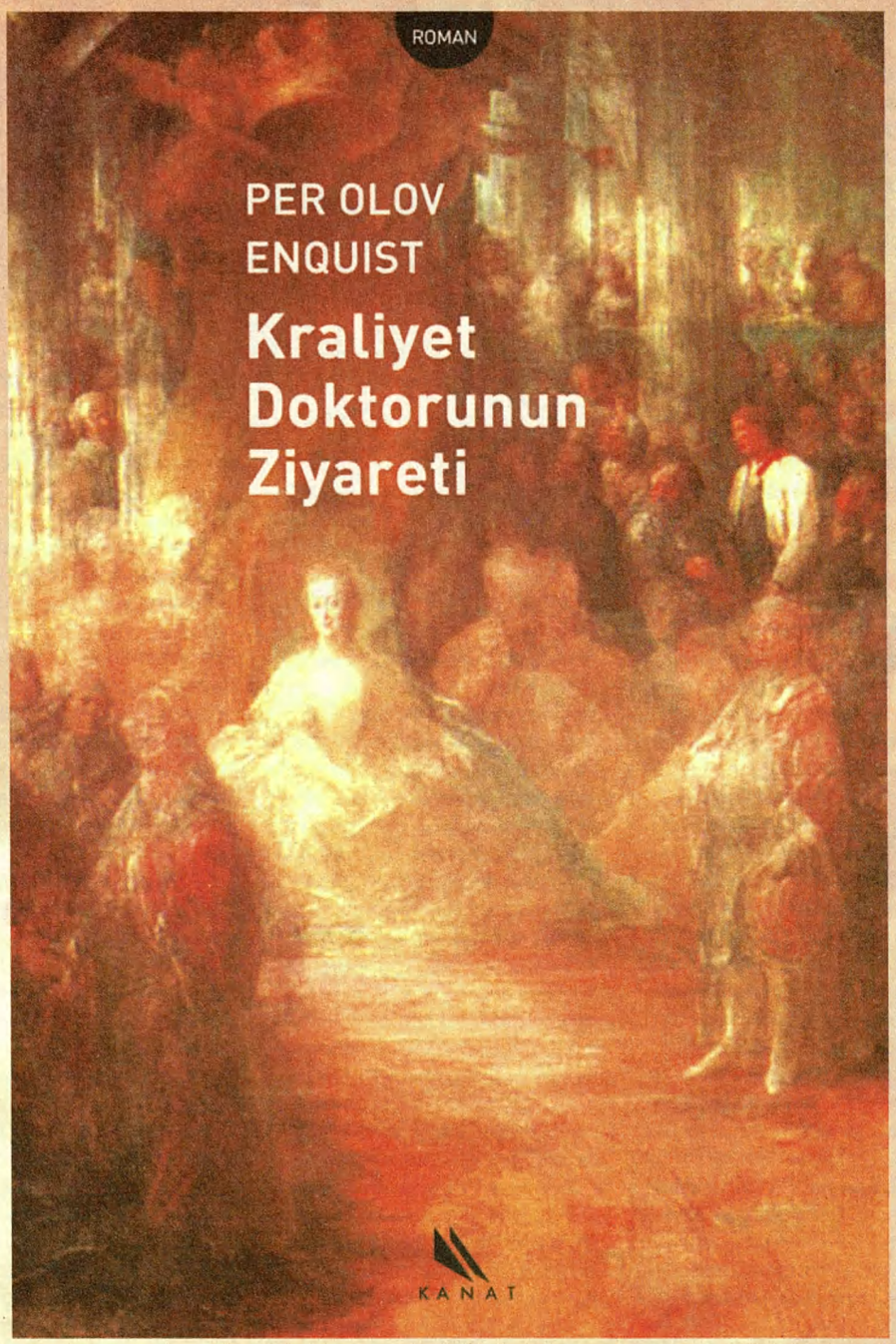

çev. FÜSUN ECE FERAH, 324 s.

"Bir ziyaret, tamamlanması gereken bir görev, kendisine verilen bir ödev, tarihin araladığı bir kapı; içeri adımını atacak ve sonra yok olacaktı."

VII. Christian'a Kraliyet Doktoru olarak seçilen Struensee'nin ziyareti "küçük ve tuhaf" Danimarka Krallığını geri dönülmez biçimde değiştirecekti. Aydınlanmacı Alman doktor, kralın akli dengesizliğinin yarattığı iktidar boşluğunu dolduracak ve "Struensee Devri" olarak adlandırılan dönemde ifade özgürlüğü ilkin kuzeyin bu küçük krallığında yürürlüğe girecekti. Ancak, ilerici fikirlere karşı olan saray onu durdurmak üzere harekete geçecek, bu "büyük oyunun" baş aktörlerinden biri de "küçük İngiliz kız" Kraliçe Caroline Mathilde olacaktı...

Voltaire ve Rousseau gibi Aydınlanma filozoflarının övgüsünü kazanan "aydınlanmış" kral Christian, içinde karanlık bir meşale taşıyan bir çocuk muydu? Peki, karanlığın meşalesi aydınlık saçabilir miydi? Ve en büyük arzu, yaşam ve ölüm, sınırda mıydı?

"En büyük zevkin, onun derinliklerine girip beklemek olduğunu anlamıştı; altında gözleri kapalı uzanan kadının onun nabzını beklediğini hissederdi. İkisi de beklerdi, vücutları yoktu artık... Ritmi hissedip dokuları beraberce soluduğunda hareket etmeye başlar ve sonunda inanılmaz bir zevk dalgasına kapılır, soluksuz kalırlardı."

YAKINDA:

PAUL SCOTT
Geride Kalanlar

GUILLAUME APOLLINAIRE
İki Kıyının Avaresi

PAUL NIZAN
Aden

www.kanatkitap.com

mişti. Son olarak Zerrin Özer yorumladı bu türküyü, ama yine pek ses getirmedi.

1997 tarihli "Beyhude" albümündeki "Olmaz" adlı şarkı, Loreena McKennitt'ın "Tango To Evora"sının yeniden yorumuydu. Talibî'ye ait bu sözleri 1972'de "Yalan Dünya" adıyla da seslendirmiştiniz... O dönemde Nilüfer de "Tango To Evora"nın "Çok Uzaklarda" isimli başka bir cover'ını yaptı ve sizinkinin aksine çok tutuldu. Bir talihsizlik var sanki.

O versiyon oğlumun fikriydi. Dediğiniz gibi, tam o sırada Nilüfer aynı besteyi seslendirdi; benimki güme gitti.

'80'ler boyunca yayınladığınız üç albüm "Benim Şarkılarım", "Yıllar Sonra" ve "Tutkulardan İntihar" bugün piyasada bulunamıyor. İlk uzunçalarınız "Anlatamıyorum" için de aynı şey geçerli. Bunların yeniden elden geçirilerek yayınlanması gibi bir düşünceniz var mı?

Benim eski plaklarım bende de yok. Naim Dilmener'in koleksiyonunda tüm albümlerim, hakkımda çıkmış gazete kupürleri bile var. Ben hiç saklamam. O kadar ki, Naim Dilmener olmasa Hümeyra olmayacak. Onun sayesindedir ki, eski pop müziği halen konuşuluyor bu ülkede. Ancak albümlerin yeniden çıkması işini kimse üstlenmiyor. "Beyhude" bile toplam 29 bin satı. 30'a varamadık. Ben o albümden bir lira almadım. Şimdi mp3'ler nedeniyle satışlar da azaldı. Herhangi bir yapımcı bunları yeniden yapalım der mi, bilmem. Arada bazı yapımcılar "gel Hümeyra, albüm yapalım" diyor ama... Eski şarkılarımın takibi şu an Ada Müzik'te. Ordan "Eski 45'likler" diye bir toplama çıkmıştı. Artık şirketlerle konuşmak da istemiyorum. Bayrakları da tamamen açtım. Artık şarkı da söylemeyeceğim.

Kesin bir karar mı bu?

Şu ara öyle bir duygu yok içimde. Sırf söylemiş olmak için de şarkı söylenmez ki. İçimden gelmeyen şeyi müzikte hiç yapmadım. Tiyatro deseniz, istemediğim bir piyeste oynadığım olmuştur. Şehir tiyatrosunda memursanız, senede ancak iki projeyi reddetme hakkınız var. Üçüncü red olmasın diye oynadığım olmuştur. Ama müzikte hiç olmadı böyle bir şey. Olsun da istemiyorum. Duyduğum bir müzik çok nadiren heyecanlandırıyor beni. Arada bir dinliyorum, hani birisi beni heyecanlandırırsa, belki ondan ilham alarak bir şey yapabilirim diye. Hayır, öyle bir duygum da yok. Eski Hümeyra değilim artık. Çok farklı bir yerdeyim şimdi. Hem yaş olarak, hem duygu olarak.

Geçmişte Onno Tunç'tan Selmi Andak'a, Buğra Uğur'dan Vedat Sakman'a pek çok değerli müzisyenle çalışmışsınız. Bugün kararınızı değiştirseniz ve yeni bir albüm yapsanız, hangi müzisyenleri tercih edersiniz?

Yine eskilerle çalışırım. Yeni müzisyenleri tanımıyorum çünkü. Ama bir Ezginin Günlüğü'nü, bir Laço Tayfa'yı dinlediğim zamanlar oluyor. Hüsnü Şenlendirici keza, ama o şimdi "overrated" bir adam oldu. Bu isimlerle de çalışmak isteyebilirdim. Ama ben yine kürkçü dükkânına dönerdim sanırım. Mehmet Teoman, Vedat Sakman... Onlar beni uzun yıllardır tanıyorlar. Hayatımın uzun dönemine tanıklar. Ben daha "do" deyince arkası "re" mi, yoksa "mi" mi olacak, bilirler yani. Uzun uzun kendimi anlatmak zorunda kalmıyorum. O da hayatta en sıkıldığım şeydir. İlişkilerde de öyle. İyi hoş ama, yine kendini anlat baştan. Allahım yarabbim... Biz Vedat'la görüşmüyoruz ne zamandır, ama biliyorum ki bugün otursak, çalışmaya başlasak, müziğin ortasından başlayıp çalışacağız. Ben ondan ne çıkacağını biliyorum, o benden ne çıkacağını biliyor.

Murathan Mungan'ın sözlerini yazdığı şarkılardan oluşan "Söz Vermiş Şarkılar"da yer alan "Dönmek" yorumunuz diğer yorumlar içinde oldukça sivrildi, çok iyi tepkiler aldı. Sevdiğiniz, ama başkalarının söylediği şarkıları söylemeyi istediniz mi hiç?

Öyle bir projem vardı aslında; adı da "Kıskandığım Şarkılar" olacaktı. Ama diyorum, bunun satışı yok ve çok masraf çıkacak... Benim zamanımda, '69-'79 arası, plaklar şu şekilde yapılıyordu: "Mayıs ayında ben gidip Bodrum'da tatil mi yapayım, yoksa İstanbul'da kalıp bir plak mı yapayım?" Hem prodüksiyon zamanı kısaydı, hem masraf olarak çok daha düşüktü. Şimdi öyle değil; ya evini satacaksın, ya arabanı. Ben herhangi bir müzisyen kullanmayacağım ki albümde. Hepsi enstrümanlarının ustaları. O mekanizmayla, her sesi çıkaran tek aletle yapılacak müzikleri de istemiyorum. Bu bozar beni yani. Delikanlıyı bozar o. *(gülüyor)*

Aynı albümde oldukça elektonik etkileşimli farklı düzenlemeler de vardı. Elektronik müzikle aranız nasıl?

Genel olarak söylersem, teması olmayan, kendi içinde soft bir melodisi olmayan bir şeyi çok çekici bulmuyorum. New age falan zamanında dinliyordum, ama o zamanlarda da bir melodiye takılır giderdim. Beni birkaç melodi yakalamalı. Modern cazı da çok anlamıyorum. Mesela İlhan Mimaroğlu'nun yaptığı müziği hiç anlamıyordum, hâlâ da anlamıyorum. O yüzden de dinlemiyorum.

"Tutkulardan İntihar"ı 1990 yılında yaptığımda rap tarzında olan bu şarkı o zaman hiç ses getirmedi. Sonra rap aldı yürüdü. Zamanlama yanlışmış.

"Göçtü Gitti", "Ceylan" gibi şarkılarınızda caza göz kırpmışsınız. Sadece caz söylemek ister miydiniz?

Genelde reaksiyon almadığım için, "ben yapıyorum, kimse duymuyor galiba" diyorum. "Kendi kendime gelin güvey mi oluyorum" diyorum. Başka bir yerde doğsaydım, Hümeyra değil de, Anabelle diye doğsaydım, farklı olurdu belki. Atıyorum, Amerika'da doğmuş olsaydım ve mesela "Kördüğüm"ü orada yapsaydım ve buradaki kadar tutsaydı, şimdi helikopterle geliyordum zaten buraya. Ölçüler çok farklı. Ben burada hep "ay günü nasıl geçireceğim, ay elektrik faturasını nasıl ödeyeceğim" falan, bununla didiştim. Bu çok yordu beni.

Zaman zaman farklı işler de yaptınız. İşletmecilik örneğin...

Mecburen. Ne yapayım, çocuk okutuyordum. Babasız bir çocuk okuttum. Şimdi evlendi, 33 yaşında oldu, ama buraya gelene kadar akla karayı seçtik yani.

Grafik eğitimi aldığınızı ve resim yapmayı da çok sevdiğinizi söylüyorsunuz. Bu konuda çalışmalarınız var mı?

Resim yapmak istiyorum. Ders alıyordum, ama çekimlerden dolayı artık alamıyorum. Ama inat ettim o işte. Sorarlar ya emekliliğinde ne yapmak istiyorsun diye, ben emekliliğimde resim yapmayı düşünüyorum.

Emekli olacak mısınız bir gün gerçekten?

Olacağım. Kendi kendime böyle hesaplarım var, ama benim hesaplarım hayatta hiç tutmadı. *(gülüyor)* Yine de bu beni hesap yapmaktan geri bırakmıyor. Evimin bir odasını atölye yaptım. Boyalarımı, fırçalarımı aldım. Ama resim yapmak ayrı bir şey. Müzik gibi. Eskiden ben sabah kalkar, müzik düşünmeye başlardım. Boş zamanlarda çiziktirdiklerinizle bir şey olmuyor, saçmalıyorsunuz yani. Diyorlar ki, şimdi senin ismin var, sergi açacaksın. Benim böyle bir şeye hakkım yok, resim sanatına büyük bir saygım var. Aslında benim şu anda bir sergim var. Birisi bir resmi beğendiğinde, al senin olsun diyorum. Yani şu an bir sürü evde görülebilecek açık bir sergim var.

"Büyü Gibi" ve "Unutulduk Bak Sevgilim" gibi sıradışı birçok şarkınız hak ettiği dinleyici kitlesine ulaşamadı...

"Unutulduk Bak Sevgilim" farklıdır benim için de. Yıldırım (Türker) yazmıştı sözlerini. Aslında ben bazı şarkının belli kısımlarını çok severim; stüdyoda söylerken de hep o kısımlar gelsin isterim. Mesela Mehmet Teoman'ın sözlerini yazdığı bir şarkı olan "Geceyi Neyleyim" içinde bir yer vardır, "şimdi dizlerim çözülüyor akşam üstleri, o saatler büküyor belimi..." diye. O kısmını çok severim. İşte aşk da böyledir, büküverir belini adamın.

Gençlerin sizi "Avrupa Yakası" nedeniyle tanımalarına ne diyorsunuz?

Evet, İfo Teyze olarak. Acıklılığa bakar mısın, 59 yaşında yeniden keşfedildim, başıma gelene bak. Bahsettiğim, iki sene önce yapılan '70'ler konserine konuk olarak katıldığımda, oğlum Sadık bir kızın şöyle dediğini duymuş: "Ay, İfo Teyze şarkı da mı söylüyor?" Durum budur yani.

Söyleşi: **Yalçın Tosun**

GÜROL AĞIRBAŞ

Brahms'ı kim sevmez? Ya da Vivaldi'yi, Ravel'i ve tabii Mozart'ı? Hele başka alemlerin sesleriyle buluştuklarında, neden "klasik" oldukları daha da ayan beyan oluyor: Her yola geliyorlar, her köprüye zemin veriyorlar. Gürol Ağırbaş da, Vivaldi'yle başlayıp Dvorak'la noktaladığı "Köprüler - İki Dünya"da on köprü kuruyor, Tuna'nın batısıyla doğusu arasında gidip geliyor. Bu yolculuğu ve kaptan köşkünde oturan bas gitarın hikmetlerini Gürol Ağırbaş'tan dinliyoruz...

KÜÇÜK KAÇIŞLAR

2006 Mozart yılıydı, siz de "Köprüler - İki Dünya"da "Eine Kleine Nacht Musik"le (Küçük Bir Gece Müziği) bir selâm vermişsiniz. Mozart külliyatından onu tercih etmenizin sebebi neydi?

Gürol Ağırbaş: Mozart eserlerinin olmayan halleri yok gibi. En son "Mozart In Cuba" çıktı, onlar da salsa versiyonunu yaptılar, daha önce "Mozart In Egypt" vardı. Caz yorumları da var bir sürü. Yapılmayan uyarlaması kalmadı Mozart'ın. Onun için seçim yapmak zor. Biz önce "Türk Marşı"nı düşündük, ama çok kullanıldı diye vazgeçtik. "Eine Kleine Nacht Musik"de kemanlar olması, o kemanlarla bizim kemanların karşılıklı atışmaları daha enteresan geldi...

Albümdeki parçaların seçimi neye göre yapıldı?

Klasik müzik dinleyicisi olmayan insanların bile kulaklarının aşina olduğu parçalar tercih edildi.

Albümdeki favori parçanız hangisi?

"Pavane". Gabriel Fauré'nin "Pavane"ını "Bas Şarkıları" konserlerinde çalıyordum. Sıcak geliyor bana, hoş geliyor. Hep bir şekle sokmak istiyordum onu. "Köprüler" için teklif gelince, "o zaman 'Pavane'ı da yapalım" dedim.

İkinci ve üçüncü sırada hangileri geliyor?

Vivaldi'nin "Dört Mevsim"i ve Brahms'ın "Macar Dansı".

"Dört Mevsim"den "Bahar" bölümünü tercih etmenizin sebebi neydi?

En çok bilinen bölüm o çünkü. Ada Müzik'in fikriydi o, ama Vivaldi'yi ben de severim.

İçinize sinmeyen bir parça var mı?

Bu albümde içime sinmeyen bir tek parça var: Dvorak'ın "From The New World"ü. Biraz daha çeşitlemek lâzımdı onu, kemanlar filan girebilirdi. Artık yeni baskılarda yaparız onu.

Bası ne kadar disiplinli çalsanız da, yaptığınız küçük hareketler size ait. Ve sürekli doğaçlama imkânı var. Bas, bir özgürlükler dünyası.

Albüme gelen tepkiler nasıl?

Basında çıkan haber ve yorumlara bakılırsa, beğenildi. Müzik marketlerinden gelen rakamlar da aynı doğrultuda. Yurtdışında yayınlanırsa, büyük ilgi görür bence.

"Köprüler"in fikri nasıl çıktı?

Fikir benim değil, Ada Müzik'in. Böyle cin fikirler gelmez benim aklıma. *(gülüyor)* Bu albüm, "Köprüler" serisinin ikinci albümü. İlki de enstrümantaldi, ama halk müziği ağırlıklıydı. Şimdi sırada "Köprüler 3" var.

O nasıl bir şey olacak?

Onu söyleyemem. Söylersem, bir ay sonra başkaları tarafından yapılmış olarak karşımıza çıkabilir. *(gülüyor)*

Neleri, kimleri dinliyorsunuz bugünlerde?

Benim hayatım sabah yedide stüdyoya gidip akşam yediye kadar çalışarak geçiyor, rutinim bu. Dolayısıyla etrafta neler olduğunu araştıra-

Foto: Şahan Nuhoğlu

cak kadar vaktim yok. Ne çıkmış merak ediyorum, bulup dinliyorum, ne yapıldığını görüyorum. Ama akşam oturup şunu dinleyeyim demiyorum. Çok zevk de alamıyorum doğrusu, başka bir kulakla dinliyorum çünkü, analiz etmeye çalışıyorum.

Beğendikleriniz kimler oldu?

Sizin dergide okumuştum, zor bir adı var, Me'Shell Ndegeocello. Onu merak edip konserine gittim. Çalışını da, yaptığı müziği de bayağı beğendim.

Eskilerden kimleri dinliyorsunuz?

Stanley Clarke, Chicago, Blood Sweat & Tears, Weather Report... Onların yeri ayrı tabii. Onları dinleyince o dönemlere dönüyorum. Geçenlerde Stanley Clarke'ın "School Days"ini dinledim. Son derece güzel hâlâ. İnsan hem hayranlık duyuyor, hem kıskançlık. Ufacık da olsa öfke duyuyor. Motive de ediyorsun kendini. "Daha çok çalışmam lâzım" diyorsun.

Sizi basçı olmaya yönelten, basın büyüsüne kapılmanıza yol açan neydi?

Babam bana "bas çalar mısın, ülkede basçı yok" dediği için basçı oldum. O lafı duyana kadar basla pek alâkam yoktu. Ama bağlandım sonra. Stanley Clarke'ın çalış tarzından bağlandım basa. Sihirli bir doğası var bu aletin. İçinizi, gövdenizi, yüreğinizi dolduran bir frekansı var. O master frekansına rağmen, son derece duygusal çalınabilen, yeri geldiğinde romantik, yeri geldiğinde vahşi bir hal alan, her şeye olanak veren bir enstrüman. Grup içindeyse, ritm ve armoniyle sürekli meşgul olduğunuz için, çok dikkatli olmanız gerektiği için adrenalini yükselten bir şey. Akorların yapısını, ritmin yapısını değiştirebilme özelliğiniz var. Ve son derece büyük bir özgürlük sunuyor. Ne kadar disiplinli çalsanız da, yaptığınız küçük hareketler size ait. Ve sürekli doğaçlama imkânı var. Bas, bir özgürlükler dünyası. Davulun bu kadar özgür olduğunu zannetmiyorum, onun çok daha disiplinli çalması lâzım, çünkü bütün grup davula göre çalıyor. Ama siz basçı olarak aradan küçük kaçışlar yapabilirsiniz, her parça için geçerli bu. Sanırım bu sebeplerden bağlandım basa ve buralara getirdim.

Yusuf Atılgan'ın "Aylak Adam"da güzel bir "sinemadan çıkan insan" tarifi var. "Konserden çıkan insan" için neler söylersiniz?

Konserden çıktığın zaman güzel hislerle dolmuş olacaksın ve mırıldanacaksın bazı şeyleri. Dinlediklerini mırıldanabilmelisin. O konserden bir şeyler kalmış olacak sende. Benim müzik anlayışım budur. Teknik gösteri yaparsan, cambaz gibi bir şey olursun. "Aman ne kadar hızlı çalıyor, ne acayip teknikler kullanıyor." İyi de, ne yapayım? Birçok müzisyen ve basçı bu yanılgıya düşüyor. Hızlı çalayım diye müziğin kendisini, müziğin insanlara vereceği güzellikleri unutuyorlar.

Sizin söz yazmakla pek aranız yok galiba.

Bir-iki satır çiziktirdiğim oluyor, ama kayda değer şeyler değil.

Söz yazarlığını beğendiğiniz kimler var?

Bülent Ortaçgil'in yazdığı sözleri beğeniyorum.

Sevdiğiniz, takip ettiğiniz edebiyatçılar var mı?

Marquez'i çok severim. Bu sıralar pek kitap okuyamıyorum. En son "Şu Çılgın Türkler"i okudum.

Nasıl buldunuz?

Hikâye gibi okudum. Bir tarihçi gibi bakmadım, zaten öyle bir birikimim yok. "Hokkabaz" filmini seyrettiğim gibi okudum, iyi vakit geçirdim.

"Hokkabaz"ın bu kadar tutmasını neye bağlıyorsunuz?

Yitirdiğimiz değerleri anlattığı için tuttu herhalde. Hayat artık öyle değil, şimdi vahşi bir hayat yaşanıyor. Belki de o yüzden insanların hoşuna gidiyor. Nostaljiye yaslanan işler tutuyor.

"Baş Şarkıları"nın üçüncüsü de gelecek mi bu yakınlarda?

"Bas Şarkıları İki Buçuk" yapacağım. *(gülüyor)* Yeni birkaç parçanın yanısıra, önceki albümlerdeki şarkılardan bazılarını yeni bir sound'la, yeni bir anlayışla çalacağım. Şimdi belki, "adamın iki albümü var, eski parçaları yeniden çalıp bir albüm daha yapacak" diye düşünülebilir. Ama dünyada pek çok müzisyen aynı şeyi yapıyor. O anda o parçayı nasıl yorumladığın çok önemli. İllâ ki yeni bir şey yapmak, yeni bir şarkı yaratmak gerekmiyor. Bizim müzikte, önemli olan doğaçlamada ne yaptığınız. Esas dinletmek istediğimiz o zaten. Bana keyif veren de işin o kısmı daha çok. "Gürol Ağırbaş bu parçaya o zaman nasıl bakıyordu, şimdi nasıl bakıyor?" –dinleyicilere göstermek istediğim bu.

Eskiden madenî iki buçuk liralık vardı...

Albüm kapağına onu koyabilirim. Yazı tarafını tabii. *(gülüyor)*

"Aman ne kadar hızlı çalıyor, acayip teknikler kullanıyor." İyi de, ne yapayım? Hızlı çalayım diye müziğin kendisini, müziğin insanlara vereceği güzellikleri unutuyorlar.

Söyleşi: **Yücel Göktürk**

PAUL HINDEMITH

Ses İşçiliği

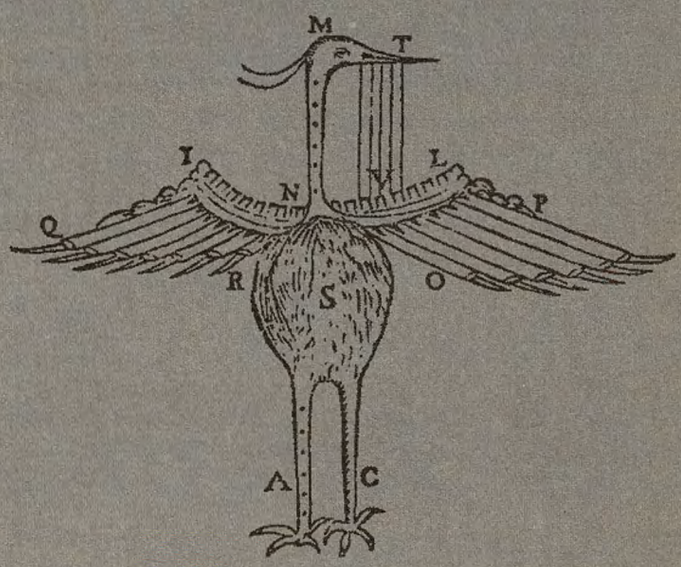

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 227 71 94
www.norgunk.com / doxa@norgunk.com

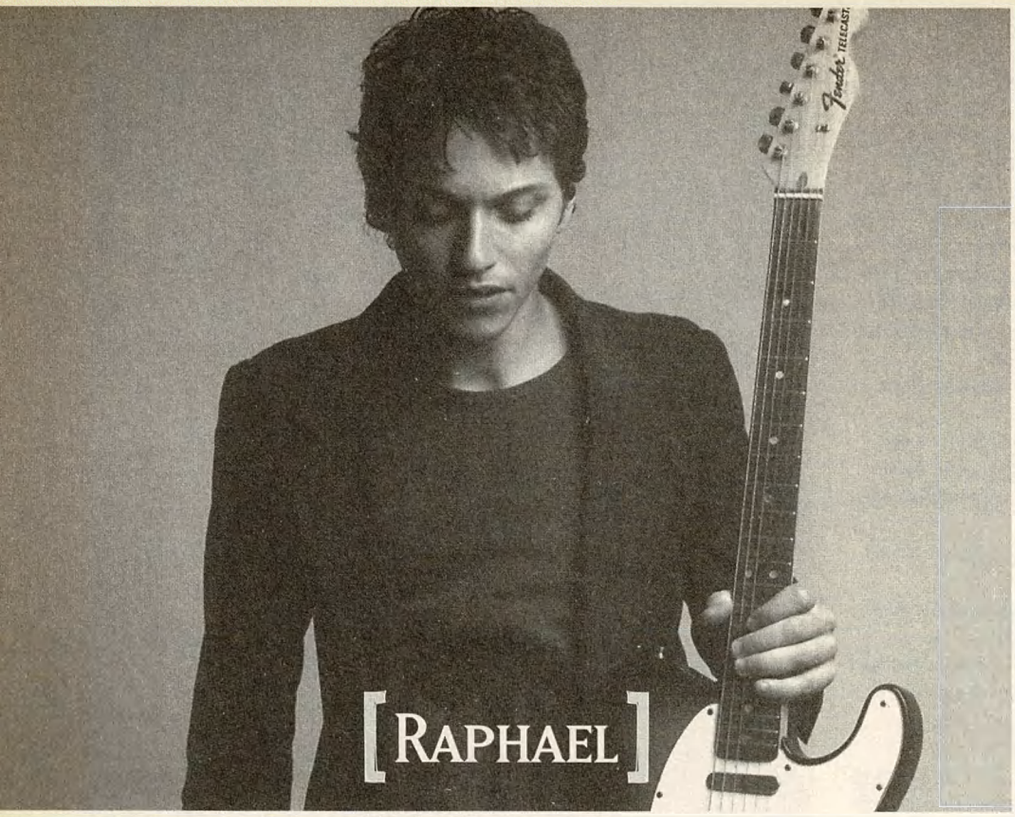

Fransa'da yeni kuşağın parlak delikanlısı Raphaël, rock-latin-balad harmanı şansonlarında aşklardan, hasretlerden, kırık kalplerden, eşitsizlik ve yoksulluktan bahsediyor... Onunla tanışma partimizin mönüsünde, Ragıp Duran'ın kaleminden süzülen bir yazı ve şarkı sözü tercümelerinin yanısıra, tatlı niyetine, L'Express dergisi için Jean-Louis Murat ile yaptığı sohbetin notları var...

USLU, ROMANTİK, acı gerçekçi

Kireç beyazı cemali, düğmeleri karnına kadar açılmış parlak ipek gömlekleri, çitilenmiş yeşilmavi gözleri, yırtık blucini ve androjen bir sesi var. Christophe renginde. Hassas, utangaç, kırılgan. Oysa ki sadece üçüncü albümü "Caravane", 1.2 milyon adet sattı. İnternetten indirilenler de cabası. Fransa'nın müzik Oscar'ları sayılan Victoires de la Musique'de üç ödül aldı. Fanatik hayranları ve dinleyicilerinin çoğu genç kızlar. Çünkü Raphaël, yumuşak, hafif, romantik, ama acı gerçekçi. 31 yaşında. Paris'in doğusunda, Boulogne-Billancourt'da doğmuş. Burada Renault fabrikaları vardı vakti zamanında, bugün zenginlerin semti. 25 Şubat 1972 Cuma günü, ki o tarihte Paris'teydim, GP (Sol Proletarya) grubu militanlarından Pierre Overney, greve hazırlanan Renault işçilerini örgütlemeye çalışırken şirketin bir güvenlik görevlisi tarafından vurularak öldürülmüştü.

Raphaël'in soyadı Haroche. Babası Rus, annesi Arjantin asıllı. Bu yaz ilk kez İsrail'de konser verdi. Sunucu, Raphaël'i "Fransız Musevi şarkıcı" kartvizitiyle tanıttı. Ana-baba avukat. Raphaël, iyi tahsil görmüş, efendi, uslu bir çocuk aslında. Yüksek okul sınavlarına hazırlanırken eğitimden soğumuş, Hukuk Fakültesi'ne devam etmiş bir aralar, sonra kendini tamamen müziğe vermiş. Önceleri saksofon çalıyordu, nazik haline pek yakışmadığını düşünmüş olsa gerek ki, gitarda karar kılmış sonunda. İyi bir orkestrası var. David Bowie'nin gitarcısı ve Porto Rikolu bir piyanist eşlik ediyor kendisine. Slav ritmiyle Latin havalarını chanson-rock-balad ortamında mikserliyor delikanlı.

Bencil değil, solcu filan da değil, ama insanî sorunlara seyirci kalmıyor. Onbinlerce açın derdini biliyor sanki. Yine yaşıtlarından farklı olarak, çok sigara içiyor.

"Amerikalı olmak ve Louisiana'da yaşamak isterdim, o müziği iyice içime sindirmek için." Favori yazarları Jack Kerouac ve William S. Burroughs. Bir seyahat acentası broşürü kadar gezgin. Dağlar, tepeler, yollar var şarkılarında. Röportajlarında hep Barbara'dan bahsediyor. Belli ki sıkı bir Barbara hayranı. Bir konserinde onun "Göttingen" şarkısını bile söyledi. Bu şarkı, Fransız-Alman dostluğuna bir saygı şarkısı. Brel, Piaf ve Léo Ferré ile Renaud'yla büyüdüğünü söylüyor. Anglo-Saksonlardan, evet, David Bowie (2002 Paris Olympia konserinde Bowie'den önce ön grup olarak sahne almış), Jimi Hendrix ve Bob Dylan'ı seviyor. Babası Elvis'çiymiş. Bir beğendiği de Neil Young: Son albümünde George W. Bush'u itin anüsüne sokan adam.

Raphaël, öyle militanlık filan yapmıyor ama, Le Pen'e müthiş kızgın. 16 Eylül'de Komünist Parti'nin geleneksel şenliği Fête de l'Humanité'ye davetliydi. Şarkılarında kırık aşklar, ayrılıklar, sevgi, hüzün, sevinç, mutluluk gibi günlük duygusal yaşamdan kesitler, kareler yer alıyor. Basmakalıp ya da sıradan şeyler işte, ama hoş okuyor çocuk. Manken bir sevgilisi var, ama "geceleri pek dışarı çıkmayız". Meşhur olduktan sonra medyadan şikâyetçi olmaya başladı. Pek röportaj vermiyor. Böyle saf bir delikanlı hali var. Pek derinlik olmasa da, şarkılarında tüketim toplumuna, mekanikleşen hayata, paraya filan karşı çıkıyor. Şarkılarını kendi yazıyor, kendi besteliyor. Anneannesinin, dedesinin söylediklerinden aklında kalanları dizelere döküyor.

Altı yılda üç albüm yaptı. "Evren Oteli", "Gerçek" ve "Karavan". Raphaël, sıkı bir şekilde mutlu olma isteğiyle yanıp tutuşuyor. Ama durum pek kolay değil. Schengen bölgesinden bile dışlanmış durumda. 150 yıl sonra bugünün esamisi bile okunmayacak belki ama, "bin yıldır seni düşünüyorum". Bencil değil, solcu filan da değil, ama insanî sorunlara seyirci kalmıyor çoğu yaşıtı gibi. "Sabahın ayazında / Kaldırımda ölü buldular / Evsiz berduşu..." Onbinlerce açın derdini biliyor sanki, orman katillerine kızıyor. Yine yaşıtlarından farklı olarak, çok sigara içiyor. "Bizi Tanrı yarattı / Yoksa bizi kıran da Tanrı mı?"

Zaman zaman uçuyor: "Bir volkanın tepesinde dans etmek mesela / Ya da hakikaten olmasa da / Birazdan yüzünde patlayacak / Kasırgayı hissetmek gibi..." "Sömürge Günleri" diye bir şarkısı da var. Bir de Gérard Manset imzalı "Rimbaud Olmak".

Fransızlar temiz aile çocuklarına "Minet" der. Raphaël'de biraz "minet"lik var. Her şeye rağmen, 2006'da kendine has bir kulvar yaratıp dingoluğa ve popüler tantanalara prim vermeden bu kadar başarı kazanmak alkışlanacak bir tutum. Canard Enchainé gazetesi bile övdü Raphael'i.

Ragıp Duran

150 YIL SONRA

Ve 150 yıl sonra, hatırlamayacağız bile • Yüzünün ilk kırışıklarını, kötü tercihlerimizi • Bizi düzen hayatı, bütün bu silah tüccarlarını • Kanunları filan yapan devletin adamlarını • Bizi iten bu dünyayı, bağırıp çağıran dünyayı • Geçip giden zamanı, kara hüznü • Öpüşmelerin sıcaklığını ve yağıp giden yağmuru • Kırık aşkları ve bize dayatılan hiçbir şeyi... • O zaman, hadi gülümse... •• 150 yıl sonra, hatırlamayacağız bile • Alıp başını giden yaşlılığımızı, onların haçlarını • Ölen çocukları, Üçüncü Dünyanın vadilerini • Güvercini vurup öldüren pis avcıyı • Senin güzelliğini ve koparılmış kıyıları • Uykusuz yılları, yüz milyonlarca aç insanı ve • Ağladığını görünce kapanan kapıları • Göz kırpmadan mahkûm eden o resmî yarışı... • O zaman, hadi gülümse... •• Ve 150 yıl sonra, aklımıza bile gelmeyecek • Sevdiklerimiz, yitirdiklerimiz • Hadi fondip... Sokaklardaki hırsızlar için • Hepimiz toprakta bitireceğiz bu işi, aman Allahım! Ne büyük hüsran • Bak, şu bize yan gözle bakan iskeletlere • Bırak huysuzluğu, uğraşma onlarla • Hiçbir şey kalmayacak onlara bizden, kendilerinden de zaten • Keserim elimi ya da ateşe tutarım ha • O za yıl sonra, sevgilin kuş olacağız, dan ünsüzlerin bu bal Belki de çok yakı Ama söylenecek ettirmeye çalışmı özleyeceğim seni

RAPHAEL VE JEAN-LOUIS MURAT: ROCK'UN FRANSIZCASI

ÇAKIL TAŞLARINA DUA ETMEK

Sahne isimleri

Raphaël: Adım –Raphaël Haroche– bana hep okulu hatırlatıyor. Uzun süre annemin soyadını mı kullansam diye düşündüm. Sonra farkettim ki, bütün sıkı şarkıcıların tek ismi var: Christophe, Barbara...

Jean-Louis Murat: Berghaud gibi bir isimle hayatta hiçbir şey yapamazsınız. Okulda bile öğretmenlerim yanlış söylerlerdi. Kendime Aymerigot Marchez takma ismini yakıştırmıştım, çocukken hayallerimi süsleyen Auvergne'li bir eşkiyanın adıydı. Ama plak şirketini aradığımda, kafayı yediğimi düşündüler. O sırada Murat-Le-Caire'deydim, ben de Murat dedim; kabul ettiler. Sonuçta, güzel denk düşmüş oldu, çünkü Napolyon dönemi efsanelerine oldum olası bir düşkünlüğüm vardı, özellikle de atlı şövalyelere. Sanırım bilinçaltımda hâlâ, atlarla dolaşılan bir dönemde yaşıyorum. Adam dediğin at sırtında gezer. Atlara bayılırım. Bir ahırda atların arasında uyumak! Raphaël'in "Caravane"ında da o göçebelik duygusu öne çıkıyor.

Raphaël: Benim dünyam, atlardan ziyade motosikletler. Gerçi külüstür motosikletim o kadar sık bozulup duruyordu ki, sattım sonunda.

Aşk

Raphaël: Şarkı yazarken yakınlarımı düşünüyorum. Çekingenliğime rağmen, sevdiğim insanlarla konuşabilmenin bir yolu şarkılar.

Murat: Şarkılarımın ana maddesi aşk. Kökeni aşk şarkılarına dayanan Batı şiiri geleneğinden geliyorum. Asırlardır hâlâ yalnızca aşka dair milyonlarca dize ve melodi yazılıyor. Du Bellay, Marot, Villon... Aşk, konuştuğumuz dilin ruhunun bir parçası.

Raphaël: Bütün hayatımızın ritmi, aşk ve aşksızlık üzerine kurulu.

Murat: Fransız şansonunda aşkın yeri başkadır. Devrim yapmak ya da kız tavlamak için şarkı yazılır.

Kadınlar

Raphaël: Kızların çelişkili olmalarını seviyorum, aynı anda hem gizemli, hem de canayakın ve matrak.

Murat: Ben bütün kadınları seviyorum. Bizatihi kadınlık hali beni çok etkiler. İsimleri bile... Ne zaman kadınsı bir şey yapsam, daha iyi olur. Bende de maalesef biraz maçoluk var, eminim. Günümüzde kadınlar anaç olmayı seviyor. Ama çehreler gittikçe muğlaklaşıyor, cinsiyetler arasındaki sert ayrım kayboluyor.

Raphaël: Bana muğlak mı diyorsun yani?

Murat: Hayır, vaktiyle bana da bebek yüzlü, küçük melek muamelesi yapılmıştı. Ama Mona Lisa'nın bütün cazibesinin kadın kılığında bir erkek olmasından geldiğini de biliyoruz.

Raphaël: Ben vücut geliştirmeyi bırakalı iki yıl oldu. *(gülüşmeler)*

Fransızca

Raphaël: Fransızca rüya görüyorum. Amerika'da doğup New Orleans'da büyümüş olmak ve o müziğin içinden gelmek isterdim. Yirmi yaşıma kadar sadece Anglo-Sakson şarkıları dinlerdim. Elvis şarkıları ya da klasik blues-rock parçaları Fransızca biraz garip kaçıyor. Ama Barbara, Brel ya da Edith Piaf'ın Bowie ve Neil Young'dan aşağı kalır yanları yok. Fransız şansonu belki daha az sezgisel, daha yumuşak, ama az bulunur bir zarafete sahiptir. İspanyolca, Portekizce ya da Mandingue *(Batı Afrika dili)* gibi dillerin de İngilizcenin ezici üstünlüğüne yenik düşmesi için hiçbir sebep yok.

Murat: İngilizcenin, Shakespeare ve Howlin' Wolf arasındaki inanılmaz geniş yelpazeden kaynaklanan çok çekici bir derinliği var. Fransa'da edebiyat asla Baudelaire'in, müzikse Debussy'nin ötesine geçememiş gibime geliyor. Fransızca biraz fazla süslü, dantelli... Ferré'nin "Avec le temps" şarkısı mesela, hâlâ 19. yüzyıl edebiyatı. Yeni bir şey yapmaya çalışmanın nafile olduğunu kabul edecek tevazuya ihtiyacımız var. Çöpleri karıştırıyoruz, bazı atıkları dönüştürüyoruz, yeniden işliyoruz, bütün yaptığımız bu, çöp toplayıcısıyız. Ve benim damak tadım Fransızca deyişlere yatkın.

Raphaël: Ama, Brel mesela dili Céline gibi kullanıyor. Ya da Fugees'den Wyclef Jean'in Kreol dilinde "Welcome To Haiti"yi söylemesi çok zihin açıcı. Yeni bir ufuk açıyor. İngilizceye daha yakın, daha masum ve devrimci bir dil gibi geliyor.

Tanrı

Murat: Ben imansız bir inançlıyım. Dünya üzerinde bizi aşan bir takım güçler olduğu kesin. Kırsal kesimde, doğaya daha yakın yaşadığınızda bunu görmek daha da kolay. Bazen bir kızın gülümseyişinde Tanrı'nın sana gülümsediğini görürsün. Raphaël'in şarkılarında da bahsettiğimiz şövalye gözünüzün önüne geliyor: Dünyanın güzelliği karşısında diz çökmüş... Bir çuha çiçeğine bakıp ondan hayata dair bir dolu şey öğrenebileceğinizi hissetmek, ya da dünyanın merkezi değil de, milyarlarca ufak çakıl taşından yalnızca biri olduğunuzu hatırlamak...

Raphaël: Çakıl taşlarına dua etmek, neden olmasın? Doğada gezinirken insana şükran duygusu geliyor. Ben ne imanlı, ne de inançlıyım. Ama çocukluğumdan beri haksızlıklardan nefret ettim. Dinler bana hep etkileyici gelmiştir. Bir kiliseye, sinagoga ya da camiye girdiğinizde zamanın derinliklerinden gelen ilâhileri duyarsınız, bir isyan duygusudur bu.

Şehir ve taşra

Murat: Ben tam bir köylüyüm. İnek gübresi en sevdiğim kokudur. Süt, kırlar benim bir parçam. O dünyaya girdiğim anda hormonlarım harekete geçiyor. Şehirdeyken kendimi kötü hissediyorum. Ne zaman bir söyleşi için gelsem felâket oluyor. Sabah altıda uyandım, trene bindim ve şimdi kendimde değilmişim gibi geliyor.

Raphaël: Bir şehirli olarak doğdum. Düşmanca bir ortamdır şehir. Ama karınca yuvasının içinde olma duygusunu da seviyorum. Bir hafta şehirden uzak kalsam, kendimi bitkin ve melankolik hissediyorum, dönmek zorunda kalıyorum. Şehrin ışıklarını özlüyorum. Bir yandan da içimde sürekli bir uzaklaşma, çekip gitme arzusu var. Hayal kuran bir yabancı olma arzusu. Bence, zamanda yolculuk yapmanın yolu müzikten geçiyor. Ne zaman hayatının bir döneminin "soundtrack"ini dinlesen, aynı renkler, kokular ve hisler geri gelir.

Çeviren: **s.i.**

Raphaël

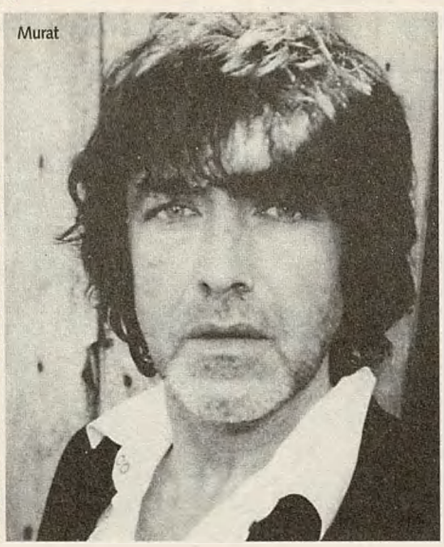
Murat

SCHENGEN

Bir ucundan çıktım bu dünyanın • Uzun boyluydum eğilemezdim • Toz bulutlarının arasından • Tam da kenarında dünyanın • Yürüdüm hep yollar boyunca • Dereler aştım çıplak • Rüzgâr bizi dinliyordu • Birazdan yağacaktı yağmur • N'apıyorum ben burada • Bilmiyorum • Dümdüz yürümek istiyordum sadece • N'apıyorum ben burada • Bilmiyorum • Bin yıldır seni düşünüyorum • Göz kapaklarımın altında binbir gece • Binbir orman mahvedilmiş • Silahların ve demirin altında bile • Hiçbir şey satmadım onlara • Ve hatta Schengen alanında bile • İstemediler beni •• Haç'la ya da zorla olmuyor • Sonunda döneceğiz nasıl olsa toprağa • Benim güzel bir orgum var • Memleketlerini çökerteceğim • Atom bombasıyla • Ya da Fransa Bisiklet Turuyla filan • Keleğe getiremezler beni • Büyüyünce ben... • N'apıyorum ben burada • Bilmiyorum • Dümdüz yürümek istiyordum sadece • N'apıyorum ben burada • Bilmiyorum • Bin yıldır seni düşünüyorum

aman, hadi gülümse... •• Ve 150
n, sen ve ben • Haçın üzerinde iki
s edeceğiz yavaşça • Ünlü ve
losunda ben yine de açılıyorum •
nda bir fırtınaya tutulacağız •
başka söz yok, sana bir şey kabul
yorum • Aşkım, aşkım benim,
• Ama n'apiim işte...

DANDADADAN

Bir plakçıya girip, adama "Afedersiniz, Dandadadan'ın 'Sen Bana Birini Android' albümü var mı acaba?" diye sormak, doğrusu cesaret ister. Bu güzel isimli çocukların –gerçi bir şey anlamadık ama– güzel isimli albümlerinde de cesur bir müzik bulduk: Geniş bir coğrafyadan sulanan ses tarlası, orglu, saksofonlu, gitarsız bir rock, kapalı bir mizah, yeni bir şarkı arayışı... Dörtlüyle (Dan, Dad, Ad ve An) neşe-i muhabbet.

BU GÜRÜLTÜDE BİZİ KİMSE GÖREMEZ

Siz grup musunuz, yoksa proje mi?
Berke Can Özcan: Grup havasının peşindeyiz şu sıralar. O yüzden, sürdürmekte olduğumuz pek çok projeyi askıya alıp sadece Dandadadan olarak devam ediyoruz.
Tamburada sürerken Dandadadan'a başlamanız nasıl oldu?
Burak Irmak: Doğrudan şartlarla ilgili. Korhan askere gidince, 123'ü kurmuştuk mesela... Tamburada zaten Özlem'in Londra'ya gidişinden ötürü askıdaydı. Tamburada'nın içindeki dört adam, yaptıkları başka işlerden de biraz uzaklaşınca, Dandadadan kuruldu.
Berke: Biz sürekli Atölye'de çalıyoruz aslında. Orada gelişen müzik, bir yerden sonra projeye, gruba dönüşüyor. Dördümüz Atölye'de kendimizi çok sık çalarken bulduk ve Dandadadan olduk diyebilirim.
Atölye nedir, neresidir?
Berke: Fenerbahçe'de bir apartmanın müştemilatı... Stüdyo olarak kullanıyoruz. Aslında Korhan'ın eski resim atölyesi, adı da oradan kaldı.
Olayınız sadece Tamburada'dan Dandadadan'a geçişle sınırlı değil. 123, Randıman Kakara, Naapjazz gibi projeler de var...
Berke: Aslında Tamburada'daki yedi kişinin ve belki daha fazlasının yaptığı işler hepsi. Randıman Kakara Akbank Caz Festivali'nde çıktı, daha fazla da bir şey yapmadı. Naapjazz da bir şekilde tarihe karıştı denebilir. Ama bugünlerde yaptığımız röportajlarda hep eski projelerin insanlarda yarattığı kafa karışıklığını dağıtmak gerektiğini anlıyoruz...
Dandadadan'ın müziğini nasıl adlandırabiliriz?
Berke: Neo-arabesk! *(gülüşmeler)* Albümdeki parçalara baktığında, her birini kolaylıkla başka başka türlere yamayabilirsin: Arabesk, rock, caz, metal bile var.
Diğer projeler hep caz ve türevleri çevresinde dönüyordu sanki. Halbuki Dandadadan daha rock kokan bir müzik yapıyor...
Berke: Evet, bize de öyle geliyor, daha gitarlı, daha sert, Türkçe sözlü ve sözlerinin bir kurgusu olan bir müzik. Zaten az önce bir müzik marketе baktık, reyonda Duman'ın falan yanındaydı. Alfabetik olarak da denk gelmiş olabilir. *(gülüyor)* Ama zaten bu istemediğimiz bir şey değil... Bugüne kadarki projelerden sonra bizim "cazcı" olduğumuz hep söylenegeldi. Hep Korhan ve saksofonu yüzünden.
Şimdi bir sayalım: Saksofon, bas, synthesizer, davul.

Arabesk, rock, caz, metal.. Biz modern bir dörtlüyüz aslında. İşin içinde gitar olmadığı için tam olarak rock'çı da değiliz. Ama cazcı hiç değiliz!

Berke: Evet, biz modern bir dörtlüyüz aslında. İşin içinde gitar olmadığı için tam olarak rock'çı da değiliz. Ama cazcı hiç değiliz! *(gülüşmeler)* Aslında Burak'ın gruba katılmasına kadarki süreçte, uzun doğaçlamalarla falan, cazcı geçmişimizi Dandadadan'a yansıttığımız konserler oldu. Ama Burak'la birlikte durum toparlandı. Parçaların başı sonu belli oldu, Korhan'ın yazdığı sözler şekillendi. Zaten bu toparlanmadan dolayı albüm de albüme benzedi.
Müzik hayatınız nasıl başladı?
Feryin Kaya: Benimki neredeyse her basçı gibi gitarla başladı ve bir gün bas çalmam gerekti. Köklü bir müzik eğitimi aldığımı söyleyemem, alaylının önde gideniyim!
Burak: Ben konservatuardanım...
Berke: Korhan da öyle... Ben de alaylı sayılabilirim. Şimdi Bilgi Üniversitesi'nde müzik okuyorum, ama bundan üç sene öncesine kadar müzik eğitimine dair aldığım tek şey özel derslerdir. Çok teknik bir davulcu olduğum söylenemez.
Alaylılığın müziğinize faydası ya da zararı olduğunu düşünüyor musun?
Berke: Yaptığımız müzikte mevcut müzik bilgimiz bize yetiyor ve çalarken birbirimizin omuzundan ciddi anlamda yük alıyoruz. Virtüozluk ya da müthiş sololar gerektiren bir müzik yapmıyoruz zaten. Hep beraber bam güm yani. *(gülüyor)*
Konserlerde tanık olduğumuz kadarıyla, solo çıkışlarınız hiç olmuyor...
Berke: Biz bu uzun solo fasıllarından çok sıkıldık. Müziğimiz kendi üzerinden attı bu soloları...
Kimleri dinlerdiniz müziğe başladığınızda? Ya da kimleri müziğinize doğrudan etki edecek kadar dinlediğinizi düşünüyorsunuz?
Feryin: Ben müzik yapmaya başladığım dönemde çok Toto dinledim.

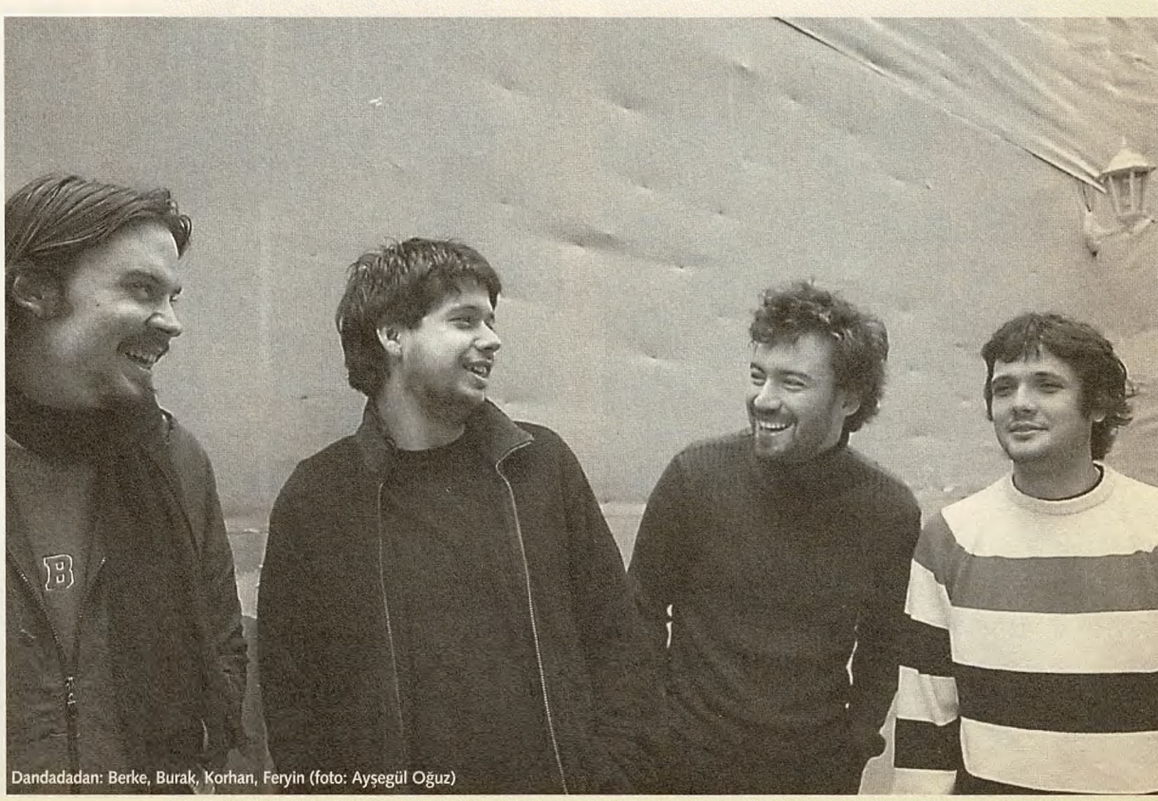
Dandadadan: Berke, Burak, Korhan, Feryin (foto: Ayşegül Oğuz)

(gülüyor) 2000'den itibaren de yeni funk hadiselerine sardım. Jamiroquai'lar falan... Sevdiğim parçaları koyup beraber çalardım. Bas çalmayı öyle öğrendim.

Berke: Çok uzun bir dönem Iron Maiden dinlediğimi hatırlıyorum. Epeyce bir süre de caz... Ama mesela hâlâ çok Pearl Jam dinliyorum. *(gülüyor)* Sonra, sonsuz huzur bulduğum çiftçi müzikleri: Gitar-vokal durumları... Zaten evde tek başımayken, içinde davul olmayan şeyler dinlediğimi fark ettim.

Burak: Benim babam müzisyen olduğu için *(neyzen Ercan Irmak)* evde sürekli müzik vardı. Haliyle çok fazla şey dinledim. Hangisini söyleyeceğimi şaşırdım şimdi... Chick Corea desem mesela, onunla hiç alâkası olmayan başka bir sürü şeyi atlamış olurum...

Berke: Bak şimdi, ilginç bir şekilde, herkesten çıkıyor bu, az önce itiraz ettiğimiz cazcılık!.. Korhan da inanılmaz Coltrane dinlemiştir mesela. John Zorn'lara falan bayılır. İşte bu soru bizi bitiriyor, çünkü aslında hep cazcıları sevdiğimizi ve cazcı olduğumuzu afişe ediyor! *(gülüşmeler)* Bak aslında Burak klarnetçidir!

Burak: Ben konservatuara ilk viyolonselle girdim. Ama o zaman zaten çocuksun, tipine bakarak karar veriliyor hangi enstrümanı çalacağına. Okul başladıktan sonra sınıfta iki klarnetçi kız vardı; onların klarnetlerinin güderileri falan çok hoşuma gitti *(gülüşmeler)*, "bu daha güzel" diye klarnete geçtim. Ama tabi okuldan da önce babamın org almışlığı ve haliyle piyanoyla alâkam vardı.

Baban herhalde Türkiye'de en çok kayıt yapan neyzenlerden biri; Sezen Aksu'dan İbrahim Tatlıses'e, Pentagram'a kadar çok insanla çaldı... Hiç neyle ilgilenmedin mi?

Burak: Çok zor bir enstrüman olduğunu başından beri biliyordum ve bir taraftan da "zaten babam çalıyor" diye doğrudan başka entrümanlara yöneldim.

Sizlerin aile evindeki hakim müzikler neydi?

Berke: Benim müzikle ilişkimin özünde ablam var. Ben küçükken neredeyse şarkıcı olmak üzereydi... Sonra başka şeylere kaydı, ama onun sayesinde evde hep iyi müzik çaldığını hatırlıyorum.

Feryin: Benim babam hippiliğin ucundan dönmüş biri. Babaannemle kavga ettiği için Sultanahmet'ten minibüse binip Hindistan'a gidememiş bir adam. *(gülüşmeler)* Bir gitarı vardı Sultanahmet'ten aldığı: Üzerinde bütün dünya dillerinde "barış" yazan bu gitar bütün dünyayı dolaşmış falan... '80'li yıllarda Bursa'da çok sık elektrik kesintisi oluyordu. Karanlıktaki tek eğlencemiz, babamın gitar çalmasıydı. Ama hikâyenin böyle başladığına bakma. Ben merak edip müzik ayrımlarını kafamda yapmaya başladığımda, babam iflâh olmaz bir popçu olmuştu bile... Bizim arabada İzel-Çelik-Ercan çaldığını hatırlarım. O zaman bilemedim, ama sonradan eski kasetler çıktı, Bob Dylan'lar falan. "Baba, bunlar ne?" diye sorduğumda "onları gençken dinlerdim" gibi halleri vardı. Kendi aldığım ilk albüm Green Day'indi. Sonra Metallica'lar geldi, sonra biraz yumuşayıp bahsettiğim Toto evresine geçtim.

Berke: Benim ilk aldığım kaset "Sezen Aksu 88"di. *(gülüşmeler)*

Burak: Benimki Spyro Gyro'dur herhalde... *(duraksıyor)* Yok be abi, Metallica'lar var...

(Korhan gecikmeyle geliyor)

Korhan Futacı: Bizim evde fasıllar olurdu mesela. Abim de ud çalardı. Tekirdağ'daki yazlığımızda, ayçiçeği tarlalarının ortasındaki bir evde geçirirdik yaz aylarını ve Roman ekibi o civardaki evleri gezerdi. Sabaha kadar mangal başında, onlar çalardı, acayip bir eğlence olurdu. Rakılar, büyük sofralar falan...

Grubun ismi niye Dandadadan oldu?

Berke: Bizim bütün gruplarımızın isimleri Atölye'deki beyin fırtınaları sırasında çıkan, kulağa hoş gelen seslerden çıktı hep. Dandadadan'ın hem sesi hoşumuza gitti, hem dört hece ve biz dört kişiyiz. Simetrik...

Dadaizm'le bir alâka yok yani... Biz öyle sanmıştık...

Berke: Grubun ismini koyarkenki aşamada yok... Yani Dada'dan dolayı Dandadadan oldu diyemeyiz.

Korhan: Ama Dada ile tabii ki var ilgimiz. Hangimizin yok ki? *(gülüşmeler)*

Albümün adı nasıl çıktı? "Sen Bana Birini Android"?

Feyrin: Kendi aramızdaki muhabbetlerde genel olarak yaşadığımız bir şey bu. Kelimelerle ve yan anlamlarıyla, sesleriyle oynarken, gülerken eğlenirken bir anda çıkıyor.

Berke: Bir gün küt diye bulduk, ertesi gün Kültür Bakanlığı'na gönderdik.

Korhan: Ama "Sen bana birini Android" çok önceden edilmiş bir laf ve "bundan çok güzel albüm adı olur" demiştik zaten.

Berke: Benim "Bu gürültüde bizi kimse göremez" önerim de vardı. *(gülüyor)*

Tamburada'yla yaptığınız albüm, aslında hepinizin ilk albümü. O albüm tecrübesi nasıl yansıdı Dandadadan'a?

Korhan: Tamburada'yı da nasıl kaydettik, hâlâ anlamadım. Norveç'e gittik, iki günde çaldık, iki günde mikslendi, aldık albümü, geldik İstanbul'a. Tamburada albümündeki en önemli tecrübe, tabii ki Avrupa'daki sayılı kayıt stüdyolarından birinde çalmaktı.

Bu albümde kayıtları Replikas'tan Selçuk Artut ve Barkın Engin yapmış. Onların katkısı nasıl oldu?

Korhan: Ben önceden sadece Orçun'u tanıyordum Replikas'tan. Beyoğlu'nda Dorian'da çalarken –ki şimdi meyhane oldu galiba– bir akşam Selçuk'la birlikte geldiler, tanıştık. Selçuk, Sabancı Üniversitesi'nde çalıştığını, oradaki olanaklardan faydalanabileceğimizi ve belki de bir demo kaydedebileceğimizi söyledi. O demo fikrinden albüm çıktı sonra...

Kayıtlar sırasında Replikas'çıların sound'a katkısı nasıl oldu?

Korhan: Çok karışmadılar açıkçası. Biz de zaten ne çalacağımızı bilerek gittiğimizden, o tip bir yapım süreci yaşanmadı.

Berke: Replikas'ta da zaten karışılmaması gereken bir müzik üretiyorlar. Kendileri de bu hissi biliyorlardı ve memnunlardı durumdan.

Bir kulüp ve konser mekânı olarak Peyote'nin yarattığı havanın nasıl bir ağırlığı var müziğinizde? "Eski Peyotecilerden Replikas ile yeni Peyotecilerden Dandadadan'ın dayanışması" gibi yorumlanabilir mi bu işbirliği?

Korhan: Valla ben "böyle bir mekân varmış, gidip çalsak mı acaba" diyene kadar Peyote'ye hiç gitmemiştim. Haliyle o eski kültürden, eski tayfadan sayılmam. Ama şimdi Peyote evimiz.

Feryin: Evimiz derken, benim için hakikaten öyle... Gün ortasında boşluk yakaladığımda gidip Peyote'nin orta katında uyuduğum oluyor. *(gülüşmeler)*

Diş fırçası bıraktınız mı?

Korhan: *(gülüyor)* Herkesin grup grup diş fırçasını bıraktığını düşünsene: Dandadadan, Replikas, Kafabindünya...

Geçen ay, Peyote'de Brazzaville'in kaptanı David Brown'a eşlik ettiniz. Bu buluşma nasıl gerçekleşti?

Berke: David Brown, Bant dergisinden Aylin (Güngör) ve James'in (Hakan Dedeoğlu) nikâhı için geldi. Gelmişken de, bir konser yapmak istedi ve bir gruba ihtiyaç vardı; Peyote'de buluştuk, prova yaptık ve akşam da çaldık.

David Brown sizden çok memnun kalmış ve o gece de sizi öve öve bitirememiş, "kendi grubum gibi hissettim" demiş hatta. Dersinize çok mu çalıştınız?

Feryin: O gün sabah 11'de buluştuk ve akşam 6'da bitti prova. Bütün çalışmamız bu!

Korhan: Daha doğrusu şöyle: Çok iyi kopya hazırladık.

Berke: Bizim için çok iyi bir deneyimdi, Peyote'nin kalabalığı da değişikti o gece. O gün öyle, hep beraber kendimizi sahnede bulmuş gibiydik.

Brazzaville'in müziği size nasıl geliyor? Dinler misiniz, sever misiniz?

Korhan: Çok güzel şarkıları var.

Feryin: Evde oturup dinlemiyorum.

Berke: Ben dinliyorum vallahi. Ben bu aralar Brazzaville havalarındayım!

Peyote'ye gelen insanlarla ilişkiniz nasıl? Dandadadan konser geceleri nasıl geçiyor?

Berke: Peyote geceleri çok ağır geçiyor. Hafıza kaybıyla sonuçlanıyor.

Korhan: Çok keyifli oluyor. Kendi evimizin salonunda çalıyormuşuz gibi bir his doğuyor.

Feryin: Bir süre sonra zaten insanları tanımaya başlıyorsun. Çok büyük bir yer olmadığından ikinci kez, üçüncü kez gelen insanları gözün seçmeye başlıyor. Peyote'de bu şekilde gelişen bir müdavimlik durumu da var. Ama albümün çıkışından sonra mesela daha önce hiç görmediğimiz insanlar da gidip gelmeye başladı bizi seyretmek için.

Mevcut müzik bilgimiz bize yetiyor, çalarken birbirimizin üzerinden yük alıyoruz. Virtüozluk ya da müthiş sololar gerektiren bir müzik yapmıyoruz. Hep beraber bam güm!

Peyote gibi dinleyiciyle iç içe bir mekâna alıştıktan sonra, diğer kulüpleri yadırgıyor musunuz?

Korhan: Hayır. Genelde çoğu mekânda daha önce çaldık. Sahnelerini, sistemlerini, müziğin nasıl tınladığını biliyoruz. Ama çok büyük organizasyonlarda, büyük sahnelerde, fizikî olarak birbirimizden uzaklaştığımızda durum güçleşiyor.

O zaman, yaptığınız müziğe doğrudan kulüp müziği demek doğru mu?

Korhan: Doğru valla.

Berke: Oda müziği! *(gülüyor)*

Dinleyicilerinizin ortak paydaları nasıl müziklerdir sizce?

Berke: Komple söylemek zor: John Zorn severler herhalde; Electric Masada'nın bazı anları, Miles Davis'in bazı anları, Pearl Jam'in bazı anları...

Berke: Aslında bunları ölçmenin bir yolu Myspace.com, Last FM falan gibi internet siteleri; bizi dinleyen insanlar üzerinden araştırılabilir. Ama düşündün mü, bugün bizi dinlemiş birinin dün Bülent Ersoy dinlemiş olması da muhtemel. Çünkü bugünlerde herkes her şeyi bir arada dinliyor.

Siz Bülent Ersoy dinler misiniz?

Korhan: Bir dönem dinledik. "Bülent" adında bir parça bile yaptık.

Berke: Ama söz yazamadık. *(gülüşmeler)*

Söyleşi: **Reha Öztunalı - Ayşegül Oğuz**

HALKLA İLİŞKİLER

Hazırlayan:
Ayşegül Oğuz

BİLGİ ÜNİVERSİTESİ'NDE FREEMUSE KONFERANSI

Kerem Biçmen, 22, öğrenci

Türkiye'de uygulanan sansürle ilgili bir fikrin var mıydı?
Basından duyduğum kadarıyla... Bugün, bizzat yaşayan insanların ağzından dinlediklerim beni çok etkiledi.
Hayatında duyduğun ilk sansür olayını hatırlıyor musun?
Sanırım Ahmet Kaya'nın sürülmesine neden olan o olaylı geceyi hatırlıyorum. Sansür deyince aklıma ilk olarak Ahmet Kaya geliyor.
Ahmet Kaya dinlemişliğin var mıdır?
Dinlemedim. Müzik zevkim arasında yer almıyor, ama yaptığı müziğe son derece saygı duyuyorum. Sadece muhalif olduğu için bile saygı duyuyorum.
Neler dinliyorsun?
Elektronik altyapılı pop müzik diyebilirim. Mogwai'yi, Múm'u seviyorum.
Burada en çok neden etkilendin?
Vedat Türkali'nin konuşma yapıyor olması bile tek başına etkileyiciydi.

Nayad Demirci, 21, öğrenci

Sansür nedir?
Düşüncelerin engellenmesidir ve insan hakları ihlâlidir.
Anlatılan hikâyeler içinde en çok neden etkilendin?
Mezopotamya Kültür Merkezi'nden bir kadın, sadece Kürtçe şarkı söylediği için dövüldüğünü anlattı.
Neler dinliyorsun?
Alternatif rock, Muse, Placebo... Bu konferanstan sonra, Türk halk müziğine karşı içimde bir kıvılcım oluştu. Ahmet Kaya'yı çok tanımıyorum, ama şimdi dinlemeyi çok istiyorum. Selda Bağcan'ı merak ettim. Kürtçe şarkılar dinlemeye de karar verdim.
Bunları bugüne kadar dinlememenin özel bir nedeni var mı?
Halk müziğinin yaşlı bir müzik olduğunu düşünüyorum sanırım.
Evinizde nasıl müzikler dinlenir?
Babam halk müziği dinler. Ermeniyim ve Ermeni müziğiyle de çok ilgim yok.

Nisa Bayındır, 24, işsiz

Neden Freemuse'a geldin?
TV'de ve radyodaki sansür, özellikle üzerine kafa yorduğum bir mesele. Türkiye bu konuda çok acınacak durumda. Freemuse'un Türkiye'de konferans yapıyor olması çok önemli, ama buradan katılımın az olması da üzücü.
Pek çok ülkeden müzik insanı ülkelerindeki sansür tecrübesini anlattı. En etkileyici bulduğun hikâye ne oldu?
Güney Afrikalılarınki... Çünkü birbirlerinin hayatını mahvetmiş olan bir polis ve bir sanatçı aynı platformda konuşabildi. Sansür, etnik azınlıklarla sınırlı değil, ama Kürt müzisyenlerin bu oranda cezalar aldığını bilmiyordum, konferans sayesinde öğrendim.

Kürtçe müzik dinler misin?
Benim dinlediğim tarzda Kürtçe söyleyen yok.
Ne dinliyorsun?
Hardcore punk.

Baki Örüm, 19, öğrenci

Freemuse'da olmanın nedeni ne?
İstanbul Üniversitesi'nde sıkıntılı zamanlar yaşıyoruz. Öğrenciler bir araya gelemiyor. Şenliklerimizi yapamıyoruz. Kazandığımız haklar elimizden alınmaya çalışılıyor. Buraya gelme nedenimiz, yaşadığımız baskıyı anlatmak...
Kimlerin hikâyeleri ilgini çekti?
Ali Rıza Binboğa'nın TRT sansürünü anlatışı etkileyiciydi.
Bildiğin bir Ali Rıza Binboğa şarkısı var mı?
"Ağlamak yok..."
Omzunda bir bağlama var. Kaç yıldır çalıyorsun?
Üç. Üniversitedeki müzik kulübünde çalışıyorum, bir grubumuz bile var.
Bağlamaya nasıl ilgi duydun?
Çocukluğum türkülerle geçti. Tunceli'de yaşıyordum. Ailem hâlâ orada.
En sevdiğin Kürt şarkıcı kim?
Şivan Perwer.

MEPHISTO'DA KETIL BJØRNSTAD

Merih Akman, 14, öğrenci

Ketil Bjørnstad'ın Mephisto'daki imza gününe neden geldin?
"Müzik Uğruna" romanını okudum, çok hoşuma gitti. Norveç'e özel ilgim var.
Norveç'e olan ilgin nereden?
Çünkü soğuk ve kapalı havalar beni etkiliyor. Kasveti, boğuculuğu da ilginç.
"Müzik Uğruna" neyi anlatıyor?
Piyano çalarak hayatını kazanması gereken bir adamın aşka yaklaşımı.
Müzikle aran nasıl?
Bayağı iyi. Sigur Rós, Mogwai dinliyorum. Ketil Bjørnstad'ı da yeni yeni dinlemeye başladım. Sonra Yann Tiersen, Manu Chao...

Ya yerli müzik?
Aram iyi değil. Basit geliyor biraz. Siya Siyabend'i seviyorum.
Albümleri çıkacakmış yakında.
Öyle mi?
Hoşuna gitmedi mi?
Piyasa olacaklar demektir. Bu durum onlarla arama mesafe koyar. En son bir şarkılarını dinlediğimde, o değişimi de hissettim açıkçası.

Haluk Barışcan, 47, editör

Ketil Bjørnstad'ın kitaplarını nasıl buldunuz?
İki kitabını da güzel buldum. Müziğini de sevdiğim bir sanatçı.
Müzikle aranız nasıl?

İyi bir dinleyici olmaya çalışıyorum. Elime geçen her şeye kulak veririm.
"Her şey" geniş bir kavram değil mi?
Çok geniş, ama çok geniş. Steplerden Afrika'ya kadar dinleyebildiğim her şeyi dinlerim. Barok'tan elektronik müziğe kadar da.
Süzgeçten geçenler arasında, sonra neler kalıyor?
Klasik müzik ve belli bir miktar caz.
Yerli müzikten dinlediğiniz birileri?
Aslında Türkiye'den uzaktaydım, Türk müziğinden de epey uzak kaldım. Ayırt etmeksizin her şeye bir kulak verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Uyuşursak yola devam ederiz ya da etmeyiz. Bu bana, uyuşmadığıma "bu kötü" deme hakkını vermez.

BURASI BEYOĞLU

Hilâl Baykara, 25, eğitimci

Şu anda ne dinliyorsun?
Nouvelle Vague.
Aralıkta Yeni Melek'e geliyorlar...
Geçen sefer gidememiştim, bu sefer çok istiyorum.
Bugünlerde ipod'unda neler var?
Morcheeba, Gathering, Corinne Bailey Rae, Kathy Williams, Erykah Badu... Şu sıralar kadın vokallere ilgi duyuyorum. Belki de melankolikliğimdendir...
Hâlâ CD satın alıyor musun?
İki yıldır almıyorum. En son Patti Smith albümü aldım.
Etkisinden hâlâ kurtulamadığın bir konser var mı?
'99'daki Jethro Tull konseri.

Kaçırdığına üzüldüğün, "ah keşke!" dediğin bir konser var mı?
Cocorosie ve Depeche Mode.
En son internetten kimin şarkısını indirdin?
Yo La Tengo.

Kâinat Efendi, 21, müzisyen

Kâinat gerçek ismin mi?
Evet, annem koymuş.
Gitar mı çalıyorsun?
Sekiz yıldır. Profesyonel olarak da bu işi yapıyorum.
Ne türde müzik yapıyorsun?
Aslında metalciyim, ama çalıştığım yerde slow yapıyorum; Sezen Aksu, Sertab Erener, Tarkan, Candan Erçetin... Eyüp'te Piyer Loti'de bir kafede sahneye çıkıyorum.

Seni dinlemeye kimler geliyor?
Deniz Seki'den tutun da, Armağan Çağlayan'a kadar pek çok ünlü geliyor, çünkü orası lüks bir yer. Bir çay 9 YTL!
Kaset yapmayı düşünüyor musun?
Ocak ayında "Kâinatın Müzisyenleri" adında bir demom çıkacak. Altı bayandan oluşan bir grubum var.
Kâinat'ın melekleri yani?
Hayır, "Kâinatın Müzisyenleri". Albümün adı da "Kâinatın Gizemli Gözyaşları".

40→

"Dağların, rüzgarın, suyun,
yok ülkenin sürgün sesi"

Sâlâ

Mircan

ucm
UnCatalogued Music Production
www.ucmproduction.com

[JARVIS] Brit-pop'la ilişkisi "geçiyordum, uğradım"dan öte olmayan koskoca Pulp'ın, Brit-pop mezarı boylayınca otomatikman öldü addedilmesi büyük haksızlık. Jarvis Cocker'ın ilk solo albümü "Jarvis", bu kötü kadere bir isyan bizce. Büyük hikaye anlatıcısına bir kez daha şapka çıkarıyoruz, –2004 'te Nancy Sinatra'nın okuduğu "Don't Let Him Waste Your Time" ve "Baby's Coming Back To Me"yle birlikte– 14 yeni şarkısı için... Jarvis'i Jarvis yapan, zengin çağrışımlı şiirsel şarkıları ve sağlam toplumsal duruşunun yanında, doğruyla yanlış, hafifle ağır, hayırla şer, balla baldıran arasındaki sarkaç salınımı; dramla komedi arasında ("Velvet Goldmine" filminde gizemli glam'ci Jack Fairy rolünü reddediyor, ama "Bad Cover Version" klibinde Brian May'i oynuyor!) ve eski kafalılıkla yenilikçilik arasında (downloading çağında, müziğin elle tutulabilirliğini de kutsayıp bizzat compact-disc'in üzerine edebi bir prospektüs, bir kullanım kılavuzu yazarken, internetteki MySpace sayfasını Andersen'den, Grimm'den, Salinger'dan masal ve öykü okumaları için kullanıyor!) serbestçe gidip gelmeler... Jarvis Cocker'ın evreninde Les Inrockuptibles, Rockdelux, Mojo sayfaları aracılığıyla konaklıyoruz...

ZITLIKLARIN TOPLAMI

Bu solo albümü yapmadan önce kafanda belirgin bir fikir, bir "eylem planı" var mıydı?

Jarvis Cocker: Bir planım yoktu, süreç içinde gelişen bir takım fikirler vardı. Albüm yapmayı bırakmıştım, hatırlarsanız. Hatta karıma *(2002'de evlendiği stilist Camille Bidault-Waddington)*, hayatımı turnelerde telef etmeyeceğime, bir sürü arkadaşımın yaptığı gibi çoluğumu çocuğumu bırakıp yollara düşmeyeceğime söz vermiştim. Tanıdıklarımın birçoğu böyle yapıyor; bu da insanın eşine karşı pek dürüstçe bir davranış değil açıkçası. Yetişkin hayatım boyunca hep bir grubun içinde oldum, aşağı yukarı 15 yaşındayken başladım –çok uzun bir süre bu. Bazı sorumluluklardan kaçmanın bir yoluydu tabii, ama hayatta kalmam için de geçerli bir nedendi. Neticede, albümsüz-turnesiz yaşamayı öğrenmenin, pop sanatçısı kılığından sıyrılmanın sağlıklı bir şey olacağını düşündüm. Şarkı yazmaya devam ediyordum, bu şarkıları herhangi bir şekilde kullanmayacağımı düşünmek büyük bir özgürlük veriyordu. Beynimi havalandırıyormuşum gibiydi. Nancy Sinatra'ya verdiğim gibi, başka yorumculara vermeye niyetliydim onları. Menejerimse bunun savurganlık olduğunu düşünüyordu.

Müziği bırakmıştın ama, hâlâ menejerin vardı ha?

Evet, biraz paradoksal bir durum. *(gülüyor)* Sonuçta, kendim için bir şey yapma fikri filizlendi ve bunun üzerine, bu maksatla daha bilinçli bir şekilde şarkılar yazmaya başladım. "Efendi" bir albüm yapmayı, Pulp'ınkiler kadar karanlık ve marazî olmamayı kafaya koymuştum. "Don't Let Him Waste Your Time", "Baby's Coming Back To Me" ve "Heavy Weather" gibi ilk şarkılar bu yönde gidiyordu. Derken, kalemim doğal mizacına döndü, çünkü aslında öyle "efendi" bir tip değilim. Ayrıca, bunu benden daha iyi yapan bir sürü insan var. Öte yandan, müziğim kötücül de değil, Lou Reed değilim mesela, "Metal Machine Music" kadar radikal ve nihilist bir şey yapamam. Melodileri, basit havaları seviyorum, ama müziğimin bir fon müziği olmasından, dekoratifleşmesinden de kaçıyorum. Günümüzde insanlar, müziği mp3 playlist'leri şeklinde kullanıyor, herkes kendine bir iç duvar kâğıdı icat ediyor. Bu da aslında gayet faydalı bir şey. Ama ben hâlâ insanların zaman ayırıp baştan sona dinledikleri albümlere bağlılığımı sürdürüyorum. İşi gücü bırakıp albüm dinleme fikri hoşuma gidiyor. Bunun köhne bir bakış açısı olduğunun farkındayım, ama ne yapayım ki öyle işte.

Tam da bu şekilde "Jarvis"i dinlerken, insanda bir depresyon sonrası albümü, bir tür kaostan sonra yeniden doğuş duygusu uyanıyor; ayrıca, Phil Spector'ın prodüksiyonunu yaptığı Dion'un albümünü de çağrıştırıyor...

"Born To Be With You" albümünü söylüyorsun. Zaten albümdeki ilk parça Dion'un albümündeki "Only You Know"dan bir sample'a dayanıyor, yani tesadüfî bir çakışma değil. Aslında o, çok da bayıldığım bir albüm değil, sound'u güzel, ama şarkılar çok zayıf. Aynı dönemde, Phil Spector Leonard Cohen'in "De

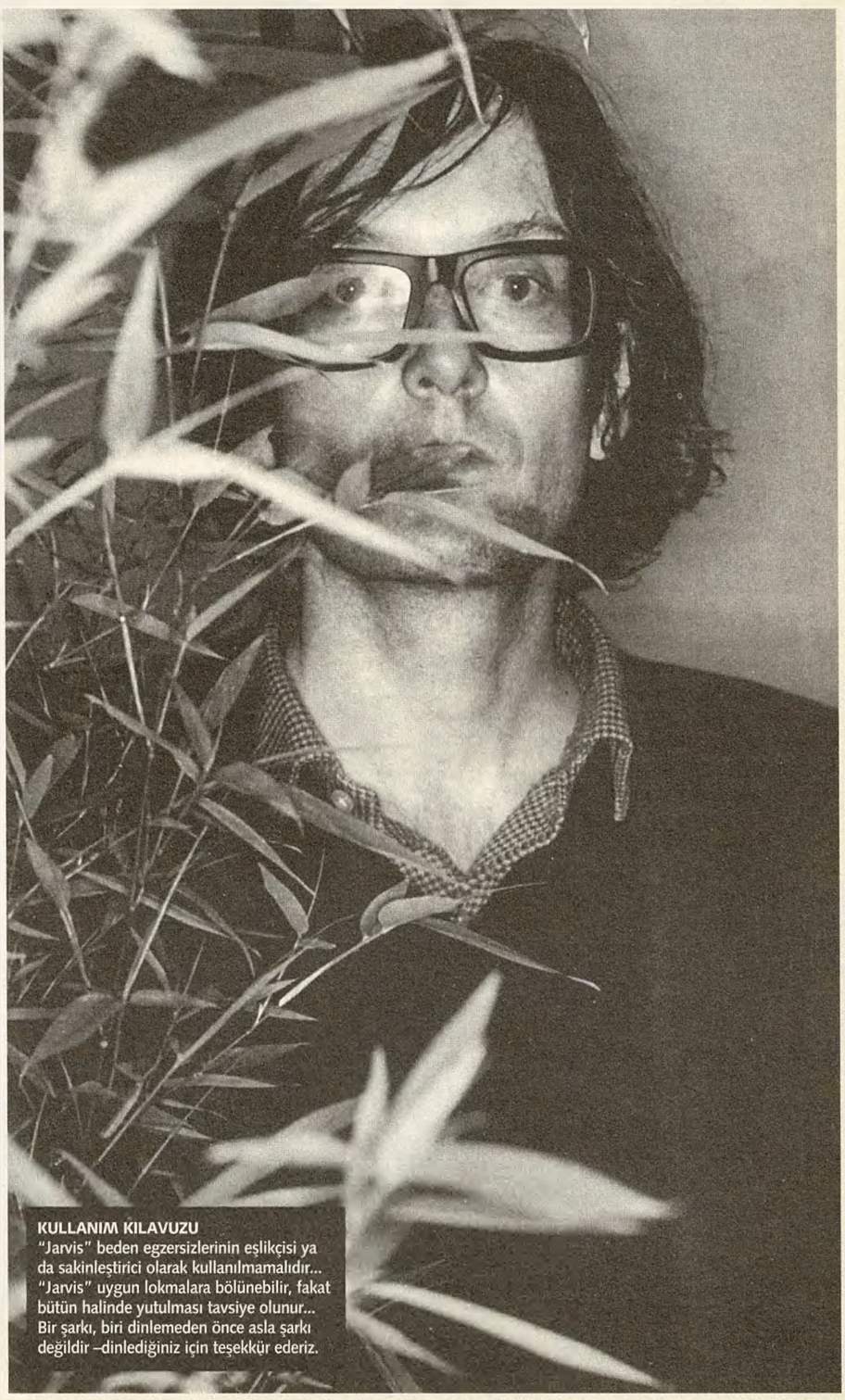

KULLANIM KILAVUZU
"Jarvis" beden egzersizlerinin eşlikçisi ya da sakinleştirici olarak kullanılmamalıdır... "Jarvis" uygun lokmalara bölünebilir, fakat bütün halinde yutulması tavsiye olunur... Bir şarkı, biri dinlemeden önce asla şarkı değildir –dinlediğiniz için teşekkür ederiz.

"EFENDİ" BİR ALBÜM YAPMAYI, PULP KADAR MARAZİ OLMAMAYI KAFAYA KOYDUM. AMA, KALEMİM DOĞAL MİZACINA DÖNDÜ. ÇÜNKÜ "EFENDİ" DEĞİLİM.

42→

ath Of A Lady's Man"inin de prodüksiyonunu yapmıştı, o en beğendiğim albümlerden biridir: Çok tuhaf bir albüm, Spector'ın 1960'lardaki prodüksiyonlarının havasını çağrıştırır, ama çok daha serpilmiş, sanki ferahlamış gibidir, bazı şarkılar dokuz dakikayı buluyor. Bilinçaltımı bayağı etkilemiş bir albümdür. Artık müziğe Cohen'in baktığı gibi bakma yaşına geldim. Yaşlanmanın, fizikî ve zihnî bakımdan güçten düşme gibi bazı olumsuz yanları olsa da, çok büyük bir olumlu yanı da var: Başkalarının ne düşüneceğini kafaya takmadan, istediğini istediğin gibi yapabiliyorsun. 43 yaşına geldim, rock yapmaya devam etmek için biraz fazla yaşlı olduğum fikri hoşuma gidiyor; bu, üzerimdeki baskıları büyük ölçüde azaltıyor.

Pulp'la solo albümün arasındaki molada Relaxed Muscle projesine katılıp bir pub-electro albümü yaptın, Darren Spooner adıyla şarkı söyledin. Buna niye ihtiyaç duydun?

Evlenmekten ve baba olmaktan korkuyordum çünkü. Artık iyi bir insan olmaya başlamam, dangalaklığı bırakmam lâzımdı, yani bir nevi Dr. Jekyll - Mr. Hyde durumu söz konusuydu. Kötü düşüncelerden, haylazlıktan paçayı kurtarabileceğimi düşünüyordum. Çok da işe yaramadı. Ayrıca müzik konusunda çok uzun süredir kendimi fazla ciddiye alıyordum ve sonuçta, uçup gitmenin zevki tamamen yok olmuştu. O albüm çirkin ve kışkırtıcı bir şey yapabilme fırsatıydı. O vesileyle, bu şizofreninin yürümeyeceğini öğrendim. İnsan zıtlıklarının toplamını sürekli olarak dışavurabilmeli, aynı anda hem melek hem şeytan olmalı... Şimdi de kimse elinde bol sıfırlı bir çekle gelip de benden albüm yapmamı rica etmedi, tamamen içimden gelen sesi dinleyerek tekrar suya attım kendimi. Hiçbir zaman Pulp'taki diğerlerini arayıp tek başıma bir albüm yaptığımı da söylemedim.

Gerçekten Pulp'ta en yakın olduğun Steve Mackey'i bile aramadın mı?

Bu konularda çok kabayım. Birkaç melodi yakalamıştım, onları unutmamak için evde kaydettim ve elimde belli bir miktarda kayıt birikince, bir demo hazırlamak üzere Londra'ya gittim. Bir albüm yapabileceğime kendimi inandırdığımda Steve Mackey, Richard Hawley gibi ahbapları aradım, benimle çalmak isteyip istemediklerini sordum. Tıpkı bir ustadan çatıyı onarmasını istemek gibi. Albüm nasıl karşılanacak, bilmiyorum, belki fazla Pulp kokacak, ama süreç çok çok farklıydı. Başta bütün masrafları karşılamam gerekti, müzisyenlerin karnını bile ben doyurdum. Daha önce albüm yaparken bir yandan bilardo ve pinpon oynardım –stüdyoda boş vakitler böyle öldürülür. Bu defa tek bir maç bile yapmadım. Herhalde bu oyunları tek başına oynamak zor olduğu için. *(gülüyor)*

"Jarvis" adeta iki farklı bölümden oluşuyor, biri daha neşeli, şen, diğeriyse çok daha ağır ve melankolik...

Bu öngörülmüş bir şey değildi. Albüm oldukça hızlı şarkılarla başlıyor, en azından bu yaşımda yapabileceğim en hızlı şarkılarla; sonra piyanoda yazdığım daha ağır şarkılar geliyor. Albüm yapma niyetinde değildim, sanki şarkılar gelip bana kendilerini sunuyorlar gibi bir hisse kapılmıştım. Bu bir mistik hezeyan değil, aman yanlış anlama olmasın, kutsal ışık yol göstermiş filan değil. *(gülüyor)* Beş yaşındaki oğlum için küçük bir gitar almıştım, ilk iki şarkıyı o aletle yazdım. Çeşitli melodiler emprovize ediyordum ve eğer bir sonraki sefer aynı melodileri hatırlıyorsam, demek ki şarkı olabilirlerdi. Oğlum için bir de piyano satın almıştım, ilerde çalmayı öğrensin diye. İki yaşındayken, istemeden benim gitarımı kırdığı için –son derece sembolik bir hareket olarak yorumlanabilir– mecburen ve zoraki piyanoya oturdum. Sonuçta bana iyilik etmiş oldu.

İnsanın kendisi için yazmasıyla grup için yazması çok farklı yaklaşımlar mı?

Pulp'ın son demlerinde, grubun geri kalanını kendi şüphelerime ve kaygılarıma o kadar maruz bıraktığım için biraz suçluluk duyuyordum. Aynı şeyi yaşamak istemiyordum. Bu sefer yazarken daha az acı çektiysem, bunun en önemli nedeni, kimsenin benden doğurmamı beklemiyor olmasıdır. Üzerimde baskı olmadan kendimi daha iyi hissediyordum. Ama esas farklılık bağlamla ilgili: Çoğunlukla evde yazıyordum ve hatta bir ara bu domestik halin şarkıları fazla soft'laştırmasından korktum. Mesela, komşuların tepkisini çekme korkusuyla bağıramıyordum... Sonunda ses yalıtımı olan bir yer tuttum ve işler biraz hız kazandı; iki buçuk yıldır ilk defa elektro gitarı ampliye takıyordum. Tekrar gürültü yapabilmeye başlamak çok keyifliydi, sırf zevkine on dakika boyunca avazım çıktığı kadar bağırdığımı görünce ben bile şaşırdım. Talimat verme durumunda olmaktan nefret ediyorum; Pulp'layken, bazen, özellikle de son dönemde, kendi bakış açımı dayatmak zorunda kalıyordum. Bu albümde, etrafımda sadece nereye ulaşmak istediğimi sezgisel olarak hemen anlayan müzisyenler vardı.

"Jarvis" daha ziyade geceye ait bir albüm gibi duruyor...

Olabilir, çünkü evde sükûtun olduğu tek zaman dilimi bu. Aslında "I Will Kill Again", bir adamın gece herkes uyurken yapabileceği bir şeyden bahsediyor: İnternete girip porno sitelerine bakmak. Bence herkesin içinde hem iyilik, hem kötülük var. İşte bu yüzden dünyayı iyiler ve kötüler diye ikiye ayıran Kuzey Amerikalı düşünce tarzı beni deli ediyor. Bu, 12 yaşına basar basmaz kurtulman gereken bir fikir. Üstüne üstlük bu tavrı benimseyerek bir sürü feci karar alıyorlar. Herkesin hem iyi hem de kötü şeyler yapabilme kapasitesine sahip olduğunu reddetmek, kendini tanımamaktan başka bir şey değildir. İyi olduğuna inanan herhangi biri, bir gün bir yere girip elli kişiyi tarayabilir. Hitler de iyi bir şey yaptığına inanıyordu. Sorunlarımızı çözecek en iyi çarenin kendinde olduğuna inanan insanlar beni korkutuyor. Bence kimse bilinçli bir şekilde kötülük yapmaz.

"I Will Kill Again" de bunlardan bahsediyor...

Başka şeylerden de bahsediyor. Festivallerde, "neden barış içinde bir arada yaşayamıyoruz?" gibi sözlerle şarkılar söyleyen gruplar görüyorsunuz. Şahane, hiç de fena fikir değil, ama çok aptalca... Başka bir şarkıda, boğazımıza takılma korkusu olmadan yiyebilelim diye, balıkların kılçıklarının olmadığı bir dünyadan bahsediyorum. Ama işte balıkların kılçıkları var ve dikkat etmek gerek. Hadiselerin kolayca çözülebileceğine inanmak, sorumluluktan kaçmak demektir. Her şeyin yoluna girmesi, ancak ve ancak herkesin kendine düşen payı sırtlanıp sorumluluklarını üstüne almasıyla mümkün olur.

Bu albümdeki şarkıların sözleri dünyaya karamsar bakışını da dillendiriyor: "Kaçamayız, ölmek için geldik dünyaya", "ölüm ve yıkım geliyor"...

Bunlardan ilki "Black Magic". Bu doğru: "Kaçamayız, ölmek için doğduk." Şarkı eğer bir şeyi yapmak istersen canlanman gerektiğini söylüyor, bence hiç de karamsar değil. "Ölüm ve pusuya yatmış yıkım" da insanların içinde bulunan bir gerçek. Son yıllarda büyük felâketler meydana geldi ve bir gün her şeyin yanıp bitip kül olacağı duygusu var hepimizde. Daha önce böyle bir duygu yoktu.

Baba olduktan sonra bunlar üzerine daha fazla mı düşünür oldun?

Elbette. Oğlum askerlerin Irak'a girmesinden bir hafta önce doğdu. Doğmak için ne şahane bir zaman değil mi? Ama hadiseler böyle işte, uyanık olmak gerek.

Solo albüm hazırlıkların sürerken, Charlotte Gainsbourg'un "5:55" albümündeki bazı şarkıların sözlerini de yazdın; o çalışma nasıl oldu?

Onunla çalışmam tamamen tesadüf eseri. İlk başta Neil Hannon bazı şarkıları yazmaya başlamıştı. Sonra, nasıl olduysa, kendimi Charlotte'un kayıt yaptığı stüdyoda buldum. Bir arkadaşım orayı gidip görmemi, albümümü orada yapabileceğimi söylemişti. İçerde kimin olduğunu bilmeden, kapıyı açtım ve Nigel Godrich'le burun buruna geldim. Bana orada ne aradığımı sordu; öylesine, turist gibi uğradığımı söyledim. O sırada da Charlotte kocaman bir odanın ortasında, mikrofonun önünde oturmuş, söz yazmaya çalışıyordu. Ben içeri girdiğimde herkes sustu, tuhaf bir hava oldu. Rahatsızlık vermemek için bir bardak şarap içip fazla oyalanmadan ayrıldım. Bir hafta sonra, Nigel telefon edip söz yazmamı önerdi. İlk denemeler çok uğraştırdı, çünkü Charlotte hakkında uzaktan bildiklerimden, gazetelerden öğrendiklerimden hareketle yazmaya çalışıyordum. En zordan başladım, babası (Serge Gainsbourg) hakkın-

Jarvis Cocker'in Pulp yılları

BATMAMAK İÇİN TUTUNABİLECEĞİ BİR TAHTA PARÇASINA İHTİYACI VAR İNSANIN. UZUN SÜRE PULP'IN BU İŞLEVİ GÖRDÜĞÜNÜ DÜŞÜNMÜŞTÜM.

da bir şarkı yazmaktan, çünkü herkesin ondan beklediği şey hakkında bir tür şakanın elzem olduğunu düşünüyordum. Epey riskli bir şeydi, beni derhal projeden kovacaklarını sanıyordum. Ama sonuçta, Charlotte'un hoşuna gitti ve daha sıkı bir şekilde beraber çalışmaya başladık. Çok sohbet ediyorduk, sırf müzik hakkında konuşmuyorduk; bu sayede, sadece ortalıktaki imajından ya da ebeveynlerinden kaynaklanan koşullanmaların ötesinde, onun içinde olan şeyleri görmeye çalışıyordum. "Cool" bir sanatçı hanedanından gelen "cool" bir şarkıcı ve oyuncunun, "cool" bir prodüktör, "cool" müzisyenler ve "cool" bir yazarla yapacağı bir albümün fazla gösterişli olması tehlikesinin bilincindeydim. Umutsuzcasına yapay ve duygusal açıdan kupkuru bir şey... Dolayısıyla, projeyi biraz taşaklı hale getirmeye, insaniyet ve angajman katmaya çalıştım.

Demin Neil Hannon'dan bahsettin. Çağdaşların içinde, gittiği yolu beğendiğin kimse var mı?

En başta Nick Cave. Düzenli biçimde albüm yapmaya devam ediyor ve her zaman çok iyi. Küçük değişiklikler oluyor, ama hiçbir şeyi yeni baştan keşfetmiyor. Kulağa hiç zorlama gelmiyor ve grubuna New Order'dakiler gibi göbekten bağlı değil. Bazen gruplar her zaman çete halinde dolaşmak isteyen çocuklara benziyor.

koştum, nihayet başıma geldiğindeyse, bu başarının yarattığı beni, o karakterde kendimi tanıyamadım. Kendimi tamamen aptal gibi, Brit-pop denen bu teneffüs bahçesinde kıymetli zamanını kaybeden ucuz bir pop idolü gibi hisseder olmuştum. Elim böğrümde, şaşkın bir haldeydim, normal ve huzurlu bir hayata yeniden kavuşmak için sanatsal ve fiziksel bakımdan nereye doğru gidebileceğimi bilemiyordum. "This Is Hardcore", sanatsal açıdan bir tür son nokta gibiydi. Her ne kadar "Different Class" uzun zamandır peşinden koştuğumuz mükemmel pop albümü idiyse de, kişisel ve özel hayat açısından o döneme dön-

MÜZİĞE COHEN GİBİ BAKMA YAŞINA GELDİM. YAŞLANMANIN ÇOK BÜYÜK BİR OLUMLU YANI DA VAR: İSTEDİĞİNİ İSTEDİĞİN GİBİ YAPABİLİYORSUN.

Pulp'la ilk takılmaya başladığında, ünlü olmak istiyordun. Sonuçta bu ünü yakaladığında, beklediğini elde ettiğin hissine kapıldın mı?

Hayır, hatta tam tersi oldu, feci bir kâbustu. Sosyolojik açıdan, ünlü olmak ilginç bir macera, günümüz toplumunda bu öylesine bir motor ki, ancak kendi gözünle görmen, yaşaman gerekiyor. Çok uzun süre ünlü olma arzusunun peşinde mektense intihar etmeyi tercih ederdim.

1979'da nasıl kurulmuştu Pulp?

Punk ortaya çıktığında bir gruba dahil olmaya karar verdim, çünkü uyum sağlamamanın, kendi meselene takılmanın daha iyi olduğu yolundaki mesaj, tam doğru zamanda vurmuştu beni. Yani grubu sanatsal olduğu kadar, sosyal bir şey olarak düşünmüştük. 1981'de Pulp bir John Peel seansı yaptı. Bunun verdiği cesaretle, anneme, üniversiteye gitmek yerine kendimi müziğe vakfedeceğimi söyleyebildim. O zamanlar plak anlaşması imzalamak kolaydı. Kendini marjda bir yerde bulurdun, toplumun tam olarak içinde sayılmazdın, ama ben de zaten bunu istemiyordum. '80'lerde her şey çerçöpten ibaretti: Müzik, kılık-kıyafet, her şey. Yeniyetmeliğinin sonlarında Margaret Thatcher'ın çıkıp da "eğlence buraya kadar" demesi çok şevk kırıcıydı. O sıralarda bit pazarlarına gidip kendi kıyafetlerimi oluşturmaya başladım, farklı görünmek istiyordum.

Bir tür benzersizlik duygusu sana kuvvet veriyor muydu?

Muhtemelen. Her zaman iyi bir şeyler yaptığıma kaniydim. Galiba nispetsiz bir kendime güvenim de vardı, çünkü eski Pulp plaklarını dinleyince, bir gıdım dahi popüler olma şansları olmadığını fark ediyorum şimdi. Belki hayal gücüm o kadar kuvvetli değildi şarkıları yazarken. Batmamak için tutunabileceği bir tahta parçasına ihtiyacı var insanın. Uzun bir süre grubun bu işlevi gördüğünü düşünmüştüm, çünkü hayatımın geri kalan alanlarında fazla bir şey olmuyordu.

Şeytanın bacağını kırmakta epey zorlandınız... 1988'de sinema okumak üzere Londra'ya taşındın. Pulp macerası bitmiş gibi gelmiyor muydu?

Londra'ya taşındığımda grup bitkisel hayata girmiş gibiydi, ama inancımı hâlâ koruyordum. Aynı sıralarda rave'in patlaması talihli bir durumdu. Steve'le (Mackey, Pulp'ın basçısı) beraber, ki o sıralar Trolley Dog Shag adında Stooges benzeri bir grupta çalıyordu, rave'lere takılmaya başladık. Büyülenmiştim.

Cazibesi neydi?

Egodan azade görünüyordu. Koca bir mekândasın, çalan parçaların kime ait olduğu hakkında en ufak bir fikrin yok ve görünürde bir yorumcu da yok. Sadece çalan müziğe tepki gösteriyorsun ve etrafındaki insanlara odaklanıyorsun. Ya da odak-

LIVE 8 HAKKINDA

Bizi kim yönetiyor?

Albümde hidden track olarak yer alan "(Cunts are still) Running The World"ü Live 8 konserlerine cevaben besteledin...

Jarvis Cocker: Şarkının adı (Dünyayı hâlâ götlekler yönetiyor) bankada sıra beklerken aklıma geldi. Sonra televizyonda Live 8'i seyrettim ve sözleri yazdım. Radyoda çalınamıyor, ama herkes dinleyebilsin diye şarkıyı Myspace'e koydum. Son baktığımda neredeyse 250 bin kişi dinlemişti. Şarkının böyle etsiz kemiksiz varolması hoşuma gidiyor, fakat bunu bir single haline getirmek bir çelişkiyi de ortaya koydu: Kapitalizmi suçlamak ve bunun satın alınmasını beklemek! Live 8'i toptan eleştirmiyorum. Son derece içten davranan insanlar olduğunun da farkındayım, ama buna karşılık yöneticiler hiçbir şey yapmıyor. O günlerde, sonradan asla tutmadıkları sözler verdiler. İnsanlara kendilerini ifade edebilecekleri bir zemin sunmak baskıyı ortadan kaldırıyor, ama hiçbir şeyi değiştirmiyor.

Thom Yorke, Live 8 için "dünya belki bir ayaklanmayla kurtulabilir, ama rock konseriyle değil" dedi.

Bir rock konseri bilinci yükseltebilir, bir şeyleri değiştirebileceğine inanırsın, ama daha önemli şeyler yapman gerekir. Şiddet içeren protestoları savunmuyorum, ama Tony Blair'in kafasını yarmak elbette daha etkili olacaktır. Eski meseleye geliyoruz: Bir sistem içerden mi değiştirilmeli, yoksa yıkılıp yerine yenisi mi kurulmalı? Live 8, sistemi içerden değiştirmeye yönelik bir çaba, Bill Gates çağrıldığı için ve bir çeşit hayırsever kapitalizm düşüncesinden yola çıkıldığı için. Bu yol da belki iş görür, ama ben kapitalizmin işlemesi için illa birilerinin sömürülmesi gerektiğini görüyorum. Birilerinin cepleri daha çok dolsun diye maliyeti düşürmek gerekiyor. Bu nedenle çok trajik ücretler ödeyerek Endonezya gibi yerlerde üretim yapıyorlar. Bu durumda o ülkelere yardım çabasının varlığından söz edemeyiz. Öyle olsaydı, orada yaşayanlar bu kadar az para uğruna bu kadar çok çalışmak zorunda kalmazlardı.

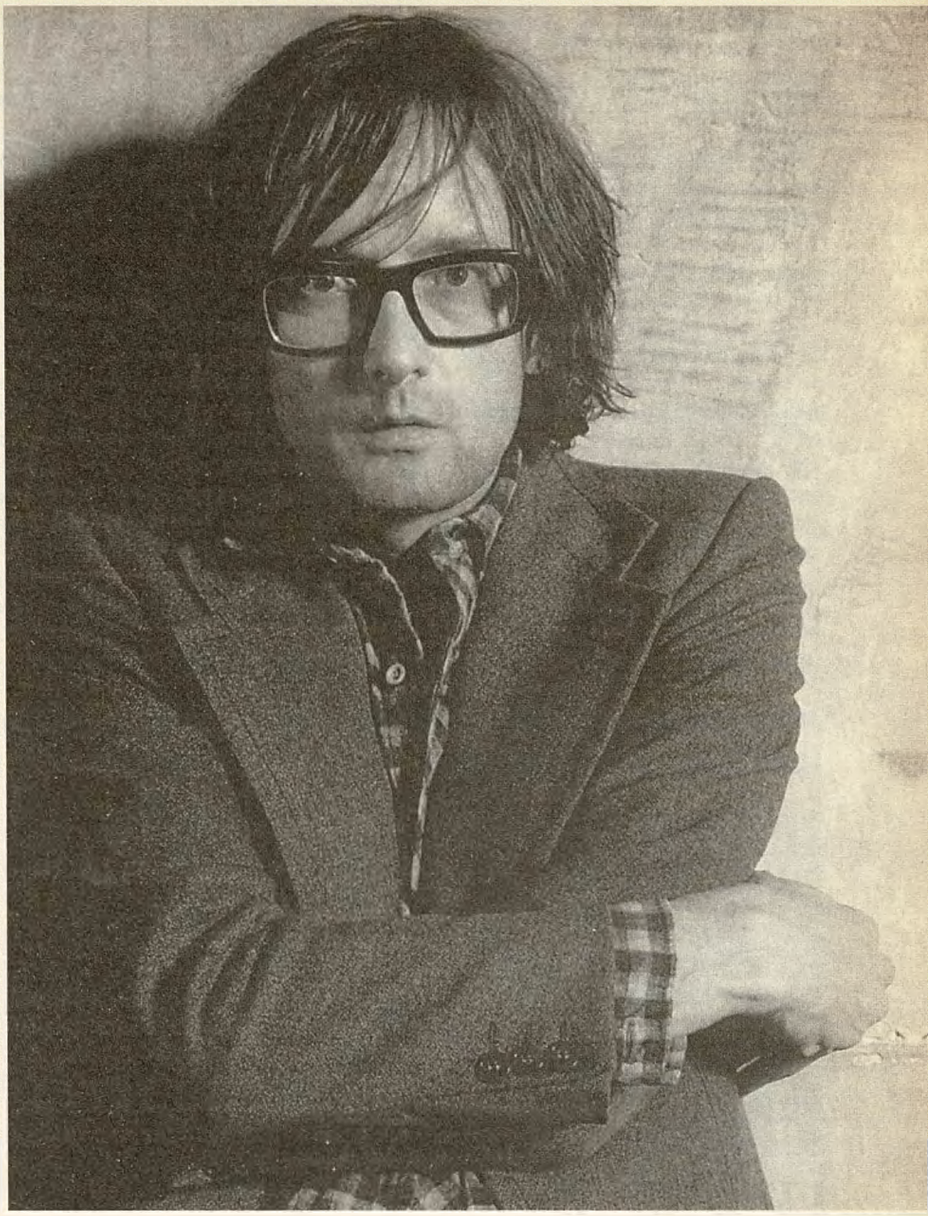

lanmıyorsun. Bir kere Sheffield'dayken gece çıkmıştım, ürün fazlası bir bahriyeli şortu giymiştim, birkaç düğmesi eksikti. Epeydir dans ediyordum, önüme bir baktım, benim alet dışarıda. Ama kimse farketmiş görünmüyordu. İnanmıştım ki, istikbal rave'lerdedir.

1990 tarihli albümünüz "My Legendary Girlfriend", nihayet bir çıkış yolu bulduğunuza işaret ediyordu...

'90'ların ilk yarısı harikaydı, artık adımız duyuluyordu, hayal ettiğimiz şeyler gerçekleşmeye başlıyordu. 1994'te Reading Festivali'nde "Common People"ı çaldığımızda, şarkıda daha önce insanlarla kuramadığımız bağlantıyı kurabilen bir şeyler olduğunu farkettik.

1995'te Glastonbury'de bu şarkıyı çalmanız, Brit-pop patlamasının belirleyici anlarındandı...

Brit-pop gibi bir tanım kullanmak durumunda kalmak çok talihsiz bir durum... Olan biten sadece müzikten ibaret değildi. Bir toplumsal tavır oluşmaya başlıyordu, işçi sınıfı kültürüne ya da pop kültürüne ait olan bir şeyi orta sınıf da yüceltmeye başlamıştı. Daha önce bir şeye pop kültürü demek onu aşağılamak demekti, çünkü bu, gerçek kültür olmadığı anlamına geliyordu.

Ama Brit-pop infialinin tadını da çıkarmıştınız...

Evet, etkileyiciydi, ama kısa sürdü. "Indie ghetto"sunda bunca yıl kapalı kaldıktan sonra, uyuşukluğa kapılma sırası artık mainstream'e gelmişti. Bir şeyler oluyormuş gibi bir his vardı ortada –"Bir hareket başlatalım ve dünyayı değiştirelim!"... Ama gruplar arasında yakınlık yoktu.

Neydi yanlış giden?

Şöhret kapıyı çalınca, insanlar sırf kendileri için kapıldılar buna. Devrim yoktu, herkes kendi ego sorunlarına ya da alkol, madde problemlerine boğulmuştu. Sonra herkes akşamdan kalmış gibi düşük tempolu, boğuntulu albümler yapmaya başladı, biz dahil. Balon sönüverdi. Sonra Robbie Williams olayın bütün keyifli taraflarını aldı ve eğlence alemine devretti. Ardından Spice Girls ortaya çıktı.

"FAT CHILDREN" ŞARKISINI İNGİLTERE'DE YAZAMAZDIM. FRANSA'YA TAŞININCA, İNGİLTERE'DE NE KADAR ÇOK OBEZ ÇOCUK OLDUĞUNUN FARKINA VARDIM.

Aynı sıralarda Yeni Sol hareketini de desteklemeyi reddettin...

Tony Blair seçilmeden önce beni arayıp duruyorlardı, onları desteklememi istiyorlardı, ki bundan pek hoşlanmıyordum. "Cocaine Socialism" şarkısı da o sıralarda aklıma düştü. Groucho Club'daydık, herkesin kilolarca kokain çekmekten kafası bin dünyaydı. Hepsi de muhtemelen İşçi Partisi'ne oy verecekti, ben dahil. Ama bu şampanya sosyalizmi bile değildi, kokain sosyalizmiydi. Başka kimseyi umursamamana yol açan, gelmiş geçmiş en egoist madde, sosyalist ilkeler söz konusu olduğunda nereye oturur? Başka birini dinlemek bile istemezsin kokain alınca. Daha sonra bu şarkıyı değiştirip "Glory Days" olarak yeniden yazdım, ki aslında artık bir şeyden bahsetmiyordu.

"This Is Hardcore" albümünüz de düşük tempolu, halsiz, keyifsiz bir albümdü. Sizce bu albümü yapmak bir hata mıydı?

Pek sayılmaz. Başka bir takım insanların da dediği gibi, albüm aslında daha önce yaptıklarımızın devamını getirme çabamızdı. Aslında kural dışı olan "Different Class"dı, daha pop bir albümdü çünkü. "This Is Hardcore" şarkısını ortaya çıkaran ruh haline dönmek istemem, ama yine de onunla gurur duyuyorum, çünkü söylediğinin arkasında duran bir şarkı.

Bu dönem, Damon Albarn'ın "kokain fırtınası" diyerek özetlediği döneme mi denk düşüyor?

Birçok insanın yanında hanım evladı kalıyordum, eminim. Hiçbir zaman maddelere abanamadım,

koşullarım buna uygun değildi. Hastalıklı bir çocukluk geçirmiştim. Ayrıca meşhur olduğumuzda yaşımızı başımızı almış sayılırdık. Sabahın beşinde hâlâ ayakta olup kültablasına bakan tipler gibi olamazdık.

"This Is Hardcore"la son Pulp albümü "We Love Life" arasında üç yıl var. Hâlâ içmeye ve madde kullanmaya devam ediyor muydun?

O sıralar durulmuştum, ama yine de biraz sürüyordu. Galiba onun son Pulp kaydı olacağı zihnimin bir köşesinde vardı. Sağa sola bir çekidüzen verelim istiyorduk, ki bu da dünyanın en tutku dolu yaratıcı saiklerinden biri sayılmaz, öyle değil mi? Çekidüzen vermek!

Albümün tezahüratla karşılanmaması her şeyin bittiği anlamına mı geliyordu?

"We Love Life" dünyayı ateşe vermedi, ama asıl sessizlik 2002'de "Greatest Hits" albümünü yayınladığımızda geldi. Listelerde 71 numara gibi harika bir pozisyona yerleşti, sonra da ortadan kayboldu. Hassiktir yani! Kendi kendime "onurlu yolu seç" dedim. Emekli olduğumu düşünerek, Paris'e yerleştim.

Neden Paris?

Karım Fransız ve Fransa'ya yerleşmeyi o önermişti, bence de iyi fikirdi. 13 yıl Londra'da yaşadıktan sonra, pek fazla kişinin beni tanımadığı, benim de çok az kişiyi tanıdığım, telefonların habire "ne zaman albüm çıkarıyorsun?" diye çalıp durmadığı bir yerde yaşamak çok hoş oldu. Değişiklik hiçbir zaman çok hoşuma gitmemiştir, yine de Sheffield'dan Londra'ya geldiğim zaman olduğu gibi, Paris'te de yaşam enerjisi, itici bir güç buldum. Londra'da yazdığım şarkılar Sheffield'dakilerden çok farklıydı, aynı şey Paris için de geçerli. Paris'e gelmek benim için bir anlamda münzevîleşmekti, Londra'da içinde bulunduğum sosyallikten uzaklaşarak hakikaten sevdiğim şeylere eğilebilecektim, kitap okumak, müzik dinlemek gibi... Londra'da hayatım çok rahattı, hatta fazla rahattı, kıçıma bir tekme yemem gerekiyordu. Pekâlâ scientolog olabilirdim, ya da kafamı kazıtıp Krişna'cılara katılabilir veya bir tekno savaşçısı olabilirdim. Sonuçta daha mütevazı bir değişimi tercih ettim. Herhalde Paris'te kendimi hep bir turist gibi hissedeceğim; bir şeyler anlasam da, burası benim ülkem ve kültürüm değil. Uzun süre Londra'da da yaşadım, ama kendimi hep Sheffield'lı hissettim. Başka bir şehre gittiğinde, geldiğin yerle ilgili daha açık bir görüşe sahip oluyorsun. Londra'da hep Sheffield üzerine yazdım, burada da İngiltere'ye dair en net ayarı yakaladım. Bir dahaki sefere insan soyu üzerine daha global bir şey yazabilmek için aya gideceğim.

İngiltere'yi özlüyor musun?

Pek çok şeyi özlüyorum, özellikle artık daha az görmek zorunda kaldığım dostları. Burada sokağa çıkmak daha güvenli. Eğer bir İngiliz şehrinin merkezinde cumartesi gecesi sokağa çıkarsanız, sağda solda grup grup sarhoşlar görürsünüz. Bazen olmadık biçimde bunu özlüyorum. Böyle nostaljik takılmama ben de çok şaşırıyorum, ama eşya toplama meselesi için İngiltere'ye birçok defa gitmem gerektiğinden, terminale vardığımda sırtında formalarıyla daha ucuza içmek için Paris'e gelen tipik canavarları gördüğümde gerçek İngiltere'yi görmüş gibi oluyorum ve bütün o idealist, nostaljik duygular buhar olup gidiyor... Oradayken, konularıma, kendi dünyama mesafe alarak bakamıyordum. Bu yeni albümde, İngiliz hayat tarzının bazı yanlarını işleyen, orada kalsam yazamayacağım şarkılar var, "Fat Children" mesela. Fransa'da yaşamaya başladıktan sonra, İngiltere'de ne kadar çok obez çocuk olduğunun farkına vardım.

"Fat Children"da sana saldıran şişman çocuklar var...

Annem bu şarkıyı sevmiyor: Şu anda yaşıyor olsam da, şarkıda ölüyorum. Bu şarkıda herkese garezim var, çocuklara, babalara, analara, suçlu olanlara... Aynı zamanda Londra metrosunda öldürülen çocuktan bahsetmek istedim. O Brezilyalı zavallı çocuğu hatırlıyor musun? Şarkıda şişman çocukların saldırısına uğruyorum ve yoldan geçenler beni alıp polise götürüyor, karakolda kimse yok, çünkü polisler "sebepsiz yere bir çocuğun kafasına ateş etmeye" gitmişler.

Biraz uzaktan bakınca, bugünün İngiliz rock sahnesini nasıl görüyorsun?

The Darkness gibi feci kötü grupları ve onların patetik heavy metal geri dönüşlerini kaçırdığıma çok memnunum, ama neyse, onlar zaten bittiler. Franz Ferdinand ve basının "yeni Brit-pop" kuşağı olarak adlandırdığı gruplar çıktığında, bir önceki kuşağın emektarı olarak orada olmadığıma da memnunum. Bir ömre bir Brit-pop yeter. *(gülüyor)* Ne pahasına olursa olsun yenilik isteyen o cehennemî çemberin dışında olmak, insana hakikaten sevdiği şeyleri dinleme zamanı tanıyor. Ama yine de insanların gözünde, Pulp'ın başarısının üzerime yapıştırdığı "tipik İngiliz" imajının canlı örneği olmaya devam ediyorum.

Yerleştikten sonra Fransa'yla ilgili düşüncelerinde değişiklikler oldu mu?

Fransa'nın tahayyülümdekinden daha muhafazakâr olduğunu görüyorum. Mesela cinsel özgürlük şöhreti biraz fazla abartılmış. Her şey Manş'ın öteki yakasında tahayyül edilenden daha konvansiyonel. Burada eğitim çok daha gelişkin; lise öğrencileri felsefe okuyor, İngiltere'de böyle bir şey yok. Fransa'da kültüre ulaşım çok daha yaygın ve kolay, ama bunun sonucunda da gençler kendi kendilerine daha az şey keşfediyorlar. Britanya'daki sistemde, hiçbir şeye ulaşamadığın için, kendini besleyecek kaynakları uğraşıp keşfetmen gerekir; bu da zaman zaman ilginç buluşmalara yol açabiliyor.

Önümüzdeki Fransa cumhurbaşkanlığı seçimleri ilgini çekiyor mu?

Bu seçimlerle, Fransa'nın ne pahasına olursa olsun moderniteye doğru bir dönüşüm operasyonu-

FRANSA'DA SOL KAVRAMININ ÖNEMLİ OLDUĞUNU GÖRMEK HOŞUMA GİTTİ. YÜRÜYÜŞLER, SENDİKALARIN GÜCÜ... İNGİLTERE'DE DÜŞÜNÜLEMEYECEK ŞEYLER.

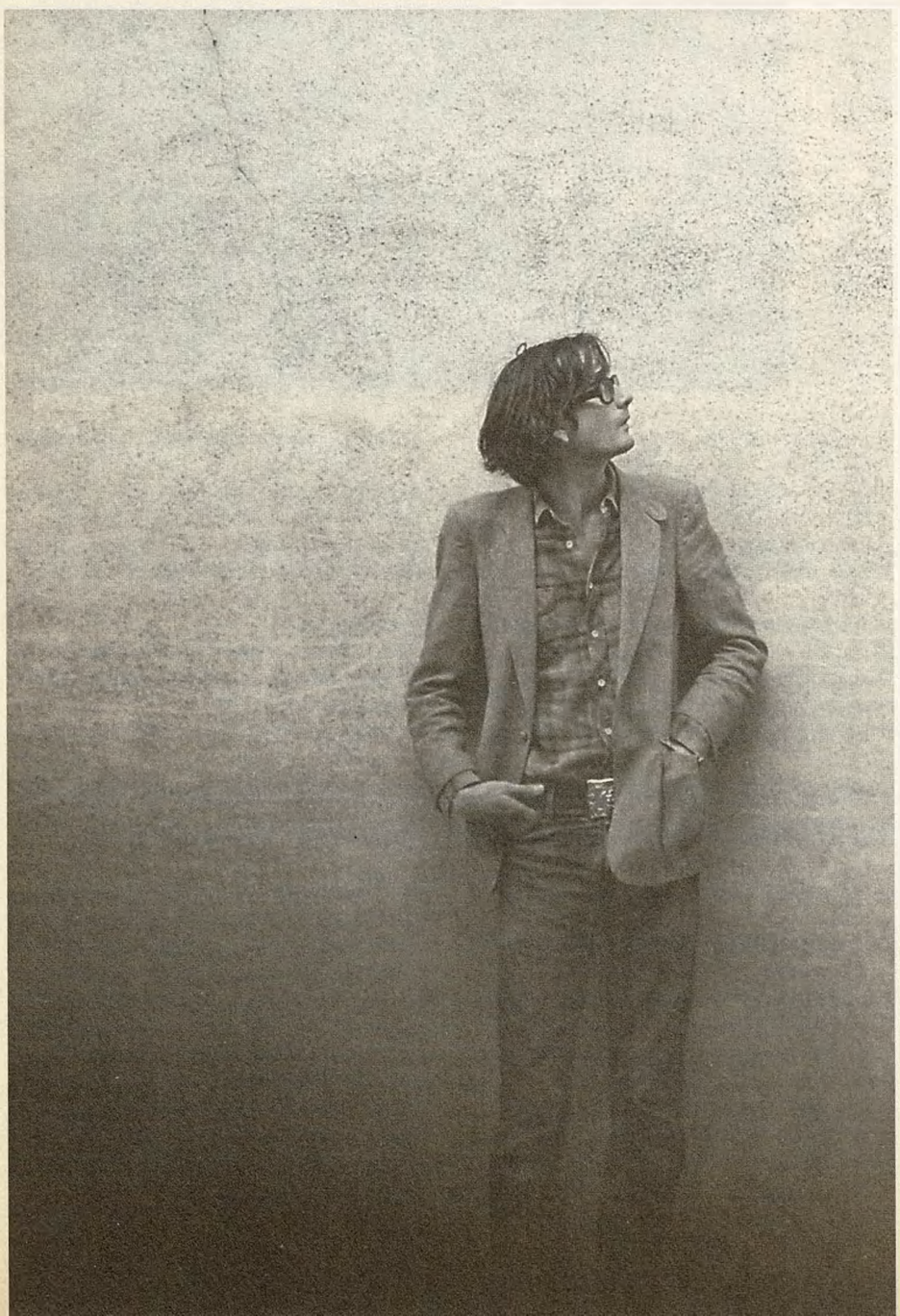

İŞÇİ SINIFI, ÜRETENLER OLMAK YERİNE, SATIN ALANLAR HALİNE GELDİ. HÜKÜMET DE BÖYLE DÜŞÜNÜYOR: İNSANLARI MÜŞTERİ OLARAK GÖRÜYOR.

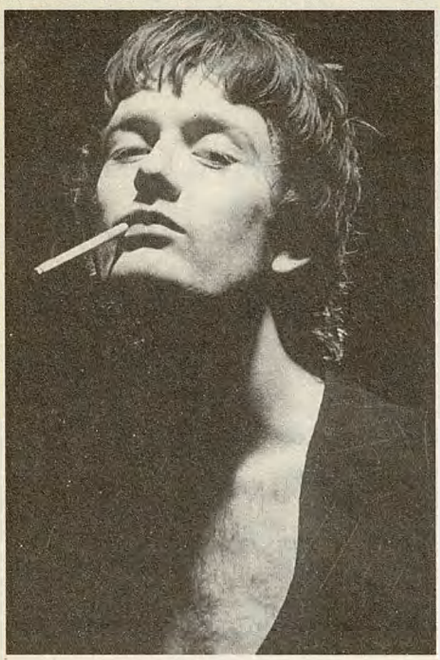

na girişeceğini hissediyorum. Bu açıdan, Fransa İngiltere'yle aynı noktada değil, çünkü Tony Blair'in yıllar önce iktidara geldiği zamanki ihtirası da buydu. Her ne kadar kaçınılmaz gibi görünse de, Fransa'nın aynı yola girmesini çok üzücü buluyorum. Fransa'ya geldiğimde, sol kavramının burada hâlâ önemli olduğunu görmek çok hoşuma gitti. Tabii bunun farkına varmak için dışarıdan gelmek gerekiyor herhalde. Sokak gösterileri, yürüyüşler, sendikaların gücü, CPE *(İlk iş sözleşmesi)* karşıtı mücadele, bütün bunlar İngiltere'de bugün düşünülemeyecek şeyler. Bazı yöneticiler bu tür muhalefet yöntemlerini demode buluyor diye Fransa'nın bunu terk etmesi çok üzücü olur. Gittikçe daha yoksullaşan insanlara gittikçe daha çok şey satmaya çabalamaktan başka bir ideoloji kalmayacak geriye. Bir kadının *(Sosyalist Parti'nin cumhurbaşkanı adayı Ségolène Royal'i kastediyor)* seçim zaferinin devrim olacağı mevzuuna gelince, Margaret Thatcher döneminde yetişmiş bir İngiliz olarak, bunu bir ilerleme gibi görmüyorum. Ancak, ya Sarkozy ya Ségolène ise, seçmek çok da zor değil.

Varoş isyanı patlak verdiğinde Paris'teydin. Neler hissettin?

Paris bütün bunlar olup biterken benim bir barda oturup kahve içmeme izin veriyor. Makina böyle işliyor, şehir toplu konutlarla dolu mahallelerle çevrili, sense şehirde yaşarken, zahmet edip gazete almadıktan sonra, orada olup biten hakkında bir şey bilmiyorsun. Ben neler olduğunu annem arayıp arabayı sokaktan almam gerektiğini, sokakta kalırsa yakılabileceğini söylediği zaman öğrendim.

"From Auschwitz to Ipswich"te İslâmî terörün patlamasını Roma İmparatorluğu'nun çöküşüyle karşılaştırıyorsun ve ironik biçimde teröristlere kendi yaşam biçimini öneriyorsun...

Bu fikir, Tony Blair'in Londra'daki saldırılardan sonra söylediği bir sözden geliyor. Teröristlerin bizim yaşam biçimimizi istediğini söylemişti. Bizim iyi bir yaşama sahip olduğumuz varsayılıyor, ama İngiltere'de bir sürü obez var, sürekli antidepresan kullanan insanlar var. Bizi kıskanıyor olmaları ihtimali bana çok tuhaf geldi, neyimizi kıskansınlar, biz de tertemiz, pırüpak değiliz. Birileri gittikçe daha fazla kazanırken, çoğunluk gittikçe daha fazla kaybediyor. Batı reçetesinin doğru olduğunu söyleyemezsin, hayır. Sheffield bu çelişkinin hüküm sürdüğü bir şehirdi: Tarlada ve madende orta sınıf tarafından sömürülen işçi sınıfı. Bu artık İngiltere'de yok, ama dünyanın geri kalanında var. İşçi sınıfından biri –ama hayatında hiç çalışmamış biri– olarak, bu zıtlık beni çok üzüyor, kimse geriye dönüp iki kuruş için 12 saat çalışmak istemez, ama bugün işçi sınıfı dünyadaki konumunu kaybetti. Bir işlevi kalmadı, ancak tüketici sınıfa dönüşebilir. Üretenler olmak yerine, satın alanlar haline geldiler. Bence hükümet böyle düşünüyor, çok iç karartıcı bir bakış açısı bu: İnsanları müşteri olarak görmek!

Resmî bir ayrılık kararı açıklanmadığına göre, Pulp tekrar bir araya gelebilir mi?

Şaşırırım, ama Pulp'ın daha önce de kış uykularına yattığı oldu. Biz bir volkan gibiyiz, basıncın oluşması için beklemek gerekiyor. Sonra da "Dünyanın En Büyük Brit-pop Turnesi"ne çıkarız, "Gelmiş Geçmiş En Büyük!"... Echobelly ve Menswear'la beraber. *(gülüyor)*

Müzikten bir gün tamamen feragat etmen ihtimal dahilinde mi?

Kendi kendime "yapacak başka bir şey bulabilirsin elbette" dediğim anda, bir sürü söz, bir sürü melodi parçası zihnime üşüşmeye başlıyor, en tuhaf anlarda... Mesela Nancy Sinatra'ya verdiğim iki şarkının o albümdeki hallerinden memnun kalmadım. Gerçi bu Nancy Sinatra'nın hatası değildi. Sonra istediğim sound'u elde etmek için bunu bizzat yapmam gerektiğini anladım. Başa gelen çekilecekti.

Bir tür vazife gibi geliyor kulağa.

"Black Magic" şarkısında bu mecburiyetlere de değinmeye çalıştım. Müzik, gizemli ve ele gelmez bir şeydir. Gitar-davul-basla yaptığın bir şarkıya harika dersin, bir başkası otuzbir çekmek gibi gelir. Bir nevi büyü vardır işin içinde, çünkü başka türlü bir varolma biçimine açılan bir pencere gibidir. Müzik, üstesinden gelinmesi zor bir şeydir. Hayatını kaydırabilir. En iyi işleri üretenler, buna gerçekten inanan, mantıkdışı insanlar. Ben bu kadarını beceremeyebilirim, ama elimden de başka bir şey gelmiyor.

Seni şarkı söylemeye iten itkiler hâlâ aynı mı?

Galiba. Zira karımın hep bahsettiği bir çelişki durumu var bende. "Utangacım" diyorum, sonra gidip milletin ilgisini çekecek bir şeyler yapıyorum, mesela kuyrukta beklerken tuhaf seslerle konuşuyorum. Şarkı söylemeyi istemek, hava atmaya çalışmakla yakından ilişkilidir, ama garip bir şekilde, sahnede son derece şahsî şeyleri anlatırsınız. Dostlarımla mahrem konularda konuşmak çok daha zor. Evet, biraz sağlıksız bir durum bu...

On yıl sonra tek başına yaptığın bu ilk albüm konusunda ne düşünüyor olacaksın?

Onu çoktan aşmış olmayı istiyorum. "Neden bu hadiselere kafayı bu kadar takmışım? Şimdi dünyayı bu hıyarların yönetmiyor olması şahane değil mi?" diyebilmeyi istiyorum. Bu, "ben zaten bütün bunları on yıl önce söylemiştim" demekten çok daha iyi.

Çeviren: **Siren İdemen - Çiğdem Öztürk - Merve Erol**

ROMAN

"Sevmek, her şeyi paylaşmaktır: ölümü bile." Mehmet Eroğlu onuncu romanı "Belleğin Kış Uykusu"nda, insanı en çok kendisi kılan adını bile hatırlamayan bir adamın -Bay M'nin- yitirdiği belleğinin peşine düşerek, geçmişe ve geleceğe doğru aynı anda yaptığı fantastik bir yolculuğu anlatır.

BELLEĞİN KIŞ UYKUSU
Mehmet Eroğlu

ANI-ANLATI

Bundan tam iki yıl önce, kamyonunu yüklemek üzere babasıyla beraber evlerinin önüne çıktığında 13 kurşunla öldürülen 12 yaşındaki Uğur Kaymaz'ın ve hayatlarının baharını bile süremeden 'olağanüstü hal'e kurban giden Rozerin, Xezal ve Mizgin'in ilk elden tanıklıklarla hikâyeleri...

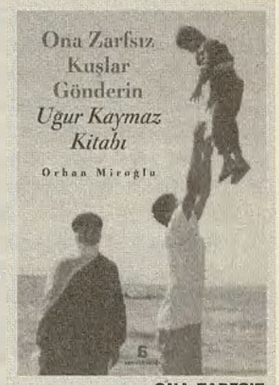

ONA ZARFSIZ KUŞLAR GÖNDERİN - UĞUR KAYMAZ KİTABI
Orhan Miroğlu

SİYASET

İsrail anti-Siyonist solunun en önemli simalarından biri olan, barış eylemcisi ve Alternatif Information Center'ın kurucusu Michel Warschawski, bu kitabında Rabin'in öldürülmesi ve Oslo Anlaşması'ndan sonraki süreçte benimsediği politikaların İsrail'i nasıl intihara sürüklediğini ortaya koyuyor...

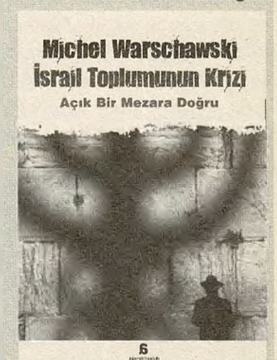

İSRAİL TOPLUMUNUN KRİZİ
Michel Warschawski

POLİSİYE

Türkçe'de daha önce Saygon'daki Son Ajan ve Mao'yu Öldüreceksin! adlı polisiyeleri yayınlanan Chris Mullin, bu romanında da Soğuk Savaş döneminde İngiltere'de seçimle başa geçen bir hükümete karşı her kamptan güçlerin birleşerek komploya girişmelerini anlatıyor...

PEK İNGİLİZVARİ BİR DARBE
Chris Mullin

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

ROBERT ALTMAN
1925-2006

20. yüzyıl yönetmenleri devler liginin az sayıdaki simasından birini daha yitirdik: Robert Altman, son filmi "A Prairie Home Companion"ın ilk gösteriminden beş ay sonra, 81 yaşında, aramızdan ayrıldı. "M.A.S.H.", "Nashville", "Üç Kadın" gibi filmleriyle, sadece Amerikan sinemasının değil, genel olarak sinema sanatının ayarlarıyla oynamış, yerleşik plastik ve dramatik yapıyı sarsmış, nev-i şahsına münhasır bir dil yaratırken sinemaya da hak ettiği dikkat ve itibarın verilmesini istemişti. Sadece başyapıtı "Nashville"de değil, neredeyse bütün filmlerinde başrollerden birini müziğe verdi...

sinema bir duvar resmidir

Son filmlerinizden birini, "Gosford Park"ı neden İngiltere'de çekme ihtiyacı duydunuz?

Robert Altman: O kadar da uzak bir durum değil, sonuç olarak ABD'deki pek çok şeyin orijini de orada.. "Gosford Park" gibi dönem filmleri artık çok muntazam çekiliyor, herkes çok dikkatli konuşuyor, her kare çok düzgün. Bense çeyrek yüzyıl önce, "Uzun Veda" (The Long Goodbye, 1973) filmimde başvurduğum bir üslûba döndüm, kameraları sürekli keyfî bir şekilde hareket etmeye bırakmıştım o zaman. Televizyon, izleyiciyi çok fazla belirliyor; gidip biranı alıyorsun, televizyonun karşısına geçiyorsun ve hiçbir şey değişmiş olmuyor. Soruyorsun yanındakine: "Daha öldürmedi mi?" Çünkü biliyorsun ne olacağını, izlemen şart değildir yani. Ben tetik duran bir izleyici isterim. Filmlerimi, izleyicinin devam edip etmeyeceğine çok erken karar verebileceği bir şekilde kurguluyorum. Tabii "Gosford Park"a bir de İngiliz aksanı hakim. Bence her kelimeyi anlamak zorunda da değilsiniz zaten, eğer televizyona şöyle bir göz atıp her şeyi bilmek isteyenlerden değilseniz.

Film bir dedektiflik öyküsü. Eski dedektiflik filmlerine ilginiz var mı?

Yok. Benim sadece bir hareket noktasına, bir referansa ihtiyacım vardı. Habire fikir üreten, yaratıcı biri sayılmam, filmlerde de hikâyeye çok önem atfetmem. Ben filmleri birer resim gibi görürüm. İzleyicinin zaten bildiği, kendini rahat hissedebileceği bir tür bulmaya çalışırım, "bu türün gereklerini biliyorum" diye düşünür, ben de o esnada bir hafif oynama yapıveririm. Filmlerin sonunda "The End" yazısı görünür, çift öpüşüp bungolava doğru gider, bunun mutlu son olduğu söylenir. Ama gelin görün ki, belki de adam kadını üç ay sonra öldürecektir. Böyle şeyler insan hayatında olur. Benim bildiğim tek son, ölüm. Onun dışında her şey, bir takım yerlerde konaklamak. "Harika bir balayı geçirdim" dersiniz mesela, ama sizi mutlak acı ve ıstırap dolu bir kırk yıl bekliyordur... "Gosford Park"taki, klasik bir durum: Bütün şüpheliler, tek çatı altında. Agatha Christie'yi, "On Küçük Zenci"yi okumadım. Küçükken Spengler'in "Batının Çöküşü" kitabını okuyordum. Sherlock Holmes'uysa filmlerde görmüştüm. Ama okuyup okuyamacağımı bilemiyorum. Sonuçta tür çok çeşitli biçimlerde sürekli kopyalandı, yeniden üretildi, imal edildi. İnsanın zihnine nakşoluyor.

Film, bir duvar resmi gibi olmalıdır. Bugün her şey çok açık seçik; her bir unsurun ne olduğu sürekli anlatılıyor. Bir şeyi süzmenize, izlenimler biriktirmenize izin verilmiyor.

Filmde çizilen sosyal yapı çok sert ve geçişsiz, ama aslında göründüğünden daha komplike. Yeni zengin Sir William, hizmetçileriyle beraberken, ailesiyle olduğundan daha rahat hissediyor kendini...

O an mensup olduğu sınıftan da gelmiyor ayrıca. Uşakların çalıştığı alt kat, zengin ve yüksek sınıfların yaşadığı üst kattan daha karmaşık aslında. Üst katta kalanların yapacak daha az işi var. Onlar yalıtılmışlar, kendi küçük toplumları içinde, izole haldeler. Onlara benzemeye çalışan alt kattakilerin ilişkileri çok daha karışık. Burada çok daha fazla strateji gizli.

Bu yapı, aklımıza "Nashville" (1975) filminizi getiriyor...

Benim filmlerim kaynağını hep benden alır. Hepsi benden geçerek varolur, dolayısıyla hepsinin şekli şe-

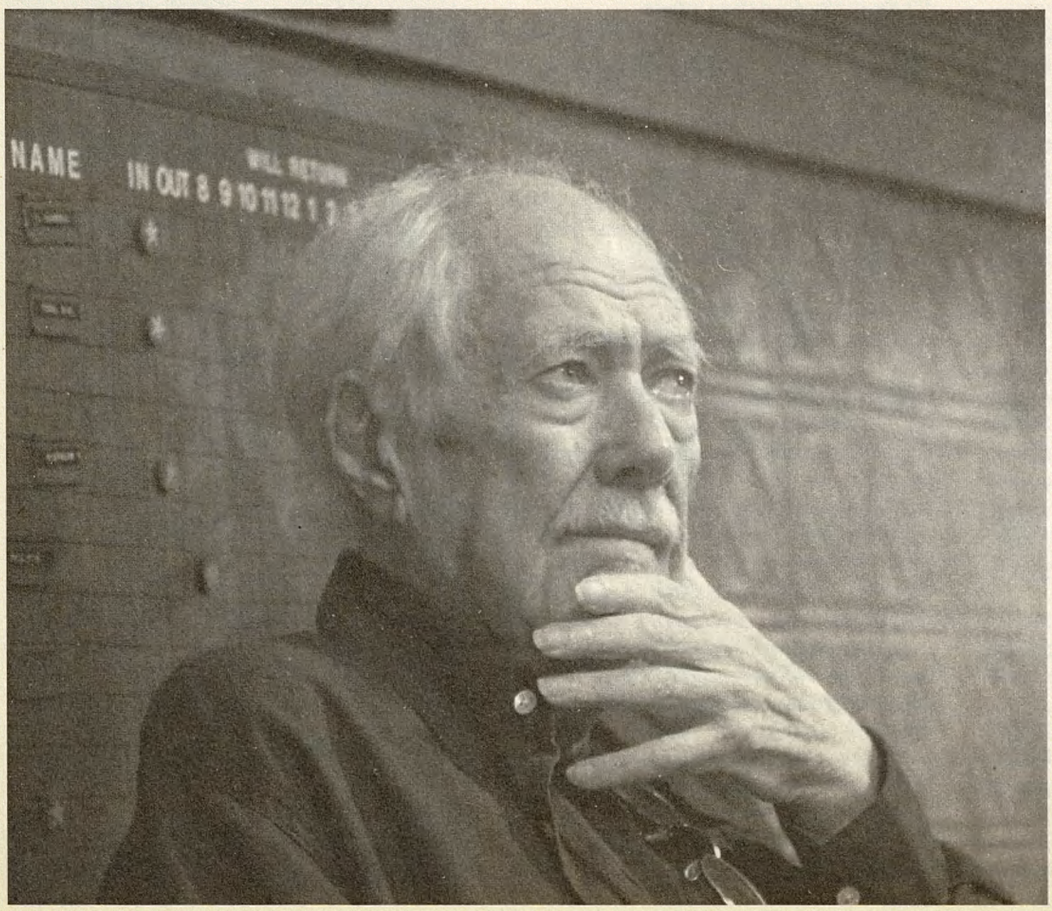

mali belli belirsiz benzeşir.

"Nashville" genellikle en iyi filminiz addediliyor. Katılıyor musunuz?

Bence, en son yaptığım film en iyisidir. "Nashville"i ben de severim. Daha doğrusu, bütün filmlerimi severim. Bir insanın çocukları gibidir filmler, ve insan genellikle başarıya en uzak düşmüş çocuğunu en çok sevmeye eğilimlidir. Ben şeylerin "en iyi" gibi bir kıstasa tabi tutulabileceğine inanmam.

Filmin DVD baskılarından bazı bölümleri çıkardığınız söyleniyor...

Hayır, ne çekildiyse o mevcut. Filmde değiştirmek isteyeceğim bir şey yok. Belki biraz kısaltmak isterdim, ama çoğunluğunu müzik kaplıyor.

Filmlerinizde genellikle bir dış ses, bir anlatıcı hakimiyeti yoktur. Bu hâlâ kaçındığınız bir şey mi?

Evet. Bence sinema, edebiyat ve okuma üzerine bina edilmiş. Ama aslında sinema bu değildir, daha ziyade resme benzer. Film, bir duvar resmi gibi olmalıdır. Bugün sinemada her şey çok açık seçik ve anlaşılır; her bir unsurun ne olduğu sürekli anlatılıyor. Bir şeyi süzmenize, izlenimler biriktirmenize izin verilmiyor. Birine "bu kırmızı" derseniz, tamam, o kırmızı kalacaktır. Ama "bu kırmızı mı, portakal rengi mi" dersiniz, beyin işlemeye başlayacaktır. Çünkü her bir şey her bir insan teki tarafından hafifçe farklı biçimde algılanır. İki farklı insan hiçbir şeyi tastamam aynı şekilde görmeyecektir. Her şey insanın bilgisayarındaki, beynindeki bilginin filtresinden geçer.

Filmlerinizde ses hep önemli bir faktör oldu. Bazen kameranın ha- →

JET REJİSÖR

Çetin İnanç

very fantastik çok bombastik

"Bütün bunları anlatmak tuhaf oldu, bazı şeyleri hiç kimseyle konuşmamışım. Saklayacak bir şey olduğundan değil... Çıkartıp konuşturmak istiyorlar beni, neymiş, 'fantastik sinema'ymış! Onları fantastik olsun diye yapmadık ki, biz kendimiz fantastikmişiz. Giovanni doğru söylüyor 'memur-yönetmen' diye, ama işte bankada memur olsaydım bunları konuşamayacaktık. Belki de daha mı iyi olurdu?.."

"Dünyayı Kurtaran Adam'ın yönetmeni" Çetin İnanç, on dokuz yılda çektiği yüz elliye yakın filmi anlatırken, çaktırmadan '60'ların başından '80'lerin ortalarına kadar Türk sinemasının –ve genel olarak hayatımızın– röntgenini çekiyor. "Jet rejisör", eğlenceli ve mütevazı üslûbuyla, bizleri "B sınıfı filmlerin" meşakkatli yollarında gezdiriyor. "Kült" addedilen bir yönetmenin kendi ağzından portresi...

Hazırlayan: Pınar Öğünç

ROLL Kitapları / Abdullah Sok. No: 9 Beyoğlu / İstanbul / Tel-Fax: 0212 251 87 67 expressroll@gmail.com

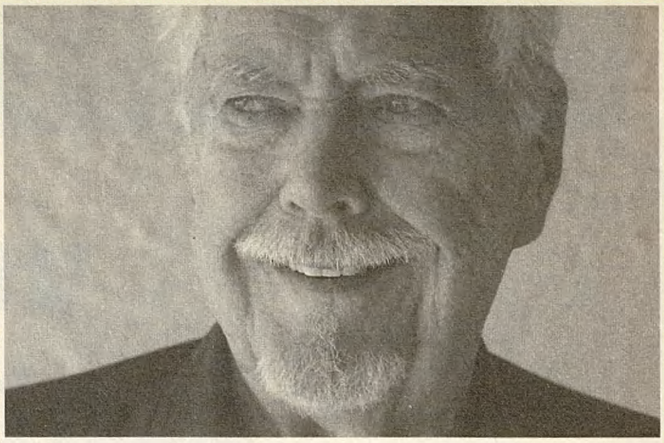

reketi yerine, belli sesleri, sözleri vurguluyorsunuz...

İletişim halinde bulunan biz insanlar için ses çok önemli. Gördüklerimizle duyduklarımız belki aynı anda gelmeyebilirler. Duyularımızı geliştirmeye, bunların hepsini kullanmaya muktediriz. Bütün duyularımız beynimize veri aktarıyor, bu süreç de bir fikirle nihayetleniyor. Ben izleyiciden bu süreci takip etmesini, her şeyi önünde hazır beklememesini talep ediyorum.

"Nashville"de değişik açılardan çok sayıda kamera kullandınız, oyuncular oynadıkları planın filmde kullanılıp kullanılmayacağından dahi emin olamıyordu...

"Nashville", söylenmiş sözlere odaklanan bir film değil. Filmdeki diyalog, oyuncuların davranış bütününün bir parçası. Karakterlerden biri ha şu sözü söylemiş ha bunu, bence pek fark yaratmaz.

Sizde film çekme hevesi uyandıran ilk film hangisiydi?

Beni filmlerle sadece "yeni ne çıkmış" diyerek ilgilenmekten öteye geçiren, David Lean'in "Kısa Tesadüfler"iydi (Brief Encounter, 1945) galiba. Herhalde 21 yaşındaydım, filmi seyredince ürkmüştüm. "Bu aptalca filmi niye izliyorum ki" diye düşünmüştüm, "şu kız da hiç çıtır sayılmaz, hele şu pabuçlara bak"... Yirmi dakika sonra gözümde yaşlarla perdeye kilitlenmiştim ve o pabuçları giyen kıza, Celia Johnson'a aşık olmuştum... Ama sinema yapmaya girişmemde en etkili insan Norman Corwin ve radyo oyunlarıydı. "En beğendiğiniz, imrendiğiniz yönetmen kim?" gibi bir soru sorarsanız, üzerimde en çok etki eden yönetmenlerin muhtemelen isimlerini bilmediklerim olduğunu söylerim. Gerçekten kötü bir film izlediğimde "ben bunu asla yapmayacağım" derdim, işim üzerindeki en dolaysız pozitif etki muhtemelen budur. Ama diğer listemdeki yönetmenleri sorarsanız, herkesinkiyle aynı: Fellini, Bergman, Kurosawa, John Huston, David Lean... Herkesten yukarıda duruyor onlar, bunun nedeni de açık.

Geçmişe yitirilmiş bir çağ gibi baktığınız oluyor mu?

Hayır, bir şey yitirmiş gibi bir duygum yok, umarım ileri doğru gidiyorumdur. Ama bugünlerde her şey birbirinin kopyası gibi.

Kariyerinize bugünkü sinema endüstrisinde başlamayı tasavvur edebiliyor musunuz?

Tabii. Nereye, ne zamana konulduğunuz önemli değil, sonuçta kuşağınızla ve çevrenizle boğuşuyorsunuz, bugün de böyle, yüz yıl önce de böyleydi, önceden de böyleydi. Pek fark yok.

Uşakların çalıştığı alt kat, zengin sınıfların yaşadığı üst kattan daha karmaşık. Üsttekilere benzemeye çalışan alt kattakilerin ilişkilerinde daha fazla strateji gizli.

Kariyeriniz boyunca yaşadığınız en büyük hayal kırıklığı ne?

Hep aynı. Ego. Kendi egom, insanların benim hakkımda neler düşündüğü... Aslında hakiki ya da değerli düşünceler değil. Asıl haz, işin kendisindedir. İşimin maliyetini kendi cebimden karşıladığım durumlarla da karşılaştım. Kendi ter ve gözyaşımla...

Son filminiz "A Prairie Home Companion", (2006) daha öncekilerin aksine çok sıcak, insanî bir Altman filmi olarak karşılanıyor...

Ben genellikle eleştirmenlere itibar etmem. Tanıdıkları bir okuyucu kitlesi için belli uzunlukta bir yazı yazıp fikirlerini ifade etmek durumundalar, bunu da farklı şekillerde yapıyorlar. Genellikle görüşlerine katılmam ama.

"Prairie Home"un geneline bir matem havası hakim, ayrıca herhalde ölümü en çok işlediğiniz filminiz bu...

Evet, bu ölüm hakkında bir film. Virginia Madsen, insanları alıp götüren bir meleği oynuyor. Filmin sonunda, bütün oyuncu ekibini götürmüş oluyor. Sonuçta ölüm işte, korkacak bir şey yok...

Derleyen: **Merve Erol**

SAYISAL

1. **50 Cent'in** "21 Questions" **şarkısındaki sorulara** "21 Answers" **şarkısıyla cevap veren kadın** rhythm & blues / rap sanatçısı **kimdir?**
   a) Lil' Mo b) Kelis c) Beyoncé d) Lil' Kim

2. **Roll'un 113. sayısı şerefine özel bir soru:** 113 grubu **kimdir, neyin nesidir?**
   a) "Tonton du bled" şarkısıyla ünlü Fransız/Mağribi hiphop grubu
   b) "All Mixed Up" şarkısıyla ünlü Nebraskalı rock grubu
   c) "Pacific" şarkısıyla ünlü Manchester'lı acid house grubu
   d) Aktör Jared Leto'nun liderliğindeki alternatif rock grubu

3. **Aşağıdakilerden hangisi** bir Byrds şarkısı değildir?
   a) 2-4-2 Foxtrot b) Eight Miles High
   c) Fifth Dimension d) 24 Hour Party People

4. **U2'nun ilk yıllarında 22 yaşındaki Paul Hewson (Bono), 21 yaşındaki lise arkadaşı Ali Stewart'la hayatını birleştirdi. Mutlu çift bu yıl** evliliklerinin kaçıncı yılını **kutluyor?**
   a) 18 b) 22 c) 24 d) 30

5. **Aşağıda rock dünyasının** uzun ömürlü evlilikleri **sıralanıyor. Bu dört çift arasında** 42 seneyi devirerek **rekor kıran hangisidir?**
   a) John Paul Jones (Led Zeppelin) & Mo Baldwin
   b) Charlie Watts (Rolling Stones) & Shirley Shepherd
   c) Ozzy Osbourne & Sharon Arden
   d) Neil Young & Pegi Morton

6. **"Benim derdim senin derdine taydır / Bir güzel sevmişem kaşları yaydır / Saatim gün geçer her günüm aydır / 365 günüm de yandı ha yandı..." Bu halk türküsü** hangi yöreye **aittir?**
   a) Adıyaman b) Sivas c) Bilecik d) Tokat

7. **İnternette, MySpace'de dinlenebilen** "Key Bored 299 03" **isimli yeni eser,** yeni albümü yıllardır beklenen **aşağıdaki gruplardan hangisine aittir?**
   a) Portishead b) Massive Attack
   c) Garbage d) Pink Floyd

8. **BBC'de** John Peel'ın radyo programı **için düzenlenen minik** konserlere katılma rekoru **The Fall'a ait. Mark E. Smith ve arkadaşları "Peel Sessions"da** kaç kere **çaldı?**
   a) 11 b) 9 c) 14 d) 24

9. **Janet Jackson'ın yeni yayınlanan albümünün adı neden "20 Y.O."?** ("20 years old" **anlamında.)**
   a) Hit albümü "Control"un yirminci yılını kutladığı için
   b) Kendisini yirmi yaşında hissettiği için
   c) İkisi de doğru

10. **Bu ayki Roll sayfalarında** Bob Dylan'ın eser adlarından **seçilmiş kaç adet başlık vardır?**
    a) 1 b) 2 c) 3 d) 4

SÖZEL

1. **Aşağıdakilerden hangisinin "C'est la vie" isminde bir şarkısı yok?**
   a) UB40 b) Emerson Lake & Palmer c) Terry Callier d) Moby

2. **Şu albümlerden hangisi "Vertigo" isimli bir parçayla başlamaz?**
   a) Up The Bracket (The Libertines)
   b) How To Dismantle An Atomic Bomb (U2)
   c) A Descent Into The Maelström (Philip Glass)
   d) Aha Shake Heartbreak (Kings Of Leon)

3. **Şu konsept-albümlerden hangisi, daha sonra yaratıcısı tarafından, albümdeki konuyu öyküleyen bir kitaba dönüştürüldü?**
   a) Teaser and the Firecat (Cat Stevens, 1971)
   b) Captain Fantastic & the Brown Dirt Cowboy (Elton John, 1975)
   c) Alice Cooper Goes To Hell (Alice Cooper, 1976)
   d) The Pros and Cons of Hitch Hiking (Roger Waters, 1984)

4. **Şu gruplardan hangisi İrlandalı değildir?**
   a) The Thrills b) Mogwai c) JJ72 d) Snow Patrol

5. **Bu ay Roll'da bahsi geçen albümlerden hangisinin kapak kompozisyonunda Türkiye bayrağı da yer alıyor?**
   a) Post-War (M. Ward) b) Six Demon Bag (Man Man)
   c) Living With War (Neil Young) d) Damaged (Lambchop)

6. **Brian Wilson "Live at the Roxy Theatre" albümünde kendi ismini taşıyan bir şarkı cover'ladı. Hangi grubun şarkısıdır "Brian Wilson"?**
   a) Barenaked Ladies b) Cake c) Cracker d) Little Champions

7. **"Kim ne derse desin aşk için / Önce hoş sonra boş gelir..." Ajda Pekkan'ın 1976'da plağa okuduğu şarkı, aslında Meksikalı Pablo Beltrán Ruiz'in bestelediği ünlü bir Latin-pop-caz standardı. "Sway" (İspanyolca adıyla "Quién sera") şarkısını Dean Martin'den Björk'e, Celia Cruz'dan Pussycat Dolls'a pek çok müzisyen yorumladı, hepsi de bestekâr Ruiz'e çatır çatır telif ödedi. Fakat ne hikmetse Ajda yorumuna dair kaynaklarda besteci hanesinde Ruiz yerine Norman Gimble ismi geçiyor. Şarkıyla gerçekten alâkası olan, ama besteci olmayan bu kişi (doğru yazılışı Norman Gimbel) aslında kimdir?**
   a) Şarkıyı ilk kez plağa okuyan çocuk şarkıcı
   b) Şarkının İngilizce sözlerini kaleme alan güftekâr
   c) Şarkı sözlerinde marimba çaldığı söylenen hayalî karakter
   d) Şarkının ithaf edildiği boksör

8. **Şubatta çıkacak albümlerinin adını Vincent Van Gogh'un bir mektubundan esinlenerek "Infinity On High" koyan grup hangisi?**
   a) Sunny Day Real Estate b) Motion City Soundtrack
   c) Panic! At The Disco d) Fall Out Boy

9. **Brian Joseph Burton hangisinin** gerçek ismidir?
   a) Danger Mouse b) Dan The Automautor c) DJ Shadow d) Tricky

10. **Hangi rock'n'roll yıldızı** hayatta değildir?
    a) Little Richard b) Chuck Berry c) Bill Haley d) Bo Diddley

sayısal 4

sözel 6

sayısal 9

sözel 8

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU » Sayısal: 1.a, 2.a, 3.d, 4.c, 5.b, 6.d, 7.a, 8.d, 9.c, 10.c Sözel: 1.d, 2.d, 3.a, 4.b, 5.a, 6.a, 7.b, 8.d, 9.a, 10.c

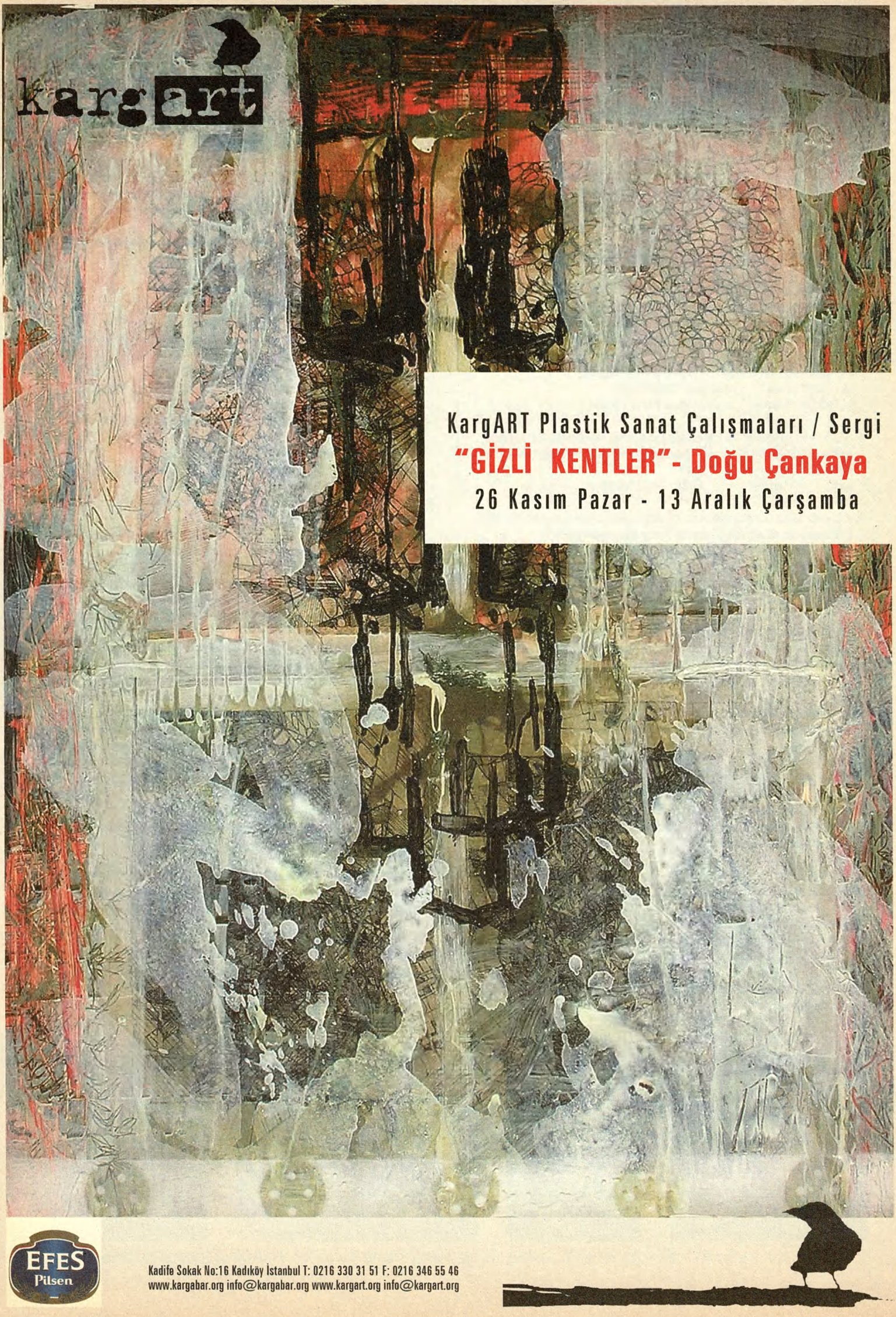
kargart
KargART Plastik Sanat Çalışmaları / Sergi
"GİZLİ KENTLER"- Doğu Çankaya
26 Kasım Pazar - 13 Aralık Çarşamba
EFES
Pilsen
Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46
www.kargabar.org info@kargabar.org www.kargart.org info@kargart.org

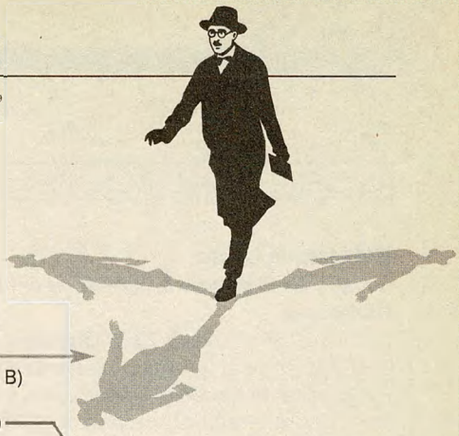

ROLL KİTAPLIĞI

Aslı Erdoğan Kırmızı Pelerinli Kent (Everest)
Ahmet Hamdi Tanpınar 19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi (YKY)
Fernando Pessoa Huzursuzluğun Kitabı (Can)
George Monbiot Manifesto –Farklı Bir Dünya Düzeni İçin (Plan B)
Haydar Ergülen Ölüm Bir Skandal (Merkez)
Ignacio Ramonet Fidel Castro –İki Ses Bir Biyografi (Doğan)
J.P. Donleavy Zencefil Adam (YKY)
John Berger Buluştuğumuz Yer Burası (Metis)
Jonathan D. Spence Wang Hatunun Ölümü (Metis)
Kemal Tahir Üstadın Ölümü (İthaki)
Ketil Bjørnstad Müzik Uğruna (Metis)
Michel Foucault Sonsuza Giden Dil (Ayrıntı)
Orhan Pamuk İstanbul (YKY)
Pascal Bonitzer Kör Alan ve Dekadrajlar (Metis)
Pınar Öğünç *(haz.)* Jet Rejisör Çetin İnanç (Roll)
Pierre Bourdieu Pratik Nedenler (Hil)
Richard Brautigan Sombrero –Bir Japon Romanı (Altıkırkbeş)
Saul Bellow Günü Yaşa (İletişim)
Yaşar Çabuklu Bedenin Farklı Halleri (Kanat)
Zafer Şenocak Tehlikeli Akrabalık (Alef)

İstanbul'a cazın gelişi

Gökhan Akçura, "Zaman Makinesi" dizisinin üçüncü kitabı "İstanbul Twist"te İstanbul'da yeşeren eski zaman müziklerini mercek altına alıyor. Buyrun mütareke zamanlarına, memleketin kanlı canlı gördüğü ilk caz orkestrasına...

Cumhuriyetin ilk yıllarında İlstanbul'un eğlence yaşamı oldukça renkliydi. Bunu anlamak için 1925 yılında Fransızca yayınlanan mizah dergisi P'ıst'ın ilanlarına göz atmak yeterli. Pera 220 numarada bulunan Turan Bar'da iki orkestra ve artistik program yer almaktadır. Eski Yani Birahanesi, yeni adıyla Splendid Restoran'da akşamları danslı çay (thê-dansant), geceleri ise Çerepinsky'nin yönetiminde çalan bir orkestra bulunmaktadır. Rose Noire Rus Lokantası'nda ise cumartesileri yapılan "gala gecesi"nde danslar, sürprizler bizleri beklemektedir. Dergide bu tür programlar düzenleyen yerlerin ilanları sürüp gider. George Birahanesi, Kohut Otel Lokantası, "Degustation" İtalyan Lokantası, (ex Kroecker) Novotni vb. Ama en çarpıcı program, F. Thomas'ın yönetimindeki Maksim Restaurant'ta bulunmaktadır. Cuma ve pazar günleri dans matineleri ve konserler, perşembeleri gala geceleri, cumartesileri "özel samimi geceler"e ayrılmıştır. Maksim'de jazz-band çalmakta ve verdiği ilana bakılırsa, "en iyi müzik" icra edilmektedir. Bu Maksim ve sahibi Thomas üzerinde kısaca durmak gerekiyor. Fikret Adil ve Willy Sperco'nun verdiği bilgilere göre, Çarlık Rusyası'nda Moskova'da büyük ve ünlü bir lokanta-barın sahibi olan, orada sarışın bir Rus kadınıyla evlenen ve aslen Amerikalı bir zenci olan Thomas, Bolşevik devriminden sonra Türkiye'ye gelmişti. Önce Şişli'deki Hospital da la Paix hastanesinin yanında Stella adında bir dansing açtı. İstanbul'un işgal yıllarında ününe ün katan Thomas, kısa sürede Taksim Meydanı'na geçerek burada Maksim'i açtı. Fikret Adil, İstanbul'da ilk caz topluluğunun mütareke yıllarında burada çaldığını şöyle anlatır:

"Gerçek anlamıyla 'caz' takımını İstanbul, ilk olarak Maksim'de dinledi. Bu dinlenilen caz, '7 Palm Beach' adını taşıyan ve her biri birer virtüoz olan yedi zenciden oluşan orkestraydı. Palm Beach orkestrası, bir yolculuk için oluşturulmuş orkestraydı. Yedi zenci jazz-band artisiti, yolculuğa çıkmaya karar vermişler, masraflarını karşılamak için de bir orkestra yapmışlardı. Gecede, bizim paramızla 150 lira aldıkları halde, amaçları para kazanmak değildi. (...) Palm Beach jazz-band'ı, İstanbul'a yalnız jazz-band'ın ne olduğunu dinletmekle kalmadı. Memlekette ne kadar çalgı çalan varsa, bugünün en iyi jazz-bandçıları da içlerinde, jazz-band'ın ve caz temposunun ne olduğunu onlardan öğrendiler. Hâlâ da bugüne kadar İstanbul'a bunlar ayarında bir caz orkestrası gelmemiştir diyebilirim. Esasen, Palm Beach topluluğu İstanbul'u yolculuklarının son durağı olarak belirlemişti. Burada sözleşmeleri bitip de ayrıldıktan sonra birbirlerinden de ayrıldılar ve her biri dünyanın büyük orkestralarındaki yerlerini aldılar."

Palm Beach orkestrası gelmeden önce, Maksim'de Beyaz Rus ve Türklerden kurulu bir orkestra çalmaktaydı. Thomas, Palm Beach'e oldukça yüklü bir para ödemesine rağmen, bu orkestrayı da dağıtmamıştı. Gerisini yine Fikret Adil anlatsın:

"Onlara önemli bir görev verdi. Görev şu: Her gece Palm Beach orkestrası çalmaya başladığı vakit, ders dinler gibi dinleyecekler. Kuşçu kahvehanelerinde, acemi kuşlar ustalardan nasıl ders geçerlerse, tıpkı öyle. Fakat dinlemek yetmiyordu. Dinlenilen parçaları zaptetmek, yani notaya almak gerekiyordu. Nota getirilemez mi diyeceksiniz. Getirilemez diyeceğim. Çünkü, notayı getirtince 'telif hakkı' ödemek gerekir. Memleketimizde bu hak tanınmadığı için, buraya nota göndermezlerdi. Gelenler de kaçamak gelebilirdi. Bunun da çaresi bulundu. Zenci orkestrasının şefi, işleri bitince, notalarını alıp en güvenilir yer olarak götürür, müdüriyete teslim ederdi. Müdüriyet de, onlar gittikten sonra, bu emanete musiki adına ihanet ederek yerli orkestrayı çağırır, notaları kopya ettirirdi. Böylece, Maksim müdüriyeti sayesinde, memlekete, başında Yanko olan mükemmel bir yerli jazz-band kazandırılmış oldu."

Gökhan Akçura, İstanbul Twist (Everest)

Babylon'da bu ay

2 Aralık, 23:45 **Mabbas & Style-ist presents Rocktronica**
2 Aralık, 21:00 / 3 Aralık, 20:00 **Lambchop:** Son on yılın en heyecan verici gruplarından birini konuk ediyoruz. Bağrından çıktıkları country topraklarının ideolojik ve müzikal atardamarlarıyla oynadılar, Nashville'den anti-muhafazakâr ve funk'lı bir country rock çıkarmayı başardılar. Kurt Wagner ve arkadaşları nihayet İstanbul'da...
7 Aralık, 21:30 **Sema**
8 - 9 Aralık, 23:00 **The Egg:** Dünyanın pek çok büyük festivaline de konuk olan, funk'la aşinalığı yüksek İngiliz elektronik ikilisi, şu sıralar "Walking Away"le sükse yapıyor...
13 Aralık, 21:30 **Hayko Cepkin**
14 Aralık, 21:30 / 15 Aralık, 23:00 **Adalberto Álvarez Y Su Son:** Latin aleminin büyük piyanistlerinden ve bestecilerinden Adalberto Álvarez, 22 yıllık grubuyla Babylon'da ateşli ve danslı bir gece vaat ediyor.
16 Aralık, 23:00 **Buckwheat Zydeco**: Efes Pilsen Blues Festivali için Türkiye'ye gelen üstad, New Orleans'ın en güzel geleneğini yad edecek...
20 Aralık, 21:30 **Sertab Erener featuring Sabri Tuluğ Tırpan**

Lambchop

21 Aralık, 21:30 **En İyileriyle Seçil Heper**: Sanatçının 19 plağının derlendiği albüm tanıtım geçesine Gökben, Sevda Karaca, Berkant, Nebahat Çehre gibi isimler de katılacak.
22 - 23 Aralık, 23:00 **Mercan Dede feat. Ceza**
27 Aralık, 21:30 **Selim Sesler & Brenna McCrimmon**
28 Aralık, 21:30 **Baba Zula & Brenna McCrimmon**
29 Aralık, 23:00 **Afrika Bambaataa:** Belki de her şey Güney Bronx'lu çete lideri Kevin Donovan'ın Afrika ziyaretiyle başladı. Dönüşünde Bronx'ta Zulu Milleti'ni kuran Donovan, adını da Afrika Bambaataa'ya değiştirdi, kardeşler arasına atılan nifak tohumlarını ortadan kaldırıp rapper'larla, b-boy'larla, graffiticilerle mahalleler arası şenlikler düzenlemeye başladı. Ve hiphop'un temelleri, '70'lerin sonunda böyle atıldı. '80'lerde yaptığı elektro funk, bugün bildiğimiz elektroniğin de ilk örneklerindendi. John Lydon da onunla çalıştı, Rage Against The Machine onun şarkısını cover'ladı. Babylon'a düpedüz bir tarih geliyor...

Afrika Bambaataa

30 Aralık, 23:00 **Ahırkapı Roman Orkestrası**

Indigo'da bu ay

1 Aralık **Moonbootica:** Crap house, taxi techno, everything becomes disco... Alman DJ ikilisi, müziklerini böyle tanımlıyormuş. Son albümlerinin adı "We 1, 2 Rock".
2 Aralık **Digitalism:** İki Hamburglu genç, Jens Mölle ve İsmail Tüfekçi. Geçtiğimiz seneyi sıkı remikslerle geçirdiler ("Punk Song" epey ses getirdi). İlk plakları "Idealistic" de geçen sene yayınlandı. Yumuşak, house'a yakın bir elektronik yapıyorlar.
6 Aralık **Queen Of Japan:** Indigo bundan böyle ayın bazı çarşambalarını rock gruplarına ayıracak. Bu ayın konuğu, Queen Of Japan. Soft Cell'den The Who'ya, Frank Zappa'dan Duran Duran'a, eski zaman hit'lerini karaoke usûlü bir Japon popuna bulayan, anarko-punk bir tavırdan el alan, ucuz ve eğlenceli bir disko...
8 Aralık **DJ T & Chase Buch:** Groove dergisinin de kurucularından olan, 1978'den bu yana müzik yapan, Amerikan siyah müziğinden house'un inceliklerine doğru yol alan Thomas Bunch, DJ T olarak Indigo sahnesinde.
9 Aralık **Monosurround**
16 Aralık **Phonique:** Berlin'in en sevilen DJ'lerinden Phonique, son albümü "Identification"da minimal house ve techno house sularında yüzmeyi sürdürdü.
22 Aralık **Luke Solomon**
23 Aralık **Azzido da Bass**
29 Aralık **Spirit Catcher**
30 Aralık **Duke Dumont**

Queen of Japan

Peyote'de bu ay

1 Aralık **O.T.R / Dehr-i Yalan**
2 Aralık **Kafabindünya / Sakin**
6 Aralık **DJ Set: Alper Bahçekapılı / Hakan Tamar**
7 Aralık **Opal / Tripart**
8 Aralık **Mojo**
9 Aralık **DandadaDan**
13 Aralık **Tatufly? / Mai**
14 Aralık **Kaçak**
15 Aralık **Replikas**
16 Aralık **Kim ki o / Proudpilot / In Between**
20 Aralık **DDR / Kupka**
21 Aralık **Clique**
22 Aralık **Kırık Çizgi / Gevende**
23 Aralık **Fairuz Derinbulut Feat. Ayben**
27 Aralık **Neon**
28 Aralık **Change Of Plans / Cin Düğünü**
29 Aralık **Dinar Bandosu / Rumble Fish**
30 Aralık **Grangulez / Fungu**
31 Aralık **Replikas / DandadaDan**

Nouvelle Vague

Radar Live

Sürekli festival Radar Live'ın bu ay dört konuğu var: 9 Aralık'ın konukları çok güzel: Özellikle '80'lerin post-punk gruplarına yaptıkları Latinesk cover'larla tanıyıp sevdiğimiz **Nouvelle Vague**, "Blue Monday"den "Heart Of Glass"a, Yeni Melek'te danslı bir repertuarla çıkacak. Nouvelle Vague'un ardından sahneyi DJ-set'iyle **Jazzanova** alacak ve elektroniğin çeşitli hal ve durumlarından coşkulu raporlar verecek...
13 Aralık gecesi Indigo'da da iki konuk var. Hiphop'tan gelip house'a yönelen ve türü funk'lı, ritmik bir yöne evrilten **Loco Dice**, ilk albümünün sınavını İstanbul'da verecek. Daha sonra Loco Dice'la da teşrik-i mesaide bulunan **Martin Buttrich**, yumuşak vokaliyle sentimental bir elektronik şarkılar geçidi sunacak... Ayrıntılar www.radarlive.com adresinde.

Balans'da bu ay

1 Aralık **Redd**
2 Aralık **Işın Karaca**
6 Aralık **Pinhani**
7 Aralık **Bertuğ Cemil**
8 Aralık **Dolapdere Big Gang**
9 - 23 Aralık **Teoman**
15 Aralık **Kargo**
16 Aralık **Sertab Erener –Dijital**
20 Aralık **Joy Division Gecesi**
21 Aralık **Badem**
29 Aralık **Chantage**
30 Aralık **DJ Tarkan**

Marc Almond

Post-punk'ın, '80'lerin, '90'ların, 2000'lerin en güzel yorumcularından birini ağırlıyoruz. Geçirdiği kazanın ardından yüreğimizi ağzımıza getirmişti, sağ salim sahnelere döndü. Hayranı olduğu Bülent Ersoy'ların, Zeki Müren'lerin memleketinde, daha diri, daha istekli yorumlayacak şarkılarını şimdi. Baylar bayanlar, Marc Almond 2 Aralık'ta, İstanbul'da, Studio Live'da...

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Smokie

Eski zaman grupları bir bir Türkiye'ye avdet ediyor. Sırada –kimin aklına gelir– Smokie var. '70'lerde hatırı sayılır bir pop-rock izleyicisi edinen, '80'lerde de hız kesmeyen grup, 2000'de 25. senesini kutladı. Smokie, 15 Aralık'ta Antalya Jolly Joker XL'de, 16 Aralık'ta İstanbul Yeni Melek'te olacak.

Yeni Ceno Müzikarma

Galata Perform, aralık ve ocak aylarında sahnesini müzik gruplarına açıyor. Etnikten kavramsala, müziği ve deneyselliği ciddiye alan bir dizi konserin ilki, 6 Aralık 20:30'da davulcu Turgut Alp Bekoğlu ve gitarcı Sarp Maden'in caz doğaçlamasıyla gerçekleşecek. 8 Aralık 20:00'de sa-ne-na, Steve Reich'ın 70. doğumgünü vesilesiyle, Reich'tan John Hadfield'a, çeşitli bestecilerin eserlerini seslendirecek. 13 Aralık,

"doğaçlama günü" ilan edilmiş; konuk, Islak Köpek topluluğu ve özgür doğaçlama için bir araya gelen arkadaşları. 22 Aralık 19:00'da Bilgi Üniversitesi öğrencileri, algoritmik kompozisyon yazılımlarıyla, "hazırlanmış" çalgılarla ses etkileşimi babında bir maceraya girişecek. 27 Aralık 21:00'de yine Islak Köpek elektronik ağırlıklı bir caz doğaçlaması gerçekleştirecek. 30 Aralık 20:30'da ise Kumpanya, "Fasıl mı dediniz?" başlığı altında, fasıl geleneğini çeşitli seslerle ve görsellerle destekleyecek...

Araf'ta Barbaros Erköse

Sıkı DJ'leriyle dar alanda büyük dans manzaraları yaratan Araf, birkaç yıldır canlı müziğe de kapılarını açtı. Malûm, çarşamba akşamları Selim Sesler burada çalıyor. Şimdi bir başka büyük klarnetçi, Barbaros Erköse, Araf'ın pazar gecelerini şenlendirecek... Araf için, İstiklâl Caddesi'nden Balo Sokak'a giriyoruz, Nevizade'ye sapmadan Tarlabaşı'na doğru yürüyoruz, sağ kolda, XS isimli barın bulunduğu binanın en üst katında...

Boğaziçi Koroları

Boğaziçi Üniversitesi Müzik Kulübü Koroları, 12 yıldır devam eden konserlerini bu sene de geliştirerek sürdürüyor. Klasik ve caz standartlarını eşliksiz okuyan koroların yanında, rock şarkılarını da orkestra eşliğinde, yine çoksesli bir koroyla okuyan kulüp, Boğaziçi Üniversitesi Garanti Kültür Merkezi'nde, 20 Aralık'ta, 19:30'de sahne alacak.

Exodus

'80'leri bir sürü metal grubunu dinleyerek geçirmiştik, 2000'lerle birlikte neredeyse hepsini canlı görme imkânına kavuştuk. "Bonded By Blood"la, "Pleasure Of The Flesh"le yollara dökülen thrash grubu Exodus'u da şimdi izleyeceğiz. 13 Aralık'ta Ankara Saklıkent'te, 14 Aralık'ta İstanbul Studio Live'da olacaklar...

[sergi]

Merhabarev

foto: Özcan Yurdalan

Türkçe ve Ermenicede "selâm" anlamına gelen (merhaba/barev) kelimelerden türetilen "Merhabarev" adlı fotoğraf sergisi, Erivan ve İstanbul'un ruhunu ele veren gündelik hayattan görüntülere odaklanırken, bu iki toplumu birbiriyle selâmlaştırmayı, tanıştırmayı, foto-röportaj geleneneğinden ve etiğinden beslenerek barışın bir parçası olmayı murad ediyor. İstanbullu Nar Photos ve Erivanlı Patker Photo üyesi beşer fotoğrafçının "yaşadıkları kenti birbirlerinin gözlerine emanet ettikleri" birer haftada çekilen 18 bin kare içinden damıtılmış 130 siyah-beyaz kare, 4 - 22 Aralık tarihlerinde İstiklâl Caddesi üzerinde bulunan Elhamra Pasajı'ndaki Karşı Sanat Çalışmaları'nın salonlarında izlenebilir.

[festival]

İpek Yolu Film Festivali

Bursalılar, İpek Yolu Film Festivali'nin ilkini bu sene idrak ediyor. Dünya sinemasından kırk kadar şahane filmin izleyiciyle buluşacağı festival, Avrupa filmlerinin yanısıra, İpek Yolu güzergâhındaki ülkelerin sinemalarından da örnekler getirmeye çalışacak. "Belgeselcilerin Gözüyle 10 Kadın 10 Bakış" bölümünde, Türkiye'de kadının konumunu ve hürriyet imkânlarını araştıran bir dizi film izlenebilir. En güzeli, festival bünyesinde düzenlenen ücretsiz sinema kursları. Dört gün sürecek kursa, Rekin Teksoy, Semir Aslanyürek, Pelin Batu gibi alanlarının deneyimli isimleri katılacak, sinema tarihinden çekim ve makyaj tekniklerine, bir dizi alanda dersler gerçekleştirilecek. Bir an önce kaydolun...

[mecmua]

Notos

NotosÖykü, 1 Aralık'ta perondan hareket ediyor. AdamÖykü'nün yayın hayatının sona ermesiyle geride kalan ne varsa, NotosÖykü'de yeniden bir araya gelecek. İlk sayıda Beyrut'ta Bombalanan Öykü, Türkçedeki çeviri kitaplar üzerine geniş bir dosya, AdamÖykü'den her iki ayda bir yeni bir öykücü keşfetmeye alışmışların yüreklerine su serpecek öykülerle birlikte Murathan Mungan, Nezihe Meriç, Fatih Özgüven, Müge İplikçi ve daha nicelerinin öyküleri, edebiyat dünyasından her tür haber yer alacak. Derginin sayfaları, Notos Forum'la küçük yayıncılara ve kitabevlerine de açılıyor. Bağımsız bir dergi olarak yola çıkan NotosÖykü'ye uzun ve mutlu bir ömür dileriz...

K

Gazetelerin kitap eklerinin çoğaldığı, ama edebiyat dergilerinin azaldığı bir devirdeyiz. Best-seller'lar bir yana, pek kitapsever bir memlekette yaşadığımız da söylenemez. Alkım Yayınları tarafından çıkarılan K, bu mesafeyi daraltmaya yarayabilecek bir dergi. Bir defa fiyatı iyi (1 YTL), sonra periyodu (haftalık), sonra yazıları: Kitap piyasasının tanıtım döngüsüne bağlı kalmadan, adlarını hep bildiğimiz, genellikle "klasik" statüsünü hak etmiş yazarlara odaklanıyorlar, gayet iyi kaleme alınmış yazılarla eserle hayat arasındaki bağın dinamiklerini gösteriyorlar. Joyce'dan Anais Nin'e, Virginia Woolf'dan Borges'e, Lorca'dan Hüseyin Rahmi'ye, üst üste yığıldığında küçük çaplı, ama etkili bir biyografi külliyatı oluşturacak K...

[söyleşi]

İstanbul'un emprezaryoları

Josephine Baker

Maşallah, artık kimi istesek geliyor. Eskiden öyle miydi? Yine de, İstanbul'a dünya müziği dinletmek için çabalayanlar vardı. 1904'ten '50'lere kadar çalışan Hügo Arditi mesela. Ya da İstanbullulara Josephine Baker, Dizzy Gillespie, Charles Trenet gibi isimleri dinleten Fernando Franko... Gökhan Akçura, eski zaman emprezaryolarını, konser binalarını, unutulmaz konserleri Pera Fest etkinlikleri kapsamında anlatıyor. 2 Aralık, 14:00, Pera Müzesi.

→55

KISA DALGA

CSS

Meselemiz özgürlük

Brezilyalı elektro-rock grubu Cansei de Ser Sexy'nin son albümü grubun kendi adını taşıyor. CSS basçısı, grubun zorlamasız neşesinin ve "cool"luğunun sırlarını veriyor...

Nasıl kuruldu CSS?
Ira Trevisan: Uzun zamandır tanışıyorduk, birbirimizi partilerden, iş-güç ortamlarından tanıyorduk. Bir gün bir grup kuralım dedik, birkaç şarkı yaptık, küçük kulüplerde çaldık. Birden tanınır olduk, gazetelere falan da çıkınca, bir albüm yapalım dedik.
Başlarken aslında hiç de enstrümanlarınıza hakim değilmişsiniz...
Hepimiz biraz çalabiliyorduk, ama az. Ben süper kötü bir basçıydım. Ama çalmayı çok istiyordum, çalıştım, konserlere başlayınca ders de aldım. Gruba girecek insanlarda aradığımız ilk özellik, eğlenceli olmalarıydı. Aramızda müzik eğitimi almış olan sadece Adriano'ydu, 13 senedir çeşitli gruplarda gitar çalıyordu. Hiç davul çalmamıştı, "hadi sen de davul çal" dedik, gayet de iyi oldu.

Çok iyi müzisyenler olmak gibi bir iddiamız, üzerimizde böyle bir baskı yok. Enstrümanlarımızla ne yapmak istiyorsak onu yapıyoruz. Meselemiz özgürlük.
Bu tavır şarkı yazmanıza da tesir etti mi?
Tabii. Bir İngiliz gazeteciyle söyleşi yapıyorduk, Güney Amerika'dan çıkan herkesin sanki aynı tınladığını söyledi. Brezilya'da Rolling Stones ya da Radiohead gibi müzik yapmak isteyen çok grup var. Bizse sadece eğlence için, dans edebileceğimiz müzikler yapmak istiyorduk. İlkelerimizi de buna göre belirledik. Adriano ve Lovefoxxx şarkıları yazacak, biz de işleyecektik. Şarkıları hep konserde nasıl olur diye düşünüyoruz. Hiçbir şey kanıtlamaya çalışmadan, eğlencemize bakalım diyoruz.
Müziğinizde coğrafi referanslar yok, Güney Amerika'nın izine rastlanmıyor. Brezilya'nın hiç mi etkisi yok üzerinizde?
Evrensel bir dil tutturmak istiyoruz, ama Brezilya müziğini de seviyoruz. Dünyanın çeşitli müziklerini bol bol dinlemek Brezilya kültürüne içkin bir şey. Ama bazen insanlar özellikle Amerika, Avrupa müziklerine odaklanıp Brezilya müziğini unutuyor, bu da üzücü oluyor.
(Lifelounge, çev: Merve Erol)

THE DEARS

Ölümsüzlüğe iki bilet

Smiths'lerden, Joy Division'lardan el alan Kanadalı grubun üçüncü stüdyo albümü "Gang of Losers" yayınlandı.

Söyleşilerden hoşlanmıyorsunuz. Bir yabancı tarafından soruşturulmak mı rahatsız ediyor sizi, yalan yanlış tanınma korkusu mu?
Murray Lightburn: Hiçbiri. Bence söyleşiler müzik endüstrisinin o devasa makinasına hizmet ediyor. Müzikten ziyade, imajın promosyonu yapılıyor. Ben o ticarî taraftan nefret ediyorum.
Bu da hayatın bir gerçeği.
Fazlasıyla talihsiz bir gerçek.
Yeni bir albüm yazarken dinleyici ve eleştirmenlerden aldığınız tepkiler etkili oluyor mu?
Duygusal bir adamım, etkilenmiyorum diyemem. Olumlu olumsuz, on eleştiriden dokuzu saçmalık oysa. Neyse ki, o eski astığım astık kestiğim kestik eleştirmen tipi yok oluyor. İnternet bu tür kritiklerin ağırlığını alıp götürdü. İnsanların müziği kendi başlarına bulup kendi kararlarını vermeleri taraftarıyım.
Kuşağınızdaki diğer müzisyenler için ne düşünüyorsunuz?
Gitara endeksli indie rock dünyası kadar sıkıcı bir şey yok. Aynı ucuz kıyafetler, sarkık saçlar, cool duruşlar. Plak şirketleri imaja para yatırıyor. Biz de aralarında olabilirdik, ama hep farklı şeyler denemeye çalışıyoruz.
The Dears'ı bir araya getiren şey ne?
Kan bağı hariç, bir aileyle aynı dinamiklere sahibiz. Artık grupta olmayanlarla bile bu bağ sürüyor. Bazı koşullar zaman zaman ilişkilerimizi gerginleştiriyor. Bu bile utanç verici, ama tamir edilmez şeyler olmuyor en azından.
"Gang Of Loser"ı çığ diye tanımlamışsınız...
Parlatılacak çok şey vardı, hiçbirine dokunmadık. Nasıl bir parti verirken her şeyi saati saatine hesaplarsanız bir boka benzemez, bu da öyle. Bıraktık, olduğu gibi aktı müzik.
Baba olmak sizi değiştirdi mi?
Müzisyen olarak, hayır. İnsan olarak, kesinlikle. Yazar olarak, herhalde. Mesela, yeni albümden bahsettiğim bir arkadaşıma bebeğimizin fotoğraflarını gösteriyordum. "İşte şimdi ölümsüzlüğe iki biletiniz var" dedi. O an şimşek çaktı kafamda, "Ticket To Immortality" öyle çıktı.
Size ilhamı ne getiriyor?
Hakikati, barışı ve sevgiyi arayış... Geri kalan her şey hikâye.
(Lifelounge, çev: İlker Aksoy)

KLAXONS

Orta kat şarkıları

"Magick" şarkısıyla ünlenen Londralı new wave üçlüsü, DJ Erol Alkan'la çalıştıkları ilk albümleri "Myths Of The Near Future"ı ocakta yayınlayacak.

Herkes Klaxons'un yapacağı patlamadan söz ediyor bugünlerde...
James Righton: Bugün internet sayesinde müzik tarzları ölçüsüz bir hızla birbirini kovalıyor. Sanki sırasını savan gidiyor, öbürü geliyor. 2005 sonlarında Arctic Monkeys'le beraber müzikte toplumsal içeriğin geri dönüşü müjdelendi hepimize. 2006'da, Monkeys'in albümünden sadece altı ay sonra, bu sefer Klaxons örneğinde hedonizmin, dans pistlerinin, rave'lerin yeniden moda olduğu belletiliyor. Medya için de, gruplar için de dayanılmaz bir hız bu. Müzisyenlerin, albüm kaydetmek için kendi hallerine bırakılması gerektiğini düşünüyorum. Hatta rica ediyorum. Bizim albüm birkaç detay haricinde neredeyse tamamlandı, 2007'de yayınlanacak. Şu an için Klaxons hakkında benim bildiğim bundan ibaret.
Happy Mondays, Prodigy gibi gruplarla karşılaştırılıyorsunuz.
Righton: Bu grupları severiz. Libertines'i de atlamayalım. Bana kalırsa, son birkaç yılda İngiltere'den çıkmış en iyi şey onlardı. Müziğimizin iki arada bir derede olduğunu, rock'la elektronik arasında bir arayışı temsil ettiğini sanıyorum. Bir kampa dahil olmayı reddediyoruz.
Jamie Reynolds: Fikra gibi anlatılan bir hikâye var: Shaun Ryder, rock'la elektronik arasında gidip gelen Happy Mondays müziğini icat ettiği sıralarda, bodrumunda rock, girişinde elektronik çalan bir gece kulübünün iki katı arasında torbacılıkla iştigal ediyormuş. Ama valla bu hikâye bizi bağlamıyor, her ne kadar bu türleri birbirine karıştırmayı sevsek de. Zaten biz şarkılarımızı yazmaya, 2005'in sonlarına doğru, yani epey geç başladık. Kime benzemek istediğimizi pek bilmiyorduk...
Daha şimdiden grubun epey hayranı var, gördüğümüz kadarıyla kızlar peşinizi bir türlü bırakmıyor...
Simon Taylor Davies: Ah evet, yavaş yavaş alışmaya başladık. Hiç değilse birkaç tanesi 20 yaşından büyük olsaydı, daha mutlu olurduk.
(Les Inrockuptibles, çev: Derya Bengi)

B.B. KING

Kiraz rengi Stella

Geçen yıl Eric Clapton, Van Morrison, Elton John gibi dostlarıyla 80 yaşının şerefine çıkardığı "80" albümüyle bu yıl Grammy'yi kazanan BB (Baba!) King anlatıyor...

Mick Jagger şöyle diyordu: "Bazen kendimi B.B. King'e karşı suçlu hissediyorum: Rock'n'roll ile blues'u buluşturma fikri Rolling Stones'dan değil, ondan çıkmıştı."
Elvis ve Stones'un her şeyi blues'culardan arakladıkları yaygın bir görüş. Uzun süre buna ben de inandım. Geriye dönüp baktığımda, karşılıklı olarak birbirimize katkıda bulunduğumuzu düşünüyorum. Onların, bizim gitarın tellerini ağlatma maharetimizden esinlendikleri ve aksak tempomuzu aldıkları ne kadar doğruysa, bize geniş dinleyici kesimleriyle buluşma fırsatını verdikleri de o kadar doğru. Stones ve Clapton'ın desteği olmasa, Memphis kulüplerinden çıkamayabilirdim. Onların sayesinde, 1968'de, Fillmore West Festivali'ne davet aldım. O konser kariyerimin dönüm noktası oldu.
Tam 43 yaşındaydınız; nasıl bir geceydi?
Hayatımda ilk defa binlerce kişinin karşısında çalacaktım. İnanılmaz bir sahne korkusu. Halbuki o güne kadar iki binden fazla konser vermiştim. Ayrıca, akıl hocalığını yaptığım ve geceler boyu blues'un sırlarını öğrettiğim Jimi Hendrix'in arkasından sahne alacaktım. Her neyse, çeyrek şişe viskiyi devirdim ve sahneye çıktım. İlk notadan itibaren müzik bir akarsu gibi vücudumdan

akmaya başladı. Ben söylüyordum, sonra gitarım Lucille nöbeti devralıyordu; kırkbeşinci dakikanın sonunda, kafamı kaldırdım: Seyirciler bir an sustular ve derken, on dakika boyunca ayakta alkışladılar. Bir çocuk gibi ağlamıştım.
Bu sene Mississippi'de, doğduğunuz şehir Indianola'da bir blues müzesi kurdunuz. Çocukluğunuzun geçtiği bu şehirden nasıl hatıralarınız var?
Korkunç. Dört yaşımdayken, beyazların tarlalarında babamla pamuk toplardım. Irk ayrımcılığının bütün şiddetiyle yaşandığı günlerdi: Linçler, Ku Klux Klan baskınları... Hâlâ hissettiğim bu acıyı anlayabilmek için Billie Holiday'in "Strange Fruit" şarkısını dinleyin: Güney'deki ağaçların dallarında, meyveler gibi sallanan siyahların cesetlerini anlatır. Bu "tuhaf meyveler"den unutamayacağım kadar çok gördüm. Neyse ki müzik vardı, kilisede gospel söylüyordum ve annemden gizli, radyodan blues'cuları dinliyordum. Annem öldüğünde daha 25'indeydi. Ben dokuz yaşındaydım. Babam bizi terk ettiği için, başımın çaresine bakmayı, mücadele etmeyi öğrendim. İlk gitarımı 12 yaşındayken, biriktirdiğim paralarla aldım. Kiraz kırmızısı muhteşem bir Stella'ydı.
(L'Express, çev: Siren İdemen)

AMY WINEHOUSE

Hiphop yeni cazdır

23'lük taze İngiliz caz ve soul şarkıcısı, bu yıl "Back To Black"i yayınladı.

"Back To Black" tüm ikinci albümler gibi zorlukla mı çıktı?
İlkinin üzerinden üç yıl geçmişti. Eğer birincisinden daha iyi olduğuna inanmasam, çıkarmazdım.
Yine de çok farklı bir albüm. Daha retro mesela.
İlk albümüm "Frank" vokal caz albümüydü. Buysa daha çok '60'ların kadın gruplarından etkilenen bir albüm. İlk albüm deneyseldi, kafama göre takılıyordum. Bu daha hüzünlü ve aşkın kısır döngüsünden bahsediyor. Yine de, iki albüm de beni yansıtıyor. Tüm şarkılarım ilişkiler hakkında. Bildiğim şeyler hakkında yazmak dürüstçe geliyor. "Frank"tan beri değiştim. Bu albüm programlanmış beat'ler açısından daha az hiphop, ama kirli Wu-Tang sesleri açısından hâlâ hiphop.
Hiphop'un yeni caz olduğunu söylemiştin daha önce.
Caza şeytanın müziği dediler, ama merkezî bir müzik haline geldi. Swing'i, bebop'u doğurdu. Hiphop'tan grime, garage, break-beat, jungle çıktı. Pop'tansa sadece pop, r&b'den sadece r&b çıkıyor.
Şu günlerde Lilly Allen senin Londralı kötü kız tacını elinden alıyor diyorlar...
Lily bunlarla uğraşmaz. Müziği hoş ve sevimli bir kız. Ondan nefret edeceğimi zannediyordum, ama bana içki ısmarlayan herkesle iyi geçinirim.
Bu aralar aşırı derecede kilo verdiğin de çok konuşuluyor...
Çok içiyorum. Ve bazen yemek yemeyi unutuyorum. Otu da bıraktım. Ama niye zayıfladığımı bilmiyorum.
Vücudundaki çıplak kadın dövmelerine ne demeli?
Seviyorum bu pin-up kızlarını. Bir kadından çok bir erkek gibiyim aslında, ama lezbiyen değilim. Çıplak kadınları seviyorum. Büyükannemin dövmesini de yaptırmıştım, kanser teşhisi konduğunda. "Bana benzemiyor" demişti. "Sin City"ye hayrandım, filmi çıkınca hemen seyrettim ve oradaki kadın karakterlerden birini de yaptırdım dövme olarak. Eski denizci dövmelerini de seviyorum. Bu benim vücudum.

Etraftaki herkese laf atıyorsun. Peki kimleri seviyorsun?
The Zutons'un "Valerie" şarkısını çok seviyorum. Bir keresinde sarhoşken onların şarkıcılarına asılmıştım. Kim olduğunu bilmiyordum o sırada. Ama arkadaşım Boo'yla birbirlerine girdiler, ben de siktir ettim. Daha sonra biri onu yolda kendi kendine konuşup yürürken görmüş. Düşünebiliyor musun?
(Word, çev: Ogan Güner)

M. WARD

Yüzyılın yahnisi

Amerikalı şarkıyazarının altıncı albümünün adı "Post-War".

Yeni folk akımının temsilcilerinden birisin...
Matt Ward: Güncel bir sound yakalamak gibi bir derdim yok. Müzikte bütün bir yüzyılı, diyelim ki 1920'lerden bugüne kadarki zamanı alıp tek bir kapta sunma fikri hoşuma gidiyor. Müzik benim için bir tür yahni. Uzun ömürlü şarkılar böyle ortaya çıkar. Yıllara meydan okuyan eserlerin ortak niteliği, gerçek bir derinliğe sahip olmaları ve yüzlerce kez icra edilmeyi kaldırabilmeleri. En güzel örnek Shakespeare!
Albümün adı neden "Post-War"? Hangi savaşın sonrası?
Albüme bir tür çerçeve arayışındaydım. İsmin işlevi bu: Belli bir anı yakalamak. Konuştuğum herkesin farklı fikirleri vardı. Yaşlı insanlar İkinci Dünya Savaşı sonrasından bahsettiğimi sandı, gençlerse bugünlerden. "Post-War"un polikadan ibaret bir anlamı yok, illâ insanların birbirini öldürdüğü gerçek bir savaşa gönderme yapmıyor. Müziğin herkes için başka bir şey ifade etmesi, en sevdiğim yönlerinden biri. Anlam belirli bir kalıba gelmez. Matematik değil, hatta matematiğin tam tersi... Aslında bütün şarkılarım iyi birer insan olmaya çalışanlardan, birbirlerine hoşgörüyle yaklaşanlardan, huzur arayanlardan bahsediyor. Gazetede okuduklarımızla, etrafta gördüklerimizle tam bir çelişki içindeler.
Şarkılar, dünyayı değiştirmenin bir aracı olabilir mi? Mesela Dylan şarkıları?
Emin değilim. Yazarların ve sanatçıların, '40'lar ve '50'lerin Amerikan mantalitesini değiştirme konusunda küçük harfle bir katkıları olduğu gibi saf ve indirgemeci bir düşüncem vardı eskiden... Bob Dylan, bütün şarkılarını dinlemek için yanıp tutuşacağınız ender sanatçılardan biridir. Kaydettiği her şeyi dinledim, kötüleri bile iyi!
Sesinin kısıklığını sigaraya mı borçlusun?
Sigara içmem. Kayıt yapmaya 16 yaşımdayken aile evinde başladım, kimseyi uyandırmamak için, gittikçe daha sessiz söyler oldum. Belki bu yüzden sesim bu kadar tarûmar. Beni sadece albümlerden tanıyanlar, yaşlı biri ya da Güneyli olduğumu düşünüyor.
(Les Inrockuptibles, Prefixmag, çev: D.B., Ç.Ö.)

SCISSOR SISTERS

Rüyamdaki Paul

Diskodan glam rock'a kalın bir hat çizen, New York'lu grup, yeni albümleri "Ta-Dah"ın sefasını sürüyor...

"Ta-Dah"da müzik yükseltici, ama sözler çok karanlık.
Jake Shears: Nasıl olduysa, neşeli şarkıların sözleri karanlık, üzgün şarkıların sözleriyse neşeli. Kayıtlar sürerken aşık oldum, Del (Marquis) de aşık oldu, ama bir yanda ölüm vardı. İlk albümün sözlerine emeği geçen güzel teyzeciğim öldü. Ölüm döşeğindeki son sözlerine bu albümde batak bir disko şarkısı olan "Light"ta yer verdik. Zar zor konuşarak ağzını kulaklarıma dayadı ve şöyle dedi: "Işığı söndürdüğünüzde, beni düşünün."
Hâlâ '70'lerin disko ve '80'lerin soft rock akımını meşrulaştırma yükü omzunuzda mı?
Eğer öyle diyorsanız... Şarkılar gayet doğal bir biçimde yazılıyor. Bir dönemi taklit ediyor değiliz.
Daha vönce Hall & Oates ve Steely Dan'i ilham perileriniz olarak anmıştınız. Bu albümde kim var?
Disneyland'in 50. yılı şerefine çıkan altı CD'lik set çok ilham vericiydi. Biri bana Van Dyke Parks'ın "Song Cycle"ını almam gerektiğini söyledi. Yağmura çamura bata çıka gidip albümü aldım ve eve gelip koydum... Ve ağlamaya başladım. Hayatım boyunca dinlemeyi beklediğim bir müzikti. Ama bütün bunlar albüm çıktıktan sonra oldu.

"Paul McCartney" ne hakkında?
En karanlık zamanlarımdan biriydi, albüme o kadar takmıştım ki, kimseyle konuşamıyordum. Hastalık gibi, önüme çıkan her tabelanın, reklamın şarkısını söylüyordum. Bir gece Paul McCartney rüyama girdi. Şarkı yazarlığıyla ilgili hayal kırıklıklarım üzerine derin bir muhabbet yaptık. Bana "beni sana bağlayan şey müzik" dedi. Şarkıyı o gün yazdık.
Rock festivallerinde de çalıyorsunuz. Karşı kültüre mi, ana akıma mı aitsiniz?
Umarım her ikisine de aitizdir. Ana akım grup olmak beni bozmaz, ama aykırı öğelere sahip olmak çok önemli.
(Uncut, çev: Çiğdem Öztürk)

MAN MAN

Dipnot olmak bize yeter

Philedelphia'lı çılgın ekip, çingene ruhlu Tom Waits'yen şarkılarla dolu ikinci albümü "Six Demon Bag"i yayınladı.

Sizin pop yaptığınız söylenebilir mi?
Honus Honus: Tabii. Biz de kendi meşrebimizce kendi hitlerimizi yapıyoruz. İnsanlar eğer bizim için sirk şarkıları yapıyor diyorlarsa, kendi bilecekleri iş.
On yıl sonra daha farklı anılmanız mümkün mü sizce?
On yıla kim öle kim kala. Bir allahın kulu hatırlamaz ki bizi. Birkaç sene sonra büyük bir plak şirketi 19'luk yeniyetmelerden oluşan bir grubu yayınlar, müzikleri bize benzer, biz de bir dipnot kaparız.
Şarkılarınız kendi içlerinde değişiyorlar, gayet karanlık başlarken şenleniyorlar mesela. Bilerek mi yapıyorsunuz?
Organik bir süreç bu, öylece oluveriyor. Benim algı eşiğimle ilgili biraz da. Bir başka sıradan dandik rock grubu olmak da istemiyoruz hem.
Sizce şarkı yazma isteği mutsuzluktan mı kaynaklanır?
Aman, inşallah öyle değildir. *(gülüyor)* Grubun şimdiki hali, hayatımda çalıştığım en yetenekli insanlar.
Konserleriniz nasıl bu kadar ünlendi?

Çılgınca şeyler oluyor çünkü. Geçenlerde bir konsere 14-15 yaşında çocuklar goril kostümleriyle geldi. Sonra kızlar striptiz yaptı, kendilerinin ve grup üyelerinin uygunsuz yerlerine dokunup durdular. İnsanların konserlerimize gelip farklı hallere bürünmeleri hoş.
Bir Man Man şarkısı yazmak için ideal ortam nedir?
Şarkı kendiliğinden çıkıverir. Parçalar birbirleriyle birleşir. Daha önce yazdığım şeyleri de takıp çıkarırım, oraya buraya sokuştururum. Sistematik davranmam, sistemlerden hoşlanmam.
Albümdeki pek çok çalgıyı sen çalıyorsun.
Evet, çoğunu. Mesele, albümü bir an önce bitirip turneye koyulmaktı. Pow Pow turneye gelemedi, o katılana kadar Moonbeam bize eşlik etti –gerçek adı da budur.
Moonbeam mi?
Ana-babası hippiymiş. *(gülüyor)*
İkinci albümünüze nasıl eleştiriler geldi?
Genellikle geri adım olduğunu söylüyorlar. Neden geri adım atmışız ki? Yaprak kımıldatmamış bir ilk albümden mi?
Sizin şartlarınızda turne de zor olmalı.
Bütün enstrümanlarımız bir yerlerinden kırık. Bak şu klavyeye, kibrit çöpleriyle tutturduk her yanını. Grubumuzun bir ilkesi varsa, o da budur: Elindekiyle idare etmeyi bileceksin.
(You Ain't No Picasso, çev: M.E.)

Bilinmeyeni keşfetmek yalnızca Sinbad'a, Kızıl Erik'e ya da Kopernik'e vergi değil. Her insan bir kâşiftir. Her insan acıyı, tuzluyu, eğikliği, düzlüğü, sertliği, gökkuşağının yedi rengini, alfabenin yirmiden fazla harfini keşfetmekle başlar işe; ardından yüzleri, haritaları, hayvanları keşfeder. Sonunda ya kuşkuya erişir ya da inanca, ama her seferinde hemen hemen hiç şaşmayan tek bir sonuca, gerçekte ne kadar cahil olduğu sonucuna varır. **BORGES**, Atlas

Seyahat fikri midemi bulandırıyor. Hiç görmemiş olduğum her şeyi göreli çok oldu. **FERNANDO PESSOA**, Huzursuzluğun Kitabı

İnsan, unuttuğunun (efendisi değil) kölesidir. **ÖZDEMİR ASAF**

BECK

The Information

(Interscope)

Beck'in son albümünün kapağı bir alem. Üzerinde Beck yazan, ölçülü bir kağıt görüyorsunuz CD'nin içinde; ne zaman ki, albümü satın alıp içini açıyorsunuz, orada bir dizi çıkartmayla karşılaşıyorsunuz. Onlarla canınızın çektiği kapağı yapmakta serbestsiniz. Bir Beck albümüne bundan daha iyi bir giriş düşünebilir misiniz?

"The Information", Beck Hansen'in Nigel Godrich'le üçüncü birlikteliği –diğer iki albüm, Beck'in uzay folk'u kayıtları "Mutations" ve "Sea Change"di. Bu son albümse, diğerlerinin tersine, Beck'in Dust Brothers'la yaptığı "Odelay" veya "Guero" gibi albümleri hatırlatıyor, yani daha eklektik, daha ucu açık, daha çılgın. İlginçtir, bu albüm için çalışmaya son albümü "Guero"dan daha önce başlamış, ama Godrich'le programları uymayınca uzun bir ara vermek zorunda kalmışlar...

Dedikodular diyor ki, "The Information" ismi Beck'in içinde büyüdüğü Scientology cemaatine bir göndermeymiş. Bu meşhur "enformasyon", dünyada hayatın nasıl başladığına dairmiş. 75 milyon yıl önce, buradan çok uzak bir galakside, tanrı Xenu, yönettiği nüfusun aşırı çoğalması üzerine, bir kısmını bizim şimdi dünya dediğimiz gezegende yok etmeye karar vermiş. Ancak o karmaşada bazı ruhlar insanların içine girmişler, o gün bu gündür de hiç birimiz iflah olamamışız... Albüme ismini veren parçada "Bilgi geldiği zaman / Neden yapıldığımızı bileceğiz biz" demese bahsetmezdik ama, iddialar ciddi gözüktü gözümüze. En iyisi biz tanrıyla kul arasına fazla girmeyelim, gelelim albüm olarak "The Information"a...

Bu karmaşayı nasıl tarif edeceğiz şimdi? En iyisi, lafı Beck'e bırakmak: "Ben deniz tutmuş bir denizciyim / Bir gürültü gemisinde" –"Nausea" da ne şarkı ama! O gürültü gemisi, bir ses cangılının içinde yol alıyor. Sağdan soldan melodiler, riff'ler, notalar, çığlıklar, homurtular fırlıyor şarkıların üzerine. Su sığlaşıyor mu? Beck atlıyor gemisinden, gitarıyla, pikabıyla başlıyor yol açmaya o ormanın içinde. "Elevator Music", "Think I'm In Love" gibi orta tempoyla başlıyor işe, dans ede ede, kalça göbek oynata oynata ilerliyor. "Cellphone's Dead"i cangılın sakinleriyle söylüyor. Brian Eno - David Byrne yapıtı "My Life In The Bush Of Ghosts", "The Information"a en yakın topraklar gibi duruyor bu anlarda. Albümün ortalarından itibarense orman seyrekleşiyor, daha minimal, daha elektronik bir iklim hakim oluyor ortama. "The Horrible Fanfare/Landslide/Exoskeleton"la, üç kısımlık bir "2001: Bir Uzay Macerası" finaliyle de Beck, Xenu'ya doğru yavaşça yükselip yok oluyor. Tabii eğer İngiltere, Avustralya ya da Japonya'da değilseniz. Çünkü oradaki baskılarda iki-üç şarkı ilâvesi var. Şarkının son bölümünde yönetmen Spike Jonze ile romancı David Eggars'ın uzay gemileri üzerine muhabbetine de şahit oluyoruz –pek de matah şeyler demiyorlar doğrusu... Ancak müzik bitse de, albüm bitmiyor: Beck her parça için bir video hazırlamış zira –oğlu ve bilumum kuzenleri, yeğenleri de yardım etmişler ona. Kendisinin, eşi Marissa Ribisi'nin, Devendra Banhart'ın, diğer grup üyelerinin rol aldığı klipler oldukça amatör ve eğlenceli.

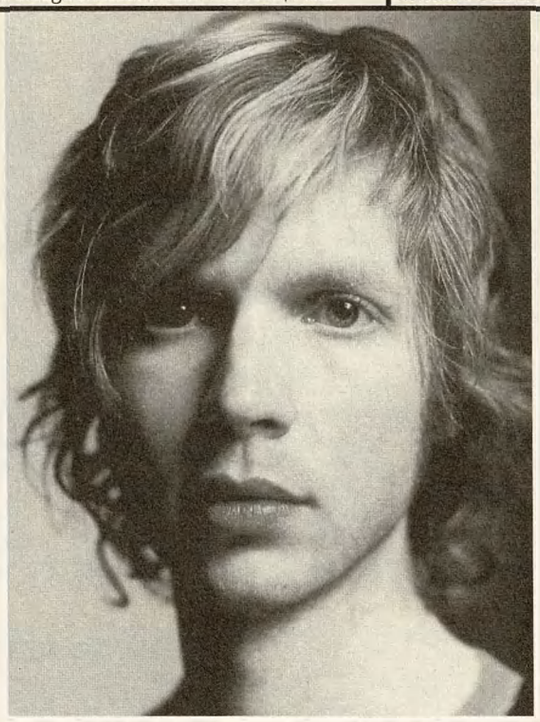

Beck, çöplükten giyinen bir milyonere benziyor –ya da tam tersi, Gucci giyen bir işsize... En değerlisinden mücevherleri var, ama onları bir naylon torbanın içinde taşıyor. İncilerle plastik boncukları yan yana dizip öyle boynuna takıyor. Monet'leri, Chagall'ları var, ama onların yanında uyduruk posterler asıyor. Ha bir senfoni orkestrası, ha bir cep telefonu melodisi, Beck'in gözünde hiç fark etmiyor. Beck cumhuriyetinde her ses eşit, her enstrümana bir yer var... Şimdi de o cumhuriyetin üzerinde dijital bir gökkuşağı, "The Information" gözüküyor. Her işi bir yana koyup altından geçelim hadi. *İlker Aksoy*

THE LEMONHEADS

The Lemonheads

(Vagrant Records)

Puslu kıtalar kâşifleri kendine çağırmıştır. Peçeler şarap rengi dudaklara şiir yazdırmıştır, çünkü bilinmeyen heyecan vericidir, zorluk cezbedicidir diyebiliriz, diyoruz, Yves Klein mavileriyle yüzerek, kapalı anlatımlardan kendi hikâyelerimizi ve kahramanlarımızı yaratarak. Ama bir yere kadar... Bazen tanıdık olanın sıcaklığı, bilindik olanın kolaylığına ihtiyaç oluyor, komplikasyonlardan kaçmak gerekebiliyor. Bu geçişi eskilerden gelen bir sesle yapabiliyorsanız ne âlâ –uzun bir aradan sonra Lemonheads yine huzurumuzda, hem de '90'lardan kalmış mumya tazeliğiyle. Katarsis var mı, katarsis? Hayır. Ama grubu, daha doğrusu Evan Dando'yu seviyorsanız, onun ipeksi saçlarını ve poster güzelliğini özlediyseniz, en nihayetinde karşınızda, hola.

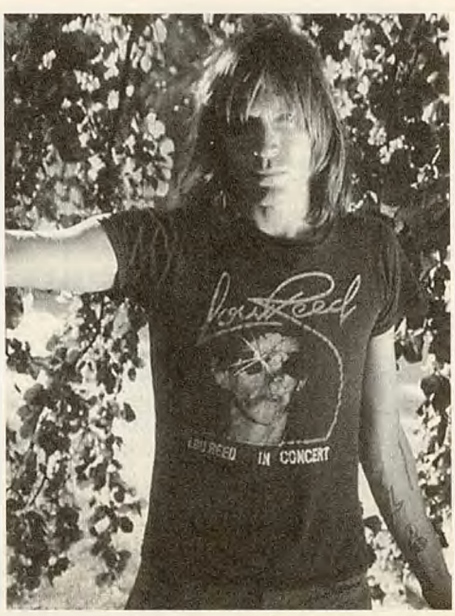

Resim sanatında ustaları genellikle kendini tekrarlamak ya da yerinde sekmekle suçlamayız. Chagall'ın uçan keçilerini ve melaikelerini seversiniz veya sevmezsiniz, ama resmi gördüğünüz anda "bu bir Chagall" dersiniz ve ondan zamanına uygun kübist kırılmalar veyahut ekpresyonistik lekeler ve vahşetler bekleyemezsiniz. İşte bunu müzikte sürekli yapıyoruz, Brahms döneminde de yaptık, günümüzün rock'n'roll dünyasında da yapıyoruz. Şurdan burdan alıntı suçlamalarını bir tarafa bırakalım, çok gereksiz ve kompleks aynalayan bir konu bu, en çok "kendini kopyalıyor, tekrarlıyor, yerinde sayıyor"u kolaylıkla diyoruz (ki söz konusu albüm için gerçekten sarf edilebilir bir cümle olsa bile bu).

Brian Eno deneyselliğini veya Bowie bukalemunluğunu herkesten beklemek olmaz, olmasın da, ama her şeye rağmen hep ne arıyoruz, bir parıltı, bir kıpırtı arıyoruz. On senelik sessizlikten sonra çıkan bir albümde, '90'ların hızlı sesi tamam, genel sound tamam, yenilik denen şey nedir, var mıdır, onu da tartışmadan, "yenilik" de aramıyorum deseniz bile bir şeyler eksik kalıyor albümde. Belki müziğin engellenemez "kırılganlığından" dolayı bu kadar gaddarca renkli ya da renksiz diyebiliyoruz; dinleyici olarak renkleri kendimiz yarattığımız için "mat" veya "parıldak" yargısını kolayca basıyoruz... Gel gör ki, burada hakikaten bir donukluk var. Albümde Dando "imzası" var mı, var. Bu imza sizi heyecanlandırıyor mu, tartışılır. Usta ressamlarla günümüz "rocker"larını karşılaştırmak belki büyük bir hatadır –Klee'nin altın balıklarını Lemonheads'in limonî yatak odası ritüelli şarkılarıyla nasıl kıyaslayabiliriz diyebilirsiniz. Ama karşılaştırmalıyız, aramalıyız, güzelliği "klasikleşmeden" talep etmeliyiz. Niye "bir-iki iyi parça var, o yeter"le yetinelim ki, değil mi?

Tanıdık, özlenmiş bir şeyi tekrar tatmanın verdiği haz için elimizdeki albüm belki hoş olabilir, içindeki boşlukları düşünmediğiniz sürece, boşluklara düşmediğiniz sürece alınız, dinleyiniz kara libasların, kötü Bush'ların şarkılarını. Balıklarınızda daha fazla pul, denizlerde daha fazla parıltı arıyorsanız, bir şey diyemeyeceğiz, belki de biz fazla müşkülpesent olduk, evet. Ama öyle olmak gerekiyor bu kadar kazılmış lağım, topraklı su ve hınzırıyedi arasında... *Pelin Batu*

19 ARALIK SALI

2'DE 1 DEMO KAYITLAR PARTİSİ

* Elinizdeki kendi / tanıdıklarınızın demo kayıtlarınızı bize getirdiğiniz taktirde, her ay yaptığımız "2'de 1 TR Demo Kayıtlar Partisi"nde bu kayıtlar çalınacaktır!

DDR (Dogu Almanya)
Kırık Çizgi
Grangulez
In Between
Fungu
Dinar Bandosu
Bedroomdrunk
Neon
Sakin
stop it! you are killing me!
Kafabindünya
Fairuz Derin Bulut
Change of Plans
Ars Longa
Not Since the Illness
Düş Macunu
Ayyuka
Sepia
Rumblefish
Proudpilot
Hasere İlaclama Servisi
My Headphones
Kaçak
2/5 BZ
Deri Altı Kanalları
Alt
Clique
Less
Lifelock
Ni Mariyln
Malt Project
Since Yesterday
Zatozi
Elektrik Shaman

10 - 17 ARALIK PAZAR

Akustik Performans

MIZIKÇI MELODİLER

Tunçay-san (mızıka, gitar, ud)
Cemil (tabla, bendir)

www.645cafe.com

645 CAFE-BAR

Hoşnudiye MAh. Vural Sok. No:61 Eskişehir (222) 231 30 14

YENİ KİTAPLAR

Tüm tedirgin ruhlar için yep yeni bir tetik.

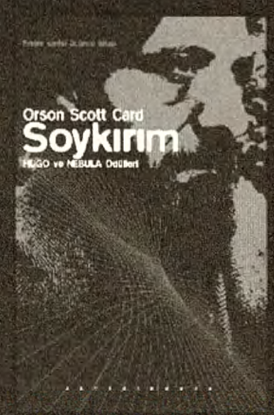

Ender serisi üçüncü kitap:
Kaos fraktal bir fonksiyon mudur?

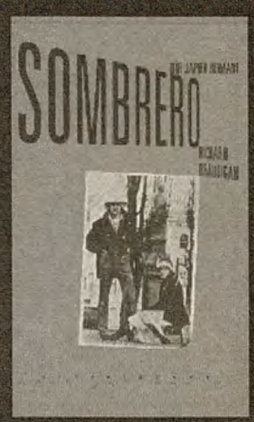

Boşlukta çiçek yetiştirenler ya da yolunu şaşırmışlar için / kiremitte pişmiş alabalık rüyası görmek iyidir.

ALTIKIRKBEŞ

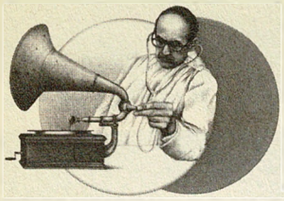

Düşlenen şeylerin sadece bu yüzü vardır... Öbür yüzünü göremeyiz... Etraflarında dönemeyiz... Hayattaki varlıklarla ilgili sıkıntı, her taraflarına bakabilmemizdir. Hayallerin ise sadece bu yüzünü görebiliriz... Ruhlarımız gibi onların da sadece bir yüzü vardır. **FERNANDO PESSOA**, Huzursuzluğun Kitabı

Bakışıyorduk, uyanmıştık; / Dışarda sabah vardı, yaz / Vardı. Görünmeyen dalları / Ağaçların, görünenlerden / Daha çoktur demişti o. **SABAHATTİN KUDRET AKSAL**

Yalnızca gülme –sistemli alay etme, kendiyle dalga geçme, katılıp kalma- sözcüklerimizin, yaşamanın korkunçluğuyla boy ölçüşeceğini garantileyebilir ve bizdeki gerçekten devrimci bir dönüşümün işareti olabilir. **ITALO CALVINO**

Unutulanlar nereye gidiyor?
Hatırlananlar nereden geliyor?
ÖZDEMİR ASAF

KASABIAN
Empire
(Sony BMG)

İngiliz müzik basınının dünyaya pazarladığı, sadece bir 45'likle baştacı edilen onlarca rock grubu arasından Kasabian, ilk albümüyle iyi sıyrılmıştı. Her hafta bir yenisinin peydahlandığı taze rock grupları arasında daha bir serseri, daha bir eğlenceli, daha sağlam duruyorlardı. Hatta kimi zaman "asi çocuk" konumlarını gayet iyi koruyorlardı. Şarkılar diskoda da çalsa, radyoda da çalsa, aman aman bayılmasanız da dans ettiriyor, keyifle dinleniyordu. Gelgelim, bu hissiyatımızı korumak, Rock'n Coke esnasında onları sahnede canlı gördükten, yaptığımız minik söyleşiden ve çıkardıkları ikinci albümden sonra mümkün değil.

İlk albümlerinin kapağında "kızıl" maskeli bir adam figürü duruyordu, Rus fütüristlerini andıran bir hurufatla yazılmış isimlerinin üstünde. Web sayfalarında herkesin gönlünü "devrim"e vermesini söylüyorlardı. İkinci albümün ilk 45'liği "Empire"ın klibinde ise savaşta komutanının emirlerine karşı gelen ve bu sebepten kurşuna dizilen bir adamı oynuyordu, grubun öne çıkarılan "yakışıklısı" Tom Meighan. Konser öncesi yaptığımız söyleşide bunlardan bahsettiğimiz zaman aldığımız cevaplar hevesimizi kursağımızda bıraktı. Meğer web sayfalarındaki metinleri, tabii ki kapaktaki maskeli adamla beraber, plak şirketi düzenlemiş. Klibin "öyle" olmasını ise yönetmen istemiş, kendilerinin ne savaşla ne de politikayla alâkaları yokmuş. İsimleriyse sadece "havalı" durduğu için hemen ilk albüm öncesinde bulunmuş. Onları heyecanlandıran şeylerin belli ki bizimkilerle alâkası yok. Daha çok Oasis'in Gallagher kardeşleriyle aralarındaki muhabbet, Roger Daltrey'in onlara verdiği tişörte hayran kızlar heyecanlandırıyor ekibi. Sahne performanslarından medet umarken, en azından belki bizi eğlendirirler diye beklerken, karşımıza boğuk bir bas melodisine ve basit bir ritme yüklenen bezgin, tekdüze bir rave enkazı çıktı. Şarkıların çoğuna imza atmış olan gitarist Chris Karloff grubu terk edince, geriye, pek sevdikleri The Music'in solistine benzeyen sesi ve edasıyla ikinci gitarist Sergio Pizzorno kalmış. O da tek başına peşinden gelenleri sürükleyebilecek kapasiteye sahip değil.

Yeni albüm "Empire", grubun hayran kitlesini tatmin edecek şekilde düzenlenmiş. İlk iki 45'lik "Empire" ve "Shoot The Runner", tam da single'lık, dansı bol, piyasaya uygun rock şarkıları. Hemen hemen bütün şarkılarda aynı formülü uygulamışlar: Tekdüze bir ritm, ritmin temposunu daha çok hissettirecek elektronik bir altyapı, dans şarkılarına uygun baslar, üstüne cayır cayır bir gitar ekleyince Kasabian şarkı formülünü yakalıyoruz. Bir buçukla dört dakika arasında değişen şarkı sürelerine, Beatles aşkı iyice kabarmış bir Oasis tavrıyla söylenmiş son derece pop melodiler yerleştirilmiş. Geçen sene beraber turneye çıktıkları The Music ve Gallagher kardeşlerin sedalarının izlerini, '90'lar başı rave zamanlarından gelen altyapılarının üzerinde görmek mümkün. Art arda bir çırpıda geçen birbirinin benzeri yedi şarkıdan sonra albümün son iki şarkısı, "British Legion" ve "The Doberman" daha ilginç, daha hissiyatlı söylenmiş ve çalınmış, grup için daha olumlu şeyler hissetmemizi sağlayacak şarkılar.

Grubun ne olduğunu görüp ilk albüm için hissettikleriniz değiştikten sonra artık klişeleşmiş "ikinci albüm sendromu"ndan bahsetmek bile mümkün değil. İlk albümün daha uğraşılmış prodüksiyonlu bir halini dinlemek isteyenler için hiçbir sorun yok; akıcı, sıkmayan, öylesine dinlenebilecek, hızlıca tüketilip yenisi beklenecek bir dans-rock albümü sonuçta "Empire". Maskenin ardındakinin ne olduğunu merak ediyorsanız, gördüklerinizin gerçek olup olmadığını sorguluyorsanız, almadan önce bir daha düşünmeniz gerekir. *Tolga Yağlı*

Bakmayın siz senelerce "biz punk grubu değiliz" demelerine. Bal gibi öyleydiler. 1974'de Chiddington adında küçük bir köyde kuruldular. O zamanlar kendilerine The Guildford Stranglers diyorlardı. Köyleri Guildford'a yakındı zira. Aralarında bir tek basları çalan Hugh Cornwall esaslı müzisyendi –o da Richard Thompson'la bir lise grubunda çalmıştı. Davulcu Jet Black, tekel bayii ve dondurma kamyonu olan kerli ferli bir iş adamıydı. Sıkıcı hayatı canına tak edince, yıllar evvel biraz çaldığı enstrümanı aklına gelmiş, kendine ucuzundan bir bateri seti satın almıştı. Bir-iki hafta pratik yaptıktan sonra, Melody Maker'daki bir ilana cevap verecek cesareti toplamıştı bile. İlk provalar da hep onun dükkânında yapılacaktı zaten –o günlerde bu kararı vermek için çok düşünmüş Black. Basları çalan Jean Jacques Burnel ya da kısaca JJ'in ise tutkusu, müzikten çok motosikletler ve kung-fu'ydu –laf olsun diye değil, Japonyalara gitmişliği vardı bu işler için. Dave Greenfield onlara katıldığındaysa, arkasında otuz kadar grubu bırakmış, hiç birinde tutunamamıştı –hele o bıyıkları yok mu, tam bir Spinal Tap karakteriydi. Ancak hakkı büyük, sayesinde Stranglers'ın alâmet-i farikası onun orgu olacak ve grubun "punk'ın Doors'u" olarak anılmasını sağlayacaktı.

Pub-rock yapacağız diye yola koyulmuşlardı. Ancak "Peasant In The Big Shitty", "I Feel Like A Wog", "Down In The Sewer", "Ugly" gibi şarkılarla punk'ın doğuşunu müjdeliyorlardı. Ramones, Londra'ya geldiğinde açılışı onlar yapacaklardı –daha sonra Patti Smith'le de çalmışlardı, ama onlar sahne alırken salon boşalıvermiştı. 1977'de "Peaches" single'yla şöhreti yakaladılar. The Stranglers konserleri gürültü patırtı olmadan geçmiyordu –Finchley Boys çetesi sıkı takipçileriydi, her kavgada başı çekiyorlardı... Hugh Cornwall'un tişörtündeki Ford logosundan bozulmuş "fuck" yazısı bugün için çok masum gibi gelse de, o günlerde büyük skandaldı. Battersea Park konserlerinde çıplak kızları dans ettirince, kadın cemiyetlerinin öfkeli protestolarına hedef olmuşlardı. O zamanki pek çok grup gibi, ırkçılık ve cinsiyetçilikle suçlanıyorlardı. Kendilerine göreyse, Monty Python'vari bir mizah duyguları vardı sadece.

Kariyerleri boyunca, Stranglers hem pop okyanusunda avangard sulara bol bol yelken açtı, hem de rock tarihinin bir dizi büyük şarkısına imza attı. O kadar ki, çoğu parça grubun kendisinden daha fazla tanınır oldu: "Something Better Change", "Golden Brown" mesela... Bu arada seneler geçti, konser kayıtları toplamalara, stüdyo albümleri best-of'lara karıştı. Kafası karışanlar için de bu sene "Suite XVI" çıktı. The Stranglers'ın 16. stüdyo albümü, adı üzerinde. Grubun senelerdir şarkıcılığını yapan Paul Roberts artık yok –kadro JJ, Black, Greenfield ve Baz Warne'dan oluşuyor. Bir yanda synth'lerle sımsıkı sarmalanmış punk rock standartları, diğer yanda Stranglers'ın müzikal yelpazesini gözler önüne seren, blues'a, bossa nova'ya, şansonlara ve hatta direkt Gogol Bordello'ya göz kırpan şahane denemeler. Hit'lerin dışında da Stranglers albümlerinin nasıl müthiş şarkılar barındırdığının son kanıtı, işbu albüm. *İlker Aksoy*

Bir bahar akşamı rastladım size, sevinçli bir telaş içerisindeydiniz.

Bozguna uğramamın bilincini götürüyorum yanımda, bir zafer sancağı gibi. **FERNANDO PESSOA**, Huzursuzluğun Kitabı

Yalnızlık: Gelişi doğumunki gibidir, iki kişi ister. Gidişi ölümünki gibidir, bir kişi ister. **ÖZDEMİR ASAF**

Bugün turnaları işittim, ama onları görmedim. Bulutlar çok alçaktı. Ama o tepenin üstünde dururken, bana doğru yukarıdan, yazın güneye doğru gittiklerinde yaptıkları gibi avazları çıktığı kadar çığlıklar attıklarını işittim. Görülmeksizin, daha da güzel, daha da gizemliydiler. Bana bir kez daha ses denilen şeyi öğrettiler. Onların müziği, benim müziğim, müzik. Olan bu. Bir tepenin üzerinde duruyor ve bulutların ötesinden yüreğe işleyen sesler işitiyorsun. Müzik –hatta benim müziğim– görülmeden, hep güneye doğru gidiyor. **JULIAN BARNES**, Sessizlik

The Dears
Gang of Losers
(MapleMusic Recordings)

Kanada - Montreal'li grubun lideri Murray Lightburn'e süper grubunu sormuşlar, o da saymış: Davulda John Bonham, basta "Bar-Kays'deki adam" (James Alexander olsa gerek), gitarlarda Jimi Hendrix'le, Johnny Marr, synthesizer'larda Wendy Carlos ve Tomita, orgda Issac Hayes, piyanoda Serge Gainsbourg, vokallerde de kendisi... Bu liste üç aşağı, beş yukarı The Dears'ın yapmak istediğini de özetliyor: Kaliteli, ajite bir pop müzik. Bugünün müzik dünyasından tarif edersek, hemşerileri Arcade Fire ya da Broken Social Scene kadar "sanatsal" takılmıyorlar, bu bakımdan AC Newman'la tayfası New Pornographers'a yakın düşüyorlar deriz. Ancak onların tersine, liriklerini nakarat olsun diye yazmıyorlar. Dünya haliyle fena halde meseleleri var.

1995'de "geceler boyu Smiths plakları dinlenip bol sigarayla bira teşviği alarak" kurulmuş The Dears. İlk albümleri "End of a Hollywood Bedtime Story" 2000'de çıkmıştı. Ardından "Orchestral Pop Noir Romantique" ve "Protest" EP'leri ve basılmamış şarkılarından oluşan "Nor the Dahlias" geldi. Aynı günlerde idolleri Morrissey'e de konser açtılar. Ona hâlâ toz kondurmuyorlar, ama grubun Moz'la hoşlaşmayan tek üyesi gitarist Patrick Krief'den öğrendiğimize göre aralarında olan bitenler felâketmiş: "Şöhretin insanları ne hale getirdiğini görmek acı verici. O koridora çıktığı zaman ortalıktan çekilmemizi mi istemediler, göz göze gelmememiz için tembih üstüne tembih mi sıralamadılar. Bana göre hava hoş da, diğerleri yıkıldı." The Dears'ın web sitesindeki "idolünüzü öldürün" lafının altı hiç boş değilmiş yani. 2003'de dünya çapında tanındılar: "No Cities Left". NME dergisi de, saniye sektirmeden, onları dünya üzerinde bulunan en iyi yeni grup ilan etti.

İnce işlenmiş, kulakta gösterişli bir müzikal tadı bırakan o şarkıları, şimdi daha rock sound'lu bir albüm izliyor: "Gang Of Losers". "Ballad of Humankindness"da yoksulluktan ("Bu kadar çok insanın caddelerde yaşadığına inanamıyorum / Benim de onlardan biri olabileceğim gerçeğine inanamıyorum"), "Ticket to Immortality"de baba olmaktan (Ligthburn ile klavyeci Natalia Yanchak evli ve çocuklu), "Whites Only Party"de beyaz indie rock dünyasında Lightburn'ün bir siyah olarak yaşadığı –düşük yoğunluklu da olsa– ırkçılıktan ("Kadınlarınızı çalmak için gelmedik / En azından planımız bu değil") bahsediyorlar. "Fear Made The World Go Round"da korku siyaseti, "Death Or Life We Want You"da askere alınma gibi mevzulara giriyorlar. Pek de iyi yapıyorlar.

Bize hediye ettikleri bu şarkılar için bir kuru teşekkür yetmez herhalde. Bu taraflara gelirlerse, ufaklık için bir çeyrek altın şimdiden sözümüz olsun. *İlker Aksoy*

Bent
Intercept!
(Goldlike & Electric Records)

Felsefe derslerinin güzel tarafı, karşısında oturduğumuz abanoz masanın orada olup olmadığını sorgulamaktı: "Büyük" ve "küçük" kavramlarına gelmeden, "beni," "seni," "bizi" düşünmek/düşlemekti... Ağaçlar ormanlarında sessizce üşürken, soyutun güzel soğukluğunda kaybolabilmek, ezilen karıncalar, sarf edilen/edilemeyen sözlerden serin bir kaçıştı. Somutumuz, dökülen boyaları ve kırılan bacaklarıyla, çirkin, keskin, kirli, üstü duymak istemediğiniz isimler ve cisimlerle karalı bir masa olabiliyor ne de olsa. Elektronik müziğin kapalı ve söz-özürlü soyutluğu da bizi bazen bu derinliklere götürebiliyor. Kelimelerden kaçış, isimsiz mezarların özgülüğü gibi, füglerin mükerrer ninnisi gibi rahatlatıcı olabiliyor.

Bu kadar "cıs-tak"layan bir müziği huzur verici bulmak tuhaf gelebilir, doğrudur. "Intercept!" zıplatabilir, zıplatır, parmaklarımızdaki karıncalanmayı pekâlâ sonlandırır. Heyhat, albüme bütün olarak bakınca, atarileri ve beep'leri duymayıp kendinizi (ve bütün masaları) ezilmiş meyve peltesi kıvamında bir akış içinde unutabilirsiniz, "Tired Of The Show"da değinilen oyunları bırakıp rahatlayabilirsiniz.

British Sea Power'ın "Open Sea" gibi albümleri vardır, bütün parçalar bir parçanın değişik versiyonları gibi gelir kulağa –burada da aynı durum söz konusu. 11 parçadan oluşan albümde, içsel göndermelerle dolu, ritmsel devamlılığıyla tekdüze bir "bütünlük" var. Bu yorucu veyahut sıkıcı olabilir, evet, ama çok akıcı da gelebilir. Zaten içeri girdikten sonra, sıcaklığa alışıyor insan, sıcaklık boğucu olmadığı sürece, ki Bent için boğucu demek haksızlık olur. Sözlerin naifliğine kafayı takmayıp elektronik su-altı sübaplarıyla serinleyebilirsiniz bile. Hem, "Oh oh oh oh... Ben seni istiyorum / sen benim ruhumu istemiyorsun" ("To Be Loved") ya da "Karanlıktan korkan insanlar / çocuklarını yatağa erken yollayıp / bütün gece dışarda takılırlar" ("Stay Out All Night") gibi sözlerle son derece derin okumalar da yapılabilir! Zamane şiirlerinden aşağı kalır tarafı yok bile diyebiliriz; okurun yazıyı yarattığı Roland Barthes'ın yapboz evreninde her şey çok derin ya da çok sığ olabiliyor ne de olsa! Önemli olan masalara, pardon, aşka veya geceye nasıl baktığınızdır. Masa(l)ları büküp kırmaktır. "Her şeyin kırılmaya yüz tuttuğu" bir dünyada (bkz. Goo Goo Dolls, "Iris") kırıklardan yeni bir nesne yaratmaktır –nesnesizliği. Yaşasın postmodernizm! *Pelin Batu*

Los Lobos
The Town And The City
(EMI)

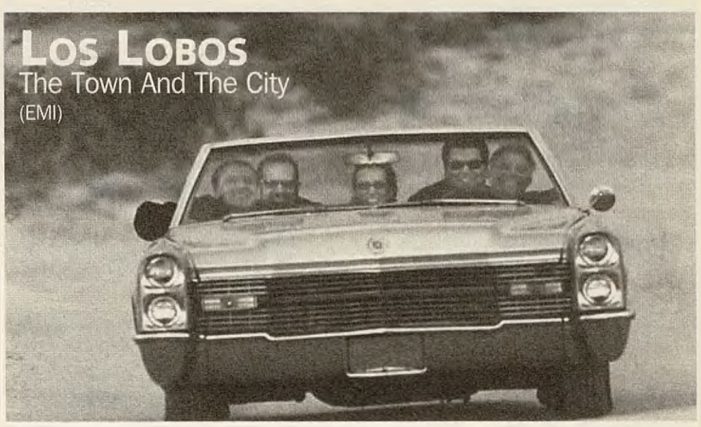

"Kurtlar Vadisi"ne hoş geldiniz. Bu kurtlar başka kurtlar, bu vadi başka vadi. Lobo (kurt) sözcüğü Meksika'da, bizdekinin aksine, mermeri değil, mozayiği imliyor, ikinci sınıf vatandaşları, toplumun alt basamağındaki Afrikalı-yerli melezleri tarif ediyor... Kurtlar, "Taşra ve Şehir" albümünün, bismillâh daha ilk parçasında, "Vadi"de çıkarıyor ağzındaki baklayı: Ecdatlarının yokluk içindeki memleketlerini terk edip ABD'ye doğru yola koyulmalarının ve yeşil bir vadiye postu sermelerinin umutlu öyküsü... Ama çok geçmeden albüme karanlık ve kan hakim oluyor: "Kendimi öldürüyorum yaşamak için..." "The Town and The City", göçmenlik halet-i ruhiyesini anlatan bir konsept eser ve iddialara göre, Los Lobos'un baştan aşağı ilk protest-albümü. İstatistiklere göre, 300 milyonluk ABD'de yüzde 15'i illegal olmak üzere 35 milyon Meksikalı ve Meksika kökenli yaşıyor. Bay Bush'un duvar örmeyi planladığı Meksika-ABD sınırının nasıl feci bir yer olduğunu, göçmenlerin ne belâlarla karşılaştığını bu sene "Üç Defin" ve "Babil"de izledik zaten.

Los Angeles'ta, '70'lerin sonunda başladı, '84'te "Kurt hayatını nasıl sürdürmeli?" albümüyle hız kazandı Los Lobos macerası. O günden bugüne hiç eleman değiştirmeden hayatını sürdüren ender gruplardan biri. '87'de, Ritchie Valens hiti "La Bamba"yı, aynı isimli film için rock'landırdıklarında adlarını duymayan kalmadı. Bir de tabii '95'te, "Desperado" filmi için Antonio Banderas'la yorumladıkları "Cancion Del Mariachi" var popülerlik hanelerinde. 1992'deki, deneysellik dozu yüksek "Kiko", sadece Los Lobos'un değil, rock tarihinin de başyapıtları arasında sayılmalı. "Kiko"ya çok emeği geçen Mitchell Froom'la ve Tchad Blake'le kurdukları avangard Latin Playboys grubu da, canları istediğinde nasıl uçlarda gezindiklerinin kanıtı.

Bu yeni albümde klasik formüllerine sadıklar: İngilizce şarkılar Grateful Dead, The Band ekseninde seyrederken, İspanyolcalarda memleket havaları giriyor devreye. Doğal olarak müziği lisan belirliyor ve bu lisan –mesela Molotov piçliğinde– bir Spanglish değil. Los Lobos, yeri geldiğinde mejicano, yeri geldiğinde gringo, (çifte) köklerine bağlı, orta sınıftan harbi bir rock grubu. "The Town and The City", son zamanların en güzel "normal" rock albümü. *Derya Bengi*

Bir palton varsa,
uzan karın üstüne
de izini gör.
MELİSA GÜRPINAR

Anımsamak, sözcükleri kullanmadan anlatmaktır. *(Sümer atasözü)*

Zamanın geçmesi insanın unutmaması içindir. **ÖZDEMİR ASAF**

İster varolsunlar ister varolmasınlar, biz tanrıların kölesiyiz. **FERNANDO PESSOA,** Huzursuzluğun Kitabı

Geceleyin kiraz çiçekleri
Gökten inmiş
Melekler gibi
KOBAYAŞİ İSSA

Şevval'in birinci yaşı kutlu ve mutlu olsun. Babası Alper İşsever, adı künyede yazmayan gerçek Roll emekçilerinden biridir.

BOB DYLAN

Modern Times

(Sony BMG)

Dylan'ın yeni bir albüm için kolları sıvadığını duyduğumuzda şaşırmıştık. Bir yandan "ebedî turne"yle (Never Ending Tour) o şehir benim, bu şehir senin dolaşıyor, bir yandan ilk bölümü ("Chronicles-1") yayınlanan hatıratıyla iştigal ediyor. Yaş da 64!

Sonradan öğrendik ki, Never Ending Tour'a birkaç aylık bir mola verip stüdyoya kapanmış, günde dört-beş saat prova yapmış.

Albümün adı daha da şaşırtıcıydı: "Modern Zamanlar". En azından bir yüzyılı aşkın bir zaman bu; insanlık tarihinin en şaşaalı ve en kanlı dönemi. Uçağın icadından aya gidişe, seri (Fordist) üretimden iletişim devrimine (televizyondan internete), sömürgelerin bağımsızlıklarını kazanmalarından dünyanın yarısının sosyalizme geçişine, iki dünya savaşından soğuk savaşa, iki bloklu, iki süper güçlü dünyanın doğuşundan tek süper güçlü dünyaya, sosyalizmin çöküşünden kapitalizmin globalleşmesine uzanan, birkaç çağı birden içinde barındıran bir zaman söz konusu. Bunun müzikal karşılığı bir albüme nasıl yansıtılır?

"Modern Zamanlar" dendiğinde, ilk akla gelen Charlie Chaplin elbette. O ünlü filminde, modern kapitalist üretimi ve o üretim içindeki "vida insan"ı anlatıyordu. "Diktatör" de, "Modern Zamanlar-2" gibiydi. Aslında, Chaplin'in bütün filmleri "Modern Zamanlar" başlığı altında düşünülebilir. Dolayısıyla, Dylan'ın albümünün adını duyduğumuzda, "Chaplinesk şarkılar" beklemeye başlamıştık. Pek yanılmamışız. Yanılmadığımıza sevindiğimiz gibi, Dylan'ın, albümünden söz ederken "Chaplin tebessümü"nden dem vurması ziyadesiyle hoşumuza gitti doğrusu.

Chaplin'in her filminde aşk var, bu albümde de öyle. Chaplin'in her filminde adaletsizliğin resmigeçidi var, bu albümde de öyle. Chaplin'in her filminde "çivisi çıkmış dünya"ya direniş var, bu albümde de öyle. Chaplin filmlerinin hemen her sahnesinde bunlar iç içedir, bu albümün hemen her şarkısında da öyle. Roll 112'nin ikinci sayfasındaki "Modern Times"ın sözlerine bir göz atmak yeterli. Yine de bir-iki hatırlatma yapalım:

"Silahlar patlıyor, tepetaklak olmuş iktidar / (...) / Kendimi unutup biraz, gidip bakacağım başkaları neye muhtaç / (...) / Çalışıyorum dersimi, öğreniyorum aşk sanatını / (...) Dünya niye bu kadar acımasızlaştı, herkes bunu sormalı / Bir ordu kuracağım (...) / Devşireceğim neferlerimi yetimhanelerden / (...) / Yuf olsun açgözlülüğünüze, yuf olsun aşağılık tezgâhlarınıza." ("Thunder On The Mountain")

"Ortalık karanlık ve hazin / Yalvarıyorum çaresizce / Yaralıyım, bitkinim / Tövbekârlığım gayet sade / Ufkun ötesinde, ihanet denizinin üstünde / İnanamıyorum hâlâ aşkını bana vermene." ("Beyond The Horizon")

"Düşünmekten alıkoymak için, paramparça ederler aklını / Talihin yaver gitmez de düşersen yere, tepinirler üstünde / Ezerler insanı zenginlikle ve güçle / Çatlayabilirsin her an ortadan ikiye / (...) Sadık ve çok sevgili yoldaşlarımın tamamı / Onaylıyorlar ve paylaşıyorlar tavrımı / Mensubum çoktandır terkedilmiş bir inanca / Hiçbir mihrap yok bu uzun ve yalnız yolculukta." ("Ain't Talking")

Bir de "Workingman's Blues" var tabii: "Proleteryanın alım gücü azaldı / (...) / Yüzleşmemiz gereken bir gerçekmiş düşük maaş."

"Modern Zamanların müzikal karşılığı bir albüme nasıl yansıtılır?" demiştik. Dylan bu soruyu üç gitarlı –kendisiyle birlikte dört– bir grup kurarak, blues, caz ve folk'u harmanlayarak göğüslemiş. Sti Kimball, Denny Freeman, Donnie Herron gibi, blues, caz ve folk ustası üç gitaristin yanı sıra Tony Garnier (bas ve çello) ve George Receli (davul ve perküsyon) gibi iki mahir müzisyen eşlik ediyor Dylan'a.

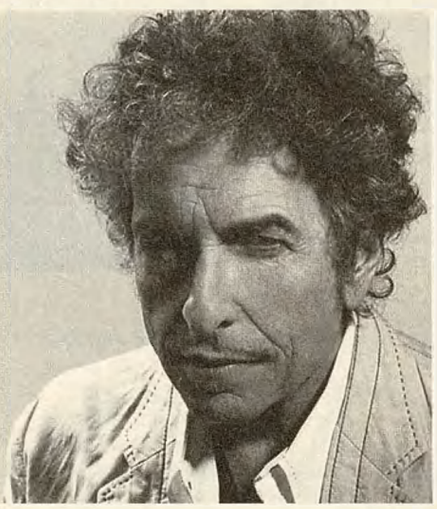

Ama albümün asıl belirleyici özelliği, Dylan'ın sesi. Kendi ifadesiyle, "daha keçeli ve derinden, normalden bir oktav aşağıda, neredeyse hiç falsetto yapmadan" söylüyor. Yine kendi ifadesiyle, bazı şarkılarda "sanki Louis Armstrong'un sesi yankılanıyor." Armstrong'un sesini de şöyle tarif ediyor: "Hüzünlü bir tebessüm, tıpkı Charlie Chaplin'inki gibi."

"Modern Times" o tebessümün albümü: Hem bilge, hem muzip. Hem hüzünlü, hem matrak. Hem ciddi, hem ironik.

Müzikal olarak şarkılar ikiye ayrılıyor. Bir yanda, New York'un, pek tekin olmaması sebebiyle "Hell's Kitchen" diye bilinen mahallesini anlatan "Thunder On The Mountain" ve "Rollin' And Tumblin" gibi hareketli blues rock'lar, diğer yanda da akla Keith Richards'ın söylediği son dönem Rolling Stones parçalarını getiren "When The Deal Goes Down" veya albümü kapayan "Ain't Talking" gibi sakin ve melodik baladlar... Müzik ve şiir arasında kurulması büyük maharet isteyen hassas bir denge var. Öyle ki, asla biri diğerinin önüne geçmiyor, bastırmıyor. Hemen her parçada kısa ve öz, etkili gitar sololarına yer bırakılmış.

Bize kalırsa, albümün kare ası, tarifi gayrı kabil "When The Deal Goes Down", çok sert bir kapitalizm eleştirisini, yumuşak bir aşk şarkısıymışçasına geçiren "Workingman's Blues # 2", bir Dylan otobiyografisi duygusu veren "Ain't Talkin" ve bir film gibi akan "Beyond The Horizon".

Beş-altı yıldır Nobel edebiyat ödülü adayları arasında Dylan'ın adının geçmesi hiç şaşırtıcı değil. Sartre'ın Marx için söylediği, bizce Dylan için de geçerli: "Çağımızın aşılamayan ufku."

Alican Tayla - Yücel Göktürk

özel gitar dersleri
PENA STİLİ
20 YILLIK DENEYİMLİ HOCADAN

Rock, Blues, Country, Jazz, Heavy Metal, Pop... severler için geniş kapsamlı eğitim.

DERS MÜFREDATI

- Nota eğitimi ve solfej.
- Senkron ve kondisyon çalışmaları.
- Ustalardan örnek parçalar ve sololar.
- Harmony eğitimi.
- Harmonik ve melodik analiz.
- Akor-gam ilişkileri.
- İmprovisation tekniği.
- Aranjman tekniği.

Konularıyla ilgili yüzlerce metod
Ayrıca sıfırdan başlayanlara
özel eğitim ve pratik çalışmalar.

Not:Özel anlaşmayla evlere gidilebilir.

İZİ Eli 'Nautilus'
TEL: (0212) 241 62 61, 231 45 21 **CEP:** 0536 297 62 26
Geniş bilgi için: www.geocities.com/izieli

Kış güneşini gecekondular kadar kumru da bekler.
MELİSA GÜRPINAR

Kışı geçirdim geçmişimde.
APOLLINAIRE

En gözü dönmüş cani, kendinden başkasını gözü görmeyen en bencil insan bile, ne olursa olsun uyuduğu sürece doğanın büyüsüyle kutsal bir varlığa dönüşür. Uyuyan bir insanı öldürmekle bir çocuğu öldürmek arasında büyük bir fark görmüyorum.
FERNANDO PESSOA, Huzursuzluğun Kitabı

Okurumuz, dostumuz Ceren Güzelsoy, 19 yaşında hayatına son verdi. Üzüntümüz tarifsiz.

Birilerini gördüm, gemileri batmış. Bir gemi gördüm, yolcuları batmış.
ÖZDEMİR ASAF

Vladimir Vissotski'nin "Sabah Jimnastiği"ni herkes seyretmeli:
http://www.youtube.com/watch?v=k3Hk5GJ3QtM&mode=related&search=

OUTKAST
Idlewild
(Sony BMG)

OutKast, başından beri bir konjonktür grubu. Amerika eylülün 11'inde neler olacağını tahayyül bile edemeyeceği o 2001 yılına girdiğinde, Outkast'in "B.O.B. –Bombs Over Bagdad" şarkısı Billboard listelerindeydi. Dinleyeni derhal şoke edecek kadar hızlı bir jungle-rap'ti "B.O.B."; kategori dışıydı, koyacak yer bulamayan radyolar çalmadı ve başarısız oldu. Ayrıca, Bağdat o zamanlar gündem dışıydı. Ama Bush'un Afganistan'dan sonra Irak'a girmesinin ardından "B.O.B." savaş karşıtı gösterilerin marşı haline geldi. Öylesine büyüdü ki, medyadaki Amerikan milliyetçiliğinden ürken Outkast, Irak işgaline karşı olmakla beraber "gösterilerle doğrudan bağı olmadığını" açıkladı. İşin ironik yanı, şarkının adı, 1998'de, yani Bill Clinton döneminde yapılan rutin Bağdat bombalamalarından birinin televizyon anonsundan geliyordu. Sözleri savaşla ilgili değildi. Ama içerdiği psikolojik patlama, genç kız korosunun söylediği tarihî nakaratla barış hareketinin "halet-i ruhiyesi"ni yakaladı: Bağdat üstünde bombalar...

11 Eylül sonrasında, Bush'un polis devletini meşru kılan Yurtseverlik Yasası'nı ilan ettiği konuşmayı ayakta alkışlayan New York senatörü Hillary Clinton'ın coşkusunu unutmak mümkün değil. Bush, kullandığı o yetkilerle 11.1 milyon illegal göçmeni hedef aldı, işi Meksika sınırına duvar örmeye kadar götürdü. Milyonlarca göçmenin protesto gösterileri ara seçimlere doğrudan yansıdı; siyahların ve Meksikalıların öncülük ettiği etnik azınlıklar Bush'a karşı birleşti. Bu atmosferde zafer kazanan demokratların 2008'deki başkan adayı olarak Hillary Clinton'ın adı gündeme geldi. Başkan yardımcısı adayları arasında da yıldızı parlayan siyah senatör Barack Obama öne çıktı. Clinton-Obama ikilisi Demokrat seçmene "fantastik" bir yenilik duygusu veriyor olmalı; zeki, çekici ve sarışın bir "ilk kadın başkan"ın yanında çalışkan, genç ve yakışıklı bir "ilk siyah başkan yardımcısı". Nam-ı diğer "hiphop president" Obama ise aynı fikirde değil; ABD'nin siyah bir başkana hazır olduğunu düşünüyor.

Trend'ler bu noktada çakışıyor. Rap starların ve r&b divaların birlikte resim çektirmek için sıraya girdiği Barack Obama'nın takındığı "çağdaş siyah adam" imgesi, hiphop dünyasında sıcak bir güney titreşimi yaratan Outkast'la paralellik taşıyor. Atlantalı ikili André 3000 (eski adıyla Dre) ve Big Boi'nin son Outkast prodüksiyonu "Idlewild" (Yabani) müzikali, ticarî bir tercihle, bu politik ortamda, üstelik hem film hem albüm olarak pop sahnesine çıktı. 1930'ların Georgia'sında, swing'in kızgın korunda geçen müzikaldeki oyuncuların tümü siyah. Ayrımcılık dönemi söz konusu, Büyük Bunalım'ın getirdiği ekonomik dışlanmışlık, kendi haline terkedilmişlik... Ama müziğin optimizmi ağır basıyor. Filmde yer almayan beyaz oyuncuların canlandıramadığı beyaz karakterler, işledikleri ırkçılık suçunun cezası olarak bu şahane hiphop swing'den mahrum kalmış oluyor.

Cenaze levazımatçısının oğlu, içine kapanık piyano virtüözü Percival (André 3000) ile gece kulübü işletmecisi bıçkın şarkıcı Horoz'un (Big Boi) öyküsünü anlatan "Idlewild", ana hatlarını Baz Luhrmann'ın "Moulin Rouge" filminden alıyor. Müzikalin yaratıcı çekirdeği, rap tekniği sanki o zamanlar varmış gibi davranmasında gizli. Bu, başlı başına bir meydan okuma. Outkast zaten gospel'den caz'a güney müziğini hiphop'a taşımasıyla tanınırdı. İsimlerini duyurdukları ilk single "Rosa Parks" düpedüz bir blues'du. "Idlewild" bu özelliğin zirvesi olsa gerek; hiphop'a gelene kadar geçen her şey karşınızda. Zaten niyetleri baştan belli; albümün açılışındaki ilk single "Mighty 'O", adını Cab Calloway klasiği "Minnie The Moocher"ın kulaklara aşina nakaratından alıyor.

Stüdyoda birbirlerini yedikleri için karşılıklı demo göndererek uzaktan çalışan ikili, bağımlı olduğu absürdün etkisiyle, aslen iki solo albüm olan "Speakerboxxx/Love Below"u Outkast adı altında bir "duble albüm" olarak yayınlamıştı. 11 milyon sattı. Dolayısıyla bu ayrı-beraberlik kanıksandı. "Idlewild" böyle devam ediyor. Solo ve grup şarkıları ayrıştırılmış. Hologram kapağını oynattıkça ikili önplanla arkaplan arasında yer değiştiriyor. Filmde yer almayan parçaları da içeren albümün ikinci single'ı Big Boi'den "Morris Brown", aynı adlı Georgia kolejinin caz bandosuna şapka çıkarıyor. Swing'in dinamosu brass band, son derece renkli bir multi-kulti ritmik zenginlikle (Karayipler, samba) işlenmiş. André 3000 ise akustik gitar ve harmonikayla yaptığı "Idlewild Blue (Don't Chu Worry 'Bout Me)" adlı single'la bir kez daha blues listelerine girdi.

Gerçekten de ikilinin farklı yönsemeleri var. Big Boi dünya müziğine, özellikle Afrika ve Ortadoğu'ya daha açık duruyor. Mesela, 11 Eylül sonrası hiphop'ta bir savaş aleyhtarlığı göstergesi olarak beliren Arabik gitar riff'leri, "Buggface"deki gibi, Big Boi tarafından da sahiplenilmiş bir şey. Öte yandan André 3000, gelenekçi. Siyah müziğin geniş yelpazesini kabare ortamında çeşitlemiş: Gospel, ragtime, swing, balad ve Macy Gray'le bir Motown. İkilinin Outkast olduğu parçalar apayrı bir önem arz ediyor, özellikle Pink Floyd'la buluşulan psychedelic hiphop deneyi "A Bad Note". ABD'de albümün satışı üç ayda 2 milyonu geçmiş. Gene de onları izleyen Gnarls Barkley'in geçen yaz "Crazy" ile 45'likte başardığını henüz başaramadılar... "Idlewild", keyifli bir pazar kahvaltısına eşlik edebilir. Ama baştan sona dinlemek kaydıyla, çünkü niyeti ancak o zaman anlaşılıyor.

Erdir Zat

www.pusula.com/virgul

AYLIK KİTAP ve ELEŞTİRİ DERGİSİ

virgül,

sayı 102

PUSULA
YAYINCILIK İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST. Tel:(0212) 252 42 80 Faks:(0212) 293 15 44

ONBEŞŞARKI

Ayhan Sicimoğlu & Mirkelam Bir Aşk Hikayesi
Ayşe Tütüncü Piyano Perküsyon Grubu Netekim
Colin Hay Down Under
Duman Aman Aman
Elizabeth & The Catapult Devil's Calling
Elvis Costello Spooky Girlfriend
Jacques Higelin Ice Cream
Jean-Louis Murat Polly Jean
Jennifer Love Hewitt Me and Bobby McGee
Hümeyra Kördüğüm
Luke Haines Leeds United
Karamelo Santo Skalibur
Mark Knopfler Postcards From Paraguay
Muchachito Bombo Infierno Sin vigilancia
Queen Another One Bites The Dust

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

Asobi Seksu Citrus
Badly Drawn Boy Born In The U.K.
Biyouna Blonde dans la casbah
Bob Dylan Modern Times
Ciguli Ben Akordiyonum
The Decemberists The Crane Wife
The Fratellis Costello Music
Jarvis Cocker Jarvis
JJ Cale & Eric Clapton The Road To Escondido
Lambchop Damaged
Lloyd Cole Antidepressant
Nazan Öncel 7'n Bitirdin
Replikas Film Müzikleri
Sabih Cangil İçimizdeki Pervaneler
Tom Waits Orphans

KÖPEKLİ ŞARKILAR

B-52s Quiche Lorraine
Baha Men Who Let The Dogs Out
Bunalımlar Taş Var Köpek Yok
Cat Stevens I Love My Dog
Erkin Koray Topik
Gogol Bordello Dogs Were Barking
Johnny Cash Dirty Old Egg-Suckin' Dog
Iggy Pop Dog Food
Lightnin' Hopkins Lonesome Dog Blues
Neil Young Old King
Nick Drake Black Eyed Dog
Özdemir Erdoğan Kuçu Kuçu
Pet Shop Boys I Want A Dog
Pink Floyd Seamus
Pulp Dogs Are Everywhere

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

DEFORM / Beyoğlu
1. Donald Fagen Morph The Cat
2. Aphex Twin 26 Mixes For Cash
3. Primal Scream Riot City Blues
4. United States Of America United States Of America

ZERO / Kadıköy
1. Bent Intercept!
2. Clinic Visitations
3. Arab Strap Ten Years Of Tears
4. Boards Of Canada The Campfire Headphase

KARGA / Kadıköy
1. Adrian Belew This Is What I Believe In
2. Neil Young Living With War
3. Bob Dylan Ain't Talkin'
4. Bob Dylan & Grateful Dead All Along The Watchtower

BAYKUŞ / Beyoğlu
1. Carmen McRae How Long Has This Been Going On
2. Ray Baretto Pastime Paradise
3. Dimitri From Paris Gypsy Woman
4. Feist Gatekeeper

İNGİLTERE albüm

1. Westlife The Love Album
2. Oasis Stop The Clocks
3. Beatles Love
4. U2 U218 Singles
5. George Michael Twenty Five
6. Jamiroquai High Times
7. Girls Aloud The Sound Of...
8. Sugababes Overloaded
9. Razorlight Razorlight
10. Angelis Angelis

ABD albüm

1. The Game Doctor's Advocate
2. Akon Konvicted
3. "Now 23" (Various Artists)
4. Josh Groban Awake
5. "Hannah Montana" (Soundtrack)
6. Keith Urban Love, Pain...
7. Sugarland Enjoy The Ride
8. Tenacious D The Pick Of Destiny
9. Beyonce B'Day
10. (+44) When Your Heart Stops...

FRANSA albüm

1. Beatles Love
2. Michel Sardou Hors Format
3. Benabar Reprise des negociations
4. Yannick Noah Charango
5. Lynda Lemay Ma Signature
6. Le Soldat Rose Le Soldat Rose
7. Jacques Higelin Amor Doloroso
8. Snoop Dog The Blue Carpet...
9. Le Roi Soleil Le Roi Soleil
10. Frank Michael Les Couleurs...

ŞARKI DEĞİL TARİH!

Lou Reed Walk On The Wild Side

Reed'in 1972 tarihli "Transformer" albümünden... "Hedwig and the Angry Inch", "Las Edades de Lulú" filmlerinde çalındı... Stephane Sednaoui'nin "Work Of Director" serisinden çıkan DVD'de, şarkıdan hareketle çekilen bir kısa film var... Şarkıyı Vanessa Paradis ve Dave's True Story de yorumladı... A Tribe Called Quest "Can I Kick It?" parçasında ondan sample kullandı... 2003 remiksi ve The Strokes cover'ı hype.non-standard.net adresinden dinlenebilir, Joe Strummer & The Mescaleros cover'ı youtube'dan izlenebilir... "Prezidan Bush" yorumuysa, lies.com adresinde, Lennon'ın "Imagine"iyle evlendirilmiş halde mevcut!.. Geçenlerde SXSW Festivalindeki bir panelde, Neil Young da mırıldanmış "Walk On The Wild Side"ı.

Arama motoru

YouTube güzelleri — Ara

Tom Waits
Tom Waits - Lie To Me

Calexico & Amparanoia
Calexico, Amparanoia + TV house band on Radio-Canada - 'Roka'

Roger Waters
Roger Waters - Leaving Beirut 2006

Serge Gainsbourg
Serge Gainsbourg vs. Whitney Houston

Emily Haines
Emily Haines & The Soft Skeleton - Doctor Blind

OK Go
ok go-here it goes again

Joe Strummer
Joe Strummer and The Mescaleros - Redemption Song

Vic Chesnutt
Vic Chesnutt records 'Ghetto Bells'

Los Lobos
Los Lobos - Kiko and the Lavender Moon

Moby
Moby featuring Debbie Harry - New York New York

Dinleyici istekleri — Ara

Beirut Şiki Şiki Baba
(Beirut'un konser kaydından bir örnek)
http://hype.non-standard.net

Box Codax Naked Smile
(Franz Ferdinand'çı Nick McCarthy'nin yeni projesi)
http://www.myspace.com/boxcodax

Franz Ferdinand Jackie Jacson
(Kapranos çetesinden çocuk şarkısı)
http://www.myspace.com/coloursarebrighter

Nirvana vs Michael Jackson Smells Like Billy Jean
(İki hitin eviliği, bir mash-up klasiği)
http://www.imeem.com

Saint Helsinki Ribtickling...
(Babyshambles basçısı Drew McConnell'dan bir demo)
http://www.myspace.com/113231536

The Streets & Pete Doherty Prangin Out
(Mike Skinner'a Pete desteği, ya da tersi)
http://www.myspace.com/thestreets

08001 A forest The Cure
(Barselonalı dünya orkestrasından Cure cover'ı)
http://www.myspace.com/08001

Jarvis Cocker Running The World
(Jarvis'in Live 8 konserlerine acil reaksiyonu)
http://www.myspace.com/jarvspace

Vagabond Opera Marlene
(Portland'lı kabareciler Marlene Dietrich olmak istiyor)
www.myspace.com/vagabondopera

Albert Hammond Jr. Everyone Gets A Star
(The Strokes gitaristinin solo albümünden)
http://www.myspace.com/alberthammondjr

[SEMA] Geçen yüzyıl başlarının İstanbul'unda şarkılar söyleyen "efsane hanımlar"ın sesleri, aksisedasını Sema'nın "Ekho" albümünde buldu. İstiklal Caddesinin best-of'ları arasına bile giriverdi bir anda "Mon Bey"ler, "Sarı Yapıncak"lar, "Mazi" ve "Suna" tangoları... 25 yılı aşkın süredir hiç durmadan deneyerek üretmeyi sürdüren ve sesindeki şaşırtıcı tazelikle özel bir dinleyici kitlesine ulaşan Sema'yla sohbet ederken kabareden ilahilere, sarnıçlardan kiliselere, Almanya'dan Türkiye'ye, Nâzım Hikmet'ten Orhan Veli'ye uzandık ve kimini ağlatan, kimini dans ettiren "Ekho" albümüne vardık.

YILDIZLARIN YANKISI

Hâlâ yurtdışında yaşadığınıza dair yaygın bir kanı var, oysa eviniz burası. Tünel'de, Galata Mevlevihanesi'nin yanında...

Sema: Şu anda bavulumu alsam ve Peru'ya gitsem... Çok gitmek istediğim bir yer Peru, gidip orada yaşayabilirim. Hiç sorun olacağını zannetmiyorum. Evim İstanbul, burayı çok seviyorum, burada mutluyum, ama her an gidebilirim. Bu duygu beni rahatlatır. Aşık olduğumda da hızla karar veririm, hiçbir şey almadan evden çıkarım. Bu evdeki her şeyi çok seviyorum, en ufak bir iğneye kadar, burayı ben kurdum, ama burayı da ânında bırakabilirim. Bu kendim için tehdit değil, bilakis, beni rahatlatan muhteşem bir duygu...

Berlin'le özel bir ilişkiniz olmuş, oraya tutkunsunuz, ama on yıldır İstanbul'dasınız. İlk yurtdışına çıkışınız 1981...

Evet, üniversite bittikten sonra. O tarihe kadar Ankara'daydım. Bizim zamanımızda çocuklar yaz tatillerinde Avşa'ya, Marmaris'e giderlerdi. Benim öyle tatillerim olmadı. Biz Ankara Etlik'te, çok güzel bir yerde yaşadık. Etlik ortaokulu, lisesi ve Dil-Tarih kütüphanecilik bölümünde okudum, gezmedim hiç. Okulda bir-iki gezi, üniversite yıllarımda Didim'e ve Marmaris'e sadece bir kez gittim. Türkiye'yi tanımıyordum. Ankara'dan nasıl çıktım, Berlin'e nasıl gittim, bütün bunlar büyük cesaretmiş gibi geliyor şimdi, o yaşımı hatırlayınca. Gidene kadar aslında gazeteci olmak istiyordum. Çocukluğumda sorulduğunda, hep "gazeteci olmak, dünyayı dolaşmak istiyorum" demişim. O yıllarda kompozisyon yarışmalarına girip ödüller aldım, yazma diye bir derdim var, hâlâ yazıyorum... Beni doyuruyor, mutlu ediyor yazmak!

"İstanbul'u Dinliyorum" albümünü yapmış biri olarak İstanbul'la ilk karşılaşmanız ne zaman, nasıl oldu?

İlkokulu bitirdiğimde babam bizi İstanbul'a gönderdi. Halamızı ziyaret edeceğiz. Vapurla karşıya geçiyoruz, hiç unutmam, defterimde şu yazılı: "Aman tanrım, ne kadar çok su!" Annemde duruyor o defter. Denizi bile görmemişim, denizin ne olduğunu bilmiyorum, ama böyle bir şey yazmışım heyecanla.

Siyasî nedenleri vardı herhalde sınır ötesine gidişinizin. Malûm, sene 1980...

O zamanlar biliyordum, herkes Almanya'da, orası daha korunaklı, Almanya'ya gideyim dedim. Master yapmak üzere üniversiteye yazıldım, Almanca kurslarına gittim. Berlin'deki Özgür Üniversite'de kaydım durur. İşçi kadınlarla bir koro kurdum, bir şeyler yapmak istedim onlarla. Daha önce müzikle ilgili bir çalışmam yoktu, ama "benim yolum müzik" diyebiliyordum, bunu çok hissedebiliyordum. Sonra da Yabanel adlı bir grup kurduk. Sol, devrimci şarkılar söylüyoruz, Afrika şarkıları, Amerika devrimci şarkıları, Nâzım Hikmetler... Yabanel ile üç kaset yaptık. Şimdi düşünüyorum da, nasıl büyük bir aşk, anarşist bir ruh... O grupla Avrupa'nın birçok ülkesinde konserlere gittik. Kirası daha ucuz diye geceyarısı stüdyoya giriyorduk, sabah 9'da çıkıyorduk dışarı. Paldır küldür söyleyip kaydediyor, sonra satıyorduk o albümleri, kazandıklarımız devrimci arkadaşlara dağılıyordu. Yabanel'de beş kişiydik, İranlı bir arkadaşımız vardı, çok meşhur oldu, Hussein Alizadeh... O sıralarda yolum Tahsin İncirci'yle kesişti. Çok önemli bir besteci, Nâzım Hikmet'i en iyi besteleyen müzisyenlerden biridir. "Varna Türküleri" unutulmazdır. Tahsin İncirci'yle "Çok Uzaklardan Geli-

BİZDE NOSTALJİ '60'LARIN SONUNDAN BAŞLIYOR. 1900'LERİN BAŞINA GİTTİĞİNİZ ZAMAN BİR BAŞKA DERYA VAR. O DERYADAN BİR DEMET SUNDUM.

Foto: Şahan Nuhoğlu

yoruz", "Şarkılarım Senin İçin" kayıtlarını yaptık.

Bu arada Sema & Taksim kuruldu herhalde. Taksim adı nasıl kondu?

Evet, o yıllarda eski eşim Dimo (Dieter Moritz) ile Taksim'i kurduk. Piyano, keman, klarnet, obua, kontrbas, çello... "İstanbul'u Dinliyorum", "Sihir", "Anılarda İstanbul" Taksim grubuyla çıktı. Grubun adını benim koymam gerekiyordu, gruptaki tek Türk bendim. Yıl 1988. Taksim'i bulana kadar öyle çok isim düşündüm ki... Ama bir gün ansızın "Taksim!" dedim. İstanbul, Taksim Meydanı, 1 Mayıs!.. Taksim Meydanı benim için çok önemli. Müzikte de taksim var; aynı zamanda "paylaşma" demek. Birçok anlamı olsun istedim koyacağım ismin, kendi ismimi bu açıdan çok seviyorum. Onun yanına koyduğum isim de müzik çağrıştırmalıydı. "İstanbul'u Dinliyorum"u 1989'da çıkardık, ama öncesinde turnelere çıkıyorduk.

Kalan Müzik'ten çıkan "Gülnihal", Almanya'da basılmış albümlerden bir toplama, değil mi?

Evet, "İstanbul'u Dinliyorum" ile "Sihir"den seçmeler...

Sema'nın dinî çağrışımları var bir yandan. Size gelirken Galata Mevlevihanesi'nin önündeki panoda "Sema ayini saatleri" yazıyordu.

Evet, ayinleri çağrıştırıyor hemen. Sema Grubu diyemezdik bu yüzden gruba. Zaten geçen gün Bochum'da "İlâhiler-Nefesler" konserimize katılım çok ilginçti... Kalabalık bir Türk grubu geldi, bu benim için çok güzel, çünkü yurtdışı konserlerime nadiren bizim ülkemizin insanları gelir... Sema ayini var sanmışlar. Çok beğendiler, geldiklerine pişman olmadılar.

Siz festival ve proje ağırlıklı çalışan bir sanatçısınız, dünyanın farklı bölgelerinde farklı seyircilere hitap ediyorsunuz. Konser ortamlarını Türkiye'deki ortamla karşılaştırır mısınız?

İstanbul'da konser ortamları çok farklı, her şey çok şık burada, seyirciler fazla şık. Son üç aydır yurtdışında çok önemli festivallere katıldım. Brüksel, Freiburg, Dresden, Lörrach, Kopenhag, Zürih... Mesela Dresden Müzik Festivali son derece kalburüstü festivallerden biridir. Oralarda seyirciye baktığınızda, memurları, doktorları, işçileri görüyorsunuz. Karışık bir seyirci kitlesi var. Burada her konserde aynı insanlarla, aynı yüzlerle karşılaşıyorsunuz. Avrupa'da halkın yoğun biçimde katılmadığı konser olmaz. Halk olmayınca konserin büyüsü de bozuluyor. Berlin'de bir konsere gidiyorum diyelim, alıyorum sırtıma ceketimi havaya göre, gidiyorum konsere. Burada konsere günlük kıyafetle gitmek mümkün değil. Burada gözünüzün içine bakıyorlar, herkes birbirini süzüyor. Tabii ki ben de güzel giyinmeyi severim, kadınız sonuçta, güzel olmak istiyoruz, ama burada bir rahatsızlık var. Aya İrini'de konsere gidiyoruz mesela, o konsere girmek, davetiyeler, biletler, beyaz örtüler, masalar... Sonra içerde o uyduruk sandalyelere oturuyorsunuz. Bir kere Alman arkadaşlarımdan utandım. Lüzumsuz lüks ve tüketimden bana gına geldi. Galalar, bilmem neler...

1994 senesine, Nâzım Hikmet'in "Şeyh Bedreddin Destanı"nın unutulmaz yorumuna geçelim. Alışık olmadığımız bir ses enstalasyonuna tanıklık etmiştik. Yerebatan Sarnıcı'nda Tuncel Kurtiz kartal gibi oradan oraya uçuyor, arada şarabını yudumluyor, siz, üzerinizde uzun siyah bir elbise, kıpırdamadan söylüyordunuz, bir müzisyen de çellonun başında... O kış akşamından sonra sesinizin duygusu hep Yerebatan gibi etkisi silinmeyecek mekânlarla özdeşleşti zihnimizde... Biyografinizi incelediğimizde karşımıza çıkan bütün bu mekânlar, deneysel çalışmalar sürpriz gibi gelmiyor o nedenle. O çalışmayı siz nasıl hatırlıyor, nasıl değerlendiriyorsunuz bugün?

Tuncel Kurtiz'le yorumladığımız Nâzım Hikmet'in "Şeyh Bedreddin Destanı" aşılamadı sanıyorum, böyle deneysel bir çalışma yapılamadı bir daha. Bu gösteri ortaya çıkmadan önce, sanırım 1994'te, Giora Feidman'ın Dortmund'daki bir festivalde özel davetlisiydim. Kaldığımız otelde Tuncel Kurtiz'in "Şeyh Bedreddin Destanı" afişini gördüm. Yüz kişilik işçi korosuyla "Şeyh Bedreddin"i yorumluyordu Tuncel Kurtiz, ben seyretmemiştim, ama herkes hayranlıkla söz ediyordu o gösteriden. Tuncel Kurtiz'le tanışmıyorduk, ama yere göğe koyamadığım biriydi. "Sürü"yü, "Duvar"ı, "Otobüs"ü seyretmişim... Zaten "Şeyh Bedreddin Destanı" çok müzikal bulduğum bir kitaptı. Derken Tuncel Kurtiz'le bir partide tanıştım ve cesaretle yanına gidip "ben de sizinle 'Şeyh Bedreddin Destanı'nı seslendirmek istiyorum" dedim... Buluştuk, yemekler yedik, şaraplar içtik, başladık birlikte "Şeyh Bedreddin"i okumaya. Ben elimde kitap, hiç durmadan Tuncel ne söylerse tekrarlıyorum, ne söylerse tekrarlıyorum...

"Ekho"luk o zamandan kalma demek...

Evet, hiç durmadan tekrarlıyorum, Dimo çellosuyla çalıyor bir yandan, tamamen doğaçlama. Sabahın ilk ışıkları... Ben o kadar heyecanlıyım ki, Tuncel'e bunu mutlaka Türkiye'de yapmalıyız diyorum. "Nerede sahneleyebiliriz?" diye sordu bana, hemen, hiç tereddüt etmeden "Yerebatan" dedim. Çünkü ben Yerebatan'da yüzü ters dönmüş Medusa'yı gördüğüm an, "o benim" demiştim. Tuncel, bunun üzerine, "Refik Lostar benim arkadaşımdır" dedi, Allah rahmet eylesin, o zamanlar oranın müdürüydü. O günlerde de Tuncel yedi Viyanalı dansçı kadınla "Şeyh Bedreddin Destanı"nı yorumluyor. Ben de orada onlarla birlikte olmak istiyorum, o işin içinde olmadığım için geberiyorum üzüntüden. O senenin kışında, Tuncel'in Galata'daki evinde üçümüz çalışmaya başladık. Dimo, ben ve Tuncel Kurtiz... Aralık ayıydı ve nasıl bir kar vardı, anlatamam. Ev dik bir yokuşun başında, dizlerimize kadar kar... Soğuk, tir tir titriyoruz. Gazyağı taşıyoruz ısınmak için, yakında benzinci de yok, Beşiktaş'a kadar gidiyoruz. O evde donarak "Şeyh Bedreddin Destanı"nı çalıştık ve hakikaten 15 gün içinde ortaya çıkardık. Ortakulak iltihabı oldum o günlerde. Şimdi hayatta yapmam öyle bir şey, yapsam da tedbirlerimi alırım. Nasıl bir aşk!.. Bu şiiri bir günde ancak 15-20 kere okur insan değil mi, biz yüzlerce kez tekrar ediyorduk. Hata yaptığımızda düzeltip devam etmiyoruz, baştan alıyoruz...

Zorlayıcı olduğu oranda, özgürleştirici bir ses çalışması olmuş sizin için.

"Ekho"da bazı sesler teğet geçer, bunu bilinçli yaptım, çeyrek oktav alttan çeksem tehlike kalmayacak. Ama teğeti göze almayı, farklı olabilmeyi hep Tuncel Kurtiz'e borçluyum. Çalışırken, istediği küçücük bir ses vardır, onun ne olduğunu söylemez, bana çaktırmadan başa alır ve ben o sesi çıkarana kadar da bekler. Ben hep aynı şeyi yapmadığım için deneriz, o başka bir şey ister, bunu hissederim ve hep denerim. Sahnede de öyle, acımasızdır Tuncel Kurtiz, zorlar insanı. Benim nereye uçacağımı bilir, onu duyana kadar da bırakmaz. "Şeyh Bedreddin Destanı"nı böyle ortaya çıkardık. "İstanbul'u Dinliyorum" da öyle, çok kısa bir zamanda ortaya çıktı. Kontrbasçımız Martin'in kız arkadaşı öldü, ara verdik çalışmaya, gidip cenazeyi kaldırdık, geri dönüp üç gün ağlayarak çalıştık ve albümü bitirdik.

"Şeyh Bedreddin"in kayıt süreci nasıldı?

Çok kısa sürede çıktı... Küçük bir stüdyoda kayda girdik, kontrbas kayıt odasına sığmıyor, kontrbas dışarıda kayıtta, çalıp çıktık ilk gün. Tuncel'in babası öldü aynı gün, ertesi gün gidip cenazeyi kaldırdık ve ara vermeden kayda devam ettik. "Şeyh Bedreddin Destanı"yla bir ayda yirmi şehir dolaştığımızı hatırlıyorum. Çok büyük bir deneyimdi. Dünyada yazılmış en önemli destanlardan biri bence, tarihsel bir olayı böyle bir dil güzelliğiyle anlatmak hakikaten büyük marifet ister, bin defa şapka çıkartıyorum Nâzım Hikmet'e. Bunun ne güncelliği gider, ne yorumu eskir. 1 saat 15 dakika sürüyor, o kadar sürede aralıksız bir şey anlatmak ve tek bir enstrümanla, arkasında melodi olmadan böyle bir iş yapmak hakikaten yürek ister. "Şeyh Bedreddin Destanı", benim hayatta yaptığım en önemli iştir. Tuncel Kurtiz gibi biriyle bu işi yaptım, bende duygusu hiç gitmeyecek, onda da gitmez, o Tuncel Kurtiz zaten, ayrı bir anarşist. Onu tanımak, onunla sohbet etmek... Sohbet edilmez Tuncel'le, o anlatır, siz dinlersiniz. Geçenlerde Menend'in *(Kurtiz'in eşi)* erkek kardeşi evlendi, Edremit'te bir köy düğünü yaptılar. Hayatımda yaşadığım en güzel köy düğünüydü, öğlen üç falandı gittiğimizde, Tuncel ve Menend

"ŞEYH BEDREDDİN DESTANI"NI YEREBATAN'DA SAHNELEMİŞTİK. ORADA YÜZÜ TERZ DÖNMÜŞ MEDUSA'YI GÖRDÜĞÜM AN "O BENİM" DEMİŞTİM.

Tuncel Kurtiz ve Sema

GRUBUN ADI İÇİN BİR GÜN ANSIZIN "TAKSİM!" DEDİM. TAKSİM MEYDANI, 1 MAYIS... MÜZİKTE DE TAKSİM VAR, AYNI ZAMANDA "PAYLAŞMA" DEMEK.

dans ediyordu, geceyarısını geçti, hâlâ dans ediyorlardı. Bu kadar güzel ve neşeli bir düğün... Tuncel'in enerjisi herkese geçiyor.

"İstanbul'u Dinliyorum" albümünün en etkileyici yanlarından biri, Orhan Veli'yle bandoneonu buluşturması. Geleneksel müziğimizde yer almayan o enstrüman, bizim seslerimizden biri gibi. Siz tabla, bandoneon gibi enstrümanlara da hep açık oldunuz...

Berlin'de her müzisyen aynı zamanda başka müziklere meraklıdır. Onlara rahatça ulaşabiliyorsunuz. Charlie Mariano'yu ben Berlin'in en büyük caz kulüplerinden birinde, Quasimodo'da dinlemiştim. "Efem" çaldığını duydum. Başka bir şey çalıyordu, ama "Efem"i çalıyor gibi geldi bana. Gidip onunla çalışmak istediğimi söyledim. "İstanbul'u Dinliyorum"da gelip çaldı. "Ben bu müzikten anlamam" demedi... Bir de Kamalesh Maitra Üstad, tabla'nın babası... Ona çok daha iyi yer verebilirdim albümlerde, çok daha uzun çaldırabilirdim, onun yorumunu başka şarkılarımızda da görebilirdim... Bunu bugün düşünüyorum... O günlerde her şeyi el yordamıyla, duygularımın yön vermesiyle yapıyordum. Çok yeniydim, aşırı heyecanlıydım. Kendime fazlasıyla güveniyordum, her şeyi çok güzel söyleyebileceğimi düşünüyordum. Bugün de öyleyim, ama aradaki tek fark zaman! Zamanla duygunun, güvenin ve heyecanın yanına bilgi de ekleniyor ve arkadaş oluyor...

Dieter Moritz, Orhan Veli'nin şiirlerini ilk kez nerede okudu?

Dimo'ya, ilk İstanbul seyahatinde Orhan Veli'nin şiir kitabının çift dilli bir baskısını verdim. Telefonda "İstanbul'u Dinliyorum"u bestelediğini söyledi bana, nasıl bestelediğini sorunca "tango yaptım" dedi. Düşünün, Alman bir müzisyen, benim verdiğim bir şiir kitabını getiriyor İstanbul'a, okuyor ve başka bir şiiri değil, "İstanbul'u Dinliyorum"u besteliyor Tarabya Oteli'nde... Kayıt aşamasında bandeneon olmasını istedik. Berlin'de Lothar Hensel var, uzun süre Astor Piazzola'nın öğrencisi olmuş. Ona teklif ettik, bir bakayım dedi, gelip çok güzel çaldı ve ben de söyledim. Sonra bir baktım ki, pek çok bestesi var bu şiirin, ama bence bizimki İstanbul'un dokusuna çok yakışıyor... O albümde Nâzım Hikmet'in "Münevver'in Doğumgünü" şarkısı vardır. Dimo'nun annesinin yetmişinci yaşgünüydü, "ne hediye alsam" diye sordu bana. O şiiri uzattım ve "bunu bestele istersen" dedim. Hakikaten de şiiri çok sevip besteledi. İlk kez Dimo'nun annesinin evinde, gitar, çello ve ben o şarkıyı seslendirdik. Ondan sonra repertuarımıza girdi.

Sizin söyleyişinizde, edanızda külhan bir tavır var, gözüpek, isyancı, kafa tutan bir eda, ama bunu zarafetle yansıtıyorsunuz...

Birkaç Sema var içimde barındırdığım. Bir normal hayattaki Sema var, bir de sahnedeki... Söylediğim sözlerle çok uğraşıyorum, o sözlerin içindeki duygu beni tetikliyor. "Ekho"ya hazırlanırken o kadınları, Seyyan Hanımları falan öyle çok dinledim ki... Bazen çok baştan çıkarıcı oluyorlar, bazen duygusal, düşmüş bir halde... Gece gündüz, rüyalarımda binlerce kez söylüyorum. Çok yoğrulan duyguların, sözlerin bendeki yankısı o. Bir de, sanıyorum, dünyaya bakışım sesime, sözüme, şarkıma yansıyor. Hiçbir zaman "bana ne" demedim hayatta, diyemedim... Dün gazetede İsrail'in gizli bir silahı Filistinliler üzerinde denediğini okudum, ardından haberlerde görüntüler. Fonda da ağlayan bir kadın sesi koymuşlar. Öyle sahte ki her şey... Müziğe artık o görüntülerde ihtiyaç yoktur! Biz bu durum karşısında insan olarak ne yapmamız gerektiğini düşünmeliyiz. Nerede durmamız, nerede yer almamız gerektiğini... Bu acımasızlığa ve sahteliğe karşı...

Size "sufi divası" diyorlarmış yabancı basında...

Evet, Frankfurter Allgemeine'da çıktı bu. Ben yurtdışında birçok konsere gidiyorum, farklı konseptlerle, farklı projelerle... İlk kez 2003 yılında yabancı müzisyenlerle "İlâhiler ve Nefesler" konserini İstanbul Müzik Festivali'nde seslendirdim. Bunun konser kaydı Almanya'da yayınlandı. Albüm eleştirileri içinde bir gazeteci bu albüm hakkında hem güzel, ama hem de önemli şeyler yazdı. Başlık olarak da "sufi divası"nı yakıştırmış... Bu albümle ilgili çok değerli eleştiriler de çıktı Alman basınında. Türkiye'deyse bu çalışmayla kimse ilgilenmedi. Türkiye'de kimsenin haberi de yok, ama dışarıda böyle konserler veriyorum. İlâhiler ve nefesler okumuştum 1996'da, Kudüs 3000 İçin Hoşgörü Konseri'nde. Suriyeli bir udî ve İranlı bir bendir müzisyeniyle birlikte. Öncesinde Pir Sultan Abdal, Yunus Emre, Dadaloğlu, bozlaklar söyledim konserlerimde. Repertuarım çok geniş. Bin Yılın Türküsü'nde de söyledim. Nefesler bence çok önemli, değerli, onlarda büyük bir güç var. Bir de tabii ki Türkolog ve İslâm bilimcisi olan Profesör Anne Marie Schimmel'in hayatımda önemli bir rolü var. Beni ilk kez Yunus Emre'ler söylerken dinlemiş ve bana ilâhileri söyleyip söylemediğimi sormuştu. Öyle başladı ilâhiler ve nefeslere ilgim...

Deneysel ses performanslarına da katılıyorsunuz. Hüseyin Katırcıoğlu ile Assos Festivali'nde çalışmalarınız oldu, Köln Müzik Akademisi'nde...

Andres Bosshard'la yaptığım iş çok farklıydı. Köln Müzik Akademisi'nin Per-Son Festivali'nde. Alternatif müzik anlayışları ve elektronik müzik bilgisi üzerine kurulmuş bir festival bu... Trinitatiskirche'de 21 Donnerrollen adlı deneysel ses performansında yer almıştım. Söze değil, tamamen sese yönelik enstalasyonlardı. Mekâna giriyorsunuz, orada elektronik veriler var, o veriler canlı olarak bir yerlerden alınmış ve değişime uğratılmış sesler. Andres'le Assos Festivali'nde, şimdi aramızda olmayan sevgili Hüseyin Katırcıoğlu'nun muhteşem festivalinde tanışmıştım, onun asıl işi mekân akustiği. Ses daha iyi nasıl ve hangi mekânlarda tınlar, bir mekânın başlangıcından itibaren akustiği nasıl olmalı, insanı rahatlatan bir yapı nasıl olmalı gibi sorulara kafa yoran biri. Bir kilisedeydik, beş müzisyen daha vardı, hepimizin sesini manipüle ediyordu, sürekli yerlerimizi değiştiriyor ve en iyi akustiği çıkarmaya çalışıyordu. Bugün sesle ilgili geldiğim noktada o çalışmaların büyük katkısı var. "Dumrul ile Azrail"de kullandım o yöntemleri. "Aşura"da birkaç şarkıda kullanıyorum.

"Aşura", 5. Sokak Tiyatrosu'yla birlikte İstanbul Tiyatro Festivali'nde sahnelendi ve yakında GarajIstanbul'da sezonu açacak bildiğimiz kadarıyla. Oyunda farklı dillerde sürgün şarkıları söylüyorsunuz...

Bu yıl yurtdışında 14 kez oynadık "Aşura"yı ve çok ilgi gördük. Şimdi Garaj'da oynayacağız. "Aşura"da yedi ayrı dilde şarkı söylüyorum; Roman, Ermenice, Arapça, Sefarad, Rumca ve Türkçe... 13 ayrı dilde Anadolu topraklarında söylenmiş olan sürgün şarkıları yer alıyor oyunda. Benim dışımda iki şarkıcı, İhsan Kılavuz ve Harun Ateş var, Övül Avkıran ve Mustafa Avkıran da oyuncu, sahnede dokuz kişiyiz...

Lörrach'daki Stimmen Festival'deki "Üç Kızkardeş ve Üç Kilise" çalışmanızı anlatır mısınız? Hikâyesi nedir?

Lörrach Almanya'nın güneyinde küçücük bir şehir, ama çok şanslı bir bölge, çünkü hem İsviçre'ye, hem Fransa'ya sınırı var. O festivalin başkanı geldi buraya, beni davet etti. Aslında tangolarla gidecektim, ama "a cappella bir şeyler söylüyor musun?" diye sordu, projeyi anlattı. Çok heyecanlanıp hemen kabul ettim. Hikâye şöyle: Lörrach'da, birbirlerine onar kilometre uzaklıkta üç kilise yer alıyor ve bu kiliselerin bir efsanesi var. 12. yüzyılda üç kızkardeşin ayrı ayrı bu kiliselerde yaşadığı ve birbirleriyle hiç karşılaşmadıkları, her gün birbirlerine ışıkla ve rüzgârın getirdiği seslerle sesle-

→67

nerek haberleştikleri anlatılır. Birbirlerinin yaşadıklarından haberdarlar ama hiç görüşmüyorlar. Aile üç kızkardeşi rahibe olarak yetişsinler diye üç ayrı kiliseye vermiş ve o kızlar kiliselerinden hiç çıkmadan yaşamışlar yıllar boyu. Festivalde bunu hayata geçirmeyi düşünmüşler ve üç ayrı dinden, üç ayrı kadını bu kiliselere yerleştirmeye karar vermişler. Üç şarkıcı katıldı bu projeye. Biri bendim, ikincisi Maria Jonas, 12. yüzyıl dinî eserler konusunda uzman soprano. Ve Tibetli Budist şarkıcı Ani Choying Drolma. Nepal'de kimsesiz kız çocuklarını yetiştiren kızlar okulu var bu şarkıcının. Üçümüz üç ayrı kilisede oturduk ve günde üç kez, sabah saat 6:30, öğlen 12:30 ve akşam 21:30'da 45'er dakika kendi ayinlerimizi yaptık.

Ne okudunuz orada?

Mevlid okudum, şimdi geliştirmeyi çok istiyorum. A cappella bir şey okumam önerildiğinde aklıma hemen ilâhiler geldi, ama bir ilâhi, ardından bir tane daha, birbirinden kopuk olacaktı. Halbuki ben Mevlid'e hayranımdır. 14. yüzyılda Süleyman Çelebi'nin Osmanlı Türkçesiyle yazdığı çok önemli bir epos. Tanrıya teşekkürle başlar, Amine Hatun'un hamile kalışından doğuma kadar geçirdiği evreleri, peygamberin doğumunu, Tanrıyla buluşmasını ve ölümüne kadar geçirdiği süreyi anlatır. Oradan üç bölümü aldım, Merhaba Bahri'yle başlıyordum, çok güzeldir, inananlara da, inanmayanlara da hitap eder. Süleyman Çelebi, Mevlâna'dan sonra gelir. Mevlâna 13. yüzyılda yaşamış, Süleyman Çelebi onu çok iyi tanıyor, iyi özümsemiş. Herkese öyle bir merhaba sunuyor ki, inanana, inanmayana... Çocukluğumdan beri severim Mevlid'i. Doğumlarda okunur, oğul askere giderken okunur, ölümlerde okunur. Merhaba'yı, doğumu aldım, ki o da inanılmaz bir anlatıdır. Son olarak da Tanrıya şükür bölümünü okudum. Daha sonra İsviçre'de Züricher Theater Spektakel Festivali'nde seslendirdim, yurtdışında toplam 11 kez Mevlid okudum bu yıl. Arada "Bülbül Kasidesi" gibi çok sevdiğim Yunus ilâhilerini yorumladım. Şimdi onları kaydetmem gerekiyor.

Bu konuda herhangi bir eleştiri aldınız mı?

Evet... Ama ben şuna inanıyorum, Süleyman Çelebi bizim kültürümüzün önemli bir temsilcisi. 14. yüzyılda yaşamış ve Mevlâna'nın öğretisinin bir halkası. Bugün yurtdışında gittiğim turnelerde kaldığım otellerin hemen hepsinde İncil var yatağın başucunda. Herkes bir şeylere inanıyor bence, inanmayanlar da bir şeye inanıyor. Benim dinlerle, inançla sorunum yok. Zorlama ve dayatma benim sorunum... Demokrasi yani. Ne kadar demokrasi istiyoruz? İstiyor muyuz? Bu beni daha çok ilgilendiriyor...

DIAMANDA GALAS'IN AĞIR BİR SAHNESİ VAR, AĞIR BİR KADIN. SÖZ, MÜZİK, YORUM... VE BİR FELSEFESİ VAR. FELSEFENİZ YOKSA OLMUYOR.

"Nefesler ve İlâhiler"i Zen Ensemble ile kaydetmişsiniz, o grupla bir araya geliyor musunuz?

Daha küçük bir grup olarak en son bu yıl Dresden Müzik Festivali'nde, Bochum Müzik Festivali'de söyledik.

Sema neden ünlü olmadı? Şimdi "Ekho" Beyoğlu'nda epey yankılanıyor, basında daha çok söyleşi yer almaya başladı. Ajda Pekkan'ın "Top Beş" listesine Sema Hanım olarak girdiniz, ama bütün bunlara rağmen sizin hiç de ünlü olmayı kabullenecekmiş gibi bir haliniz yok...

Ünlü olmak gibi bir derdim herhalde hiç olmadı. Ama bu doğru da değil sanıyorum. Çünkü ben şarkı söylemeyi çok seviyorum ve istiyorum ki, beni çok insan dinlesin. "Şeyh Bedreddin Destanı"nı örneğin, bütün dünyanın izlemesi gerektiğine, "Şeyh Bedreddin Destanı"nın ünlü olması gerektiğine inanıyorum. "İstanbul'u Dinliyorum"u herkesin dinlemesini isterdim. İstediğim, Milva'nınki gibi, Juliette Grêco gibi, Ümmü Gülsüm gibi bir ünlülük. Onları bütün dünya çok önemli sesler olarak tanıyor. Benim büyük bir hayranlıkla izlediğim kadın müzisyenler var. Tina Turner gibi ünlü olmak... Yaptığı işle özdeşleşen ve dünyanın herhangi bir yerinde dinlendiğinde, "evet, bu Sema" dedirten bir ünlülük... Benim küçük, ama sağlam bir dinleyici kitlem var, sesimi duyduklarında tanıyorlar.

Kadın sesine özel bir ilginiz olduğu çıkıyor ortaya. Demin Yma Sumac çalıyordunuz.

Yma Sumac, Berlin'de tanıdığım ve çok severek dinlediğim bir ses. Onun plağını ilk dinlediğimde, "aaa, bunu Öztürk Serengil söylüyordu!" dedim. Çocukluğumdan beri kafamda Öztürk Serengil'in programının başında söylediği bir şarkı var. Sonradan anladım ki, Öztürk Serengil söylemiyormuş bunu, playback yapıyormuş. *(gülüyor)* Evet, kadın seslerini çok seviyorum. Berlin'de Juliette Greco'yu çok büyük paralar verip ilk sıralarda otararak seyrettim. Ağlayarak izledim, bir rüyaydı. Betty Carter'ın birkaç konserine gittim. Maalesef şimdi yaşamıyor. Çok genç ölen bir opera şarkıcısı var, Cathy Berberian diye. Bazı Beatles şarkılarını opera yorumuyla söylüyordu, dehşet, inanılmaz bir yorum. Lena Rothstein var, Sefarad şarkıları söylüyor. Onu dinleyip sabahlara kadar yazı yazabilirim. Greetje Bijma Hollandalı bir kadın, başarılı ses enstalasyonları yapıyor. İnanılmaz biçimde oktavlar arasında gidip geliyor, onu da sahnede izledim, çok etkilendim. "Hay Allah, keşke onunki gibi bir ailem olsaydı!" Çıplak ayakla çıkıyor sahneye, kısacık saçlı bir kadın ve ses çıkartmaya başlıyor... Diamanda Galas'ı çok seviyorum. Onu seyrettim bir belgeselde. Ateşlerle çıkıyor sahneye ve sırf bağırıyor. Bağırarak anlatıyor. Dünyanın gelişimine, dinlere karşı bir nefreti var. Ağır bir anarşist. Sahnede çıldırıyor, bir şeyleri kırıp parçalıyor ve devamlı anlatıyor. Onun metinleri dehşet gerçekten. Karşı duruşa sahip biriyseniz, kendinizi çok net ortaya koymak zorundasınız. Diamanda Galas'ın ağır bir sahnesi var, ağır bir kadın. Söz, müzik, yorum... Ve bir felsefesi var. Önemli olan da bu, felsefeniz yoksa olmuyor. Proje bazında çalışmanın önemi burada. Bir şeye yoğunlaşıyorsunuz ve neden diye sormaya başlıyorsunuz. Neden o dönem, neden o şarkılar, neden o kadınlar diye sormaya başlayıp bir ağ

SEMA'DAN GOGOL BORDELLO'YA "ADAMIM"

Sema, bir gün eczaneden ilaç alırken, aynı zamanda dinleyicisi olan eczacı arkadaşı, evde kızının odasından "Ekho" albümündeki bir parçaya benzer bazı sesler geldiğini söylemiş. Ertesi gün her şey aydınlanmış: Gogol Bordello'nun "Everything is Illuminated" (Her Şey Aydınlandı) filminin soundtrack'inde çaldığı "Bublitschki"ymiş meğer bu parça. Özellikle Rus müzisyenlerin bolca yorumladığı geleneksel bir klezmer ezgisi...

"Bublitschki"nin "Ekho"daki adı "Mon Bey", yani dileyene "bayım", dileyene "adamım", hatta "delikanlım!" "Mon Bey"i 1929'da Afife Hanım, Odeon için plağa okumuş. Şarkının aynı tarihlerdeki, aynı isimli Muhlis Sabahattin operetinden alınma olduğu tahmin ediliyorsa da, elimizde kesin bir bilgi yok.

Biz hayal gücümüzü çalıştırıp, bu operet için bir Eugene Hütz-Sema düeti sahneye koyalım şimdilik:

"Bir akşamüstü şöyle erken / Sahilde yavaşça gezinirken / Gördüm şık bir genç çok güzeldi / Çabucak koştu yanıma geldi / Bak dedi bana çapkın güzel kız / Hiç yaşanır mı yalnız / Haydi seninle gel yaşayalım / Hayatta zevk nedir biz anlayalım / Dedim olmaz Mon Bey, hayır olmaz Mon Bey / Boş laflara kanmam ben aldanmam..."

68→

kuruyorsunuz.

"Efsane Hanımlar" projesi hangi sorularla, nasıl başladı ve gelişti?

On yıldır yurtiçinde ve yurtdışında çok konser verdim, festivallere katıldım. "Ekho"da yer almayan, farklı parçalar da okudum ve sonunda bu malzemeyi kullanmam gerektiğine karar verdim. Çok ilginç, 1905 ile 1940 arası bir kadın şarkıcı patlaması var. Atatürk devrimlerinden sonra Türk kadınları da sahneye çıkmaya başlamış. Daha önce yasak, çıkamıyorlar. Ermeni hanımlar var, Beyaz Ruslar, Rumlar... Onlar da arka kapılardan kaçırılıyorlar konserden sonra. Türk hanımlar evlerinde söylüyorlar ve evlerinde söylerken de onlara öykünüyorlar. Sonradan duyuyoruz bunu, hafif bir kırık dil, onların şivelerini almışlar, ben bunu hissediyorum dinlerken. İçten içe bir dönem o kadınlar "ben de söylemek istiyorum!" demişler. 1929'dan itibaren Türk hanımlar da sahneye çıkmaya başlamış. Afife Hanım, Mürşide Hanım, Seyyan Hanım... O kadınlardan çok etkilendim, çok değerli buluyorum onları. Bu şarkıları tekrar söyledim, çünkü onların da yaşaması gerektiğine inanıyorum. Bizde nostalji '60'ların sonundan itibaren başlıyor. Hep '60'ların, '70'lerin Yeşilçam şarkıları söyleniyor. Ben biraz daha öncesine gitmek istedim. 1900'lerin başına gittiğiniz zaman bir başka derya var. Ben o deryadan bir demet sundum.

Şimdi karşımızda Seyyan Hanım'ın fotoğrafı asılı. Bu en çok onu sevdiğiniz anlamına mı geliyor?

Evet, Seyyan Hanım... Özellikle onu çok seviyorum. Ama Deniz Kızı Eftalya var, o bambaşka biri. Mürşide Hanım var, Afife Hanım, Seyyan Hanım... Üçünün kaderleri aynı, üçü de teğmenlere aşık oluyor ve şark hizmetine gidiyor. Orada çocukları oluyor ve sanat hayatlarında defterleri kapatıyorlar. İçlerinde en şanslısı Seyyan Hanım, çünkü arada İstanbul'a gelip plak dolduruyor.

Efsane hanım yorumlarınızda özel bir tını, geçmişten iz taşıyan bir tazelik var. Kendi sesinizin cızırtısını bulup çıkarmışsınız diyebilir miyiz? Bugünden geldiği belli, ama eskiye de sarınmış...

Önce duyguyla ilgili bir şey bu, sonra da teknikle ilgili. Seyyan Hanım'ı bugüne kadar belki 15 bin defa dinlemişimdir. Deniz Kızı'nı, Mürşide Hanım'ı binlerce defa dinlemişimdir. O sesin duygusu bana geçiyor ve ben yorumlamaya başlıyorum. Brecht'lere de öyle çalışıyorum. Bir Alman bana "hiç Alman gibi söylemiyorsun" dedi. Niye Alman gibi söyleyeyim ki, ben Sema'yım. İlle de Lotte Lenya gibi söylemem gerekmiyor, ama Lotte Lenya'yı da defalarca dinlediğim için bana ondan da bir şeyler geçiyor. Zaten başka türlü kendi yorumunuza ulaşamazsınız, taklitçi olursunuz. Şimdi pop şarkıcılarını duyduğunuzda, nadiren kimin kim olduğunu ayırıyorsunuz.

"Ekho"nun hazırlanışı sırasında nasıl bir çalışma yaptınız?

Parçaların aranjmanlarını Cumhur Bakışkan yaptı, haftalarca uğraştı, yetmiş şarkıyı notaya aldı. Oradaki enstrümanlar neyse onları korudu. Çok daha allayıp pullayabilir, büyük orkestralar kullanabilirdik. O zaman da işin doğasını bozmuş, şarkılara haksızlık etmiş olurduk. Ben bunu yaptım, ama ileride umarım başka birileri kendince başka türlü yorumlar. 1996'dan beri Cemal Ünlü'yle dirsek temasımız sürüyor. Şarkı sözlerinin deşifre edilmesinden "bu şarkı sana çok yakışır" önerilerine varana dek çok desteği oldu bana.

Konserlerde aldığınız tepkilerin de albümün hazırlanışında payı olmuştur herhalde...

Tabii, olmaz mı... Babylon'da en son konseri yaptığımda "Ekho" yoktu henüz ortada. O konserden sonra güzel tepkiler aldım. Telefonlar ve mail'lerle herkes ertesi gün o konserde olduğunu bana duyurmak istedi. Demek enerji yerine ulaşmış. Bazen sokakta gençler "sizi dinledim, çok beğendim, annemin de dinlemesini istiyorum" diyorlar ve konserlerime annelerini, babalarını, anneannelerini getiriyorlar. Ailelerle çocukları arasında bir bağ kurdu bu şarkılar! Geceyarıları öyle inanılmaz mesajlar alıyorum ki, "Ekho'yu dinliyoruz, şu şarkılara ağlıyoruz" diye... Yani "hüzün ki en çok yakışandır bize!" Yurtdışındaki konserlerimizde çoğunlukla yabancı seyirci olur, ama onlar da anlıyorlar. Aralarda hanımlardan anekdotlar aktarıyorum, o dönemi anlatıyorum... En son konserlerimden birinde Nürnberg'de Türk-Alman Filmleri Haftası'nın kapanış konserini yaptık. Dedim ki en son şarkıda, "Bakın, Seyyan Hanım orada oturuyor. Evet evet, sizin yanınızda. Deniz Kızı Eftalya işte şurada, Lale Hanım, Mürşide Hanım, Şamran Hanım, Nergis Hanım..." Böyle anlatmaya devam ettim, son şarkımızı söylerken herkes ağlıyor ve ayakta alkışlıyordu. Bu sadece benim başarım değil, o hanımların başarısı aynı zamanda. Bu hanımlar her konserimde gerçekten oradalar, bunu hissediyorum. Yıldızlar gibi... Yıldızlar, yıldızlarla yıldızlaşırlar. Ben onlara borcumu ödüyorum. Büyük bir içtenlikle söylüyorum, ben onların yankısıyım.

Söyleşi: **Pelin Özer**

ansiklopedi

a→

THE AGRONOMIST

b→

BOBOLAR

Renaud'nun "Les Bobos" şarkısından geçen bazı özel isimler:

Vincent Delerm: Yeni dönem Fransız şansonunun önde gelen isimlerinden. 2002'de kendi adını taşıyan ilk albümüyle ünlendi, üçüncü albümü "Les piqures d'araignée"yi geçtiğimiz günlerde yayınladı. Renaud'nun yeni albümünün tanıtım filminde Renaud'yla birlikte rol aldı.

Foch Caddesi: Paris'in 16. bölgesinde bulunan en şık ve zengin sokaklardan biri. Monopol oyununun Fransız versiyonundaki en pahalı mahallelerden.

Michel Houellebecq: Günümüz Fransız edebiyatının en önemli ve medyatik romancılarından. Kişilerinin uyumsuzlukları üzerinden kapitalist dünyanın eleştirisini yaptığı kitaplarıyla ve hiç de siyaseten doğru olmayan, kendine has, "nihilist" tarzıyla son yılların en çok konuşulan yazarlarından.

Philippe Djian: Beat kuşağının Fransız mirasçısı olarak kabul edilen Djian'ın en ünlü romanı, sinemaya da uyarlanan "37°2".

Télérama: Esas alanı televizyon programları olmasına karşın, bu çerçevenin dışına çıkan popüler haftalık sanat, kültür dergisi.

Le Cap Ferret: Fransa'nın güneybatısında bulunan, son yıllarda zenginlerin gözdesi bir tatil beldesi olarak ünlenen tarihî bir yarımada.

ARTE: (Association relative à la télévision européenne) 1992 yılında Avrupa Birliği projeleri kapsamında kurulan Fransız-Alman ortak televizyon kanalı. Kültürel programlara, belgesellere, bağımsız filmlere ağırlık veren içeriğiyle daha ziyade entelektüel elite hitap ediyor.

Canal Plus: 1983'te kurulan, Fransa'nın en popüler şifreli kanalı. Son yıllarda, yayın haklarını düzenli olarak elinde bulundurduğu Fransa Futbol Ligi maçları ve filmler dışındaki yayınını şifresiz olarak sürdürüyor. Aynı zamanda, Fransa'da kablosuz izlenebilen altı kanal içinde en muhalif olanı.

France Info: 1987'de kurulan Fransız haber radyosu. Günde 24 saat güncel haber programları sunan radyo, aynı zamanda, Avrupa'nın ilk radyo web sitesinin sahibi.

Alain Bashung: 1947 doğumlu, işçi sınıfı kökenli Fransız şanson-rock'çu.

Gérard Manset: Şarkı yazarı, ressam, fotoğrafçı ve yazar. 1972'den itibaren "Manset" adıyla çıkardığı albümlerle ünlendi.

Pierre Desproges: (1939-1988) Siyasî ve savaş karşıtı skeçleriyle ünlü Fransız komedyen.

Guy Bedos: 1934'te Cezayir'de dünyaya gelen Fransız komedyen, aktör. Müzikhollerde yaptığı tek kişilik skeç-oyunlarla ünlenen ve Mitterand'a yakınlığıyla bilinir.

Jean-Marie Bigard: 1954 doğumlu. Profesyonel hentbol oyunculuğu ve beden eğitmi öğretmenliği yaptıktan sonra komedyenliğe yönelen Bigard, şu sıralar Fransa'nın en ünlü stand-up'çılarından.

Jack Lang: Uzun yıllar kültür bakanlığı yapan Sosyalist Parti milletvekili, siyasetçi. Avrupa Anayasası referandumunda "evet"i savunmuştu. Genç seçmenler arasındaki popülaritesi sebebiyle 2007 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Sosyalist Parti'nin aday adayı olması bekleniyordu, ama olmadı.

Nicolas Sarkozy: Halen içişleri bakanı ve iktidardaki liberal UMP partisinin başkanı olan Sarkozy, 2007 seçimlerinde Fransız sağının en güçlü adayı. Güvenlik konusundaki katı tutumu, göçmenler, yabancılar ve göçmen kökenli Fransızlara karşı "düşmanca" ve aşağılayıcı tavrıyla sık sık Le Pen'le karşılaştırılan, sağın en muhafazakâr kesimlerinin desteğini arkasına alan Sarko'ya müstakbel cumhurbaşkanı gözüyle bakanların sayısı az değil.

Bertrand Delanoë: Paris'in sosyalist ve eşcinsel belediye başkanı. 1977'den bu yana süren sağcı belediye başkanı geleneğine 2001'de seçilerek son vermiş oldu.

Thierry Ardisson ve Marc-Olivier Fogiel: Fransız televizyonlarının en çok izlenen prime time tartışma programlarının sunucuları.

Zadig & Voltaire: Şık ve pahalı, "trendy" giyim markası.

C→

CORWIN, NORMAN

ABD'li radyocu, yazar ve gazeteci. 1930'ların ve '40'ların, radyonun altın çağının en etkili isimlerinden biriydi, yazdığı oyunlarla, program metinleriyle ve yapımcılığını üstlendiği programlarla, radyo dilinin oluşmasında önemli pay sahibi oldu...

1910'da Boston'da doğan Norman Corwin, kariyerine gazeteci olarak başladı, kısa sürede WBZA radyosuna transfer olarak haber bültenlerini okumayı üstlendi. 1936'da New York'a taşındı, iki sene sonra CBS'in radyosunda kendi adını taşıyan bir programa girişti. Başlarda genellikle edebiyat ağırlıklı konulara eğiliyordu. İspanya İç Savaşı'na ve Guernica'nın bombalanmasına tepki vermekte gecikmedi. 1941'de başladığı "26 By Corwin" dizisinde, haftada bir, kendi yazdığı, yönettiği ve seslendirdiği bir oyunu sunuyordu; oyunda rol alacaklardan filmin özgün müziğine kadar, her şeyi kendi belirliyordu. II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinin

coşkusuyla hazırladığı "On A Note Of Triumph", sıradan vatandaşından ABD başkanına, herkesin tezahüratıyla karşılandı. Corwin, "The Rivalry" (1959) ve "The World of Carl Sandburg" (1960) oyunlarıyla, Broadway'de de reji tecrübelerinde bulundu. Aralarında Oscar'a aday gösterildiği, 1957 tarihli, başrolünde Kirk Douglas'ın oynadığı "Lust For Life"ın da bulunduğu bazı filmlerin senaryolarını da yazan Corwin, 1970'lerin başında bir sohbet programıyla televizyona da adımını attı. 1990'larda yeniden radyo oyunları yazmaya başladı. Halen Güney Kaliforniya ünivertisetinde radyo ve gazetecilik dersleri veriyor.

CREWS, HARRY

1935'te, ABD'nin Georgia eyaletinde bir çiftçi ailesinin çocuğu olarak dünyaya geldi. Sülâlesinin liseyi bitiren ilk ferdi oldu, mezuniyetinin ertesinde deniz kuvvetlerine katıldı, Kore'de savaştı. Savaş sonrasında ordudan ayrıldı, Florida Üniversitesi'nde edebiyat okudu, aynı üniversitede yaratıcı yazarlık dersleri vermeye başladı. İlk romanı "The Gospel Singer"ı 1968'de kaleme aldı, bugüne dek yayınlanan 23 romanı içinde "Body", "Celebration", "A Feast of Snakes", "Karate Is A Thing Of The Spirit", "Naked In The Garden Hills" öne çıktı. Bir dönem elektriği ve suyu olmayan bir dağ kulübesinde inzivaya çekilmesi, mohawk saçı, uzun favorileri, kendi ifadesiyle "kan sporları" olan boksa, boğa güreşine, horoz ve köpek dövüşlerine tutkulu bağlılığıyla sıradışı bir edebiyatçı profili çizen Harry Crews, yalnız kitaplarıyla değil, kişiliğiyle de altkültür camialarında kült figür haline geldi. Romanlarından biri, "Naked In The Garden Hills", Kim Gordon (Sonic Youth), Lydia Lunch ve Sade Mae'nin 1984'te kurdukları grubun adı oldu, Kanadalı Men Without Hats grubu "Harry Crews" diye bir şarkı yazdı. Sean Penn'in "The Indian Runner"ında rol alan Harry Crews'un "A Childhood: The Biography Of A Place" adlı otobiyografisi bir başyapıt kabul ediliyor.

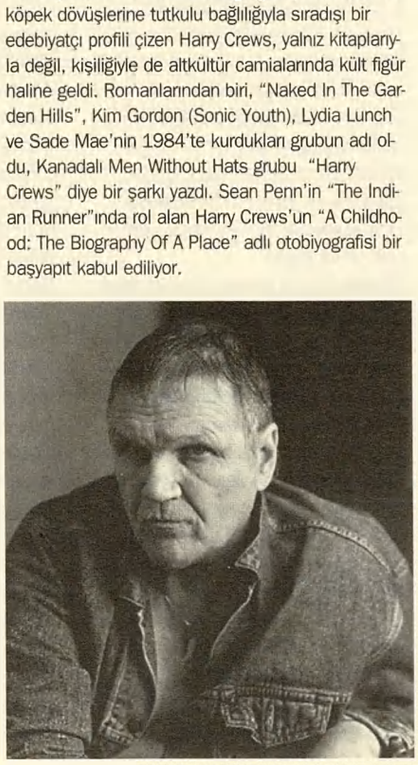

"Huzur Şapkanın Altında", Adriana Badariotti, 2003

e→

ECM

ECM'in sahibi ve yaratıcısı Manfred Eicher'in müzikal bir geçmişi var. Eicher, Berlin Flarmoni Orkestrası'nda kotrtbas çalarak profesyonel müzik hayatına ilk adımını atmış. Ancak, sanatçı özellikle 1960'lı yıllarda Bill Evans ve Miles Davis gibi müzisyenlere tutkuyla sarılmış. Onun müziğinde yer yer yakalanan Chopin etkileri, Eicher'in müzik ufkunu genişletmekte önemli bir anahtar niteliği taşımış. Bu dönem, Steve Reich ve Meredith Monk gibi müzisyenlerle çalışmalar yapması, yeni perspektifinin oluşmasında önemli bir paya sahip. Bu yolla yapımcılığa da adım atmaya başlayan Eicher, 1969 yılında ECM'i kurup üretime başlamış.

ECM sound'u, Avrupa estetiği üzerine kurulan bir Yeni Müzik çizgisini temsil ediyor. Ekip çalışmasına önem veren Eicher, gelişim sürecinde, müzisyenliğin yerine yapımcı kimliğini ön plana çıkarmış. Attığı adımın "işadamı" zihniyetinden çok, bir müzisyen yüreğin atışıyla belirdiğini söylüyor bir söyleşide. ECM, kendisinin bulduğu değil, müzisyenlerin bulduğu bir tını. Yapımcılığın, bir yapıtın oluşmasındaki en önemli nokta olduğunu savunuyor. Yani aslında yapımcılık, ona göre özel bir sanat. Kaydın tüm sürelerinde, Eicher'in getirdiği teknik katkılar ve mükemmel denebilecek kayıt ve miksaj, ECM sound'unun evrenselleşmesinde önemli bir öğe. Eicher'in kültürel ve entelektüel donanımının bu sound'un ortaya çıkmasında önemli katkısı var.

ECM, derinlikli ve sezginin gücüne önem veren bir sound'u simgeliyor. Bu müzikte çoğu kez geniş bir efekt kullanımıyla buluşuyor. Albümlerde yalnızca müzikal düzey ve kayıt özeni yeterli ölçüler değil. Albümlerin kapak tasarımına kadar uzanan bütün-

Manfred Eicher (solda), Steve Reich'la

lüklü bir estetik ölçü yakalamak mümkün. Cazın 1970'lere kadar uzanan müzik tarzlarıyla direkt örtüşmeyen bir sound ECM. Doğaçlamanın her zaman bu müziğin merkezinde yer aldığı söylenebilir. ECM sound'unun bu noktada en önemli farklılığı, duygusal etki alanı ve müzikal özün her zaman doğaçlamanın önünde gitmesidir.

(...) ECM müziğinin ana çehresini çizerken, grup ya da müzisyenlerin müzikal boyutta devamlı ortak bir paydayı sembolize ettikleri söylenemez. Aşılanan müzik ruhunda ortaya garip bir müzik atmosferi çıkar. Bu müzikal yoğunluğun bir ucunda, son derece avant-garde caz deneylerine rastlanırken, öteki uçta saf, sade, rafine bir üslûbu simgeleyen, melodinin, folklorik öğelerin devamlı ön planda olduğu sanatçı ya da topluluklara rastlayabilirsiniz.

Orhan Kahyaoğlu, "Caz ve Ötesi" (Everest)

j→

JOHNSON, CELIA

David Lean'in "Kısa Tesadüfler"inden, 1945

n→

NOIRET, PHILIPPE

1 Ekim 1930'da Lille'de dünyaya geldi, 1953'de, Ulusal Halk Tiyatrosu'nda oyunculuğa başladı, aynı dönemde kabarelerde, güncel siyasî taşlamalara dayanan skeçler yaptı. İlk defa 1956'da, Agnès Varda'nın "La Pointe Courte" adlı filminde beyaz perdede gözüktü, Louis Malle'ın "Zazie Metroda" filminde tatlı kaçık Zazie amca rolüyle sinema kariyerine ciddi olarak giriş yaptı. Jön prömiye fiziğine sahip olmadığı için, kendi halinde, sıradan, babacan tipleri canlandırdı. Zaman zaman bu kalıbın dışında roller de üstlendi: Marco Ferreri'nin, hayattan usanmış 50'li yaşlarda dört arkadaşın yiyip içip seks yaparak son bir orjiyle, birlikte intihar etmeye karar verdikleri ve 1973'te Cannes Film Festivali'nde skandal yaratan "La Grande Bouffe"da Marcello Mastroianni, Michel Piccoli ve Ugo Tognazzi ile birlikte rol aldı. Giuseppe Tornatore'nin "Cinéma Paradiso"sundaki Alfredo amca ve Michael Radford'un "Postacı"sındaki Şilili şair Pablo Neruda rolüyle şöhreti uluslararası düzeyde yayıldı. 1997'de, kendi deyişiyle "giderek sağa kayan eski bir 68'li solcu"yu canlandırdığı rolle tiyatroya döndü. Mayıs 2000'de "Fransa'nın en iyi işçisi" ödülünü aldı. 2005'te, o güne kadar reddettiği Légion d'honneur'ü kabul etti. Anouk Aimée ile başrollerini paylaştığı "Love Letters" adlı oyununun turnesi devam ederken, 23 Kasım'da vefat etti.

S→

SCHWARTZENBERG, LEON

Parisli Musevî bir ailenin üç oğlunun en büyüğü olan Léon Schwartzenberg, 1923'te doğdu. II. Dünya Savaşı sırasında ailece sığındıkları Toulouse şehrinde tıp öğrenimine başladı. İşgal sırasında kurulan işbirlikçi Vichy hükümetinin ırkçı politikaları sonucu okulu bırakmak zorunda kalınca, 20 yaşındayken kardeşleriyle birlikte Fransız direniş hareketine katıldı. Toplama kamplarına gönderilen kardeşlerinin ölüm haberini ancak bağımsızlık günlerinde öğrendi. Savaş sonrası tıp eğitimini tamamlayan Schwartzenberg, kanbilimci ve kanserolog olarak doktorluk yaptı. 1958'de o zaman için bir devrim niteliği taşıyan kemik iliği naklini ve '70'li yılların sonuna kadar kanser tedavisinde kullanılan akyuvar gelişimini gerçekleştirdi.

1977'de kanser hastalarına gerçeklerin söylenmesi gerektiğini savunduğu "Changer la mort" (Ölümü değiştirmek) isimli kitabıyla gündeme geldi: "Kanser hastalarına acıdığınız için yalan söylemek, buna karşılık, salgın korkusundan AIDS hastalarına yalan söylemekten kaçınmak alçakça bir zihniyettir."

Aynı yıl herkesin onurlu bir ölüme hakkı olduğunu söyleyerek ötanazi tartışmalarını başlattı. O zamana kadar büyük bir tabu olan bu konudaki fikirlerini açıkladığı kitabı "Requiem" (Ağıt) 1985'te yayınlandığında büyük yankı uyandırdı.

Schwartzenberg, aynı zamanda en kısa süren bakanlık rekorunu da elinde bulunduruyor. 1988'de Michel Rocard hükümetinde sağlık bakanıyken, uyuşturucu kaçakçılığıyla daha etkili mücadele edilebilmesi için bazı uyuşturucuların devlet kontrolünde yasallaştırılmasını önerdiği için istifaya zorlandığında göreve geleli henüz dokuz gün oluyordu. 1989-1994 yılları arasında da Avrupa Parlamentosu'nda vekillik yapan Schwartzenberg, hayatının son dönemini evsizlere ve kaçak göçmenlere yardıma ve genetik müdahaleye uğratılmış organizmalara karşı mücadeleye adadı. Fransa'nın en önemli kanserologlarından olan Léon Schwartzenberg, 2003 yılında karaciğer kanserine yenik düştü.

SCISSOR SISTERS

Grubun tam adı, aslında Dead Lesbian and the Fibrillating Scissor Sisters, yani Ölü Lezbiyen ve Seğiren Makas Kızkardeşler. Grubun logosu doğrudan makasa gönderme yapsa da, Scissor Sisters tabiri, "tribadism" ya da "tribbing" denilen bir cinsel pozisyondan kaynaklanıyor. Bu pozisyon sayesinde klitorisler birbirine sürtülebiliyor.

Durdum. Bir ağaca yaslandım. Ağaç rüzgârdan sallanıyor. Ayın on beşi değil ama, yine kocaman bir ay, caddenin kocaman ampulünden kararmış madenî bir ışıkla bakıyor. İçimi deliyor sokak köpeğinin güzel gözleri, mahzunluğu, açlığı... Ah, bir simit olsaydı cebimde! Otursaydım şu ıslak çimenlerin üstüne, köpeğin yanına, "ulan" deseydim, "koca herif, şu dünyada bir sen, bir de ben varız, bir de na, şu kısa adımlarla yürüyen herif, bir de ay, bir de na, şu geçen otomobil. N'apalım şimdi? Aya bakıp şiir yazamayız. Otomobili durdurtup binemeyiz. Şu herife yetişemeyiz. Yapacağımız bir şey var. Oturup seninle şu simidi paylaşalım."

Sait Faik, *"Bir Sarhoşluk"*

Resim: **Zeynep Özdemir**